

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

Struktura narodowo-etniczna, językowa i wyznaniowa ludności Polski

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011

WARSZAWA 2015

Opracowanie publikacji:

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
Departament Badań Demograficznych
i Rynku Pracy

pod merytorycznym kierunkiem:

Doroty Szaltys – Zastępcy Dyrektora
w Departamencie Badań Demograficznych
i Rynku Pracy

Autor opracowania:

Grzegorz Gudaszewski

Prace edytorskie:

Mariusz Chmielewski, Grzegorz Gudaszewski

***Naliczanie tablic oraz graficzne
wykonanie wykresów i map:***

Grzegorz Gudaszewski

Projekt okładki:

Lidia Motrenko-Makuch

Druk i oprawa:

Zakład Wydawnictw Statystycznych
Warszawa, al. Niepodległości 208

ISBN 978-83-7027-597-6

Publikacja dostępna na <http://www.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

PRZEDMOWA

Niniejszym przekazuję Państwu kolejne opracowanie, zawierające wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

Prezentowana publikacja jest opracowaniem tematycznym, zawierającym analizę wyników spisu w zakresie czterech wymiarów społeczno-kulturowych charakteryzujących mieszkańców Polski, tzn.: przynależności narodowo-etnicznej, języka kontaktów domowych i języka ojczystego oraz wyznania religijnego.

W wymiarze etnicznym przedstawiono w różnych ujęciach strukturę narodowo-etniczną ludności Polski, w tym poprzez opisy i analizę układów jednorodnych oraz złożonych (wielorakich) identyfikacji narodowościowych. Na tle wyników poprzedniego spisu zarysowane zostały podstawowe kierunki zmian stanów społeczności mniejszościowych, w kontekście ich przestrzennej alokacji na terytorium kraju, podstawowych charakterystyk demograficznych oraz w relacji do rodzaju posiadanego obywatelstwa i kraju miejsca urodzenia.

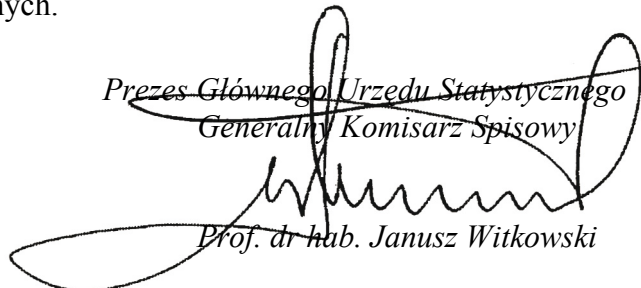
W odniesieniu do języka omówiono zakres przypisywania językowi polskiemu i językom niepolskim roli języka używanego w kontaktach rodzinnych oraz statusu języka ojczystego (pierwszego), z uwzględnieniem zróżnicowania terytorialnego, a także zmian, jakie zaszły w tej dziedzinie od ostatniego badania spisowego. Przedstawiono również analizę wzajemnych relacji obydwu funkcji języka, tj. jako języka domowego i ojczystego, oraz relację języka – w każdej tych dwóch funkcji – z identyfikacją etniczną, ze szczególnym uwzględnieniem w tym kontekście pozycji języków narodowych dla poszczególnych społeczności narodowo-etnicznych.

W zakresie wyznania publikacja obejmuje opisy struktury wyznaniowej ludności Polski, zarówno w ujęciu organizacyjnym, wyróżniającym indywidualnie instytucjonalne podmioty wyznaniowe (kościół, związki wyznaniowe i wspólnoty), jak i w układzie szerszym, obejmującym całościowo religie, nurty religijne oraz grupy wyznań. W opracowaniu przedstawiono również analizę związków między wyznaniem i przynależnością narodowo-etniczną.

Wyniki spisu 2011 zostały przedstawione w aneksie tabelarycznym – w postaci tablic korelacyjnych oraz przekrojowych, obrazujących porównanie regionalne.

Wszystkie publikacje z wynikami spisu ludności i mieszkań dostępne są w wersji książkowej, a także w wersji elektronicznej na płycie CD oraz w Internecie na stronie GUS pod adresem: www.stat.gov.pl.

Wyrażam przekonanie, że prezentowane dane spisowe będą przydatne dla szerokiego grona odbiorców danych statystycznych.

*Prezes Głównego Urzędu Statystycznego
Generalny Komisarz Spisowy*

Prof. dr hab. Janusz Witkowski

Warszawa, listopad 2015

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA.....	3
UWAGI OGÓLNE	5
Rozdział I. UWAGI METODYCZNE.....	14
1.1. Definicje i pojęcia spisowe	14
1.2. Metody zastosowane w opracowaniu spisu	19
1.3. Metodologia badania w spisie narodowości, języka i wyznania w NSP 2011	20
Rozdział II. PRZYNALEŻNOŚĆ NARODOWO-ETNICZNA	29
2.1. Struktura identyfikacji narodowo-etnicznych	29
2.1.1. Kolejność i złożoność identyfikacji narodowo-etnicznych	32
2.1.2. Charakterystyka podwójnych identyfikacji narodowościowych	35
2.2. Zmiany w zakresie identyfikacji narodowościowych w latach 2002-2011	38
2.3. Rozmieszczenie terytorialne identyfikacji narodowo-etnicznych	42
2.4. Identyfikacje narodowo-etniczne według charakteru miejscowości	49
2.5. Identyfikacje narodowo-etniczne według płci	53
2.6. Identyfikacje narodowo-etniczne według wieku	54
2.7. Identyfikacje narodowo-etniczne według obywatelstwa	61
2.8. Identyfikacje narodowo-etniczne według kraj urodzenia	63
Rozdział III. JĘZYK DOMOWY I JĘZYK OJCZYSTY	69
3.1. Język kontaktów domowych	69
3.1.1. Język kontaktów domowych w 2002 i 2011 roku	70
3.1.2. Język domowy w ujęciu terytorialnym	73
3.1.3. Język domowy a przynależność narodowo-etniczna	76
3.2. Język ojczysty	81
3.2.1. Język ojczysty w ujęciu terytorialnym	82
3.2.2. Język ojczysty a język domowy	85
3.2.3. Język ojczysty a przynależność narodowo-etniczna	89
Rozdział IV. WYZNANIE	92
4.1. Struktura wyznaniowa – kościoły i związki wyznaniowe	92
4.2. Struktura wyznaniowa – główne religie, nurtu religijne i grupy wyznań	94
4.3. Wyznanie w ujęciu terytorialnym	99
4.4. Narodowość a wyznanie	103
ANEKS TABELARYCZNY	113

Objaśnienia stosowanych skrótów:

- (–) – zjawisko nie wystąpiło.
- (0,0) – zjawisko zaistniało, jednakże w ilościach mniejszych od liczb, które mogły być wyrażone uwidocznionymi w tablicy znakami cyfrowymi.
- x – wypełnienie pozycji, ze względu na układ tablicy, jest niemożliwe bądź niecelowe.
- „w tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.

UWAGI OGÓLNE

1. Podstawa prawna, termin i zakres spisu ludności i mieszkań 2011

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań w Polsce w 2011 roku był pierwszym spisem realizowanym od czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i przeprowadzony został na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej **w okresie od 1 kwietnia do 30 czerwca 2011r. według stanu w dniu 31 marca 2011 roku, o godz. 24.00.**

Ramy tematyki spisu ludności i mieszkań w 2011 roku, zakres, formę, tryb, granice obowiązków statystycznych i dobrowolności udziału w badaniach określiła Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. (Dz.U. z 26 marca 2010 r. nr 47, poz.277) wraz z aktami wykonawczymi do ustawy oraz Rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. U. UE. L. z dnia 13.08.2008 r. Nr 218).

Spis ludności 2011 obejmował osoby stale zamieszkałe (zameldowane) na obszarze Polski bez względu na fakt, czy te osoby przebywały w kraju w czasie spisu czy też były za granicą oraz osoby przebywające czasowo. Spis był przeprowadzony w budynkach, mieszkaniach, obiektach zbiorowego zakwaterowania i innych zamieszkałych pomieszczeniach niebędących mieszkaniami.

W Polsce dotychczasowa praktyka spisowa opierała się na tradycyjnym sposobie przeprowadzania spisów, który polegał na angażowaniu rachmistrzów spisowych, odwiedzających wszystkie zamieszkałe jednostki i zapisujących uzyskane bezpośrednio od respondentów informacje na formularzach spisowych, dostępnych w formie papierowej. Następnie dane z formularzy były rejestrowane oraz już w formie elektronicznej podlegały dalszemu opracowaniu. Taka organizacja spisu okazała się jednak bardzo kosztowna i pracochłonna. Z tego względu Polska zdecydowała się w spisie 2011 na odejście od tradycyjnej metody na rzecz metody mieszanej, polegającej na połączeniu danych z rejestrów i systemów informacyjnych z danymi pozyskiwanymi w badaniach statystycznych – bezpośrednio od respondentów.

Komisja Europejska przygotowując podstawy prawne przeprowadzania spisów na obszarze UE wzięła pod uwagę dynamiczny rozwój systemów administracyjnych i rozwiązań informatycznych wykorzystywanych przy wyborze metody spisu. W przepisach Rozporządzenia PE i Rady Nr 763/2008 określone zostały szczegółowo źródła, które mogą być wykorzystywane dla pozyskania danych statystycznych dla potrzeb spisu. W szczególności są to:

- a) tradycyjne spisy powszechne,
- b) spisy powszechne opartych na danych z rejestrów administracyjnych,
- c) połączenie tradycyjnych spisów powszechnych z badaniami reprezentacyjnymi,
- d) połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z badaniami reprezentacyjnymi,
- e) połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z tradycyjnymi spisami powszechnymi,

- f) połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z badaniami reprezentacyjnymi oraz tradycyjnymi spisami powszechnymi,
- g) odpowiednie badania oparte na próbie rotacyjnej (tzw. „kroczący” spis powszechny).

Rozporządzenie nr 763/2008 jest pierwszym aktem prawnym na skalę międzynarodową, który traktuje równorzędnie różne podejścia do przeprowadzania spisów ludności i mieszkań w krajach członkowskich UE.

2. Podstawowe cele spisu

Podstawowe cele Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2011 roku można sprecyzować następująco:

- 1) Zaspokojenie potrzeb informacyjnych kraju, zwłaszcza zebranie informacji, których nie można uzyskać z innych źródeł;
- 2) Dostarczenie informacji na poziomie jednostek podstawowego podziału administracyjnego kraju;
- 3) Możliwie szeroka charakterystyka zmian, jakie zaszły w okresie 2002-2011 w podstawowych strukturach demograficzno-społecznych ludności, gospodarstw domowych i rodzin oraz zmian w wielkości i standardzie zasobów mieszkaniowych;
- 4) Zebranie informacji niezbędnych do zabezpieczenia potrzeb międzynarodowych Unii Europejskiej oraz ONZ;
- 5) Aktualizacja bazy do budowy operatów losowania do badań reprezentacyjnych prowadzonych poprzez obserwacje gospodarstw domowych.

3. Zakres tematyczny spisu

Przy ustalaniu zakresu przedmiotowego spisu ludności i mieszkań 2011 została przeprowadzona analiza wykorzystania wyników poprzedniego spisu oraz analiza nowych potrzeb informacyjnych. Brano również pod uwagę możliwości pozyskania tych informacji z innych źródeł, przede wszystkim z systemów informacyjnych administracji publicznej, a także konieczność zachowania w czasie pełnej porównywalności danych oraz zobowiązania międzynarodowe określone w rozporządzeniu nr 763/2008.

W 2008 roku zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, w których zbierano uwagi i zapotrzebowanie na dane spisowe od urzędów centralnych i terenowych, samorządów, ośrodków badawczych, organizacji narodowościowych i instytucji wyznaniowych.

W wyniku tych prac ustalono następujące tematy badawcze:

1. Geograficzna charakterystyka ludności – miejsce przebywania, miejsce zamieszkania w okresie międzyspisowym i przyczyny jego zmiany;
2. Demograficzna charakterystyka osób – płeć, wiek, stan cywilny (formalnoprawny i faktyczny), kraj urodzenia, w tym rodziców, obywatelstwo;
3. Gospodarstwa domowe i rodziny: wielkość i skład gospodarstwa domowego i rodziny, rodziny biologiczne i zrekonstruowane, rodziny niepełne, pozycja osób w gospodarstwie domowym i rodzinie;

4. Wykształcenie – poziom wykształcenia, kontynuacja nauki; rodzaj szkoły, dziedzina i kierunek kształcenia,
5. Migracje wewnętrzne i zagraniczne, w tym badanie emigracji Polaków, emigracji zarobkowej, reemigracji oraz imigracji cudzoziemców do Polski;
6. Dzietność kobiet;
7. Narodowość i język;
8. Wyznanie (przynależność do kościoła lub związku wyznaniowego);
9. Niepełnosprawność prawna i biologiczna;
10. Ekonomiczna charakterystyka osób, w tym:
 - ✓ Bieżąca aktywność ekonomiczna: pracujący w pracy głównej i dodatkowej, bezrobotni, bierni zawodowo, charakterystyka zawodowa pracujących;
 - ✓ Stała aktywność ekonomiczna dla pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych;
 - ✓ Dojazdy do pracy;
11. Główne i dodatkowe źródło utrzymania osób;
12. Źródła utrzymania gospodarstwa domowego, samodzielność gospodarowania i zamieszkania;

Integralną częścią spisów ludności w polskiej praktyce są spisy mieszkań i budynków, w których są zlokalizowane mieszkania. Zebrane podczas spisu informacje umożliwiają wyszacowanie potrzeb mieszkaniowych, wynikających zarówno z fizycznego braku mieszkań, jak również z powodu konieczności wymiany istniejących zasobów lub zasobów nie nadających się do remontu.

Z zakresu tematyki mieszkaniowej ujęto w spisie następujące zagadnienia:

1. Rodzaj zamieszkanego pomieszczenia;
2. Charakterystyka mieszkań, w tym:
 - ✓ mieszkania zamieszkane według rodzaju zajmowania mieszkania, własności mieszkania, wielkości mieszkania, w tym: liczba izb z wyszczególnieniem pokoi, pomieszczeń kuchennych i innych izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań, wyposażenia w instalacje sanitarno-techniczne, sposób ogrzewania mieszkań;
 - ✓ mieszkania niezamieszkane dodatkowo charakteryzowane według przeznaczenia oraz przyczyny niezamieszkania;
3. Charakterystyka budynków z zamieszkanymi lokalami mieszkalnymi, w tym: rodzaj budynku, forma własności budynku, liczba mieszkań w budynku, rok wybudowania;
4. Informacje o tytule prawnym do zajmowanego mieszkania.

4. Źródła danych

Powszechny spis ludności i mieszkań 2011 został przeprowadzony metodą mieszaną, w odróżnieniu od wszystkich dotychczasowych spisów, które były przeprowadzane metodą tradycyjną z ewentualnym włączeniem badań reprezentacyjnych, rozszerzających zakres badanych w spisie tematów.

Dane dla spisu 2011 były pozyskiwane ze źródeł administracyjnych – rejestrów i systemów informacyjnych – oraz zbieranie bezpośrednio od ludności w ramach badania reprezentacyjnego oraz tzw. badania pełnego. Oprócz tego przeprowadzone zostały dwa pełne badania, obejmujące osoby przebywające w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz osoby bezdomne. Zastosowane rozwiązania miały przede wszystkim zmniejszyć koszty spisu oraz obciążenie osób objętych spisem, przy jednoczesnym zachowaniu dobrej jakości wyników spisu.

W ustawie o NSP 2011 przyjęte zostało założenie jak najszerszego wykorzystania systemów informacyjnych administracji publicznej, jako źródeł danych dla potrzeb spisu, co w konsekwencji oznaczało, że informacje przewidziane do zebrania w trakcie spisu pobrane zostały przede wszystkim z dostępnych źródeł administracyjnych, a następnie wykorzystane do przygotowania i aktualizacji wykazu adresowo-mieszkaniowego oraz do utworzenia operatu adresowo – mieszkaniowego do losowania próby do badania reprezentacyjnego, a także jako bezpośrednie źródło danych spisowych.¹

5. Badanie pełne

Badanie zostało przeprowadzone drogą internetową – każda osoba mogła dokonać spisu bezpośrednio na specjalnie dla niej przygotowanym formularzu, tj. poprzez weryfikację danych pozyskanych z rejestrów administracyjnych i systemów informacyjnych.

W wyniku szczegółowego przeanalizowania pozyskanych z rejestrów danych, połączono zebrane informacje tworząc wykaz podmiotowy (wykaz osób) do przeprowadzenia badania spisowego. Uzyskane dane zostały użyte do wygenerowania odpowiedzi w ankietach spisowych i przyspieszenia w ten sposób gromadzenia informacji od respondentów (ankieta zawierała 16 pytań – tzw. „formularz krótki”). Z metody internetowego spisania się skorzystało ok. 10% ludności podlegającej spisowi. Dane osób, które nie spisały się przez Internet (nie zostały też objęte badaniem reprezentacyjnym lub spisem w obiektach zbiorowego zakwaterowania lub badaniem bezdomnych) zostały wygenerowane na bazie informacji dostępnych w źródłach administracyjnych (rejestrach i systemach informacyjnych). Korzystanie z danych administracyjnych było związane z koniecznością wdrożenia procedur normalizacji, synchronizacji oraz walidacji. Przede wszystkim wyodrębnione zostały rejestry i systemy informacyjne, które zawierały dane referencyjne.

Podstawowym źródłem informacji na temat budynków i mieszkań w NSP 2011 była tzw. baza budynków. Została ona utworzona w wyniku połączenia danych pozyskanych w ramach NSP 2002, badań statystycznych min. dotyczących wydanych pozwoleń na budowę oraz budynkach mieszkalnych i mieszkaniach w budynkach niemieszkalnych oddanych do użytkowania oraz Elektronicznej Karty Budynku (EKB), za pomocą której każdy podmiot zarządzający lub administrujący budynkami przekazał informacje dotyczące wybranych cech i parametrów poszczególnych budynków wielomieszkaniowych.

¹ Szersze informacje o źródłach danych wykorzystywanych dla potrzeb spisu zostały przedstawione w rozdziale I publikacji „Raport z wyników. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011”, GUS, Warszawa 2012.

6. Badanie reprezentacyjne

Przeprowadzone w ramach spisu 2011 badanie reprezentacyjne, dostarczyło danych, których nie można było pozyskać z rejestrów i systemów informacyjnych. Badanie zostało przeprowadzone na próbie losowej ok. 20% mieszkań w skali kraju. Jednostką losowania było mieszkanie, a dokładniej jego adres. Zbiór mieszkań, który stanowił podstawę do losowania próby został przygotowany w postaci odpowiedniego operatu losowania z „głębokim” warstwowaniem. Z uwagi na fakt, że przyjęta została zasada jednostopniowego losowania mieszkań, zastosowany schemat losowania oraz alokację próby w poszczególnych powiatach (we wszystkich poprzednich spisach w badaniach reprezentacyjnych towarzyszących tym spisom stosowano losowanie dwustopniowe) – wspomniany operat wymagał szczególnego przygotowania.²

W efekcie do badania reprezentacyjnego wylosowano ponad 2 744 tys. mieszkań spośród prawie 13,5 mln mieszkań znajdujących się w operacie losowania. Mieszkania były losowane z każdej z prawie 70,5 tys. warstw, zaś wielkość próby w poszczególnych warstwach wahała się od niemal 6% do ponad 49%.

Zakres tematyczny badania reprezentacyjnego w NSP 2011 uwzględniał sześć dużych obszarów tematycznych:

- ludność i jej charakterystyka demograficzno-społeczna,
- aktywność ekonomiczna,
- migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności,
- narodowość i wyznanie,
- gospodarstwa domowe i rodziny
- oraz budynki i mieszkania.

W ramach tych obszarów można wyróżnić 15 tematów badawczych. Formularz długi, o szerokim zakresie tematycznym zawierał ponad 120 pytań. Respondenci odpowiadali – przeciętnie na 70-80 pytań, w zależności od płci, wieku respondenta, jego mobilności i aktywności zawodowej.

Badanie reprezentacyjne w zdecydowanej większości zostało przeprowadzone metodą bezpośredniego wywiadu rachmistrzów z mieszkańcami wylosowanego mieszkania (metoda CAPI), ale respondenci mogli także spisać się sami przez Internet – z takiej możliwości skorzystało ok. 2% osób.

7. Spis osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz osób bezdomnych

W trakcie trwania spisu zebrano informacje o osobach przebywających powyżej 3 miesięcy w **obektach zbiorowego zakwaterowania**, czyli w budynkach zajętych przez jeden odrębny zakład, świadczący usługi: opiekuńczo-wychowawcze, opiekuńczo-lecznicze, obiekty związane z pracą lub nauką (domy studenckie, internaty, hotele pracownicze), bądź inne, w którym to obiekcie zamieszkuje/przebywa zwykle większa liczba osób. Dane zostały

² Przygotowanie operatu losowania, schemat losowania oraz alokacja próby zostały szerzej opisane w Rozdziale 1 publikacji „Metodologia spisu ludności i mieszkań 2011 – wybrane aspekty”. Ponadto przewiduje się wydanie specjalnej publikacji poświęconej w całości metodologii spisu ludności i mieszkań 2011.

pozyskane od właścicieli, administratorów lub zarządców obiektów przy wykorzystaniu specjalnej aplikacji internetowej.

Badanie osób bezdomnych przeprowadzono w dniach 15-16 kwietnia 2011 r. – przy współpracy z Pomorskim Forum na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności.

Osoby bezdomne spisywane były przez rachmistrza na aplikacji mobilnej, w miejscu ich przebywania wskazanym przez pracowników gminnych biur spisowych w porozumieniu z placówkami udzielającymi pomocy bezdomnym. Zostały spisane osoby, które wieczór i noc w momencie spisu spędzały poza jakąkolwiek instytucją funkcjonującą całodobowo, w miejscach ich przebywania takich jak: dworce kolejowe i autobusowe oraz ich okolice, kanały i węzły ciepłownicze, ogródki działkowe, ulice, bunkry, lasy i parki, centra handlowe, parkingi, opuszczone samochody, przyczepy kempingowe, klatki schodowe, zsypy, piwnice, śmietniki, wagony i bocznicie kolejowe, ogrzewalnie itp. Osoby bezdomne przebywające w obiektach zbiorowego zakwaterowania typu: schroniska, noclegownie i inne instytucje dla bezdomnych – zostały spisane przez administratorów tych obiektów.

8. Spis próbny

Spis próbny przeprowadzany był w okresie od dnia 1 kwietnia do 31 maja 2010 r., według stanu na dzień 31 marca 2010 r. o godz. 24⁰⁰.

Jednostki podziału terytorialnego (gminy), w których był realizowany spis próbny, zostały dobrane celowo, biorąc pod uwagę ich zróżnicowanie pod względem gęstości zaludnienia, występujących specyficznych cech terenu, ludności tam zamieszkałej i ich warunków mieszkaniowych. Na terenie wybranych gmin zostały spisane wszystkie zamieszkane budynki i mieszkania oraz osoby według zasad przyjętych do spisu powszechnego. Sprawdzone zostały rozwiązania metodologiczne i organizacyjne planowane do zastosowania w spisie powszechnym. Ze szczególnym uwzględnieniem zbadane zostały poszczególne metody badania oraz techniki zbierania danych, w tym efektywność samospisu internetowego i ankietowania telefonicznego. Równie ważne znaczenie miało przetestowanie aplikacji do formularza elektronicznego oraz sprawność pozyskiwania danych na przenośnych urządzeniach elektronicznych.

9. Spis kontrolny

W dniach od 1 do 11 lipca 2011 r. przeprowadzony został spis kontrolny do NSP 2011. Celem spisu kontrolnego 2011 było sprawdzenie kompletności przeprowadzonego spisu, poprawności danych uzyskanych w spisie oraz zgodności tych danych ze stanem faktycznym.

Spośród 2 744 tys. mieszkań, które wcześniej zostały wylosowane do badania reprezentacyjnego wylosowano 80 tys. mieszkań, w których przebywała przynajmniej jedna osoba z przypisanym numerem telefonu stacjonarnego lub komórkowego. Spisem kontrolnym objęto wszystkie mieszkania, w których respondenci dokonali samospisu przez Internet, mieszkania zostały spisane bezpośrednio przez rachmistrzów spisowych lub spisane telefonicznie – przez ankieterów, jak i takie, w których badanie reprezentacyjne – z różnych powodów – nie zostało przeprowadzone.

Spis kontrolny został przeprowadzany przez ankieterów poprzez telefon (metodą CATI). Formularz do spisu kontrolnego zawierał 14 pytań.

10. Formularze wykorzystywane w spisie 2011

W spisie 2011 wykorzystywano dwa rodzaje formularzy, dostępnych wyłącznie w formie elektronicznej. Formularz długi, o szerokim zakresie tematycznym z dużą liczbą pytań (ponad 120 pytań), stosowany był w badaniu reprezentacyjnym, natomiast formularz krótki (16 pytań) znalazł zastosowanie w badaniu pełnym, przede wszystkim w celu aktualizacji danych pozyskiwanych do spisu z rejestrów i systemów informacyjnych. Formularze elektroniczne były dostępne w trybie *on-line*, a dodatkowo formularz krótki – także w trybie *off-line*. Formularze zostały przygotowane w wersji aplikacji na urządzenia przenośne typu *handheld* – dla ankietera/rachmistrza, w celu przeprowadzenia bezpośredniego wywiadu. Elementem aplikacji elektronicznej były słowniki funkcjonujące przy pytaniach w poszczególnych obszarach tematycznych: edukacji, aktywności ekonomicznej, kraju obywatelstwa i urodzenia, migracji, przynależności narodowo-etnicznej, języka i wyznania. Przy niektórych słownikach istniała możliwość swobodnego zapisu słownego. Dodatkowo w części adresowej formularzy elektronicznych podłączony był słownik TERYT.

Odrębne, uproszczone formularze elektroniczne były opracowane dla badania osób bezdomnych oraz osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

W ramach spisu 2011 przeprowadzono także pełne badanie ludności w 86 gminach, wstępnie wytypowanych na podstawie wyników spisu 2002. Kryterium do wyróżnienia tych gmin był co najmniej 10% udział osób należących do mniejszości narodowej lub etnicznej w liczbie mieszkańców gminy w 2002 roku. Dla osób zamieszkałych lub przebywających w tych gminach w wylosowanych mieszkaniach wypełniany był formularz długi, zaś w pozostałych mieszkaniach – formularz krótki. Pytania o przynależność narodowo-etniczną oraz o język używany w kontaktach domowych zostały włączone do obu formularzy, m.in. także z tego powodu, że w żadnym z systemów administracyjnych nie występowała informacja o narodowości, możliwa do wykorzystania w spisie ludności. Dane z tego badania mają duże znaczenie dla opracowania wyników spisu w obszarze narodowości i języka, zwłaszcza w zakresie ustalania tzw. gmin mniejszościowych.

11. Sposoby i formy upowszechniania wyników spisu

W upowszechnianiu wyników spisu ludności i mieszkań 2011 będą wykorzystywane następujące sposoby:

- publikacje tabelaryczno-analityczne oraz analityczne,
- udostępnianie danych na nośnikach informatycznych
- udostępnianie danych przez Internet,
- Bank Danych Lokalnych (BDL),
- tematyczne (dziedzinowe) bazy danych, np. bazę DEMOGRAFIA,
- bezpośredni dostęp do wyników informacji statystycznych – w Analitycznej Bazie Mikrodanych (ABM).

Większość działań związanych z opracowaniem i udostępnianiem wyników spisu odbywa się w ramach systemu ABM. Dla użytkowników wewnętrznych będzie to pełny dostęp, także do danych jednostkowych (nieidentyfikowalnych) ze spisu 2011, natomiast dla użytkowników zewnętrznych dostęp będzie standaryzowała specjalna aplikacja.

Można wyróżnić trzy główne procesy obsługiwane przez system ABM, tj. przetwarzanie danych, analizę danych oraz udostępnianie danych. Zakłada się, że w ramach procesu udostępniania danych w systemie ABM będą realizowane:

- ✓ przygotowanie produktów do udostępniania
- ✓ zarządzanie udostępnianymi produktami
- ✓ monitorowanie i analiza zapytań użytkowników.

Narzędziem wykorzystywanym do obsługi systemu ABM jest SAS, aczkolwiek istnieje możliwość łączenia wyników przygotowanych poza ABM, np. w aplikacji SPSS czy w arkuszu kalkulacyjnym Excel. Ważną funkcję ABM w ramach udostępniania danych będzie pełnił moduł wspierający monitorowanie i analizę potrzeb informacyjnych użytkowników w zakresie danych spisowych. Informacje zwrotne uzyskane dzięki wprowadzeniu tego modułu mogą być wykorzystane do modyfikacji kierunków upowszechniania wyników spisu.

W zależności od sposobu upowszechniania wyników spisu stosowane będą różne formy ich prezentacji jako:

- ✓ dane zagregowane w tablicach predefiniowanych ogólnodostępnych
- ✓ dane tworzone przez użytkowników na bazie mikroagregatów
- ✓ dane opracowywane przez statystyków na zamówienie
- ✓ wyniki prac analitycznych prowadzonych na danych w kostkach OLAP lub na zbiorze danych jednostkowych nieidentyfikowalnych
- ✓ graficzna prezentacja danych (wykresy, kartogramy)
- ✓ wizualizacja wyników spisu z zastosowaniem narzędzi GIS przez portal geostatystyczny (PGS).

Różnorodne formy upowszechniania danych spisowych, a w szczególności bogaty zestaw tablic publikowanych oraz tablic predefiniowanych, dostępnych w systemie ABM oraz w innych bazach – powinny zabezpieczać podstawowe potrzeby na poziomie ogólnokrajowym i regionalnym szerokiego grona użytkowników wyników spisu. Obiekty predefiniowane tzn. agregaty oraz kostki wielowymiarowe będą stanowiły podstawowe źródło danych dla odbiorców zewnętrznych, ale także wewnętrznych. Zakłada się bowiem, że naliczenie ok. 90% tablic statystycznych powinno być możliwe, w oparciu o przygotowane uprzednio agregaty w kostkach OLAP.

Bardziej „wyedukowani” od strony informatycznej użytkownicy wyników spisu będą mieli możliwość samodzielnego naliczania prostych tablic korelacyjnych, poprzez dostęp do ABM oraz do Podsystemu Metadanych. Dostęp do baz danych będzie uwzględniał zasadę ochrony danych osobowych; prezentowane dane nie mogą być identyfikowalne. Natomiast tablice wymagające przetwarzania danych (naliczania) według indywidualnych specjalnych zamówień odbiorców, obejmujące nietypowe przekroje terytorialne, szerszą korelację danych

lub niestandardowe grupowania – będą opracowywane przez wyspecjalizowane jednostki statystyki.

Publikowanie wyników NSP 2011

Publikacje tabelaryczno-analityczne przewidziane do wydania można ująć w dwóch następujących grupach:

- ✓ ogólnokrajowe (z danymi dla kraju, regionów z wyróżnieniem obszarów miejskich i wiejskich – oraz województw);
- ✓ regionalne (z danymi dla województwa, podregionów, powiatów z wyróżnieniem obszarów miejskich i wiejskich, a także ważniejszymi informacjami dla gmin w każdym z województw).

Ogólnopolskie publikacje z wynikami NSP 2011 wydane dotychczas:

1. Raport z wyników narodowego spisu powszechnego ludności mieszkańców 2011
2. Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna
3. Zamieszkane budynki
4. Mieszkania
5. Aktywność ekonomiczna ludności Polski
6. Gospodarstwa domowe i rodziny. Charakterystyka demograficzna
7. Ludność i gospodarstwa domowe. Stan i struktura społeczno-ekonomiczna
8. Migracje wewnętrzne ludności
9. Migracje zagraniczne ludności
10. Wybrane aspekty aktywności ekonomicznej ludności
11. Warunki mieszkaniowe gospodarstw domowych i rodzin

Rozdział I. UWAGI METODYCZNE

1.1. Definicje i pojęcia spisowe

W tej części publikacji zostały przedstawione definicje pojęć niezbędne do właściwej interpretacji wyników spisu w zakresie migracji zagranicznych.

Kategorie ludności

Na podstawie wyników NSP 2011 zostały wyodrębnione następujące kategorie ludności:

1. Ludność faktycznie zamieszkała.
2. Rezydenci (ludność rezydująca).

We wszystkich tablicach publikacji informacje dotyczą kategorii ludności faktycznie zamieszkałej – dalej określanej jako „ludność”.

Ludność faktycznie zamieszkała (ludność faktyczna). Kategoria ta, z punktu widzenia mieszkańców gminy, tj. najmniejszej jednostki podziału administracyjnego kraju – obejmuje następujące grupy:

1. **Osoby mieszkające stale (stali mieszkańcy)** – są to osoby, które w spisie zadeklarowały, że dana gmina jest ich stałym miejscem zamieszkania (bez względu czy są tam zameldowane na pobyt stały czy nie) oraz – w momencie spisu:
 - a) były obecne (mieszkały w gminie),
 - b) były nieobecne, ale ich nieobecność trwała krócej niż 3 miesiące,
 - c) były nieobecne dłużej niż 3 miesiące, ale ich nieobecność wynikała z powodu:
 - przebywania w zakładzie karnym lub śledczym
 - pobytu za granicą.
2. **Osoby przebywające czasowo dłużej niż 3 miesiące.** Dotyczy osób, które w spisie zadeklarowały, że ich stałym miejscem zamieszkania jest inna gmina w kraju, natomiast w miejscu/gminie spisania przebywały czasowo (dłużej niż 3 miesiące) z następujących powodów: nauka, praca, warunki rodzinne lub mieszkaniowe, leczenie lub rehabilitacja, przebywanie w domu opieki.

Jako czas okresowej nieobecności lub przebywania przyjęty został czas zamierzony.

Do kategorii ludności faktycznej danej gminy nie były zaliczane osoby przybyłe z zagranicy na pobyt czasowy, tj. takie, które nie posiadały stałego pobytu w Polsce (pozwolenia na osiedlenie się). Kategoria nie ujmuje też stałych mieszkańców danej gminy, którzy w momencie spisu przebywali poza gminą dłużej niż 3 miesiące z przyczyn innych niż przebywanie w zakładzie karnym (śledczym) lub pobyt za granicą, tj. osób które przebywały czasowo w innej gminie kraju (zgodnie z przyjętą definicją zostali tam ujęci jako ludność faktyczna). Analogicznie wyodrębniana jest ludność faktyczna dla poszczególnych miejscowości.

Ludność rezydująca (rezydenci). Do rezydentów z punktu widzenia mieszkańców gminy zalicza się:

- a) stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania (gminą) przez okres co najmniej 12 miesięcy – bez względu na ich miejsce przebywania (w kraju czy za granicą). Wyjątek stanowią polscy dyplomaci na placówkach oraz żołnierze stacjonujący na zagranicznych misjach wojskowych, którzy – mimo

przebywania za granicą – zostali zaliczeni do stałych mieszkańców Polski (zgodnie z rekomendacjami EKG ONZ oraz Unii Europejskiej,

- b) osoby mieszkające czasowo w gminie przez okres co najmniej 12 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (cudzoziemcy bez stałego pobytu w Polsce).

Jako kryterium przemieszczania się ludności przy wyodrębnianiu kategorii rezydentów przyjęto (podobnie jak dla ludności faktycznej): naukę, pracę, warunki rodzinne i mieszkaniowe, leczenie i rehabilitację, pobyt w domu opieki. Oznacza to, że osoby przebywające w zakładach karnych czy aresztach – bez względu na czas nieobecności – są zaliczane do rezydentów miejscowości, w których zamieszkiwali przed jej „przymusowym” opuszczeniem.

Wiek

Wiek osób – określony liczbą lat ukończonych – ustalono poprzez porównanie pełnej daty urodzenia z datą przeprowadzenia spisu (tzw. dniem krytycznym, tj. 31 marca 2011 r.).

Stan cywilny

Ze względu na przepisy prawa obowiązujące w poszczególnych krajach – wyznaczające dolną granicę wieku umożliwiającego zawieranie związków małżeńskich – w spisach ludności przyjęto określanie stanu cywilnego dla osób będących w wieku 15 lat i więcej.

Stan cywilny prawny

Stan cywilny prawny osób definiuje się jako prawny status danej osoby w zakresie stanu małżeńskiego w myśli prawa danego kraju (status de jure). Zgodnie z prawem polskim występują cztery kategorie stanu cywilnego:

- kawaler, panna – osoby, które nigdy nie pozostawały w prawnym związku małżeńskim,
- żonaty, zamężna – osoby, których związek małżeński został zawarty zgodnie z prawem świeckim,
- wdowiec, wdowa – osoby, których prawne małżeństwo przestało istnieć z powodu śmierci współmałżonka,
- rozwiedziony, rozwiedziona – osoby, których małżeństwo zostało rozwiązane orzeczeniem sądu.

Osoby, w stosunku do małżeństwa których sąd orzekł separację z prawnego punktu widzenia – w dalszym ciągu pozostają w stanie małżeńskim.

Poziom wykształcenia

Jest to najwyższy ukończony cykl kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie lub formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa. Podstawą zaliczenia wykształcenia do określonego poziomu jest uzyskanie świadectwo (dyplom) ukończenia odpowiedniej szkoły niezależnie od trybu jej ukończenia (dziennie, wieczorowo, zaocznie czy eksternistycznie). Informacje o poziomie wykształcenia pozyskiwane były dla wszystkich osób w wieku 13 lat i więcej.

W NSP 2011 w porównaniu do spisu 2002 klasyfikacja poziomów wykształcenia została poszerzona o dwie pozycje: absolwentów posiadających dyplom ukończenia kolegium (na poziomie szkoły policealnej) oraz absolwentów szkół gimnazjalnych.

Klasyfikacja poziomów wykształcenia

Wykształcenie wyższe:

- 1 – dotyczy osób ze stopniem naukowym: doktora, doktora habilitowanego, profesora,
- 2 – z tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym, uzyskanym po ukończeniu studiów drugiego stopnia (uzupełniających magisterskich) lub jednolitych studiów magisterskich,
- 3 – z tytułem zawodowym: inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty, uzyskanym po ukończeniu studiów pierwszego stopnia (licencjackich, inżynierskich).

Dyplom ukończenia kolegium:

- 4 – dotyczy absolwentów kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych (z wyjątkiem organizowanych w ramach szkoły wyższej) oraz absolwentów kolegiów pracowników służb społecznych. Do tej kategorii należy zaliczyć również osoby, które ukończyły studium nauczycielskie.

Wykształcenie policealne:

- 5 – z maturą, pomaturalne – dotyczy osób, które posiadają dyplom (świadectwo) ukończenia szkoły pomaturalnej, do której przyjęcie było uwarunkowane posiadaniem świadectwa dojrzałości (matury),
- 6 – bez matury – dotyczy osób, które posiadają dyplom (świadectwo) ukończenia szkoły policealnej, do której przyjęcie było uwarunkowane posiadaniem świadectwa ukończenia szkoły średniej.

Wykształcenie średnie:

- 7 – zawodowe z maturą – posiadają osoby, które otrzymały świadectwo dojrzałości (maturę) w szkole średniej zawodowej (technikum, technikum uzupełniającym, liceum zawodowym, liceum technicznym, szkole artystycznej II stopnia),
- 8 – zawodowe bez matury – posiadają osoby, które otrzymały świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej (technikum, technikum uzupełniającego, liceum zawodowego, liceum technicznego, szkoły artystycznej II stopnia),
- 9 – ogólnokształcące z maturą – posiadają osoby, które otrzymały świadectwo dojrzałości (maturę) uzyskane w liceum ogólnokształcącym lub w liceum profilowanym lub ukończyły gimnazjum przed 1932 rokiem (*osoby, które ukończyły gimnazjum w latach 1932-1948 (4-letnie) sklasyfikowano w poziomie podstawowym*),
- 10 – ogólnokształcące bez matury – posiadają osoby, które otrzymały świadectwo ukończenia liceum ogólnokształcącego lub liceum profilowanego.

Wykształcenie zasadnicze zawodowe:

- 11 – dotyczy osób, które posiadają świadectwo ukończenia: szkoły zawodowej (zasadniczej szkoły zawodowej lub rolniczej, szkoły przemysłowej, gimnazjum zawodowego itp.), szkoły przysposobienia zawodowego lub rolniczego, korespondencyjnego kursu rolniczego wyłącznie o poziomie zasadniczej szkoły zawodowej oraz szkoły mistrzów.

Wykształcenie gimnazjalne:

- 12 – posiadają osoby, które uzyskały świadectwo ukończenia gimnazjum (gimnazja zaczęły funkcjonować w roku szkolnym 1999/2000). Ponadto do tej kategorii zalicza się absolwentów specjalnych szkół przysposabiających do pracy.

Wykształcenie podstawowe (ukończone):

13 – dotyczy osób posiadających świadectwo ukończenia: szkoły podstawowej (przed wojną powszechną) niezależnie od tego, ile klas liczyła (sześć, osiem, czy dawniej cztery), kursów dla pracujących w zakresie szkoły podstawowej, szkoły artystycznej I stopnia, realizującej jednocześnie program szkoły podstawowej.

Wykształcenie podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego:

14 – dotyczy osób, które uczą się w szkole podstawowej, uczyły się w szkole podstawowej, lecz jej nie ukończyły, bądź nigdy nie uczęszczały do szkoły.

Źródła utrzymania

W spisie powszechnym ustalano główne i dodatkowe źródło utrzymania dla poszczególnych osób oraz odrębnie dla gospodarstw domowych. Informacje o źródłach dochodów, z których pochodziły środki na finansowanie konsumpcyjnych i innych życiowych potrzeb osób dotyczyły całego roku (12 miesięcy) poprzedzającego moment spisu. Ustalano je niezależnie od stanu aktywności ekonomicznej osób.

Ze względu na posiadane źródła utrzymania ludność można podzielić na dwie podstawowe kategorie: ludność posiadająca własne źródła utrzymania (w wieku 15 lat i więcej) i ludność utrzymywaną. Do ludności utrzymywanej zaliczono wszystkie osoby niezależnie od wieku nieposiadające własnych źródeł dochodów.

Główne źródło utrzymania osoby – jest to źródło przynoszące jej największy zarobek lub dochód. Jeżeli osoba miała w ciągu roku poprzedzającego spis tylko jedno źródło dochodów – było ono jednocześnie jej głównym, a zarazem wyłącznym źródłem utrzymania.

Za **dotaddkowe źródło utrzymania** uważa się źródło najważniejsze spośród wszystkich pozostałych po wyodrębnieniu głównego źródła utrzymania, czyli przynoszące dochód drugi pod względem wysokości.

W spisie 2011 wyróżniono następujące grupy źródeł utrzymania:

- dochody (zarobki) z pracy osobiście wykonywanej niezależnie od charakteru zatrudnienia,
- inne dochody pochodzące z własności lub z wynajmu,
- niezarobkowe źródło (w tym emerytury, renty, zasiłki),
- pozostałe źródła osobno nie wymienione,
- pozostawanie na utrzymaniu

Kraj urodzenia

Zgodnie z międzynarodowymi zaleceniami należało podać biorąc pod uwagę granice państw aktualne w momencie spisu, a nie w momencie urodzenia osoby, np. jeżeli osoba urodziła się w Wilnie, to – bez względu na rok jej urodzenia – jako kraj urodzenia należało wpisać Litwa. Rozstrzygnięcie takie zostało przyjęte w związku z koniecznością zabezpieczenia porównywalności, a przede wszystkim nie dublowania danych w skali międzynarodowej.

Obywatelstwo

Obywatelstwo oznacza prawną więź pomiędzy osobą a państwem. Nie wskazuje ono na pochodzenie etniczne tej osoby i jest niezależne od jej narodowości. Osoba może mieć jedno, dwa lub kilka obywatelstw. Możliwa jest również sytuacja, że osoba nie ma żadnego

obywatelstwa. Osoba mająca obywatelstwo polskie i inne jest w Polsce traktowana zawsze jako obywatel polski – nie jest cudzoziemcem.

Aktywność ekonomiczna ludności

W spisie zastosowano definicje aktywności ekonomicznej ludności zalecane przez Europejską Komisję Gospodarczą ONZ i Urząd Statystyczny Unii Europejskiej (Eurostat). Zgodnie z tymi zaleceniami przedmiotem badania był fakt wykonywania pracy, czyli wykonywanie, posiadanie bądź poszukiwanie pracy, a nie formalna sytuacja zawodowa osób badanych w okresie badanego tygodnia – tj. od 25.03 do 31.03.2011 r. Przyjęta kolejność wyodrębniania poszczególnych kategorii ludności w wieku 15 lat i więcej gwarantuje zaklasyfikowanie każdej osoby tylko do jednej z trzech kategorii: pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo.

Ludność aktywna zawodowo obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne zgodnie z definicjami podanymi poniżej.

Do pracujących zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia (25-31 marca 2011 r.):

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- nie wykonywały pracy (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych, strajku), ale formalnie miały pracę jako pracownicy najemni bądź pracujący na własny rachunek.

Niepelnosprawność

Osoba niepełnosprawna to osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osobę, która takiego orzeczenie nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa).

Zbiorowość osób niepełnosprawnych została podzielona na 3 podstawowe grupy:

- **osoby niepełnosprawne prawnie i biologicznie**, tj. takie, które posiadają odpowiednie orzeczenie/a wydane przez organ do tego uprawniony i równocześnie mają (odczuwają) ograniczenie zwykłych (podstawowych) czynności życiowych odpowiednich dla ich wieku,
- **osoby niepełnosprawne tylko prawnie**, tj. takie, które posiadają odpowiednie orzeczenie/a wydane przez organ do tego uprawniony,
- **osoby niepełnosprawne tylko biologicznie**, tj. takie, które takiego/ich orzeczenia/orzeczeń nie posiada/ją, ale odczuwa/ją ograniczenie zwykłych (podstawowych) czynności życiowych odpowiednich dla ich wieku.

Narodowość – przynależność narodowa lub etniczna

Jest to deklaratywna (oparta na subiektywnym odczuciu) indywidualna cecha każdego człowieka, wyrażająca jego związek emocjonalny, kulturowy lub wynikający z pochodzenia rodziców, z określonym narodem lub wspólnotą etniczną. W spisie ludności w 2011 roku po raz pierwszy w historii polskich spisów powszechnych umożliwiono mieszkańcom Polski wyrażanie złożonych tożsamości narodowo-etnicznych, poprzez zadawanie osobom spisywanym dwóch pytań o przynależność narodowo-etniczną.

Język domowy – język używany na co dzień w domu w kontaktach rodzinnych.

Język ojczysty

Za język ojczysty należy uważać ten język, który dana osoba opanowała jako pierwszy we wczesnym dzieciństwie (w którym nauczyła się mówić), względnie ten, w którym w czasach jej dzieciństwa najczęściej zwracali się do niej jej rodzice lub opiekunowie.

Wyznanie – przynależność wyznaniowa

Wyznanie (przynależność wyznaniowa) to formalne uczestnictwo lub emocjonalny związek osoby z określonym wyznaniem religijnym (kościołem lub związkiem wyznaniowym). Wyznanie powinno być określane na podstawie dobrowolnej deklaracji, w tym także – wyrażającej brak związku z jakimkolwiek wyznaniem (bez wyznania).

Klasyfikacje i grupowania wykorzystywane w zakresie ludności w NSP 2011

1. Grupowania i klasyfikacje, określone w Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1201/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 763/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań w zakresie specyfikacji technicznych tematów i dotyczących ich podziałów
2. *The International Standard Classification of Education (ISCED – UOE, 1997)*
3. *International Standard ISO 3166-1, Codes for the representation of names of countries and their subdivisions-Part 1: Country codes, ISO 3166-1: 2006 (E/F), International Organization on Standardization (Geneva, 2006)*
International Standard ISO 3166-1, Codes for the representation of names of countries and their subdivisions-Part 1: Country codes, ISO 3166-1: 2006 (E/F), International Organization on Standardization (Geneva, 2006)

1.2. Metody zastosowane w opracowaniu spisu

Szczegółowe wyjaśnienia dotyczące jakości wyników w spisie pełnym oraz w badaniu reprezentacyjnym zostały przedstawione w publikacji GUS „Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011”.

W publikacji tej zawarto również opis sposobu łączenia danych pozyskanych z różnych źródeł, schematu losowania próby w badaniu reprezentacyjnym, uogólniania wyników badania reprezentacyjnego oraz obszernie omówiono precyzję estymacji wartości

globalnych, której przykładową interpretację podajemy poniżej: Do oceny jakości wyników badania reprezentacyjnego wyznacza się tzw. wskaźniki precyzji estymacji³.

Wskaźnik CV jest wykorzystywany do wyznaczania przedziału ufności, który z określonym prawdopodobieństwem (tzw. poziomem ufności, np. 95%) pokrywa prawdziwą wartość estymowanego parametru. Na przykład dla poziomu ufności 95% granice takiego przedziału mają postać: $\hat{Y} \pm 1,96 * \hat{Y} * CV / 100$. Na przykład, jeżeli oszacowana liczba osób deklarujących narodowość niemiecką w województwie opolskim wyniosła 78594, a wskaźnik precyzji tego oszacowania wynosił CV=0,98%, to wyznaczając granice przedziału ufności można stwierdzić, że z prawdopodobieństwem 0,95 (95%) przedział wartości pomiędzy 77085-80105 obejmuje prawdziwą liczbę takich osób. Dla oszacowanej liczby 4480 osób o niemieckich identyfikacjach narodowościowych w województwie warmińsko-mazurskim wskaźnik precyzji osiągnął wartość CV=3,82%, co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość szacowanego parametru to 4480 ± 362 .

Kolejny przykład. Wskaźnik precyzji dla oszacowanej liczby 24084 osób deklarujących przynależność do wyznania Świadków Jehowy w woj. śląskim wynosił 2,63%, to z prawdopodobieństwem 95%, to prawdziwą liczbę zadeklarowanych Świadków Jehowy w woj. śląskim pokrywa przedział wartości od 22843 do 25325.

Wyliczenia te wskazują, że dla rzadkich zdarzeń (mniejszych liczebności), wynikających z dużego rozproszenia jednostek lub z nierównomiernego rozkładu zmiennych – wartości globalne tych zmiennych szacowane na podstawie wyników badania reprezentacyjnego – są obciążone większym błędem losowym.

Dlatego w odniesieniu do całego kraju, gdzie oszacowana na podstawie badania reprezentacyjnego liczebność omawianej kategorii imigrantów wyniosła przeszło 30 tys., ustalony przedział ufności kształtował się na poziomie $\pm 4,1\%$, zaś dla woj. śląskiego, gdzie analogiczna liczebność zaledwie przekroczyła 2 tys., przedział ufności to już $\pm 14,6\%$.

1.3. Metodologia badania w spisie narodowości, języka i wyznania w NSP 2011

W ostatnim spisie powszechnym ludności, w porównaniu ze spisem z 2002 r., poszerzono blok zagadnień etniczno-kulturowych o pytania dotyczące języka ojczystego oraz wyznania. Dość zasadniczej zmianie uległ również sposób ustalania narodowości, z powodu zastosowanego rozwiązania, które umożliwiało spisywanym osobom wyrażanie podwójnych identyfikacji narodowościowych.

W trakcie przygotowań do spisu pytania dotyczące narodowości, języka i wyznania były przedmiotem szerokich konsultacji społecznych. Ze uwagi na obowiązującą ustawę z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. nr 17, poz. 141, z późn. zm.), która odwołuje się do wyników spisu w kontekście ustalania stanów liczebnych poszczególnych mniejszości, metodologia badania narodowości i języka była przedmiotem zainteresowania i intensywnych dyskusji prowadzonych na forum Komisji Mniejszości Narodowych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych. GUS wielokrotnie przedstawiał

³ Patrz „Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna” str. 49, http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/LUD_ludnosc_stan_str_dem_spo_NSP2011.pdf

obu gremium założenie metodologiczne dotyczące przyszłego spisu powszechnego oraz sposobu badania w nim narodowości oraz przygotowywał systematyczne sprawozdania z przebiegu przygotowań do badania spisowego. Do najtrudniejszych spraw, wokół których pojawiało się najwięcej problemów i rozbieżności stanowisk, należał sam sposób pytania o narodowość, w szczególności kwestia uwzględnienia w nim złożonych tożsamości etnicznych.

Koncepcja stworzenia respondentom możliwości wyrażania w spisie wielorakich identyfikacji narodowo-etnicznych, jako jeden z wniosków i zaleceń zgłaszanych po spisie powszechnym w 2002 r.⁴, była w zasadzie rozważana w GUS od początku przygotowań do NSP 2011. Zasadnicza trudność, jaka ujawniła się w tej dziedzinie – oprócz różnorodności i rozbieżności podejść co do sposobu ujęcia złożonych tożsamości, w tym m.in. co do liczby pytań etnicznych oraz uchwycenia relacji identyfikacji narodowej i identyfikacji etnicznej – była spowodowana zapisami ustawy o mniejszościach, która odwołuje się do wyników powszechnych spisów ludności, jako kryterium ustalania liczebności mniejszości. Zaistniał bowiem problem ustalania stanów liczebnych poszczególnych mniejszości w sytuacji, kiedy część osób zadeklaruje podwójną narodowość – wyrazi identyfikację z dwiema społecznościami narodowościowymi. Ostatecznie jednak na forum Komisji Wspólnej doszło do uzgodnienia stanowisk i przyjęcia rozstrzygnięcia zaakceptowanego przez wszystkie strony, przedstawionego jako oficjalne stanowisko Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, które rekomendując rozwiązanie umożliwiające podwójne deklaracje narodowościowe, określiło sposób ustalania liczby ustawowych mniejszości.

W gruncie rzeczy uzyskane rozstrzygnięcie sprowadzało się do tego, że liczba obywateli polskich należących do poszczególnych mniejszości narodowych i etnicznych w rozumieniu ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym będzie ustalana na podstawie liczby odpowiednich identyfikacji narodowościowych, wyrażonych w pierwszej lub drugiej deklaracji, a w sytuacjach, gdy osoba zadeklaruje przynależność do dwóch społeczności mniejszościowych, o których mówi ustawa, jako kryterium zaliczenia jej do jednej z nich posłuży rodzaj pierwszej deklaracji.

Formularz do spisu próbnego, zawierał pytanie o narodowości, umożliwiające wyrażenie tylko pojedynczej identyfikacji narodowo-etnicznej. Dlatego jeszcze w trakcie trwania spisu próbnego zorganizowano specjalne badanie pilotażowe, w ramach którego poddano testowi dwa warianty zestawu pytań narodowo-etnicznych umożliwiających respondentom wyrażenie podwójnych identyfikacji narodowościowych. Zasadnicza odmienność obu wariantów pytań narodowościowych polegała na tym, że w jednym z nich obydwa pytania dotyczyły tożsamości narodowo-etnicznej, natomiast w drugim pierwsze pytanie odnosiło się do przynależności narodowej, drugie zaś – do identyfikacji z grupą etniczną.

Pilotaż przeprowadzono w sześciu gminach: Kołobrzeg (gminie wiejskiej), Puck, Rembertów, Sępól, Siemiatycze i Tarnów Opolski, wykorzystując dwie techniki ankietowe,

⁴ S. Łodziński, *Trauma i władza liczb. Wybrane problemy społecznego odbioru pytania o „narodowość” w Narodowym Spisie Powszechnym z 2002 roku*, w: Lucjan Adamczuk, Sławomir Łodziński (red.), *Mniejszości narodowe w Polsce w świetle Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku*, Warszawa 2006. s. 202.

tj. wywiad bezpośredni oraz wywiad telefoniczny. Rezultaty badania pilotażowego przemawiały za przyjęciem wariantu pytań narodo-etnicznych, który umożliwia respondentom zadeklarowanie dwóch identyfikacji bez konieczności rozstrzygnięcia, czy jest to identyfikacja z grupą narodową, czy etniczną⁵. Ponadto przyczyniły się m.in. do zmiany brzmienia (uproszczenia) pierwszego pytania o przynależność narodo-etniczną oraz zamieszczenia bezpośrednio pod pytaniem krótkiego objaśnienia – w formie najprostszej definicji narodowości, niezależnie od tej, którą zawierała instrukcja metodologiczna.

Ostatecznie do formularzy spisowych została przyjęta następująca forma pytań dotyczących przynależności narodo-etnicznej:

Jaka jest Pana(i) narodowość? (*Przez narodowość należy rozumieć przynależność narodową lub etniczną – nie należy jej mylić z obywatelstwem*)

1. polska
2. białoruska
3. czeska
4. karaimska
5. litewska
6. łemkowska
7. niemiecka
8. ormiańska
9. romska
10. rosyjska
11. słowacka
12. tatarska
13. ukraińska
14. żydowska
15. inna (*podać, jaka?*) ...

Czy odczuwa Pan(i) przynależność także do innego narodu lub wspólnoty etnicznej?

1. tak (*proszę podać*) ...
2. nie, nie odczuwam

Obydwa pytania odnosiły się do tak samo pojmowanej narodowości – tj. przynależności narodowej lub etnicznej. Lista określeń narodowości jako kategorii odpowiedzi zamieszczonych bezpośrednio pod pytaniem pierwszym obejmowała polską oraz 13 innych narodowości wymienionych w ustawie o mniejszościach narodowych i etnicznych. Wskazanie kategorii „inna” w pierwszym pytaniu i kategorii „tak” w drugim dawało możliwość wyboru pozycji z długiego rozwijanego słownika etnonimów lub otwarcia pola edycji, w którym można było zapisać dowolne określenie narodowości.

⁵ Analiza zebranego materiału empirycznego z badania pilotażowego wskazywała na występowanie problemów z drugim pytaniem w wariantcie drugim – które polegały na niezrozumieniu pojęcia „wspólnota etniczna”, występującego w oderwaniu od jednoznacznego kontekstu narodo-etnicznego (jeśli w pytaniu nie użyto jakiegokolwiek formy słowa „narodowość” bądź „narodowy”). Niezrozumienie pytania odnoszącego się tylko do „wspólnoty etnicznej” występowało szczególnie systematycznie wśród starszych osób o wyłącznie polskiej identyfikacji narodo-etnicznej.

Pytanie o język domowy zasadniczo nie różniło się od tego, jakie zadawano spisie w 2002 roku i było sformułowane następująco:

Jakim językiem(ami) zazwyczaj posługuje się Pan(i) w domu?

1. wyłącznie polskim
2. polskim i innym(i) niż polski (podać jakim/i) ...
3. wyłącznie innymi(i) niż polski (podać jakim/i) ...

Wybór odpowiedzi 2 lub 3 otwierał dostęp do słownika języków oraz możliwość swobodnego zapisu określenia języka/języków w polu edycji. W przypadku odpowiedzi 2 lub 3 – osoby spisywane mogły zadeklarować używanie dwóch różnych języków niepolских.

Pytanie o język ojczysty było pytaniem nowym w powojennej historii polskich spisów powszechnych i miało następującą postać:

Jaki jest Pan(i) język ojczysty?

1. język polski
2. język inny niż polski (podać jaki) ...

W przypadku wyboru odpowiedzi 2 należało wskazać odpowiednią pozycję na rozwijanej liście nazw języków niepolских lub zapisać określenie języka w polu edycji.

Pytanie o wyznanie, które również pojawiło się pierwszy raz w powojennym spisie powszechnym miało następującą postać:

Do jakiego wyznania religijnego (kościola lub związku wyznaniowego) Pan(i) należy?

1. należę do:
 - 1) Kościół Rzymskokatolicki (Kościół Katolicki – obrządek łaciński)
 - 2) Kościół Prawosławny
 - 3) Świadkowie Jehowy ("Strażnica" – Towarzystwo Biblijne i Traktatowe)
 - 4) Kościół Ewangelicko-Augsburski
 - 5) Kościół Greckokatolicki (Kościół Katolicki – obrządek bizantyjsko-ukraiński)
 - 6) Kościół Starokatolicki Mariawitów
 - 7) Kościół Zielonoświątkowy
 - 8) inne (podać jakie) ...
2. nie należę do żadnego wyznania
3. nie chcę odpowiadać na to pytanie

Wśród kategorii wyznań – dostępnych po wyborze opcji 1 – zamieszczonych bezpośrednio pod pytaniem znalazły się największe instytucje wyznaniowe, które według uzyskanych przed spisem danych z prowadzonego przez GUS badania statystycznego wyznań, liczyły co najmniej 20 tys. członków. Wskazanie pozycji „inne” udostępniało długą listę wyznań oraz pole edycji dające możliwość swobodnego samookreślenia się wyznaniowego. Pytanie o wyznanie miało charakter dobrowolny, a fakt odmowy odpowiedzi respondenta na pytanie rejestrowano zaznaczając opcję 3.

Pytania o narodowość i język domowy zawierały zarówno formularz krótki jak i formularz do spisu reprezentacyjnego. Natomiast pytanie o język ojczysty i wyznanie uwzględniono tylko na formularzu długim – w ramach badania reprezentacyjnego.

Ze względu na niewystarczający udział ludności w samospisie oraz brak informacji o narodowości w rejestrach dane dotyczące narodowości również nie uzyskały wystarczającego pokrycia populacji, aby można je było prezentować jako kompletne wyniki spisu pełnego. Wobec czego, podobnie jak zdecydowana większość tematów i zmiennych uwzględnionych w ostatnim spisie, wyniki spisu z dziedziny etniczno-wyznaniowej zostały opracowane i opublikowane na podstawie uogólnienia na całą populację danych z badania reprezentacyjnego, przeprowadzonego na próbie obejmującej ludność zamieszkałą w 20% losowo dobranych mieszkań w Polsce.

Należy zaznaczyć, że w obliczu braku możliwości zabezpieczenia na etapie projektowania schematu doboru próby losowej odpowiedniej reprezentatywności danych z badania reprezentacyjnego na poziomie gmin zastosowano specjalny dobór kilkudziesięciu gmin, w którym założono przebadanie wszystkich mieszkańców. Ten pomocniczy zabieg dedykowany był problematyce mniejszości narodowo-etnicznych i językowych i wynikał z potrzeby zabezpieczenia możliwości realizacji postanowień ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, w części dotyczącej ustalania udziału mniejszości w gminach. Lista takich jednostek terytorialnych została sporządzona, na podstawie wyników poprzedniego spisu (NSP 2002), według przyjętego minimalnego poziomu udziału członków mniejszości (w rozumieniu ustawy⁶), wynoszącego co najmniej 10% ogółu mieszkańców, a więc dwukrotnie niższego niż określone w ustawie kryterium graniczne (20%). W ten sposób wytypowano 86 gmin, roboczo nazywanych „gminami mniejszościowymi”, w których osoby w mieszkaniach niewylosowanych do badania reprezentacyjnego zostały przebadane przy użyciu tzw. formularza krótkiego.

Ostatecznie na potrzeby realizacji zadań ustawowych zostały wyliczone dane dotyczące określonych w ustawie mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (kaszubskim), w tym dane o liczbie i udziale członków „ustawowych” mniejszości we wszystkich gminach, w których udział ten obejmował co najmniej 10% ogółu mieszkańców⁷.

Dane o narodowości i języku domowym zebrane poza wylosowaną próbą badania reprezentacyjnego zostały wykorzystane zarówno do weryfikacji badania reprezentacyjnego i oceny skuteczności metody reprezentacyjnej w odniesieniu do danych etnicznych, jak również przy walidacji zmiennych etnicznych w próbie losowej, w tym redukcji braków danych, a także przy dezagregacji danych o mniejszościach do poziomu gmin, dla wybranych jednostek, o których wspomniano wyżej.

⁶ Według zapisów ustawy do członków mniejszości zalicza się osoby mające obywatelstwo polskie i deklarujące przynależność do którejś z 13 wymienionych w ustawie rodzajów grup narodowych lub etnicznych lub deklarujące posługiwanie się w domu językiem regionalnym (kaszubskim).

⁷ Dane o mniejszościach dostępne na: <http://mniejszosci.narodowe.mac.gov.pl/mne/mniejszosci/wyniki-narodowego-spis>.

Istotnym problemem dotyczącym większości danych zbieranych w ramach badania reprezentacyjnego była znaczna liczba brakujących danych, ujawniających się szczególnie w obrębie ludności według definicji krajowej (ludności faktycznej), w odniesieniu do której upowszechniano większość wyników spisu, a która z definicji obejmuje osoby zameldowane na pobyt stały i przebywające czasowo za granicą. Przypadki nieustalonych danych wynikały głównie z braku możliwości dotarcia podczas badania spisowego do osób nieobecnych w mieszkaniach z powodu przebywania za granicą. Ponadto pewna część nieustalonych informacji dotyczyła osób przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz bezdomnych, którym z założenia nie zadawano większości pytań spisowych, ograniczając się jedynie do ustalania kilku podstawowych informacji. Stosunkowo liczne braki danych (zazwyczaj ponad 1,8 mln przypadków⁸ – po uogólnieniu), dotyczyły w podobnym zakresie wszystkich pytań z dziedziny narodowości, języka i wyznania, i stanowiły poważne utrudnienie w odtworzeniu wyczerpującej i dokładnej struktury etnicznej, a także językowej i wyznaniowej. Fakt ten, ze względu na specyfikę rozkładu przestrzennego zmiennych etnicznych w Polsce, miał istotne znaczenie dla niektórych grup mniejszościowych. Powszechność występowania zjawiska emigracji zagranicznych na pobyt czasowy i towarzyszący im wysoki wskaźnik braków danych w pewnych regionach kraju miały relatywnie duże przełożenie na liczebności niektórych grup mniejszościowych, w tym przede wszystkim liczbę deklaracji niemieckich.

Wobec tego w odniesieniu do cech etniczno-wyznaniowych, tzn. narodowości, języka domowego, języka ojczystego oraz wyznania wykonana została imputacja pozycyjna⁹ brakujących danych. W pewnym niewielkim zakresie brakujące dane uzupełniono jeszcze na etapie edycji i integracji danych, poprzez imputację dedukcyjną oraz imputację z alternatywnych źródeł danych. Tego rodzaju eliminacje braków danych polegały m.in. na uzupełnianiu rozpoczętych ale niekompletnych odpowiedzi, które dało się w jednoznaczny sposób wywnioskować (np. jeśli dla danej osoby nie wybrano opcji ze słownika ale zapisano odpowiedź w postaci otwartego zapisu tekstowego), a także wyszukiwaniu brakujących odpowiedzi z innej istniejącej elektronicznej wersji zarejestrowanych odpowiedzi na pytania formularza spisowego, np. starszej lub pochodzącej z innego kanału. Na tym etapie zastąpiono pewną część braków odpowiedzi na pytanie o narodowość dostępnymi danymi z systemów informatycznych, co dotyczyło pewnej niedużej grupy cudzoziemców wchodzących w skład ludności Polski, dla których istniały deklaracje narodowościowe zapisane w systemie Pobyt.

Jednak w głównej mierze ilość brakujących informacji z dziedziny narodowości, języka i wyznań ograniczono poprzez imputację statystyczną, czyli uzupełnienie brakujących odpowiedzi danymi pochodzącymi z pozostałej części zbioru z badania – tzn. rekordów zawierających znaczące (niebrakujące) wartości imputowanych zmiennych. Podstawowym celem zastosowania procedury imputacji statystycznej nie było wyeliminowanie wszystkich, ale zredukowanie dość znacznej liczby braków danych etniczno-wyznaniowych. Z tego względu m.in. ograniczono stosowanie procedury uzupełniania do rekordów

⁸ Liczba brakujących wartości nieznacznie wahała się wokół tej wartości w zależności od rodzaju zmiennej.

⁹ Imputacja pozycyjna – czyli uzupełnianie braków danych dla wybranych zmiennych w zbiorze.

dotyczących ludności w mieszkaniach, pomijając mieszkańców obiektów zbiorowego zakwaterowania oraz bezdomnych¹⁰.

Zastosowano procedurę imputacji określaną w literaturze jako metoda *hot-deck*¹¹, która najogólniej rzecz biorąc polega na tym, że przypadkom z brakującymi odpowiedziami na konkretne pytanie – tzw. „biorcom”, przyporządkowuje się rekordy ze znanymi odpowiedziami na to pytanie – czyli tzw. „dawców”, od których przejmuje się brakujące dane. Zastępowanie brakujących danych znaczącymi (ważnymi) wartościami danej zmiennej odbywa się w obrębie możliwie jednorodnych grup (klas) imputacyjnych, do których uprzednio przypisano dawców i biorców na podstawie określonego kryterium bliskości. Przypisywanie znaczących (ważnych) wartości zmiennych rekordom z brakami danych – w ramach klas imputacyjnych – miało charakter stochastyczny¹².

O wyborze kryterium wyodrębniania grup (klas) imputacyjnych i możliwości wykorzystania zmiennych pomocniczych w algorytmie do imputacji zmiennych etniczno-wyznaniowych przesądziły dwa zasadnicze czynniki: 1) ogólny stan wejściowego zbioru danych – a precyzyjniej rzecz ujmując – rozkład braków danych w rekordach z badania reprezentacyjnego oraz 2) specyfika zmiennych etniczno-wyznaniowych.

Pierwszy czynnik uwarunkowany był przede wszystkim sytuacją demograficzną towarzyszącą akcji spisywania osób w mieszkaniach, którą znamionowało, jak już wyżej zaznaczono, dość powszechne zjawisko czasowych migracji zagranicznych ludności Polski, a tym samym – niedostępność wielu respondentów¹³. Przyjęcie pewnych rozwiązań metodologicznych w formularzu spisowym, które dawały sposobność do nieudzielenia odpowiedzi na pytania dotyczące osób przebywających za granicą przez ich domowników¹⁴, ale również przypadki nieobecności wszystkich członków gospodarstwa domowego, skutkowały tym, że w zbiorze rekordów z badania reprezentacyjnego braki danych w niemal identycznym zakresie wystąpiły we wszystkich spośród zestawu zmiennych pozyskiwanych wyłącznie w ramach badania reprezentacyjnego (formularz długi). Stąd rekordy odznaczające się brakami danych w obrębie zmiennych etniczno-wyznaniowych (na ogół występujące jednocześnie w każdej z nich) nie miały również większości innych danych, poza podstawowymi informacjami dostępnymi z rejestrów, takimi jak: płeć, wiek i stan cywilny, itp.

Drugą przesłankę warunkującą algorytm imputacji (tworzenie klas imputacyjnych) stanowi specyficzny charakter cech etniczno-kulturowych, który wyraża się m.in. w tym, że, poza wzajemnymi relacjami (np. narodowości i języka kontaktów domowych), cechy te nie

¹⁰ Pomijając fakt, że nie wymagał tego zakres wytyczony zadania, imputacja braków danych w odniesieniu do zbiorowości osób zamieszkałych w OZZ i bezdomnych wymagałaby odrębnego (trudniejszego) algorytmu.

¹¹ Procedura *hot-deck* rozumiana w taki sposób, w jaki przedstawia ją T. Piasecki (T. Piasecki, *Metody imputacji w badaniach gospodarstw domowych*; Wiadomości Statystyczne, nr 9(640), 2014, s.1-20).

¹² Stąd metoda ta bywa określana także jako „imputacja losowa w klasach” (T. Piasecki, op. cit., s.7).

¹³ Pomijając już w tym miejscu – wspomnianą wyżej – sytuację osób przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz bezdomnych, których nie ankietowano przy użyciu formularza długiego, ograniczając się tylko do ustalenia podstawowych danych na ich temat.

¹⁴ Respondenci zastani w badanym mieszkaniu mieli pewną „techniczną” możliwość zaniechania udzielenia odpowiedzi na pytania formularza długiego, dotyczące osób aktualnie przebywających poza mieszkaniem.

wykazują w ogóle, albo tylko w niewielkim stopniu i w trudny do uchwycenia sposób, zależności merytorycznych (także statystycznych) – z innymi cechami demograficzno-społecznymi pozyskiwanymi w badaniu spisowym, a zwłaszcza tymi, które – w obliczu wspomnianego wyżej współwystępowania braków danych w obrębie większości cech – pozostawały do dyspozycji.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania oraz merytoryczne przesłanki dotyczące natury i rozkładu zmiennych etniczno-wyznaniowych, przy tworzeniu grup (klas) imputacyjnych zastosowano – jako priorytetowe – kryterium bliskości rodzinnej, ujęte z pewnym uproszczeniem jako zamieszkiwanie we wspólnym mieszkaniu, a także – jako drugorzędne – kryterium bliskości przestrzennej (terytorialnej). Z uwagi na fakt, że imputacja zasadniczo odbywała się w obrębie rekordów z badania reprezentacyjnego, uwzględniając sposób doboru próby do tego badania, przyjęto za optymalne kryterium bliskości terytorialnej – do wyznaczania grup imputacyjnych dla cech etniczno-wyznaniowych – gminy oraz miejskie i wiejskie części gmin miejsko-wiejskich¹⁵. Niezależnie od powyższego w sytuacjach, gdy w rekordach z brakami danych wśród imputowanych cech któraś ze zmiennych etniczno-wyznaniowych miała ważne (znaczące) wartości¹⁶ – oryginalne albo zaimputowane we wcześniejszym etapie – była wykorzystywana w algorytmie wyznaczania wartości dla pozostałych imputowanych cech jako zmienna pomocnicza.

Jakkolwiek procedura uzupełniania braków zasadniczo odbywała się w obrębie i w odniesieniu do rekordów z badania reprezentacyjnego, to w przypadku 86 tzw. gmin „mniejszościowych”, w których z założenia objęto badaniem wszystkich mieszkańców, proces imputacji przeprowadzono z wykorzystaniem rekordów pochodzących także spoza próby badania reprezentacyjnego, wyznaczając dawców wśród ogółu osób z ważnymi wartościami imputowanych cech¹⁷.

Należy jednak zaznaczyć, że w tym podejściu procedura imputacji objęła tylko zmienne pozyskiwane na podstawie formularza krótkiego, za pomocą którego spisywano osoby w ramach badania dopełniającego badanie reprezentacyjne w wybranych gminach (gminy „mniejszościowe”), tzn. narodowość oraz język domowy. Pozostałe dwie zmienne (język ojczysty i wyznanie) imputowano w kolejnym przebiegu uzupełniania braków danych, odbywającym się już w obrębie rekordów z badania reprezentacyjnego, podczas którego zaimputowane uprzednio cechy (narodowość i język domowy) pełniły rolę zmiennych pomocniczych.

Procedura imputacji – wyznaczanie klas imputacyjnych i przypisywanie wartości – była realizowana w sposób zhierarchizowany i wieloetapowy, w zależności od dostępności dawców na danym poziomie agregacji oraz cech pomocniczych. Najogólniej biorąc schemat

¹⁵ Schemat doboru próby zakładał uwzględnienie wszystkich gmin, ale już np. miejscowości statystyczne nie były wystarczająco dobrze reprezentowane w próbie.

¹⁶ Ogólnie dość rzadkie sytuacje, że w zbiorze wejściowym dla tych samych rekordów część zmiennych etniczno-wyznaniowych zawierała braki danych a część ważne dane.

¹⁷ Możliwość zastosowania tego podejścia, zwiększającego efektywność samej procedury imputacji poprzez poprawienie proporcji liczb dawców do biorców było metodologicznie korzystne w odniesieniu do obszarów o relatywnie wysokim udziale mniejszości.

przebiegu imputacji – nie licząc wariantów wynikających z dostępności ważnych wartości w poszczególnych imputowanych zmiennych – obejmował 4 główne etapy. W pierwszej kolejności imputowane były dane etniczno-wyznaniowe dla rekordów z brakami danych, dla których dostępni byli dawcy w obrębie tego samego mieszkania. W kolejnych przebiegach imputowano cechy pozyskiwane przy użyciu formularza krótkiego (narodowość i język domowy) w gminach mniejszościowych – na podstawie danych od dawców wyznaczonych w gronie ogółu mieszkańców. Następnie – w tych samych gminach – uzupełniano brakujące wartości w pozostałych zmiennych (język ojczysty i wyznanie), ale już od dawców wyznaczonych wśród rekordów z badania reprezentacyjnego. W ostatnim przebiegu imputowano brakujące dane wśród reprezentantów pozostałej części terytorium kraju, w odniesieniu do wszystkich cech etniczno-wyznaniowych – w klasach wyznaczonych na poziomie gmin (względnie – obszarów miejskich i wiejskich gmin).

Ze względu na merytoryczne relacje między zmiennymi etniczno-wyznaniowymi przyjęto jako metodologicznie uzasadnione i zarazem efektywne, takie założenie, aby – poza wyjątkami, które wynikały z różnic kompletności (występowania lub nie- braku danych) poszczególnych imputowanych zmiennych dla danego zestawu rekordów lub z algorytmu imputacji (osobny przebieg z dawcami z badania pełnego i reprezentacyjnego) – wszystkie zmienne były imputowane jednocześnie. To znaczy, że w ramach jednego przebiegu rekordom o brakujących danych przypisywano kombinację wartości wszystkich imputowanych cech.

Przypisanie ważnych wartości imputacyjnych dawców biorcom w obrębie danej klasy imputacyjnej odbywało się w sposób losowy, ale respektujący rozkład imputowanych cech w zbiorze dawców. Za pośrednictwem generatora liczb pseudolosowych z rozkładu jednostajnego, przyporządkowywano wartości imputacyjne rekordom z brakami danych w taki sposób, że prawdopodobieństwo przypisania biorcy określonej wartości (a w zasadzie – kombinacji wartości kilku imputowanych zmiennych) wynikało z frakcji, jaką obejmowała ona wśród ogółu dawców w odnośnej grupie imputacyjnej¹⁸.

¹⁸ Z technicznego punktu widzenia ideę zastosowanego sposobu losowego przypisywania wartości brakom danych oddaje opis procedury „ruletka statystyczna”, przedstawionej przez A. Młodaka (A. Młodak, *Imputacja danych w spisach powszechnych*, Wiadomości Statystyczne nr 8(591), 2010, s. 7-23).

Rozdział II. PRZYNALEŻNOŚĆ NARODOWO-ETNICZNA

2.1. Struktura identyfikacji narodowo-etnicznych

W spisie ludności w 2011 r. po raz pierwszy w historii polskich spisów powszechnych umożliwiono mieszkańcom Polski wyrażanie złożonych tożsamości narodowo-etnicznych, poprzez zadanie dwóch pytań o przynależność narodowo-etniczną. Z możliwości wyrażenia podwójnych tożsamości etnicznych skorzystało ponad 917 tys. osób. Na podstawie wyników uzyskanych w spisie ludności w 2011 r. można stwierdzić, że wśród mieszkańców Polski dominuje ludność o jednorodnej polskiej tożsamości narodowej obejmująca 36522 tys. osób, co stanowi 94,8% (tabl. 2.1).

Tabl. 2.1. Ludność według polskich i niepolskich identyfikacji narodowo-etnicznych w 2011 roku

Identyfikacja narodowo-etniczna	Ogółem (w tysiącach)	W odsetkach
Ogółem	38511,8	100,00
Wyłącznie polska	36522,2	94,83
Polska i niepolska	871,4	2,26
z polską jako pierwszą	788,1	2,05
z polską jako drugą	83,3	0,22
Wyłącznie niepolska	596,3	1,55
jednorodna (pojedyncza)	550,4	1,43
złożona (podwójnie niepolska)	45,9	0,12
Bez przynależności narodowo-etnicznej (osoby nieodczuwające przynależności do żadnej społeczności narodowo-etnicznej)	0,4	0,00
Nieustalona	521,5	1,35
Polska – razem	37393,7	97,10
Inna niż polska – razem	1467,7	3,81
Identyfikacja jednorodna (pojedyncza) – razem	37072,6	96,26
Identyfikacja złożona (podwójna) – razem	917,3	2,47

Ponad 871 tys. osób (2,26%) zadeklarowało zarówno polską, jak i inną niż polska tożsamość narodowo-etniczną. Deklarujący wyłącznie niepolską przynależność narodową lub etniczną stanowią grupę liczącą przeszło 596 tys. osób (1,55%), z czego prawie 46 tys. to identyfikujący się z dwiema niepolskimi narodowościami.

Zupełnie niewielką grupę – bo reprezentującą 400 osób – ale wartą odnotowania ze względu na swój szczególny charakter, tworzą przypadki, kiedy respondenci – korzystając z otwartej formy pytania – oświadczyli, że nie odczuwają przynależności do żadnej społeczności narodowo-etnicznej.

W odniesieniu do 521 tys. mieszkańców Polski nie ustalono żadnych danych dotyczących przynależności narodowo-etnicznej, co w głównej mierze wynikało – jak już wspomniano – z powodu niedostępności osób, a niekiedy całych rodzin przebywających czasowo poza granicami kraju¹⁹.

Na podstawie swoistej mozaiki, jaka wyłania się z układów pojedynczych i podwójnych oraz polskich i niepolskich samookreśleń narodowo-etnicznych, należy podsumowująco stwierdzić, że – niezależnie od liczby i kolejności składanych deklaracji przez poszczególnych respondentów – ludność o polskich identyfikacjach narodowościowych obejmowała w sumie blisko 37394 tys., co stanowi 97,1% ogółu mieszkańców Polski, o niepolskich zaś – prawie 1468 tys. osób, czyli 3,8%.

Wypada także zauważyć, że wśród ogółu wyrażających w jakimkolwiek układzie niepolskie identyfikacje znaczącą część, bo obejmującą 62,5%, tworzą dwoiste samookreślenia narodowościowe. Z kolei wśród nich dominują, stanowiąc 95% ich stanu, identyfikacje z polskim komponentem, w większości – z polskim wymienianym w odpowiedzi na pierwsze pytanie (85,9%). W efekcie tego podwójne deklaracje z polską składową stanowią 59,4%, a z polską jako pierwszą – 53,7% zbiorowości wszystkich innych niż polska identyfikacji narodowo-etnicznych.

Z powyższych zestawień wyłania się pewien zhierarchizowany częstością wystąpień wzór sposobów wyrażania, a w jakiejś mierze także odczuwania, niepolskich tożsamości narodowo-etnicznych w spisie ludności, który można by ująć jako następujący porządek: 1) polska–niepolska, 2) niepolska (pojedyncza), 3) niepolska–polska i 4) niepolska–niepolska.

Wyniki ostatniego spisu wskazują na wzrost poczucia odrębności etnicznej społeczności regionalnych w Polsce, chociaż w większości przypadków wiąże się to z jednoczesnym odczuwaniem polskiej tożsamości narodowej. Do najliczniejszych innych niż polskie identyfikacji narodowo-etnicznych należy bowiem zaliczyć deklaracje śląskie i kaszubskie.

W sumie odnotowano – jako odpowiedź na pierwsze lub drugie pytanie etniczne – 847 tys. deklaracji śląskich, przy czym mniej niż połowę z tego (376 tys.) wyrażono jako identyfikację pojedynczą, częściej natomiast wskazywano identyfikację śląską łącznie z polską – 431 tys. (tabl. 2.2). Wśród prawie 233 tys. osób deklarujących przynależność kaszubską 216 tys. stanowiły takie, które zadeklarowały przynależność polsko-kaszubską, 16 tys. zaś – wyłącznie przynależność kaszubską.

W 2011 r. odnotowano nieco mniejszą niż w poprzednim spisie liczbę osób deklarujących przynależność niemiecką – w sumie 148 tys. (wobec ponad 150 tys. w NSP 2002), z czego 45 tys. zadeklarowało narodowość niemiecką jako jedyną, a 64 tys. – wraz z narodowością polską.

Do liczniejszych grup deklarujących w spisie ludności w 2011 r. inną niż polska tożsamość narodowo-etniczną, chociaż trzykrotnie mniejszych niż zbiorowość osób

¹⁹ Warto przypomnieć, że większość z tego rodzaju braków odpowiedzi – w odniesieniu do pytań etnicznych – została wyeliminowana w toku prac nad walidacją danych, poprzez zastosowanie procedur imputacji.

identyfikujących się z narodem niemieckim, należy zaliczyć jeszcze społeczności ukraińską (51 tys.) i białoruską (47 tys.).

Tabl. 2.2. Ludność według rodzaju i kolejności identyfikacji narodowo-etnicznych – w 2011 roku

Identyfikacja narodowo-etniczna	Identyfikacja pierwsza (zadeklarowana w pierwszym pytaniu)		Identyfikacja druga (zadeklarowana w drugim pytaniu)	Razem – niezależnie od liczby i kolejności deklaracji (w pierwszym lub drugim pytaniu) *	
		w tym jako jedyna			w tym występująca z polską
w tysiącach					
Ogółem	38511,8	37072,6	917,3	38511,8	x
Polska	37310,3	36522,2	83,3	37393,7	x
Inna niż polska – razem	679,6	550,4	834,0	1467,7	871,4
śląska	435,8	375,6	411,0	846,7	430,8
kaszubska	17,7	16,4	214,8	232,5	215,8
niemiecka	74,5	44,5	73,3	147,8	63,8
ukraińska	38,4	27,6	12,6	51,0	20,8
białoruska	36,4	30,2	10,4	46,8	15,6
romska	12,6	9,9	4,5	17,0	7,0
rosyjska	8,2	5,2	4,8	13,0	7,1
amerykańska	1,2	0,8	10,6	11,8	10,8
angielska	1,6	1,2	8,9	10,5	9,1
łemkowska	7,1	5,6	3,4	10,5	3,6
włoska	1,7	0,9	7,0	8,6	7,5
francuska	1,5	1,1	6,5	8,0	6,8
litewska	5,6	4,8	2,3	7,9	3,0
żydowska	2,5	1,6	5,0	7,5	5,4
hiszpańska	0,5	0,4	3,5	4,0	3,4
wietnamska	3,6	2,9	0,4	4,0	1,1
holenderska	0,9	0,5	3,1	3,9	3,3
grecka	1,1	0,7	2,5	3,6	2,9
ormiańska	3,0	2,0	0,7	3,6	1,5
czeska	1,3	1,0	2,1	3,4	2,2
słowacka	2,3	1,9	0,9	3,2	1,1
kociewska	0,0	0,0	3,0	3,1	3,1
inna	22,3	15,5	42,6	64,4	45,7
Bez przynależności narodowo-etnicznej	0,4	x	x	0,4	x
Nieustalona	521,5	x	x	521,5	x

* Kolumna zawiera zestawienie odpowiedzi z dwóch pytań – dane nie sumują się.

Trzy kolejne grupy narodowościowe, w przypadku których liczby konstytuujących je deklaracji, odnotowanych jako odpowiedź na pierwsze lub drugie pytanie etniczne, były jeszcze wyraźnie większe niż 10 tys., to Romowie (17 tys.), Rosjanie (13 tys.) i Amerykanie (12 tys.), a dwie następne, które liczbą samozaliczających się do nich osób zaledwie przekroczyły tę wartość, to Anglicy i Łemkowie (po 10,5 tys.).

Nieco mniej niż 10 tys. liczyły grupy deklarujących w pierwszym lub drugim pytaniu przynależność do społeczności włoskiej (9 tys.), a także francuskiej, litewskiej i żydowskiej (po około 8 tys.). Zbiorowości identyfikujących się z innymi społecznościami narodowo-etnicznymi nie przekraczały 5 tys., z czego grupy deklarujących przynależność wietnamską, hiszpańską, holenderską, ormiańską i grecką obejmowały w przybliżeniu po 4 tys. osób.

O mniej więcej tysiąc mniejsze społeczności stanowili zadeklarowani Czesi, Słowacy i Kanadyjczycy, a także dwie grupy osób wyrażających – po raz pierwszy odnotowane w historii spisów powszechnych – takie rodzaje identyfikacji regionalnych, jak kociewska i góralska. Spośród wielu innych podobnych samookreśleń, odwołujących się do tożsamości regionalnych, stosunkowo liczną (około 2 tys.) grupę tworzyły jeszcze deklaracje wielkopolskie. Ponadto wokół 2 tys. oscylowały liczby takich identyfikacji narodowo-etnicznych, jak: bułgarska, irlandzka, tatarska, szwedzka, węgierska, austriacka, australijska i chińska.

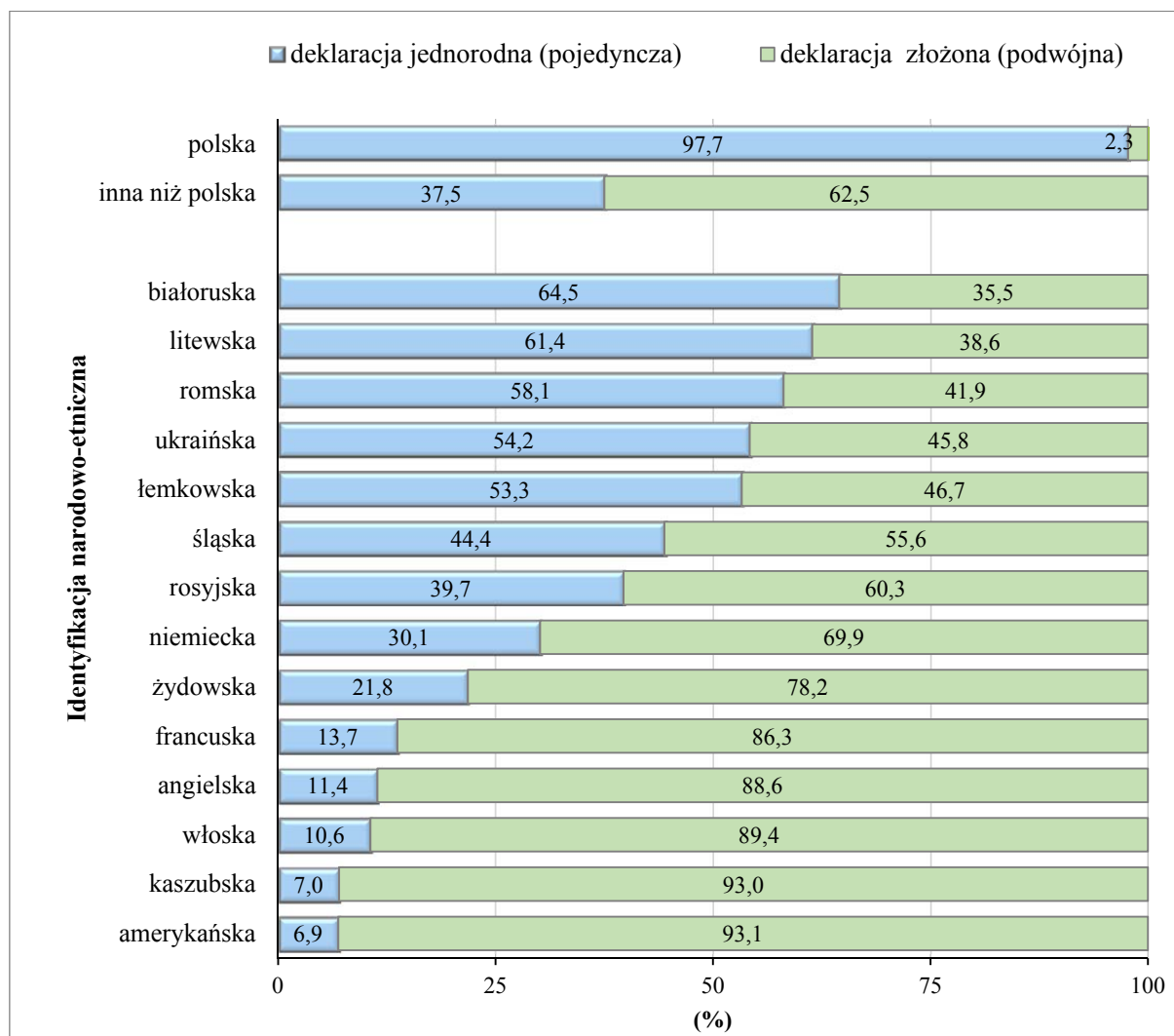
W obliczu wielości odnotowanych w spisie rodzajów identyfikacji narodowościowych a zarazem niewielkiej liczebności większości z nich, w celu zachowania rozsądnych ram objętościowych niniejszego opracowania oraz przejrzystości ekspozycji i analizy danych statystycznych, w dalszej części opisów lista charakteryzowanych indywidualnie kategorii narodowościowych zostanie ograniczona do najliczniejszych, tzn. liczących co najmniej 5 tys. przypadków (liczonych po dwóch odpowiedziach). Wyodrębniony w ten sposób zestaw obejmuje polską i 14 niepolskich identyfikacji narodowościowych oraz kategorię „inne”, obejmującą 93 tys. przypadków.

2.1.1 Kolejność i złożoność identyfikacji narodowo-etnicznych

Warto poświęcić jeszcze raz nieco uwagi kontekstom, w jakich na podstawie odpowiedzi na pytania spisowe odtworzone zostały zbiorowości etniczne, przyglądając się proporcjom jednorodnych i złożonych samookreśleń składających się na poszczególne grupy narodowo-etniczne (wykres 2.1). Oprócz poczynionych wyżej konstatacji, że wśród spisanej ludności zdecydowanie dominują pojedyncze identyfikacje polskie, a większość niepolskich przynależności narodowościowych była wyrażana w ramach podwójnych deklaracji, należy zauważyć, że w poszczególnych grupach istnieje w tym zakresie duże zróżnicowanie. W obrębie uwzględnionych tu indywidualnie 14 najliczniejszych grup niepolskich udział tworzących je jednorodnych identyfikacji kształtował się od blisko 65% w przypadku Białorusinów do mniej więcej 7% wśród ogółu samookreślających się jako Amerykanie oraz jako Kaszubi. Ogólnie rzecz biorąc, przewagą jednorodnych identyfikacji nad dwoistymi charakteryzowali się przedstawiciele kilku społeczności spośród tych powszechnie postrzeganych jako tradycyjne mniejszości. Albowiem oprócz Białorusinów, udziałem jednorodnych deklaracji przekraczającym połowę odznaczały się jeszcze zbiorowości osób

zaliczonych do społeczności Litwinów (61,4%), Romów (58,1%), Ukraińców (54,2%) oraz Łemków (53,3%).

Wykres 2.1. Wybrane identyfikacje narodowo-etniczne według złożoności deklaracji w 2011 roku

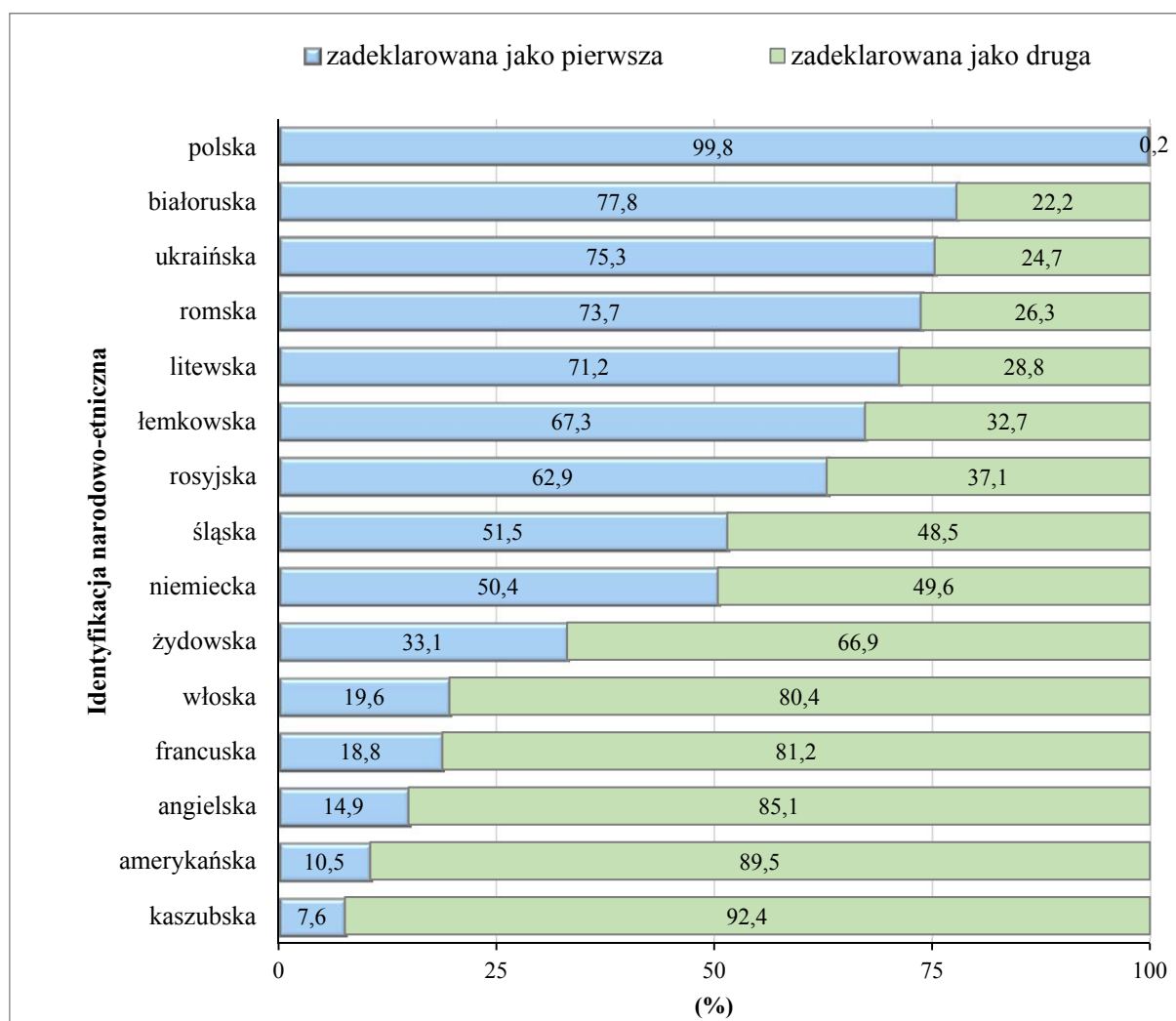

Pozostałe najliczniejsze grupy narodowościowe z omawianego tu zestawienia wyodrębniane były częściej ze względu na jedną składową dualnej tożsamości zaliczonych do nich osób niż na podstawie jednorodnych identyfikacji. Interesujące jest to, że poza Kaszubami bardziej typowe pod tym względem wydają się grupy o charakterze migracyjnym, gdyż do grona społeczności o najniższym odsetku konstytuujących je jednorodnych identyfikacji narodowościowych obok amerykańskiej należą: włoska (10,6%), angielska (11,4%) i francuska (13,7%). Mniej więcej dwukrotnie większy udział pojedynczych deklaracji obserwujemy w grupie zaliczonych do społeczności Żydów (21,8%), trzykrotnie – Niemców (30,1%), a czterokrotnie – Rosjan (39,7%) i Ślązaków (44,4%)

Nieco odmienne podejście stanowi analiza udziałów, jakie w poszczególnych grupach narodowych, tworzą konstytuujące je identyfikacje w ogóle zadeklarowane jako pierwsze – niezależnie od tego czy były jedynymi, czy wyrażonymi w ramach identyfikacji złożonych – podwójnych (wykres 2.2). Wypada jednak przy tym zauważyć, że w tym ujęciu społeczności

narodowościowe tworzą podobny układ do tego, który powstał pod względem relacji identyfikacji jednorodnych i złożonych. Ponownie bowiem największym, obejmującym 77,8%, udziałem identyfikacji wyrażonych jako odpowiedź na pierwsze – „podstawowe” – pytanie etniczne odznaczają się Białorusini. Inne grupy charakteryzujące się wysokim wskaźnikiem tworzących je deklaracji wyrażonych jako odpowiedź na pierwsze pytanie, oscylującym wokół trzech czwartych, są Ukraińcy (75,3%), Romowie (73,7%) i Litwini (71,2%). Wyraźną przewagą deklaracji pierwszych nad drugimi cechują się jeszcze Łemkowie (67,3%) i Rosjanie (62,9%), a niemal równowagą pierwszych i drugich charakteryzują się Ślązacy (51,6%) i Niemcy (50,4%).

Wykres 2.2. Wybrane identyfikacje narodowo-etniczne według pozycji, na której zostały zadeklarowane w 2011 roku

Z kolei relatywnie najczęściej samozaliczano się w ramach odpowiedzi na drugie pytanie etniczne do społeczności Kaszubów, wśród których wyrażający przynależność kaszubską na pierwszym miejscu stanowili zaledwie 7,6%. Do innych grup o bardzo niskim wskaźniku pierwszych identyfikacji, kształtującym się na poziomie 10-15%, należą zamieszkali w Polsce Amerykanie (10,5%) i Anglicy (14,9%), nieprzekraczającym zaś jednej

piątej – Francuzi (18,8%) i Włosi (19,6%), a ledwo osiągnięciem poziom jednej trzeciej – Żydzi (33,1%).

W perspektywie obu przedstawionych wyżej ujęć, tj. zarówno pod względem stosunku identyfikacji jednorodnych do złożonych, jak również pierwszych do drugich, wyodrębniona na podstawie wyników spisu zbiorowość Białorusinów jawi się jako społeczność, dla której przynależność mniejszościowa (białoruska) w większym stopniu niż w innych niepolskich grupach stanowi jednoznaczny (wyłączny) lub wiodący wymiar tożsamości etnicznej. Z drugiej jednak strony ustalenie to można zinterpretować w taki sposób, że wśród ogółu ludności o pochodzeniu białoruskim rzadziej niż w innych społecznościach mniejszościowych „skorzystano” z możliwości składania podwójnych deklaracji narodowościowych, co przełożyło się na oszacowanie niższego, niż potencjalnie możliwy, stanu liczebnego Białorusinów na podstawie danych z NSP 2011.

2.1.2. Charakterystyka podwójnych identyfikacji narodowościowych

Dominującym i, jak się wydaje, najbardziej naturalnym i efektywnym sposobem statystycznej ekspozycji i analizy zebranych w ostatnim spisie deklaracji narodowościowych jest ujmowanie ich z perspektywy społeczności odniesienia, do których afiliowały się spisywane osoby – jako odrębnych kategorii (etnosów). Odbywa się to jednak niekiedy w oderwaniu od struktury samych afiliacji poszczególnych jednostek, co ma miejsce w przypadkach współwystępowania w nich dwóch społeczności odniesienia. Podejście to wydaje się bardziej praktyczne, bo pozwala zestawić, opisywać i analizować poszczególne społeczności etniczne jako intuicyjnie zrozumiałe konstrukty, choć ma pewien mankament polegający na tym, że tworzy „strukturę” składającą się z nierozłącznych „elementów”. W obliczu ujawnienia się złożonych samookreśleń możliwe jest także alternatywne ujęcie wyników spisu dotyczących przynależności narodowo-etnicznych, uwzględniające całościowo afiliacje narodowościowe poszczególnych respondentów, poprzez tworzenie i zestawianie kategorii, z których część będzie stanowiła kombinacje dwóch etnonimów. Z formalnego punktu widzenia takie zestawienia tworzą rozłączną i komplementarną strukturę, jednak poważnie zatimizowaną czy wręcz amorficzną, a przez to w znacznym stopniu utrudniającą statystyczny opis poszczególnych grup narodowościowych.

Próbkę tego drugiego podejścia pokazują dane w tabelach 2.3 i 2.4. Pierwsza z nich uwzględnia najbardziej liczebne, tj. obejmujące co najmniej 3 tys. przypadków, rodzaje pojedynczych oraz podwójnych samookreśleń narodowościowych, przy czym w tym ujęciu kategorie podwójne (pary etnonimów) reprezentują jedynie fakty współwystępowania danych dwóch identyfikacji – niezależnie od kolejności ich zadeklarowania przez osobę.

Na podstawie tego zestawienia można zauważyć, że porządek ustanowiony częstością wskazań wśród pojedynczych identyfikacji w zasadzie oddaje – poza małymi przemieszczeniami – analogiczny porządek identyfikacji liczonych po dwóch deklaracjach, z kilkoma poważniejszymi wyjątkami: wyższą pozycją białoruskich, litewskich i łemkowskich identyfikacji wśród pojedynczych niż wśród liczonych po dwóch deklaracjach oraz niższą – kaszubskich.

Tabl. 2.3. Ludność według rodzaju pojedynczych i podwójnych identyfikacji narodowo-etnicznych w 2011 roku

Identyfikacja narodowo-etniczna	Ogółem (w tysiącach)	Odsetek ogółu pojedynczych/podwójnych identyfikacji
Ogółem	38511,8	x
Identyfikacja pojedyncza	37072,6	100,0
polska	36522,2	98,5
śląska	375,6	1,0
niemiecka	44,5	0,1
białoruska	30,2	0,1
ukraińska	27,6	0,1
kaszubska	16,4	0,0
romska	9,9	0,0
łemkowska	5,6	0,0
rosyjska	5,2	0,0
litewska	4,8	0,0
inne pojedyncze	30,5	0,1
Identyfikacja podwójna – niezależnie od kolejności*	917,3	100,0
polska i śląska	430,8	47,0
polska i kaszubska	215,8	23,5
polska i niemiecka	63,8	7,0
niemiecka i śląska	38,7	4,2
polska i ukraińska	20,8	2,3
polska i białoruska	15,6	1,7
polska i amerykańska	10,8	1,2
polska i angielska	9,1	1,0
polska i włoska	7,5	0,8
polska i rosyjska	7,1	0,8
polska i romska	7,0	0,8
polska i francuska	6,8	0,7
polska i żydowska	5,4	0,6
polska i łemkowska	3,6	0,4
polska i hiszpańska	3,4	0,4
polska i holenderska	3,3	0,4
polska i kociewska	3,1	0,3
polska i litewska	3,0	0,3
inne podwójne	61,7	5,6
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	521,9	x

* Poszczególne kategorie podwójnych identyfikacji reprezentują współwystępowanie dwóch danych etnonimów, niezależnie od kolejności ich zadeklarowania (tj. niezależnie od tego, których z nich był wymieniony jako pierwszy i jako drugi).

Tabl. 2.4. Osoby deklarujące podwójną przynależność narodowo-etniczną według rodzaju pierwszej i drugiej identyfikacji w 2011 roku

Identyfikacja narodowo-etniczna zadeklarowana jako:		Ogółem	
pierwsza	druga	w tysiącach	w odsetkach
Ogółem		917,3	100,0
polska	śląska	388,1	42,3
polska	kaszubska	214,6	23,4
polska	niemiecka	56,7	6,2
śląska	polska	42,7	4,7
niemiecka	śląska	22,4	2,4
śląska	niemiecka	16,4	1,8
polska	ukraińska	11,7	1,3
polska	amerykańska	10,4	1,1
polska	białoruska	10,2	1,1
ukraińska	polska	9,1	1,0
polska	angielska	8,8	1,0
niemiecka	polska	7,1	0,8
polska	włoska	6,8	0,7
polska	francuska	6,4	0,7
białoruska	polska	5,4	0,6
polska	żydowska	4,8	0,5
polska	romska	4,5	0,5
polska	rosyjska	4,4	0,5
polska	hiszpańska	3,4	0,4
polska	kociewska	3,0	0,3
polska	holenderska	3,0	0,3
polska	górska	2,8	0,3
rosyjska	polska	2,7	0,3
polska	kanadyjska	2,7	0,3
polska	łemkowska	2,6	0,3
romska	polska	2,6	0,3
polska	grecka	2,5	0,3
polska	litewska	2,2	0,2
inne podwójne		59,4	6,5

Łatwo dostrzec, że w obrębie uwzględnionych w tym zestawieniu najbardziej liczebnych kategorii prawie dwukrotnie częściej występują samookreślenia złożone niż pojedyncze (18 wobec 10) i że, poza jedną sytuacją, w każdej z podwójnych deklaracji występuje polska składowa. Jedyny wyjątek stanowi tu para identyfikacji niemieckich ze śląskimi, czwarta pod względem liczebności wśród podwójnych i siódma wśród wszystkich samookreśleń narodowościowych. Warto zauważyć, że dwie kategorie reprezentujące współwystępowanie identyfikacji polskiej i śląskiej oraz polskiej i kaszubskiej stanowią przeszło 70% zbiorowości podwójnych deklaracji narodowościowych. Ogólnie rzecz biorąc, czołówka najliczniejszych (przyjmijmy: powyżej 10 tys.) rodzajów autodeklaracji

narodowościowych – ujętych całościowo, ale bez uwzględniania kolejności w samookreśleniach złożonych – kształtuje się w sposób następujący:

- 1) polska (36 522,2 tys.);
- 2) polska i śląska (430,8 tys.);
- 3) śląska (375,6 tys.);
- 4) polska i kaszubska (215,8 tys.);
- 5) polska i niemiecka (63,8 tys.);
- 6) niemiecka (44,5 tys.);
- 7) niemiecka i śląska (38,7 tys.);
- 8) białoruska (30,2 tys.);
- 9) ukraińska (27,6 tys.);
- 10) polska i ukraińska (20,8 tys.);
- 11) kaszubska (16,4 tys.);
- 12) polska i białoruska (15,6 tys.);
- 13) polska i amerykańska (10,8 tys.).

Tabela 2.4 przedstawia podwójne autoidentyfikacje narodowościowe, ale w ujęciu wiernie oddającym sposób wyrażania ich przez respondentów, tzn. uwzględniającym zarówno współwystępowanie, jak i kolejność deklarowania. W takim podejściu pełna struktura obejmuje jeszcze więcej kombinacji, ale mniej liczebnych, przy czym dwie najliczniejsze kategorie: osoby o identyfikacjach polsko-śląskich (388,1 tys.) oraz polsko-kaszubskich (214,6 tys.) stanowią w sumie blisko dwie trzecie ogółu deklarujących podwójną przynależność narodowo-etniczną. W prezentowanym zestawieniu, w którym uwzględniono 28 najliczniejszych kategorii obejmujących co najmniej 2 tys. przypadków, znalazły się tylko dwie kombinacje bez udziału „polskiego komponentu”: niemiecko-śląska (22,4 tys.) i śląsko-niemiecka (16,4 tys.), zajmujące pod względem liczebności odpowiednio piątą i szóstą pozycję w gronie podwójnych samookreśleń. W odniesieniu do pozostałych kategorii należy zauważyć, że potwierdzają one stwierdzoną na poziomie ogółu podwójnych deklaracji prawidłowość, iż w podwójnych deklaracjach z udziałem polskiej, bardziej liczne są te wersje par identyfikacji, w których polska była wymieniana jako pierwsza.

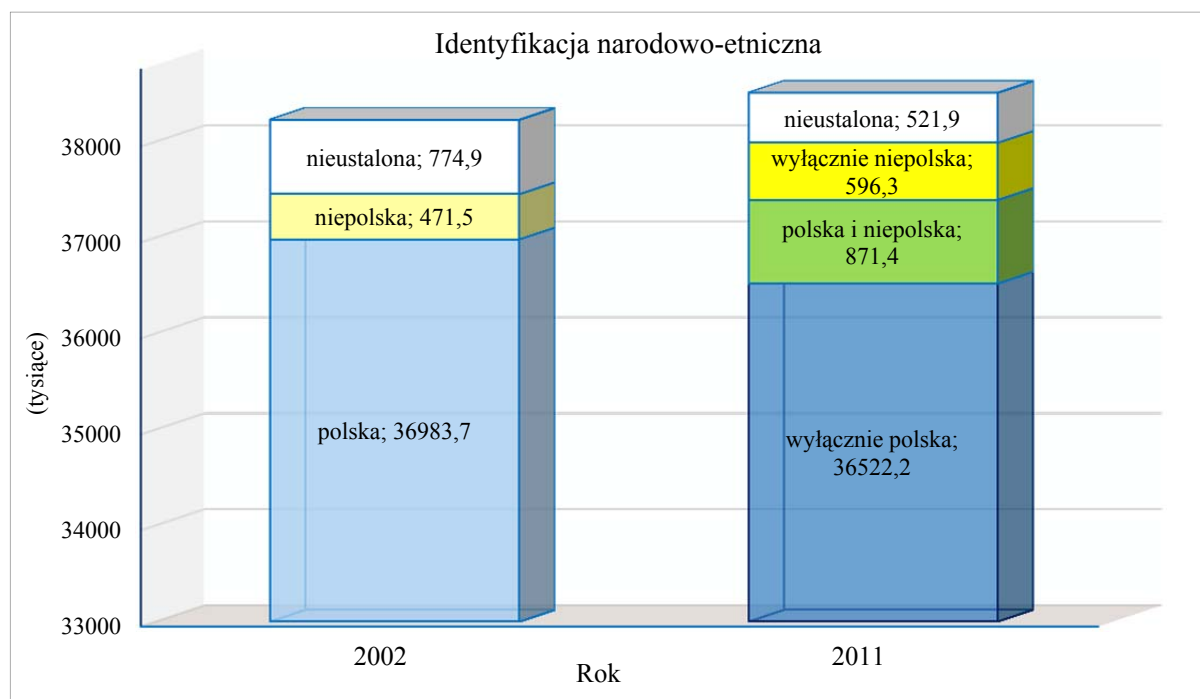
2.2. Zmiany w zakresie identyfikacji narodowościowych w latach 2002-2011

Nie ulega wątpliwości, że możliwość wyrażania podwójnych deklaracji narodowościowych, choć w efekcie nieco utrudnia opis struktury etnicznej ludności Polski i komplikuje jej obraz, zapewne przyczyniła się, niezależnie od innych czynników lub w interakcji z nimi, do ogólnego wzrostu niepolskich identyfikacji narodowościowych w ostatnim spisie ludności.

Zestawiając wyniki dotyczące etniczności, uzyskane w dwóch ostatnich spisach (wykres 2.3 i tabl. 2.5), trzeba przede wszystkim zwrócić uwagę na zasadniczą różnicę w sposobie ustalania przynależności narodowo-etnicznej, przypominając, że w 2002 r. respondenci mogli zadeklarować tylko jedną przynależność narodowo-etniczną, podczas gdy w 2011 r. dano im sposobność wyrażenia podwójnych identyfikacji. Ta metodologiczna odmienność ogranicza możliwości prostych bezpośrednich porównań liczebności

poszczególnych identyfikacji narodowo-etnicznych ustalonych w obu badaniach spisowych, a interpretacja zaobserwowanych zmian w wielu wypadkach wymaga pogłębionej analizy.

Wykres 2.3. Struktura identyfikacji narodowościowych w 2002 i 2011 roku

Uwaga! Wielkości pól kategorii „polka” oraz „wyłącznie polka” na wykresie nie oddają rzeczywistej proporcji tych kategorii, gdyż skala wykresu nie rozpoczyna się od wartości 0.

Niemniej jednak można zauważyć, że możliwość wyrażania w spisie w 2011 r. podwójnych deklaracji zasadniczo spowodowała wzrost liczby identyfikacji – liczonych po obu odpowiedziach – w odniesieniu do większości rodzajów kategorii narodowo-etnicznych. W konsekwencji odnotowano ponad trzykrotnie więcej innych niż polka identyfikacji, przy jednoczesnym utrzymaniu stanu, a w zasadzie – także wzroście liczby deklaracji polskich²⁰.

Wyjątkiem pod tym względem – przynajmniej wśród liczniejszych rodzajów deklaracji narodowych – wydają się tylko identyfikacje niemieckie i białoruskie, których w 2011 r. – mimo liczenia po dwóch odpowiedziach – odnotowano nieco mniej niż w 2002 r. (odpowiednio – o 5 tys. i 1,9 tys.).

Najbardziej widoczny wzrost obserwujemy w dziedzinie identyfikacji regionalnych, i to zarówno w zakresie liczebności kategorii odnotowanych już w 2002 r., jak i w przypadku śląskich (o ponad 670 tys. więcej) i kaszubskich (o ponad 227 tys.), a także liczby ich rodzajów – tzn. w postaci pojawienia się wielu nowych kategorii, np. kociewskiej, góralskiej, wielkopolskiej. Trzeba także zauważyć wyraźny wzrost – mierzony w liczbach absolutnych – takich identyfikacji, jak ukraińska (o 20 tys.), amerykańska (o 10 tys.), angielska (o 9,7 tys.),

²⁰ Należy wziąć tu pod uwagę zarówno fakt, że większość podwójnych identyfikacji to identyfikacje z udziałem polskiej, jak i to, że w 2011 r., w porównaniu z poprzednim spisem, wzrosła liczba ludności oraz zmalała liczba przypadków nieustalonej narodowości.

włoska (o 7,2 tys.), rosyjska (o 6,9 tys.), francuska i żydowska (o 6,4 tys.), łemkowska (o 4,7 tys.) oraz romska (o 4,2 tys.).

Tabl. 2.5. Ludność według identyfikacji narodowo-etnicznych w latach 2002 i 2011

Identyfikacja narodowo-etniczna	2002 (tylko jedna identyfikacja)	2011 (możliwość dwóch identyfikacji)				
		Ogółem*	w tym według złożoności identyfikacji:		w tym według kolejności deklaracji:	
			jednorodna (pojedyncza)	złożona (podwójna)*	pierwsza	druga
Ludność ogółem	38230,1	38511,8	x	x	x	x
Deklarujący przynależność narodowo-etniczną	37455,2	37990,0	37072,6	917,3	37990,0	917,3
polska	36983,7	37393,7	36522,2	871,4	37310,3	83,3
inna niż polska	471,5	1467,7	550,4	917,3	679,6	834,0
w tym:						
śląska	173,2	846,7	375,6	471,1	435,8	411,0
kaszubska	5,1	232,5	16,4	216,2	17,7	214,8
niemiecka	152,9	147,8	44,5	103,3	74,5	73,3
ukraińska	31,0	51,0	27,6	23,4	38,4	12,6
białoruska	48,7	46,8	30,2	16,6	36,4	10,4
romska	12,9	17,0	9,9	7,1	12,6	4,5
rosyjska	6,1	13,0	5,2	7,9	8,2	4,8
amerykańska	1,5	11,8	0,8	11,0	1,2	10,6
łemkowska	5,9	10,5	5,6	4,9	7,1	3,4
angielska	0,8	10,5	1,2	9,3	1,6	8,9
włoska	1,4	8,6	0,9	7,7	1,7	7,0
francuska	1,6	8,0	1,1	6,9	1,5	6,5
litewska	5,8	7,9	4,8	3,0	5,6	2,3
żydowska	1,1	7,5	1,6	5,9	2,5	5,0
Bez przynależności narodowo-etnicznej	-	0,4	x	x	x	x
Nieustalona	774,9	521,5	x	x	x	x

* Kolumna zawiera zestawienie odpowiedzi z dwóch pytań – dane nie sumują się.

W wymiarze wartości względnych w porównaniu z 2002 r. ogólna (liczona po dwóch deklaracjach) liczba identyfikacji białoruskich zmniejszyła się w 2011 r. o 4%, a niemieckich o nieco ponad 3%. Relatywnie największym spośród omawianych grup wzrostem, jaki wystąpił między kolejnymi pomiarami, bezdyskusyjnie wyróżnia się społeczność kaszubska, która może się poszczycić prawie 46-krotnym zwiększeniem liczby deklarujących przynależność do niej. Niemniej imponujący, bo 13-krotny wzrost, obserwujemy w odniesieniu do identyfikacji angielskich. Do innych rodzajów identyfikacji charakteryzujących się pokaznym, bo 6 – 7-krotnym względnym wzrostem liczby należy

zaliczyć amerykańskie (o 668%), żydowskie (o 536%) i włoskie (o 532%), natomiast 4 – 5-krotnym – francuskie (o 390%) i śląskie (o 389%). Spośród pozostałych grup wielokrotnienie (podwojenie) liczby identyfikacji wystąpiło jeszcze w przypadku Rosjan (o 114%), zaś w przypadku innych względny przyrost nie przekroczył wielkości 100% i wynosił: wśród Łemków – 80%, Ukraińców – 65%, Litwinów – 34%, a Romów – 33%.

W tabeli 2.5 zestawiono dla wybranych zbiorowości narodowościowych dane ze spisu w 2002 r. z wynikami NSP 2011, ujętymi w trzech układach: 1) jako sumy identyfikacji uzyskanych w dwóch pytaniach; 2) w podziale według kryterium pojedynczych i podwójnych deklaracji; 3) według kolejności zadeklarowania (w pierwszym lub drugim pytaniu). Na jej podstawie można zaobserwować, że dane z 2002 r. wydają się najbardziej zbieżne z liczbami identyfikacji wyrażonych w 2011 r. jako odpowiedź na pierwsze pytanie etniczne – niezależnie od liczby złożonych deklaracji.

Jakkolwiek wydaje się, że deklaracje uzyskane w NSP 2011 jako odpowiedź na pierwsze pytanie o narodowość są naturalnym odpowiednikiem danych z 2002 r., to wypada zalecić pewną ostrożność w przyjmowaniu jako wystarczająco prawomocnych rezultatów takiego porównywania. Wynika to stąd, że respondenci nie zawsze mieli sposobność do spontanicznego (autentycznego) reagowania na pierwsze, a następnie drugie pytanie o narodowość. Albowiem w ramach akcji informacyjnej i promocyjnej ostatniego spisu członkowie grup mniejszościowych uzyskiwali wiedzę o możliwości podwójnych odpowiedzi etnicznych. Nierzadko również byli zachęceni przez liderów swoich społeczności do konkretnego sposobu odpowiadania na obydwa pytania spisowe. W takich okolicznościach przedstawiciele społeczności mniejszościowych odpowiadali na podwójne pytanie etniczne, kierując się różnorodnymi grupowymi oraz indywidualnymi strategiami, według których pierwsza z dwóch wyrażonych identyfikacji etnicznych nie zawsze była tą samą, jaka padłaby w sytuacji skłaniającej do pojedynczego (jednoznacznego) samookreślenia. Nie oznacza to bynajmniej, że nie można dokonywać tego typu porównania (zestawienia) danych narodowościowych z dwóch ostatnich badań spisowych, przy zachowaniu pewnej dozy ostrożności.

Z oczywistych względów zestawienie wyników etnicznych NSP 2002 i NSP 2011, z pominięciem drugich identyfikacji w ostatnim spisie, uwydatnia rozmiar „niedoborów” w tych zbiorowościach, które odnotowały spadki nawet przy uwzględnieniu obu deklaracji narodowościowych w 2011 r., tzn. wśród Białorusinów i Niemców. W porównaniu ze stanem w 2002 r. stwierdzamy bowiem, że liczba pierwszych identyfikacji w przypadku deklaracji białoruskich jest mniejsza o 12,7 tys., zaś w przypadku niemieckich o 78,4 tys., co w ujęciu względnym oznacza spadki – odpowiednio – o jedną czwartą i o połowę stanu początkowego. Z kolei, mimo wyłączenia odpowiedzi na drugie pytanie etniczne w 2011 r., odnotowujemy w stosunku do 2002 r. wyraźny wzrost identyfikacji śląskich (o 261,6 tys. czyli o 152%) i kaszubskich (12,7 tys. i 251%), także pokaźny – ukraińskich (7,4 tys. i 24%).

W odniesieniu do pozostałych grup narodowościowych można stwierdzić, że identyfikacje wyrażone w odpowiedzi na pierwsze pytanie etniczne NSP 2011 w przybliżeniu stanowią powtórzenie wyników spisu z 2002 r., choć relatywnie rzecz biorąc znacząco wyższe liczby pierwszych identyfikacji, w porównaniu do wyników z poprzedniego spisu,

odnotowujemy jeszcze w przypadku deklaracji rosyjskich (o 2,1 tys. czyli o 20%), żydowskich (1,4 tys. – 120%) i łemkowskich (1,2 tys. – 21%). Przy zastosowanym tu sposobie porównania danych z dwóch ostatnich spisów inne zaobserwowane różnice *in minus* – poza deklaracjami białoruskimi i niemieckimi – w wymiarze liczb absolutnych są ogólnie niewielkie, osiągając wartość co najwyżej 0,3 tys. (identyfikacje amerykańskie i romskie), a w wartościach względnych – 20% (amerykańskie).

Znamienne jest natomiast to, że nieuwzględnienie odpowiedzi na drugie pytanie etniczne zdecydowanie niweluje spektakularne wielokrotne wzrosty, stwierdzone przy liczeniu po dwóch odpowiedziach, tych rodzajów deklaracji, które wyrażają przynależność do grup narodowych o charakterze imigracyjnym, tzn. amerykańskiej (-0,3 tys.), angielskiej (+0,8 tys.), francuskiej (-0,1 tys.) i włoskiej (+0,3 tys.).

2.3. Rozmieszczenie terytorialne identyfikacji narodo-etnicznych

Analizując strukturę deklaracji narodo-etnicznych ludności pod względem jej zróżnicowania terytorialnego, zauważamy, że ludność o innych niż polska identyfikacjach narodo-etnicznych skoncentrowana jest przede wszystkim w województwie śląskim, a poza tym w województwach: pomorskim, opolskim, mazowieckim i podlaskim (tabl. 2.6 i mapa. 2.1).

Wyniki spisu wskazują, że największym skupiskiem niepolskich identyfikacji narodo-etnicznych jest region śląski. W województwie śląskim zamieszkuje prawie 764 tys., czyli ponad połowa (52%) ogółu deklarujących niepolską – lub polską z niepolską jednocześnie – przynależność narodo-etniczną. Kolejne prawie 165 tys., czyli 11,2% populacji spisywanych osób o innych niż polskie identyfikacjach narodo-etnicznych to mieszkańcy sąsiedniego województwa opolskiego. Także znacząca część, bo obejmująca 250 tys. osób, czyli 17,1% zbiorowości o innych niż polskie identyfikacjach lokuje się w województwie pomorskim. Inne większe skupiska ludności o niepolskich tożsamościach występują na terenie województwa mazowieckiego, gdzie odnotowano ponad 55 tys. (3,8%) innych niż polska, a przy tym bardzo różnorodnych, deklaracji narodo-etnicznych, a także – podlaskiego, gdzie 51 tys. osób zadeklarowało niepolską przynależność narodo-etniczną, co stanowi 3,5% ogółu wszystkich osób o niepolskich identyfikacjach.

W konsekwencji opisanej dyslokacji społeczności niepolskich wymienione województwa – poza mazowieckim – odznaczają się także relatywnie najwyższymi udziałami ludności o innych niż polska identyfikacjach narodo-etnicznych (tabl. 2.6 i mapa 2.2): osoby o identyfikacjach niepolskich (względnie polskich i niepolskich) stanowią 16,5% ogółu mieszkańców województwa śląskiego, 16,2% – opolskiego, 11% – pomorskiego i 4,3% – podlaskiego. Na terenach wymienionych jednostek administracyjnych lokują się również największe lokalne skupiska ludności niepolskiej. Jak pokazuje mapa 2.3 powiaty odznaczające się udziałem identyfikacji innych niż polska osiągającym co najmniej 10% ogółu mieszkańców występują tylko w tych czterech województwach.

Tabl. 2.6. Ludność według województw i struktury identyfikacji narodowo-etnicznych w 2011 roku

Województwo	Ogółem	Struktura identyfikacji narodowo-etnicznych				nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	Identyfikacje polskie – razem	Identyfikacje inne niż polskie – razem
		wyłącznie polska	polska i niepolska	wyłącznie niepolska				
w tysiącach								
Ogółem	38511,8	36522,2	871,4	596,3	521,9	37990,0	1467,7	
Dolnośląskie	2915,2	2831,6	21,5	11,0	51,1	2864,2	32,6	
Kujawsko-pomorskie	2097,6	2061,7	9,3	2,6	24,1	2073,5	11,9	
Lubelskie	2175,7	2139,5	7,1	3,1	26,0	2149,7	10,2	
Lubuskie	1022,8	999,5	5,6	3,2	14,6	1008,2	8,8	
Łódzkie	2538,7	2500,3	9,3	4,1	24,9	2513,7	13,4	
Małopolskie	3337,5	3259,3	18,7	8,2	51,3	3286,2	26,9	
Mazowieckie	5268,7	5159,6	35,9	19,5	53,7	5215,0	55,4	
Opolskie	1016,2	829,7	66,0	98,8	21,7	994,5	164,8	
Podkarpackie	2127,3	2080,7	7,5	4,5	34,6	2092,7	12,0	
Podlaskie	1202,4	1127,9	16,5	34,8	23,2	1179,2	51,3	
Pomorskie	2276,2	1994,6	228,7	21,7	31,2	2245,0	250,4	
Śląskie	4630,4	3793,8	403,6	360,0	72,9	4557,4	763,7	
Świętokrzyskie	1280,7	1262,2	3,4	1,0	14,1	1266,6	4,4	
Warmińsko-mazurskie	1452,1	1404,7	12,4	13,1	22,0	1430,2	25,5	
Wielkopolskie	3447,4	3397,8	13,8	4,6	31,3	3416,2	18,4	
Zachodniopomorskie	1722,9	1679,4	12,1	6,1	25,2	1697,6	18,2	
w odsetkach (struktura pionowa)								
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Dolnośląskie	7,6	7,8	2,5	1,9	9,8	7,5	2,2	
Kujawsko-pomorskie	5,4	5,6	1,1	0,4	4,6	5,5	0,8	
Lubelskie	5,6	5,9	0,8	0,5	5,0	5,7	0,7	
Lubuskie	2,7	2,7	0,6	0,5	2,8	2,7	0,6	
Łódzkie	6,6	6,8	1,1	0,7	4,8	6,6	0,9	
Małopolskie	8,7	8,9	2,1	1,4	9,8	8,7	1,8	
Mazowieckie	13,7	14,1	4,1	3,3	10,3	13,7	3,8	
Opolskie	2,6	2,3	7,6	16,6	4,2	2,6	11,2	
Podkarpackie	5,5	5,7	0,9	0,8	6,6	5,5	0,8	
Podlaskie	3,1	3,1	1,9	5,8	4,4	3,1	3,5	
Pomorskie	5,9	5,5	26,2	3,6	6,0	5,9	17,1	
Śląskie	12,0	10,4	46,3	60,4	14,0	12,0	52,0	
Świętokrzyskie	3,3	3,5	0,4	0,2	2,7	3,3	0,3	
Warmińsko-mazurskie	3,8	3,8	1,4	2,2	4,2	3,8	1,7	
Wielkopolskie	9,0	9,3	1,6	0,8	6,0	9,0	1,3	
Zachodniopomorskie	4,5	4,6	1,4	1,0	4,8	4,5	1,2	

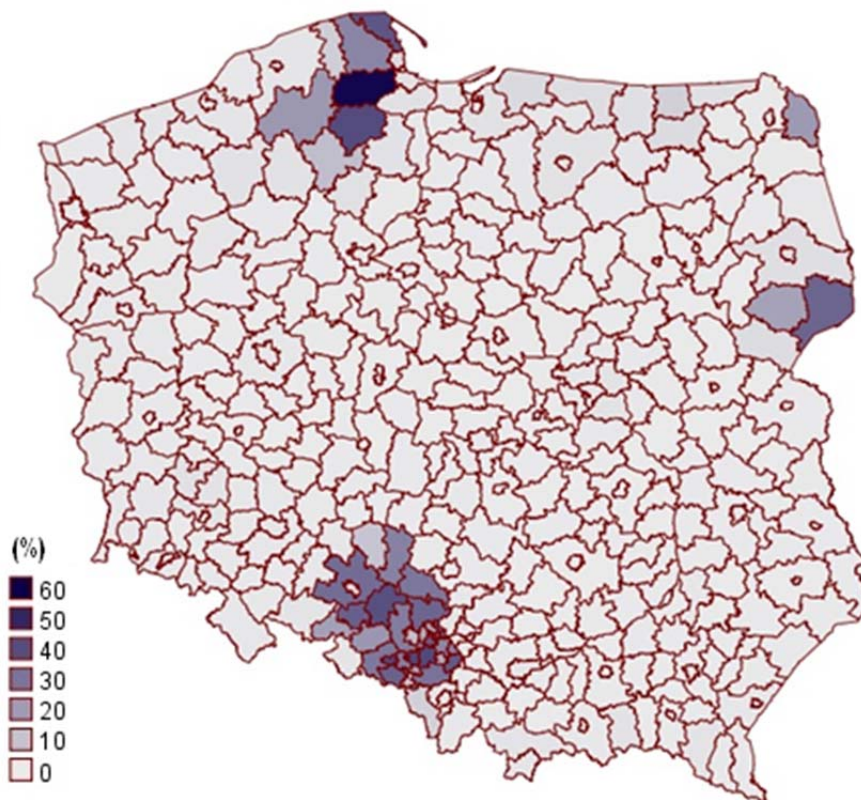
Tabl. 2.6. Ludność według województw i struktury identyfikacji narodowo-etnicznych w 2011 roku (dok.)

Województwo	Ogółem	Struktura identyfikacji narodowo-etnicznych				Identyfikacje polskie – razem	Identyfikacje inna niż polskie – razem
		wyłącznie polska	polska i niepolska	wyłącznie niepolska	nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej		
w odsetkach (struktura pozioma)							
Ogółem	100,0	94,8	2,3	1,5	1,4	98,6	3,8
Dolnośląskie	100,0	97,1	0,7	0,4	1,8	98,2	1,1
Kujawsko-pomorskie	100,0	98,3	0,4	0,1	1,1	98,9	0,6
Lubelskie	100,0	98,3	0,3	0,1	1,2	98,8	0,5
Lubuskie	100,0	97,7	0,5	0,3	1,4	98,6	0,9
Łódzkie	100,0	98,5	0,4	0,2	1,0	99,0	0,5
Małopolskie	100,0	97,7	0,6	0,2	1,5	98,5	0,8
Mazowieckie	100,0	97,9	0,7	0,4	1,0	99,0	1,1
Opolskie	100,0	81,6	6,5	9,7	2,1	97,9	16,2
Podkarpackie	100,0	97,8	0,4	0,2	1,6	98,4	0,6
Podlaskie	100,0	93,8	1,4	2,9	1,9	98,1	4,3
Pomorskie	100,0	87,6	10,0	1,0	1,4	98,6	11,0
Śląskie	100,0	81,9	8,7	7,8	1,6	98,4	16,5
Świętokrzyskie	100,0	98,6	0,3	0,1	1,1	98,9	0,3
Warmińsko-mazurskie	100,0	96,7	0,9	0,9	1,5	98,5	1,8
Wielkopolskie	100,0	98,6	0,4	0,1	0,9	99,1	0,5
Zachodniopomorskie	100,0	97,5	0,7	0,4	1,5	98,5	1,1

Na tle ogólnie małych udziałów identyfikacji niepolskich w pozostałych jednostkach terytorialnych warto wskazać jeszcze województwo warmińsko-mazurskie, gdzie osoby deklarujące inną niż polska przynależność narodowo-etniczną stanowiły 1,8% ogółu mieszkańców, a także trzy inne, w których analogiczny odsetek nieznacznie jeszcze przekraczał 1%, tzn. dolnośląskie, mazowieckie i zachodniopomorskie. W pozostałych województwach odsetek deklarujących narodowość niepolską kształtował się poniżej 1% ogółu ludności, a w odznaczającym się najniższym udziałem deklarujących niepolską przynależność narodowo-etniczną województwie świętokrzyskim wynosił zaledwie 0,3%.

Patrząc na terytorialne rozmieszczenie mniejszościowych identyfikacji narodowo-etnicznych z perspektywy konkretnych grup narodowościowych, stwierdzamy, że poszczególne zbiorowości charakteryzuje znaczne zróżnicowanie co do stopnia przestrzennej koncentracji członków (tabl. 2.7). Spośród 14 analizowanych zbiorowości niepolskich siedem charakteryzuje się dużą lub względnie dużą koncentracją na terenie jednego lub dwóch województw.

Mapka 2.3. Powiaty według udziału ludność o innych niż polska identyfikacjach narodowo-etnicznych w 2011 roku

Z naturalnych względów wśród najbardziej skoncentrowanych przestrzennie zbiorowości o innych niż polska identyfikacjach znalazły się społeczności etno-regionalne. Prawie cała zbiorowość wyrażających w spisie identyfikacje kaszubskie mieszka w województwie pomorskim (98%), a identyfikacje śląskie – w dwóch sąsiadujących ze sobą województwach: śląskim (85,3%) i opolskim (12,6%). Do najbardziej zwartych przestrzennie społeczności należą także Białorusini, wśród których 83,6% to mieszkańcy województwa podlaskiego, choć należy zauważyć, że w spisie ludności z 2002 r. udział ten był wyraźnie większy, gdyż obejmował przeszło 95% ogółu Białorusinów. W województwie podlaskim znajduje się także największe skupisko Litwinów, obejmujące 62,4% tej społeczności, które także relatywnie zmniejszyło się w porównaniu z 2002 r., w którym analogiczny odsetek przekroczył 88. Największa część społeczności niemieckiej, stanowiąca 53,2% ogółu deklarujących w spisie tę narodowość, zamieszkuje obszar województwa opolskiego, natomiast drugie skupisko obejmujące 23,8% przedstawicieli tej nacji przypada na województwo śląskie. Także w przypadku Niemców mamy do czynienia z pewnym przemieszczeniem proporcji, na niekorzyść województwa opolskiego, w 2002 r. bowiem analogiczne subpopulacje regionalne stanowiły odpowiednio blisko 70 oraz niespełna 21%.

Kilkoma większymi skupieniami w układzie wojewódzkim, choć nieprzekraczającymi połowy liczby swoich członków, odznaczają się jeszcze społeczności deklarujących w spisie przynależność łemkowską i ukraińską. Największa koncentracja Łemków, obejmująca 46,9% całej zbiorowości, występuje w województwie dolnośląskim, a dwie mniejsze – w małopolskim (21,4%) i lubuskim (14,9%). Znacznie bardziej rozproszeni wydają się

Ukraińcy, a stosunkowo większe grupy stanowią wśród nich mieszkańcy województwa warmińsko-mazurskiego (26,2%), mazowieckiego (13%) i zachodniopomorskiego (9,8%). Także w przypadku dwóch ostatnich społeczności mamy do czynienia ze zmniejszeniem się udziału, jaki w całej populacji zajmuje największe skupisko regionalne (wojewódzkie), w porównaniu z 2002 r., kiedy to odsetek mieszkańców województwa dolnośląskiego wśród ogółu Łemków wyniósł 56,2, a mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego wśród ogółu Ukraińców – 38,8.

Tabl. 2.7. Ludność według rodzaju identyfikacji narodowo-etnicznych i województw w 2011 roku (dane w %)

Identyfikacja narodowo-etniczna	Ogółem	Dolnośląskie	Kujawsko-pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Małopolskie	Mazowieckie	Opolskie	Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko-mazurskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie
Ogółem	100	7,6	5,4	5,6	2,7	6,6	8,7	13,7	2,6	5,5	3,1	5,9	12,0	3,3	3,8	9,0	4,5
Polska	100	7,6	5,5	5,7	2,7	6,7	8,8	13,9	2,4	5,6	3,1	5,9	11,2	3,4	3,8	9,1	4,5
Inna niż polska	100	2,2	0,8	0,7	0,6	0,9	1,8	3,8	11,2	0,8	3,5	17,1	52,0	0,3	1,7	1,3	1,2
amerykańska	100	7,8	4,4	3,4	1,3	4,1	14,0	22,5	2,0	8,4	5,0	4,9	8,9	2,6	2,5	5,2	3,0
angielska	100	8,4	6,4	4,5	2,4	7,5	5,5	19,9	2,8	4,3	1,6	5,9	11,5	3,1	3,9	8,2	4,1
białoruska	100	1,3	0,5	1,4	0,5	1,0	0,7	4,9	0,2	0,1	83,6	1,1	0,9	0,1	1,5	1,1	1,1
francuska	100	11,8	4,1	2,7	2,2	3,8	7,5	25,4	2,5	5,5	1,1	4,9	12,8	1,7	2,3	7,9	3,7
kaszubska	100	0,0	0,3	0,0	0,0	0,1	0,1	0,5	0,0	0,0	0,0	98,0	0,2	0,0	0,1	0,1	0,4
litewska	100	1,9	1,8	1,1	1,5	2,5	1,6	7,9	0,6	0,6	62,4	4,5	2,5	0,2	5,3	2,1	3,5
łemkowska	100	46,9	0,3	0,2	14,9	0,2	21,4	2,5	0,3	2,8	0,5	2,0	1,2	0,1	2,0	1,6	3,2
niemiecka	100	3,4	1,7	0,6	1,2	1,0	0,9	2,0	53,2	0,4	0,3	3,3	23,8	0,3	3,3	2,3	2,4
romska	100	11,9	6,3	4,8	3,0	7,0	10,2	9,2	6,3	6,0	3,1	0,8	10,2	2,2	4,5	8,5	5,9
rosyjska	100	8,6	3,9	4,3	3,3	4,8	7,2	24,0	2,7	2,2	6,4	5,9	8,9	1,8	4,9	5,6	5,5
śląska	100	0,4	0,1	0,0	0,0	0,1	0,4	0,5	12,6	0,1	0,0	0,2	85,3	0,0	0,0	0,1	0,1
ukraińska	100	7,3	1,1	4,4	2,4	1,5	4,0	13,0	1,6	8,1	5,3	8,3	3,2	1,1	26,2	2,8	9,8
włoska	100	9,1	4,2	7,6	2,4	5,2	11,5	16,3	1,8	7,9	2,2	5,7	10,4	3,8	3,1	4,8	4,0
żydowska	100	11,8	1,5	2,6	1,6	5,7	9,9	36,9	1,0	1,9	1,9	6,3	7,5	1,1	2,0	4,1	4,2
inna	100	8,4	3,9	3,0	1,8	5,5	11,1	24,0	2,0	2,7	2,5	8,7	11,0	1,3	3,2	6,8	4,0
Nieustalona*	100	9,8	4,6	5,0	2,8	4,8	9,8	10,3	4,2	6,6	4,4	6,0	14,0	2,7	4,2	6,0	4,8

* W tym także bez przynależności narodowo-etnicznej (399 przypadków).

Charakterystyczną grupę zbiorowości niepolskich tworzą identyfikujący się z mniejszościami żydowską i rosyjską, a także przedstawiciele kilku zbiorowości o rodowodzie migracyjnym, którą znamionuje w zasadzie jedna ogólnie nieduża koncentracja regionalna członków, przypadająca na województwo mazowieckie. Jednakże udział mieszkańców województwa mazowieckiego obejmuje 36,9% populacji Żydów, natomiast oscyluje wokół 20% w przypadku Rosjan (24%) i pozostałych, tzn. Francuzów (25,4%),

Amerykanów (22,5%), Anglików (19,9%) i Włochów (16,3%), a także wchodzących w skład zbiorczej kategorii „inne” (24%).

Najbardziej równomiernym rozmieszczeniem terytorialnym spośród analizowanych zbiorowości charakteryzują się Romowie. Udziały członków tej społeczności przypadające na poszczególne województwa kształtują się mniej więcej proporcjonalnie do rozkładu w układzie wojewódzkim ogółu ludności Polski.

Kończąc wątek rozmieszczenia niepolskich identyfikacji w strukturze województw, warto jeszcze raz zwrócić uwagę na te spośród omawianych społeczności, w stosunku do których odnotowano – w porównaniu z 2002 r. – zauważalne zmniejszenie odsetka przypadającego na ich wojewódzką dominantę, po to, aby określić, jak ten względny spadek objawia się w wymiarze wartości absolutnych, czyli stanów liczebnych tych społeczności w ich kluczowych ośrodkach regionalnych.

Otóż okazuje się, że w odniesieniu do trzech spośród pięciu takich społeczności zmniejszeniu odsetka towarzyszy spadek liczebności przedstawicieli danej nacji w województwie największego skupienia. W sposób oczywisty koincydencja ta występuje w przypadku dwóch nacji, w stosunku do których odnotowano ogólny spadek liczebności w skali całego kraju, tj. Niemców i Białorusinów. Jednakże znamienne jest to, że w obu wypadkach spadek liczby identyfikacji w kluczowych województwach był znacznie większy niż w skali całego kraju. Albowiem odnotowane dla województwa opolskiego zmniejszenie identyfikacji niemieckich między dwoma badaniami spisowymi osiągnęło rozmiar 28,3 tys. (z 106,9 tys. na 78,6 tys.), podczas gdy w skali kraju wynosiło – jak już wspomniano – 5 tys. W odniesieniu do Białorusinów analogiczna redukcja liczby identyfikacji wyniosła 7,3 tys. (z 46,4 tys. na 39,1 tys.) w województwie podlaskim oraz niespełna 2 tys. – w całym kraju. Z kolei w przypadku społeczności Litwinów występuje spadek procentowego udziału, a także niewielkie zmniejszenie bezwzględnej liczby (o niecałe 0,3 tys.) przedstawicieli członków społeczności zamieszkałych w macierzystym województwie podlaskim, przy jednoczesnym wzroście jej stanu liczebnego w skali całego kraju. Wyniki NSP 2011 pozwalają zatem sądzić, że zachodzi proces wykruszania się szeregów członków tych trzech mniejszości w ich głównych ośrodkach regionalnych, który implikuje różne skutki dla całej ich populacji w Polsce – w przypadku Białorusinów i Niemców zauważalnie negatywne.

Bez wątplenia za sytuację społeczności niemieckiej na Opolszczyźnie odpowiada w dużej mierze zjawisko emigracji zagranicznej, które nie tylko – jak zauważono wyżej – utrudnia pomiar, lecz także wyraźnie wpływa na stan liczebny przedstawicieli tej nacji. Województwo opolskie odznacza się bowiem najwyższymi wskaźnikami emigracji (106 osób na 1000 mieszkańców to osoby przybywające za granicą co najmniej 3 miesiące)²¹, które przyniosły już widoczne trwałe skutki, ujawniające się w relatywnie najwyższym ze wszystkich województw spadku liczby ludności w porównaniu z poprzednim spisem – o 4,5%. Nie bez znaczenia dla liczby deklarujących przynależność niemiecką w ostatnim spisie wydaje się także poważny wzrost identyfikacji śląskich w województwie opolskim (z 24,2 tys. w 2002 r. do 106,4 tys. w 2011 r.).

²¹ *Migracje zagraniczne ludności. Stan i struktura demograficzno-społeczna. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, Warszawa 2013, s. 52

Warto również zauważyć, że macierzyste dla Białorusinów województwo podlaskie charakteryzuje się drugą co do wielkości wartością wskaźnika emigracji (91,4 osób na 1000 mieszkańców), choć wydaje się, że nie stanowi to dominującego czynnika odpowiadającego za zmniejszenie liczby identyfikacji białoruskich w województwie podlaskim²².

W odniesieniu do społeczności Łemków i Ukraińców ma miejsce sytuacja, w której zmniejszenie udziału w kluczowym województwie występuje mimo wzrostu bezwzględnej liczby jej przedstawicieli, zarówno w tym województwie, jak i w skali całego kraju. Innymi słowy, ogólny wzrost liczby tych dwóch rodzajów identyfikacji, który w różnym stopniu dał się zauważyć we wszystkich regionach kraju, zmienił nieco proporcje rozkładu zbiorowości Łemków i Ukraińców w układzie województw.

2.4. Identyfikacje narodowo-etniczne według charakteru miejsca zamieszkania

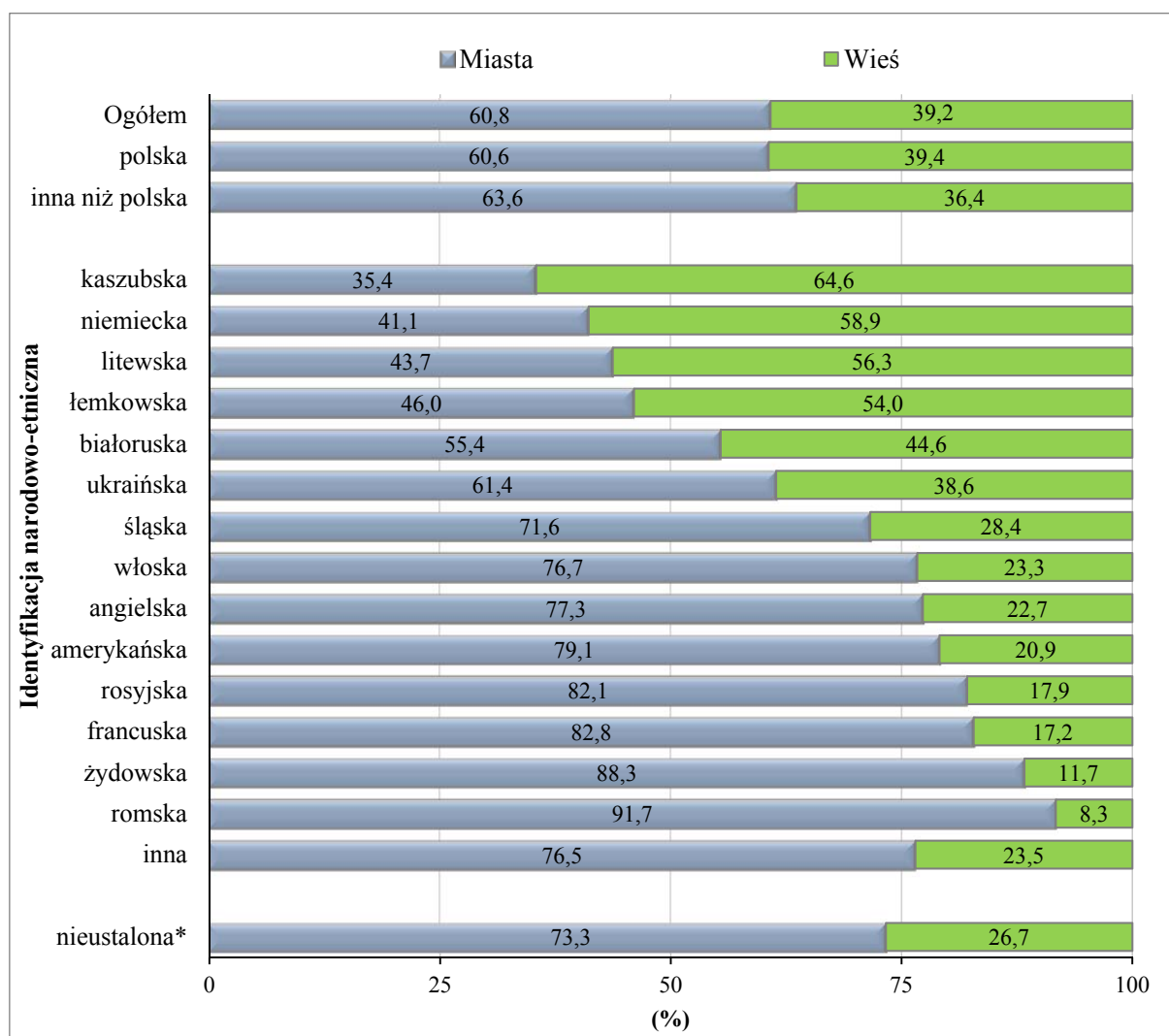
Analizując dane opisujące grupy narodowo-etniczne pod względem charakteru miejsca zamieszkania ich członków (wykres 2.4) można odnotować, że całą zbiorowość o innych niż polska identyfikacjach znamionuje przewaga mieszkańców miast (63,6%) nad mieszkańcami wsi (36,4%), zaznaczająca się bardziej wyraźniej niż ta, którą charakteryzuje się ogół deklarujących narodowość polską (odpowiednio: 60,6 wobec 39,4%) i – co za tym idzie – ogół ludności Polski (60,8 wobec 39,2%).

Mieszkańcy miast przeważają wśród większości z 14 wyszczególnionych niepolskich grup narodowościowych, a najwyraźniej dominują w społeczności Romów (91,7%) i Żydów (88,3%), gdzie mniej więcej 9 na 10 członków to mieszkańcy miast. Zdecydowanie większościami udziałami ludności miejskiej, przekraczającymi poziom 80%, charakteryzują się także Francuzi (82,8%) i Rosjanie (82,1%), a kształtującymi się nieznacznie poniżej tego poziomu – Amerykanie (79,1%), Anglicy (77,3%) i Włosi (76,7%) oraz grupa spisywanych osób o różnych rzadziej występujących identyfikacjach narodowościowych, reprezentowana w opracowaniu przez zbiorczą kategorię „inne” (76,5%). Odsetek mieszkańców miast przekroczył 70 w zbiorowości osób deklarujących przynależność śląską (71,6%), a 60 – wśród Ukraińców (61,4%), którzy tym samym odznaczali się najbardziej zbliżoną do ogółu ludności kraju proporcją przedstawicieli miast i wsi. Mniejszym niż ogólnokrajowy udziałem ludności miejskiej, ale przewyższającym odsetek mieszkańców wsi, charakteryzowali się Białorusini (55,4%).

Zaledwie cztery z omawianych indywidualnie społeczności narodowo-etnicznych charakteryzowały się przewagą ludności wiejskiej. Najwyraźniej zaznaczyła się ona w gronie ludności o identyfikacjach kaszubskich, wśród których mieszkańcy miast stanowili niewiele ponad jedną trzecią (35,4%). W przypadku trzech innych społeczności odsetek mieszkańców miast kształtował się bliżej wyrównania proporcji przedstawicieli obu rodzajów środowisk i wynosił: 41,1 wśród Niemców, 43,7 wśród Litwinów i 46 wśród Łemków.

²² Zjawisko emigracji zagranicznych w województwie podlaskim w dużo większym stopniu dotyka miast niż obszarów wiejskich, na których według NSP2002 zamieszkiwali na ogół Białorusini.

Wykres 2.4. Ludność według identyfikacji narodowo-etnicznych i charakteru miejsca zamieszkania w 2011 roku

* w tym bez przynależności narodowo-etnicznej

Wypada w tym miejscu ponownie odnieść się do analogicznych danych z NSP 2002, aby wskazać najbardziej doniosłe zmiany w zakresie udziałów mieszkańców miast i wsi w omawianych społecznościach narodowościowych. Przede wszystkim trzeba zwrócić uwagę na najmniej zurbanizowaną według NSP 2011 zbiorowość deklarujących przynależność kaszubską i stwierdzić, że różnica między wynikami z dwóch badań spisowych w zakresie proporcji miast i wsi w odniesieniu do tej społeczności jest niemal tak radykalna jak wzrost ogólnej liczby identyfikacji kaszubskich – oczywiście liczonych dla 2011 r. po obu deklaracjach etnicznych. Kilkudziesięciokrotny przyrost liczby identyfikacji kaszubskich w ostatnim spisie – przypomnijmy, że wyrażanych zazwyczaj w ramach drugiej deklaracji etnicznej (po polskiej jako pierwszej) – poskutkowało niemal dokładnym odwróceniem odnotowanej w 2002 r. dysproporcji, wyrażającej się przewagą mieszkańców miast nad mieszkańcami wsi w stosunku bliskim 2:1 (odpowiednio 64,1 wobec 35,9%). Kaszubi stanowią jedyny przypadek w gronie uwzględnionych w niniejszej analizie zbiorowości mniejszościowych, w stosunku do której zaobserwowano zmianę na korzyść mieszkańców wsi. Ogólna tendencja przebiega bowiem w przeciwnym kierunku, co znajduje wyraz m.in.

w obrębie całej zbiorowości osób wyrażających w jakimkolwiek układzie przynależność inną niż polska, w odniesieniu do której wystąpiło między dwoma badaniami spisowymi także zauważalne, bo wynoszące ponad 11 punktów procentowych, zwiększenie udziału mieszkańców miast (z 52,2% w NSP 2002).

Warto podkreślić, że duże znaczenie dla zmiany globalnego wskaźnika urbanizacji w odniesieniu do ogółu osób wyrażających identyfikację niepolskie miał wzrost liczby afiliacji do grup narodowych o charakterze imigracyjnym oraz poważny przyrost identyfikacji śląskich, występujących zdecydowanie częściej w miastach, który zapewne zniwelował wpływ przyrostu identyfikacji kaszubskich, występujących częściej na obszarach wiejskich. Co więcej, wśród ogółu wyrażających w pierwszej lub drugiej deklaracji śląskie identyfikacje tożsamościowe występuje także niewielki, bo przekraczający nieco 4 punkty procentowe, względny wzrost udziału mieszkańców miast w porównaniu z 2002 r., kiedy to ich udział obejmował 67,1%.

Relatywnie najbardziej znaczące wzrosty udziałów ludności miejskiej, *ergo* spadki odsetka ludności wiejskiej, obserwujemy jednak w dwóch stosunkowo niedużych grupach mniejszościowych, tj. Litwinów oraz Łemków. W porównaniu z 2002 r., kiedy udział mieszkańców miast stanowił dokładnie tylko jedną czwartą ogółu Litwinów w Polsce, odnotowany w NSP 2011 wskaźnik udziału ludności miejskiej zwiększył się o ponad 17,3 punktu procentowego. W przypadku Łemków, których ogólna liczba w stosunku do 2002 r. niemal się podwoiła, towarzyszący temu wzrost odsetka ludności miejskiej – o 13,5 punktu procentowego – znacząco zbliżył do wyrównania udziałów mieszkańców miast i wsi w porównaniu z 2002 r., kiedy to frakcja mieszkańców miast nie osiągnęła poziomu jednej trzeciej ogółu społeczności Łemków (32,5% w miastach).

Z kolei analogiczna zmiana o 11,9 punktu procentowego w obrębie stosunkowo licznej społeczności deklarujących narodowość ukraińską sprawiła, że ze zbiorowości o mniej więcej zrównoważonym udziale przedstawicieli obu środowisk w 2002 r. (49,5% – miasta i 50,9% – wieś) stała się według NSP 2011 zbiorowością w przeważającej mierze miejską. Znaczący wzrost udziału ludności miejskiej (inaczej – zmniejszenie udziału wiejskiej) w 2011 r. w porównaniu z NSP 2002 towarzyszy spadkowi ogólnej liczby deklarujących przynależność do dwóch większych społeczności mniejszościowych, kojarzonych dotychczas z obszarami wiejskimi województwa opolskiego i podlaskiego, tzn. Niemców i Białorusinów. Wśród Niemców odsetek ludności miejskiej w ostatnim spisie ludności wzrósł w porównaniu z 2002 r. o prawie 11 punktów procentowych, przez co wyraźnie zredukowana została przewaga mieszkańców wsi, która w 2002 r. wyrażała się w stosunku 7:3 (30,2% ludności miejskiej wobec 69,8% wiejskiej). Zmiana relacji odsetków mieszkańców miast i wsi o 10,4 punktu procentowego, jaka zaszła między dwoma ostatnimi badaniami spisowymi w społeczności Białorusinów, spowodowała dokładne odwrócenie dysproporcji w udziałach przedstawicieli obu środowisk, w efekcie czego społeczność ta zmieniła charakter z wiejsko-miejskiego (w 2002 r.: 45% w miastach wobec 55% na wsi) na miejsko-wiejski.

W obliczu wykazanych zmian, jakie zaszły między NSP 2002 i NSP 2011 w strukturze miejsko-wiejskiej grup narodowościowych, a zarazem w ich stanach liczebnych, celowe wydaje się ujęcie natury tych zmiany w kategoriach miar absolutnych, zwłaszcza

w odniesieniu do tych społeczności, które odnotowały spadki liczebności swoich członków. W tej perspektywie można bowiem łatwo skonstatować, że spadek liczby deklarujących zarówno narodowość białoruską, jak i niemiecką, który ujawnił się między dwoma pomiarami, w istocie dokonał się tylko w obrębie ludności wiejskiej, a co więcej – towarzyszyły mu wzrosty liczby tych dwóch rodzajów identyfikacji wśród mieszkańców miast. Mianowicie, odnotowane na podstawie NSP 2011 zmniejszenie populacji Białorusinów w Polsce (dla przypomnienia – o niespełna 2 tys.) rozkłada się na wzrost o 4 tys. liczby identyfikacji białoruskich w miastach oraz jednoczesny jej spadek – o blisko 6 tys. – na obszarach wiejskich. Z kolei mniejsza niż w 2002 r. (o ponad 5 tys.) liczba deklarowanych przynależności do mniejszości niemieckiej powstała jako różnica wzrostu o 14,5 tys. liczby identyfikacji niemieckich wśród ludności miast i jej zmniejszenia – o ponad 19,5 tys. – na obszarach wiejskich.

W przypadku pozostałych charakteryzowanych grup wzrost ogólnej liczby identyfikacji – liczonych po dwóch deklaracjach – zaznaczył się mniej lub bardziej proporcjonalnie zarówno w obrębie mieszkańców miast, jak i wsi, choć wypada zauważyć, że niemal cały przyrost liczby identyfikacji litewskich ujawnił się wśród mieszkańców miast (o niespełna 2 tys.), a na obszarach wiejskich był raczej symboliczny (o mniej niż 50 osób). Spostrzeżenie to jest o tyle istotne, że – jak wykazano wyżej – dane NSP 2011 każą sądzić, że polscy Litwini dzielą z Białorusinami i Niemcami problem uszczuplania się ich szeregów w macierzystych regionach, co – jak się okazuje – dotyczy przede wszystkim terenów wiejskich.

Warto jeszcze nieco miejsca poświęcić sytuacji Białorusinów, podsumowując, że spadek liczby deklaracji białoruskich dokonał się – po pierwsze – w województwie podlaskim, a po drugie – na obszarach wiejskich. W tym kontekście wypada zauważyć, że województwo podlaskie odznacza się specyficznym profilem migracji wewnętrznych, które – jak się wydaje – mają wpływ na zmiany liczebności identyfikacji białoruskich. Podlaskie jest bowiem jednym z dwóch województw (obok warmińsko-mazurskiego), w którym odnotowano w latach 2002-2011 dodatnie saldo migracji dla miast, a zarazem jedynym, w którym przemieszczenia ze wsi do miast – głównie wewnątrzwojewódzkie – były dominującym kierunkiem migracji wewnętrznych²³. Ponadto województwo to odznacza się drugim co do wielkości spadkiem (w porównaniu z 2002 r.) liczby ludności na wsi – o ponad 19 tys. (o 3,9%)²⁴. Tymczasem badacze podkreślają, że w przypadku społeczności białoruskiej migracje ze wsi do miast, w których przedstawiciele tej społeczności zamieszkują w rozproszeniu, wiążą się z zanikaniem deklaracji przynależności mniejszościowej. A. Sadowski na przykład zauważa, że „wśród białoruskiej mniejszości narodowej utrzymuje się przekonanie, że Białorusinem można być jedynie w społeczności wiejskiej. W następstwie migracji ze wsi do miasta następuje tajemnicze przejście od białoruskości do polskości”²⁵.

²³ *Migracje wewnętrzne ludności. Narodowy Spis powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, Warszawa 2014, s.37

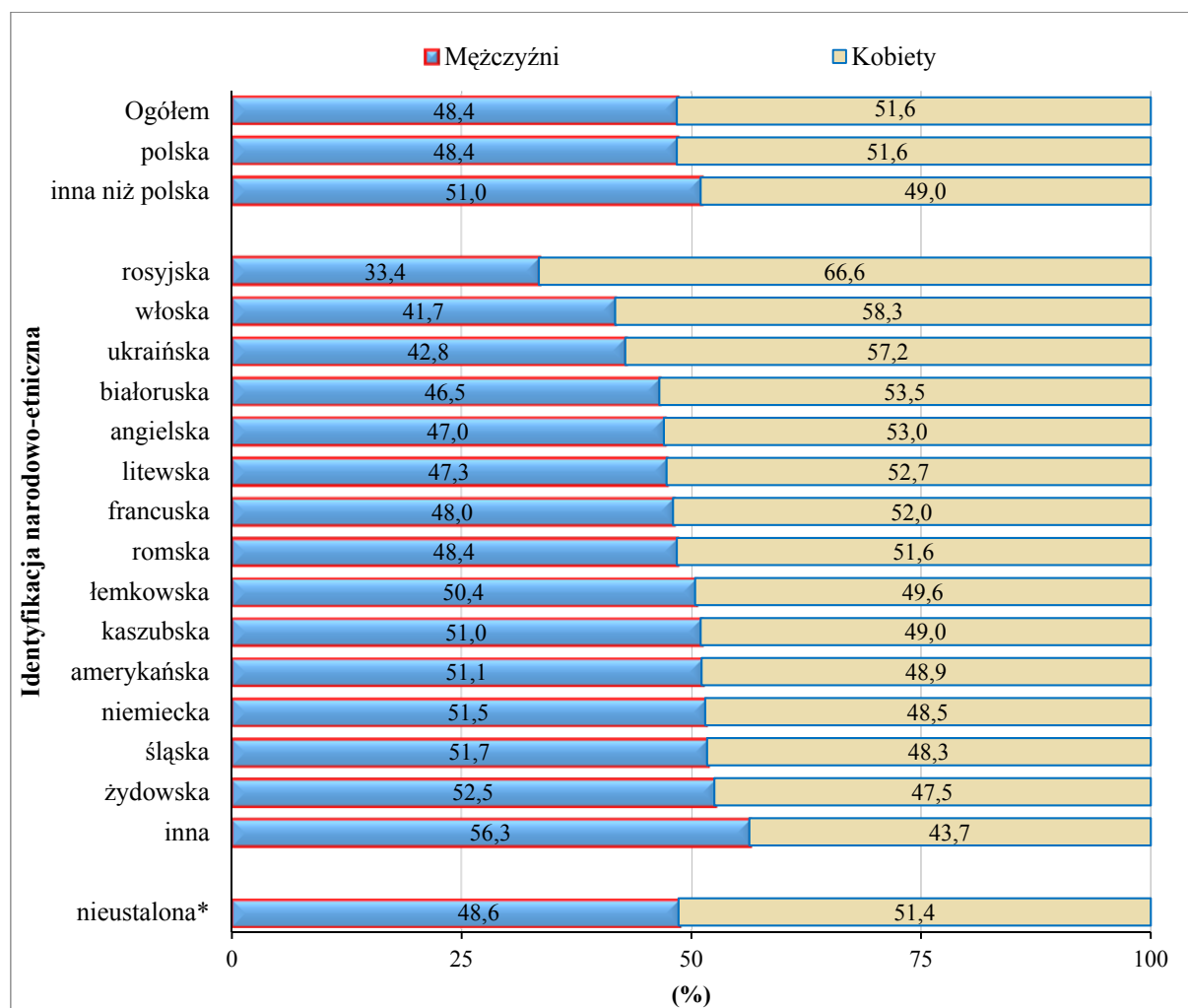
²⁴ *Ludność. Stan i struktura ...*, op. cit., s. 53.

²⁵ A. Sadowski, *Tożsamość mniejszości a kultura większościowa na przykładzie badań wśród białoruskiej mniejszości w Polsce*, w: *Pogranicze z Niemcami a inne pogranicza Polski*, red. Z. Kurcz, Wrocław 1999, s. 223.

2.5. Identyfikacje narodowo-etniczne według płci

Analizując strukturę płci wyszczególnionych zbiorowości narodowo-etnicznych na podstawie wykresu 2.5, można stwierdzić, że sześć spośród analizowanych indywidualnie grup cechuje się wyższym udziałem mężczyzn, natomiast osiem – przewagą kobiet. Mężczyźni dominują również w zbiorowości przedstawicieli różnych narodowości reprezentowanych przez kategorie „inne”, a kobiety – wśród ludności o nieustalonej narodowości. W porównaniu ze strukturą płci deklarujących narodowość polską lub ogółu ludności kraju, gdzie proporcja mężczyzn do kobiet wynosi 48,4 do 51,6%, można ogólnie zauważyć, że siedem, czyli połowa, analizowanych indywidualnie grup deklarujących inną niż polska narodowość charakteryzowało się mniejszymi udziałami mężczyzn niż zbiorowość generalna, sześć – większymi, a jedna – społeczność Romów – identyczną strukturą płci. Biorąc pod uwagę rozmiar różnic, należy stwierdzić, że prawie identyczną jak w populacji generalnej strukturą płci charakteryzuje się także zbiorowość Francuzów (48,0% mężczyzn), z zaledwie 0,4 punktu procentowego mniejszym odsetkiem mężczyzn, bardzo podobnymi zaś – bo odbiegającymi o nieco ponad 1 punkt procentowy na korzyść kobiet – strukturami płci cechowali się Litwini (47,3% mężczyzn) oraz Anglicy (47,0%).

Wykres 2.5. Ludność według identyfikacji narodowo-etnicznych i płci w 2011 roku

* w tym bez przynależności narodowo-etnicznej

Natomiast zdecydowanie większym niż ogół ludności Polski odsetkiem kobiet, a przy tym najbardziej i dość wyraźnie – bo o 15 punktów procentowych – różniącą się od populacji generalnej strukturą płci, spośród wszystkich analizowanych zbiorowości, odznaczają się Rosjanie. Udział mężczyzn w tej grupie wynosi zaledwie 33,4%, a więc jest prawie dwukrotnie mniejszy od odsetka kobiet. W tym samym kierunku, lecz w dużo mniejszym stopniu, odbiegają pod względem struktury płci od ogółu mieszkańców kraju społeczności deklarujące narodowość włoską (mężczyźni – 41,7%) i ukraińską (42,8%), charakteryzujące się niższymi niż populacja generalna udziałami mężczyzn o odpowiednio 6,7 oraz 5,6 punktu procentowego. O niespełna 2 punkty procentowe mniejszy odsetek mężczyzn niż wśród całej ludności kraju odnotowujemy jeszcze wśród Białorusinów (46,5%).

Największym udziałem mężczyzn, a zarazem wyraźnie większym niż ogół ludności Polski, odznacza się zbiorowość przedstawicieli różnych narodowości wchodzących w skład kategorii „inne”, wśród których mężczyźni stanowili 56,3%, czyli o blisko 8 punktów procentowych więcej niż w zbiorowości generalnej.

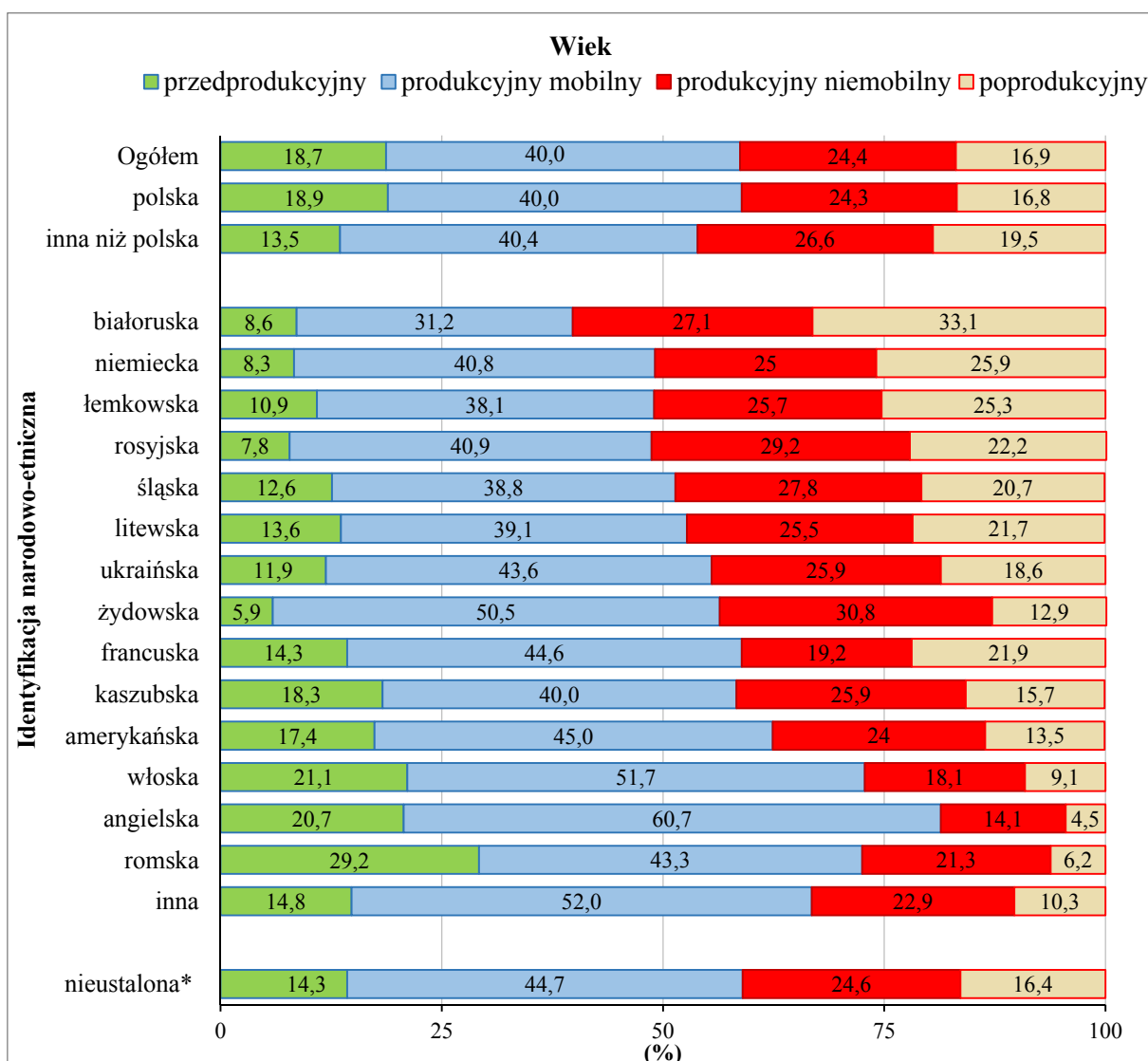
Z kolei spośród indywidualnie charakteryzowanych grup narodowościowych największym odsetkiem mężczyzn, ale już mniej odbiegającym od ogółu mieszkańców kraju – bo o zaledwie 4,1 punktu procentowego – cechowała się społeczność Żydów (52,5% mężczyzn). Poza tymi, większe udziały mężczyzn – o 2 do ponad 3 punktów procentowych – niż ogół ludności Polski, a zarazem nieznaczną przewagę mężczyzn nad kobietami w ogóle, obserwujemy wśród wyrażających w pierwszym lub drugim pytaniu etniczną identyfikację: śląskie (51,7%), niemieckie (51,5%), amerykańskie (51,1%), kaszubskie (51,0%) oraz łemkowskie (50,4%). W wyniku tego, że najliczniejsze społeczności niepolskie charakteryzują się na ogół większymi niż przeciętnie udziałami mężczyzn, w całej zbiorowości osób o innych niż polska identyfikacjach występuje także nadreprezentacja mężczyzn (51,0%) w porównaniu z ogółem obywateli polskich – o 2,4 punktu procentowego.

Strukturę płci społeczności mniejszościowych kształtują różne czynniki, z których w pierwszym rzędzie należy wskazać migracje, a w szczególności – imigracje zagraniczne, mogące w zależności od rodzaju społeczności wpływać na podwyższenie udziału mężczyzn lub kobiet, co zostanie wykazane w kolejnych analizach. Niemniej płeć wydaje się stanowić kryterium warunkujące skłonność do wyrażania – także odczuwania – identyfikacji innych niż polskie.

2.6. Identyfikacje narodowo-etniczne według wieku

Wiek jest jedną z podstawowych i kluczowych cech demograficznych, która dobrze charakteryzuje kondycję społeczeństw oraz grup społecznych, zarówno co do stanu, jak i perspektywy rozwoju. Charakteryzując zbiorowości narodowościowe pod względem wieku można odwołać się do kilku klasycznych ujęć tej cechy, tzn. poprzez porównanie struktury ekonomicznych grup wieku (wykres 2.6), a także miary przeciętnej, czyli mediany wieku, oraz, wyliczonego na podstawie biologicznych grup wieku, współczynnika starości populacji, wyrażającego ilościową relację najstarszej kategorii biologicznej do najmłodszej (tabl. 2.8).

Wykres 2.6. Ludność według identyfikacji narodo-etycznych i ekonomicznych grup wieku w 2011 roku

* w tym bez przynależności narodo-etycznej

Mediana, w demografii częściej stosowana niż średnia arytmetyczna, to miara tendencji centralnej, oznaczająca wiek środkowy, czyli taki, który przekroczyła już połowa populacji, a którego nie osiągnęła jeszcze druga połowa. W strukturze ekonomicznych grup wieku wyróżnia się trzy, a jeśli uwzględnić podkategorie jednej z nich – cztery kategorie nieco różniące się dla mężczyzn i kobiet z uwagi na obowiązującą do 2012 r. zasady dotyczące wieku emerytalnego:

- wiek przedprodukcyjny produkcyjny – od 0 do 17 lat;
- wiek produkcyjny mobilny – od 18 do 44 lat;
- wiek produkcyjny niemobilny – od 45 do 59 (dla kobiet) lub 64 lat (dla mężczyzn);
- wiek poprodukcyjny – 60/65 (w zależności od płci) i więcej lat.

Tabl. 2.8. Ludność według rodzaju identyfikacji narodowo-etnicznych oraz biologicznych grup wieku w 2011 roku

Identyfikacje narodowo-etniczne	Ogółem		Wiek			Współczynnik starości populacji**	Mediana wieku
			0–14 lat	15–64 lata	65 lat i więcej		
	w tysiącach*	w odsetkach					
Ogółem	38511,8	100,0	15,1	71,3	13,6	90	38,1
Polska	37393,7	100,0	15,3	71,2	13,5	88	38,0
Inna niż polska	1467,7	100,0	10,5	72,9	16,5	157	42,4
amerykańska	11,8	100,0	13,3	75,2	11,5	87	36,2
angielska	10,5	100,0	17,5	79,8	2,7	16	29,4
białoruska	46,8	100,0	6,5	64,4	29,1	448	51,6
francuska	8,0	100,0	12,1	67,4	20,6	171	39,5
kaszubska	232,5	100,0	14,6	72,7	12,6	86	39,0
litewska	7,9	100,0	10,5	70,7	18,9	181	42,6
łemkowska	10,5	100,0	8,0	70,0	22,1	278	45,9
niemiecka	147,8	100,0	6,3	69,5	24,2	383	45,5
romska	17,0	100,0	23,9	71,5	4,7	20	29,0
rosyjska	13,0	100,0	5,6	76,2	18,2	324	45,8
śląska	846,7	100,0	9,7	72,7	17,5	180	44,0
ukraińska	51,0	100,0	9,3	74,6	16,1	172	42,0
włoska	8,6	100,0	17,6	76,7	5,7	32	34,5
żydowska	7,5	100,0	4,4	86,9	8,6	196	41,2
inna	93,0	100,0	11,9	79,7	8,4	70	35,9
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	521,9	100,0	9,2	76,7	14,1	152	38,0

* Kolumna zawiera zestawienie odpowiedzi z dwóch pytań – dane nie sumują się.

** Liczba osób w wieku 65 lub więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0-14 lat.

Z kolei współczynnik starości demograficznej populacji, wyliczony na podstawie biologicznych grup wieku (trzy kategorie: 0–14, 15–64, 65+), niezależnych od płci, jako stosunek liczby osób w wieku 65 i więcej lat przypadającej na 100 osób w wieku od 0 do 14 lat²⁶.

Wyniki spisu wskazują, że ludność o innych niż polska identyfikacjach narodowo-etnicznych jest w sensie demograficznym generalnie starsza od całej populacji Polski, co widać na podstawie struktury wieku całej zbiorowości deklarujących narodowość niepolską, ale i na przykładzie większości niepolskich grup narodowościowych, które wyszczególniono w niniejszej analizie.

²⁶ Współczynnik starości liczony w taki sposób nazywany czasem „indeksem starości” lub „współczynnikiem obciążenia młodych starymi”, miewa alternatywne postaci np. jako stosunek osób w wieku 65+ do ogółu ludności. Zaproponowana tu postać wskaźnika ma większy walor prognostyczny rozwoju populacji.

Ludność deklarująca w pierwszym lub drugim pytaniu narodowość niepolską jawi się jako zbiorowość starsza niż ogół mieszkańców kraju, niezależnie od sposobu oceniania starości porównywanych zbiorowości: czy ze względu na medianę wieku, która dla ogółu ludności polski wyniosła 38,1, a dla ludności niepolskiej 42,4 roku, czy pod względem udziału najmłodszej kategorii – osób w wieku poprodukcyjnym, obejmującej wśród ogółu mieszkańców Polski 18,7%, a w zbiorowości niepolskiej 13,5%, czy w zakresie odsetka najstarszej grupy osób – w wieku poprodukcyjnym, stanowiącej 16,9% populacji generalnej i 67,0% zbiorowości niepolskiej, czy wreszcie pod względem współczynnika starości demograficznej, wyrażającego ilościową relację (stosunek) najstarszych do najmłodszych, według którego wśród ogółu mieszkańców kraju przypada 90 seniorów (65 i więcej lat) na 100 osób w najmłodszym przedziale wieku (0–14 lat), podczas gdy wśród deklarujących narodowość inną niż polska analogiczny stosunek wynosi 157 do 100.

Spośród opisywanych grup narodowościowych najstarszą strukturą wieku wyróżnia się – i to w sposób istotny – społeczność Białorusinów, charakteryzująca się medianą wieku wynoszącą 51,6 roku, a więc aż o 13,5 roku wyższą niż ogół ludności Polski. Społeczność ta odznacza się jednym z najniższych odsetków osób w wieku przedprodukcyjnym (8,6), ponad dwukrotnie mniejszym niż ludność Polski, ale przede wszystkim – zdecydowanie największym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym, obejmującym 33,1% tej zbiorowości, tj. o 16,2 punktu procentowego, – prawie dwukrotnie większym niż ogół ludności kraju. Dość wymowny w przypadku Białorusinów jest także współczynnik ilościowej relacji najstarszych do najmłodszych, wyrażający się stosunkiem 448 do 100.

Grupę podobnych do siebie pod względem struktury wieku zbiorowości, znajdujących się w nieznacznie lepszej sytuacji demograficznej niż Białorusini, ale także wyraźnie starszych niż ogół ludności, z przeciętną wieku wyższą o ponad 7,5 roku w populacji generalnej, tworzą: Łemkowie (mediana – 45,9), Niemcy (45,8) i Rosjanie (45,5). Społeczności te charakteryzują się podobnymi do Białorusinów udziałami najmłodszej kategorii – osób w wieku przedprodukcyjnym – mniejszymi o mniej więcej 8–11 punktów procentowych niż ogół ludności Polski (od 7,8% wśród Rosjan do 10,9% wśród Łemków) oraz wyższymi o 5,3–9,0 punktów procentowych niż populacja generalna udziałami przedstawicieli najstarszej ekonomicznej grupy wieku (od 22,2% wśród Rosjan do 25,9% wśród Niemców). W efekcie członków tych społeczności cechują wysokie wartości wskaźnika seniorów przypadającej na 100 przedstawicieli grupy dzieci i młodzieży: 383 w przypadku Niemców, 324 – Rosjan oraz 278 – Łemków.

Jeszcze pięć spośród pozostałych społeczności etnicznych charakteryzuje się przeciętnie starszymi o 1,5 roku do 6 lat strukturami wieku niż ogół ludności kraju, a są wśród nich deklarujący przynależność: śląską (mediana – 44,0), litewską (42,6), ukraińską (42,0), żydowską (41,2) oraz francuską (39,5). Poza społecznością Żydów cztery zbiorowości z tej grupy wykazują wyraźne wzajemne podobieństwo pod względem struktury ekonomicznych kategorii wiekowych, objawiające się stosunkowo niedużą rozpiętością, zarówno w zakresie udziałów osób w wieku przedprodukcyjnym – od niespełna 12 do ponad 14,3% – czyli ogólnie mniejszych niż w populacji generalnej, jak również w zakresie udziałów przedstawicieli kategorii najstarszej (poprodukcyjnej) – od 18,6 do 21,9% – ogólnie większych niż w populacji generalnej; w obu wypadkach dolna granica dotyczyła Ukraińców,

a górna Francuzów. Wynikający z proporcji wielkości biegunowych kategorii wiekowych wskaźnik liczby seniorów przypadających na 100 najmłodszych kształtował się następująco: 180 wśród Ślązaków, 181 – Litwinów, 172 – Ukraińców i 171 – Francuzów.

Z kolej społeczność Żydów – mimo podobieństwa do wyżej opisanych grup pod względem mediany wieku – odznacza się dość osobliwą strukturą wieku, charakteryzującą się największym udziałem przedstawicieli kategorii wieku produkcyjnego oraz relatywnie małymi udziałami skrajnych kategorii wiekowych, w tym najmniejszym, spośród wszystkich analizowanych zbiorowości, odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym – 5,9, a jednocześnie także niewysokim – na tle innych – udziałem kategorii wieku poprodukcyjnego – 12,9%. Należy zauważyć, że mimo niższego niż wśród ogółu ludności odsetka osób w wieku poprodukcyjnym wymieniono społeczność Żydów w gronie zbiorowości „starszych” niż populacja generalna, do czego uprawnia zarówno wartość mediany wieku, jak i wskaźnik ilościowej relacji starych do młodych, wynoszący 196 do 100.

Najbardziej podobną do ogółu mieszkańców Polski strukturą wieku charakteryzują się deklarujący przynależność kaszubską. Członków tej społeczności w porównaniu z ogółem mieszkańców Polski cechuje minimalnie, bo o niecały rok, wyższa wartość wieku środkowego (39,0 lat), a także nieróżniące się o więcej niż 1,5 punktu procentowego udziały przedstawicieli każdej z ekonomicznych grup wiekowych, w tym nieznacznie mniejszy niż w populacji generalnej zarówno odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (18,3), jak i poprodukcyjnym (15,7). Nieco korzystniej niż wśród ogółu ludności kształtuje się wśród deklarujących przynależność kaszubską współczynnik starości demograficznej, gdyż na 100 przedstawicieli najmłodszej grupy przypada 86 najstarszych.

Pozostałe cztery społeczności narodowo-etniczne charakteryzują się młodszymi strukturami wieku niż ludność Polski, a spośród nich stosunkowo niewiele jeszcze odbiegają od ogółu mieszkańców kraju przeciętnie młodszy o niecałe dwa lata Amerykanie (mediana – 36,2), wprawdzie cechujący się mniejszym o 1,3 punktu procentowego niż populacja generalna udziałem najmłodszej ekonomicznej grupy wiekowej (17,4%), ale zarazem mniejszym już o 3,2 punktu procentowego odsetkiem najstarszych (13,5%), ze współczynnikiem starości demograficznej na poziomie – 87 na 100. Wyraźnie młodszą strukturę wieku od ogółu ludności kraju mają natomiast mieszkający w Polsce Włosi, co ujawnia się we wszystkich uwzględnianych tu aspektach, czyli: o 3,6 roku niższej medianie wieku (34,5), o 2,4 punktu procentowego większym odsetku osób w wieku przedprodukcyjnym (21,1), a zarazem o 7,8 punktu procentowego mniejszym – w wieku poprodukcyjnym (9,1), a także we wskaźniku relacji najstarszych do najmłodszych wynoszącym zaledwie 32 do 100.

Zdecydowanie najmłodsze subpopulacje tworzą mieszkający w Polsce Anglicy (mediana – 29,4 roku) oraz Romowie (29,0), przeciętnie młodszy od ogółu mieszkańców naszego kraju o mniej więcej 9 lat. Mimo podobnej wartości wieku środkowego społeczności te różnią się nieco między sobą strukturami ekonomicznych kategorii wiekowych. Romowie odznaczają się bowiem wśród omawianych grup narodowościowych największym udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym, obejmującym 29,2% ich populacji, a więc o 10,5 punktu

procentowego wyższym niż ludność Polski, podczas gdy analogiczny wskaźnik najmłodszej kategorii wśród Anglików wynosi już tylko 20,7%, czyli o 2 punkty procentowe więcej niż w populacji generalnej. Z kolei osoby deklarujące w spisie narodowość angielską charakteryzują się najmniejszym, a przy tym niższym o 12 punktów procentowych niż ludność Polski odsetkiem przedstawicieli najstarszej ekonomicznej kategorii wiekowej, wynoszącym zaledwie 4,5, aczkolwiek niewiele większy udział osób w wieku poprodukcyjnym odnotowujemy wśród Romów – 6,1%. Obydwie społeczności odznaczają się bardzo korzystnymi parametrami ilościowej relacji seniorów do najmłodszych, ponieważ liczba emerytów przydających na 100 przedstawicieli najmłodszej grupy wiekowej wynosi 16 wśród Anglików oraz 20 wśród Romów.

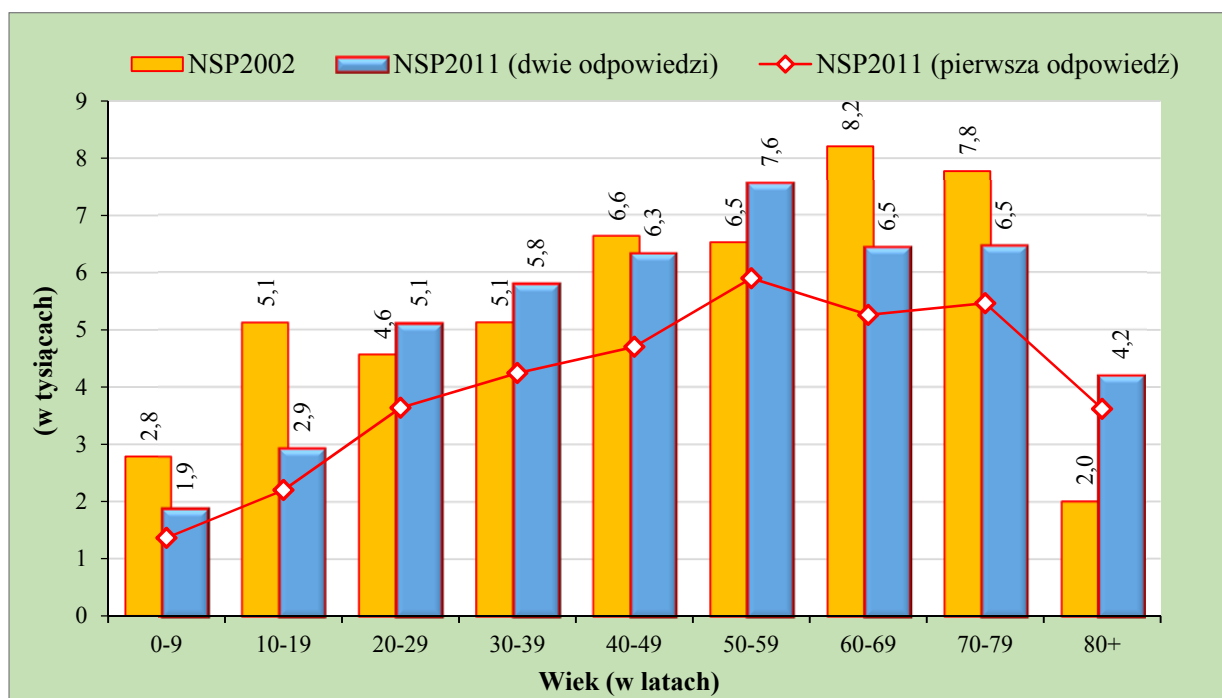
Należy podkreślić, że Anglicy zawdzięczają niską wartość mediany wieku bardzo rozbudowanemu udziałowi młodszej podkategorii wieku produkcyjnego, czyli osób w wieku produkcyjnym mobilnym, obejmującemu 60,7% ich zbiorowości, a więc o ponad 20 punktów procentowych większemu niż analogiczny odsetek wśród całej ludności kraju. Ten szczególny akcent w strukturze wieku wydaje się być wynikiem większego wpływu bieżącej imigracji na stany liczebne tej zbiorowości. Poza Anglikami pewna nadreprezentacja przedstawicieli grupy wieku produkcyjnego mobilnego występuje także wśród Włochów (51,7%), Żydów (50,5%) i Amerykanów (45,0%) oraz w zbiorczej kategorii „inne” (52,0%).

Poza powyższym spostrzeżeniem, w odniesieniu do części ludności wyrażającej różne rodzaje niepolskich identyfikacji narodowościowych, reprezentowanych przez kategorię „inne”, wypada odnotować, że również tworzy ona zbiorowość o ogólnie młodszej strukturze wieku niż populacja generalna, co wymiennie objawia się w: niższej o 2,2 roku wartości mediany wieku (35,9 roku), wprawdzie nieznacznie mniejszym, bo o 3,9 punktu procentowego, udziale osób w najmłodszej ekonomicznej kategorii wiekowej (14,8%), ale zarazem wyraźniej niższym, bo o 6,6 punktu procentowego, odsetku osób w wieku poprodukcyjnym (10,3%), a także w korzystniejszym współczynniku starości populacji – 70 najstarszych na 100 najmłodszych.

Tytułem podsumowania analizy wieku grup narodowościowych należy zauważyć, że na ogół starszymi strukturami wieku charakteryzują się społeczności autochtoniczne, czy zwyczajowo zamieszkałe na ziemiach polskich, młodszymi zaś – grupy o rodowodzie imigracyjnym, poza zasadniczym wyjątkiem, którym jest zaliczająca się do najmłodszych społeczności Romów. Ponadto dane ostatniego spisu wskazują, że obydwie grupy mniejszościowe, dla których odnotowano ewidentny spadek liczby identyfikacji w porównaniu ze spisem z 2002 r, tzn. Białorusini i Niemcy, odznaczają się parametrami struktury wieku najwyraźniej znamionującymi proces starzenia się obydwu społeczności, co dość dobrze widać na tle całej populacji kraju, także ogółu ludności o niepolskich identyfikacjach, jak również w porównaniu z innymi grupami mniejszościowymi.

W kontekście wieku i zmian w zakresie liczby identyfikacji odnotowanych w dwóch ostatnich spisach warto jeszcze nieco uwagi poświęcić społeczności Białorusinów, która jawi się jako najstarsza zbiorowość narodowa. Tendencje występujące w zbiorowości Białorusinów dość dobrze oddaje wykres 2.7, który przedstawia struktury dziesięcioletnich grup wieku osób deklarujących tę narodowość w spisach ludności z 2002 i 2011 r.

Wykres 2.7. Ludność deklarująca narodowość białoruską według dziesięcioletnich grup wieku w 2002 i 2011 roku

Wypada przede wszystkim zwrócić uwagę na systematyczne zmniejszanie się liczebności najmłodszych kategorii wiekowych, co widać zarówno w obrębie każdej ze struktur wieku, sporządzonej dla jednego momentu pomiarowego, jak również pomiędzy badaniami. W wyniku tego procesu systematycznie maleje udział młodych w strukturze wieku Białorusinów, a najmłodsza („wchodząca”) kategoria wiekowa w swym rozmiarze nie jest w stanie zastąpić ubytków, jakie występują w naturalny sposób w najstarszych (zazwyczaj wyżowych) grupach wiekowych tej społeczności. Można by założyć, że gdyby nie zwiększenie liczb identyfikacji białoruskich, spowodowane przede wszystkim możliwością składania podwójnych deklaracji etnicznych liczebność społeczności białoruskiej ustalona w 2011 r. w porównaniu z 2002 r. byłaby o wiele wyraźniej mniejsza.

Warto zatem przyjrzeć się zmianom ilościowym, jakie zaszły między dwoma ostatnimi spisami w poszczególnych segmentach wieku Białorusinów. Aby jednak określić różnice stanów liczebnych w tych dwóch momentach badania w obrębie tożsamyh grup rocznikowych należy porównać punkty danych charakteryzujące grupy wiekowe w 2011 r. z kategoriami o 10 lat młodszymi²⁷ w 2002 r., dopuszczając się pewnego niewielkiego uproszczenia, gdyż czasowy odstęp między spisami wynosił 9 lat.

Zestawiając w ten sposób odpowiednie dane stwierdzamy, że zarówno w najmłodszej kategorii wiekowej, która miała już swój odpowiednik w 2002 r., tzn. grupie osób liczących w 2011 r. 10–19 lat, jak i kolejnej starszej (20–29 lat) odnotowujemy w zasadzie niemal identyczne stany liczebne, jak w poprzednim spisie. Jedynie trzy kolejne kategorie wiekowe

²⁷ Ponieważ wykres przedstawia zastane (aktualne) struktury wieku w dwóch momentach pomiarowych (przesuniętych czasowo o 9 lat), z oczywistych względów poszczególne kategorie wiekowe w obu spisach nie odpowiadają sobie wzajemnie w sensie rocznikowym, tzn. nie odnoszą się do tożsamyh generacji.

cechuje ewidentny przyrost liczebności w stosunku do odpowiedników z 2002 r., wynoszący: w grupach osób w wieku 30–39 oraz 40–49 lat po ponad 1,2 tys., a 50–59 lat – niespełna 1 tys. W kolejnej starszej kategorii – osób znajdujących się w 2011 r. w siódmej dekadzie życia – również obserwujemy utrzymanie stanu sprzed 9 lat, a w dwóch najstarszych wyraźnie zmniejszenie liczebności: o 1,7 tys. w grupie 70–79 oraz o przeszło 5,5 tys. wśród osób, które ukończyły co najmniej 80 lat.

Komentując wynik wyżej zaprezentowanych zestawień trzeba zauważyć, że zwiększona skłonność do identyfikacji białoruskich, wynikająca np. z powtórnego uwzględnienia pytań etnicznych w ostatnim spisie i możliwości składania podwójnych deklaracji etnicznych, przyniosła efektywne i wymierne skutki jedynie wśród osób w przedziale wiekowym 30–59 lat (wzrost w sumie o ponad 3 tys. osób). W starszych generacjach ewentualny efekt podwójnych deklaracji jedynie zniwelował – tak jak w grupie 60–69 lat – lub co najwyżej zmniejszył – tak jak wśród siedemdziesięciolatek i starszych – skutki oddziaływania naturalnych (biologicznych) procesów depopulacji. Trzymając się tej linii interpretacji i zakładając, że wpływ możliwości składania podwójnych deklaracji etnicznych wystąpił w jakimś stopniu we wszystkich segmentach wiekowych, wypada założyć, że w grupach młodszych, w wieku od 10 do 29 lat, był on w stanie co najwyżej zrównoważyć (wyzerować) skutki jakichś innych czynników (innych niż naturalne), oddziałujących w kierunku zmniejszenia liczby identyfikacji białoruskich.

Sugerowane we wcześniejszych akapitach okoliczności sprzyjające asymilacji i zanikowi identyfikacji białoruskich zdają się zatem w największym stopniu dotyczyć grona nasto- i dwudziestolatek, czyli osób znajdujących się na etapie edukacji ponadpodstawowej, studiów i rozpoczynania kariery zawodowej.

Niezależnie od powyższego warto jeszcze raz podkreślić znaczenie naturalnych procesów demograficznych dla kondycji mniejszości białoruskiej zauważając, że szeregi wszystkich generacji Białorusinów znajdujących się w 2011 r. ponad granicą 70 lat uszczupliły się od 2002 r. o 7,3 tys. osób²⁸, podczas gdy w tym samym czasie przybyło zaledwie 2,8 tys. nowych (0–9 lat) członków tej społeczności.

2.7. Identyfikacje narodo-etniczne według obywatelstwa

Z uwagi na przedmiot prowadzonych tu analiz bardzo istotny wydaje się formalnoprawny status ludności o niepolskiej identyfikacji, czyli ich przynależność państwowa – obywatelstwo. Przynależność narodo-etniczna (narodowość) i przynależność państwowa (obywatelstwo) to dwie niezależne cechy osób, na co bardzo starano się zwracać uwagę podczas badania spisowego, jednak ich wzajemna relacja jest oczywista, poznawczo istotna i pożądana.

Według przyjętej w spisie powszechnym zasady, wynikającej z polskiego prawa, do obywateli polskich zaliczane są wszystkie osoby mające obywatelstwo polskie, niezależnie od faktu posiadania obywatelstwa (obywatelstw) innych państw, ich liczby i rodzaju. Za cudzoziemców zaś uznawane są osoby niemające polskiego obywatelstwa (także

²⁸ Nie licząc efektu wzrostu skłonności do identyfikacji mniejszościowych, który – jak próbowano dowieść – zaniża te liczbę ubytków.

niezależnie od rodzaju i liczby posiadanych obywatelstw) oraz bezpaństwowcy. Warto podkreślić, że podstawowa zbiorowość odniesienia – ludność Polski, z definicji obejmuje tę część obywateli innych państw (cudzoziemców), których pobyt na terenie naszego kraju ma charakter trwały – tj. którzy są stałymi mieszkańcami Polski.

Według danych ze spisu powszechnego w 2011 r. (tabl. 2.9) wśród ogółu ludności Polski znalazło się 57,5 tys., co stanowi niespełna 0,15%, osób o statusie cudzoziemców, czyli takich, które nie miały polskiego obywatelstwa. Cudzoziemcy obejmują niespełna 0,07% osób deklarujących polską przynależność narodową oraz 3,14% ogółu osób wyrażających (wyłącznie lub równocześnie z polską) inną niż polska przynależność narodowo-etniczną.

Tabl. 2.9. Ludność według rodzaju identyfikacji narodowo-etnicznych oraz obywatelstwa w 2011 roku

Identyfikacje narodowo-etniczne	Ogółem		Posiadający obywatelstwo polskie	Nieposiadający obywatelstwa polskiego	Obywatelstwo nieustalone
	w tysiącach*	w odsetkach			
Ogółem	38511,8	100,0	99,8	0,1	0,0
Polska	37393,7	100,0	99,9	0,1	0,0
Inna niż polska	1467,7	100,0	96,9	3,1	0,0
amerykańska	11,8	100,0	92,9	7,1	–
angielska	10,5	100,0	88,4	11,6	–
białoruska	46,8	100,0	94,2	5,8	0,0
francuska	8,0	100,0	87,3	12,7	–
kaszubska	232,5	100,0	100	0,0	–
litewska	7,9	100,0	93,9	6,1	–
łemkowska	10,5	100,0	99,8	0,2	–
niemiecka	147,8	100,0	97,6	2,4	0,0
romska	17,0	100,0	98,1	1,9	–
rosyjska	13,0	100,0	68,6	31,4	–
śląska	846,7	100,0	99,9	0,1	0,0
ukraińska	51,0	100,0	77,5	22,5	–
włoska	8,6	100,0	86,2	13,8	–
żydowska	7,5	100,0	98,8	1,2	–
inna	93,0	100,0	79,1	20,9	0,0
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	521,9	100,0	98,5	0,2	1,3

* Kolumna zawiera zestawienie odpowiedzi z dwóch pytań – dane nie sumują się.

Wśród charakteryzowanych indywidualnie grup narodowościowych największymi udziałami cudzoziemców charakteryzują się te spośród tradycyjnych społeczności

mniejszościowych, których macierzyste kraje są wschodnimi sąsiadami Polski, a także społeczności o charakterze imigracyjnym.

Zdecydowanie największymi udziałami cudzoziemców odznacza się ludność deklarująca narodowość rosyjską, wśród której 31,4% nie ma obywatelstwa polskiego, a także ukraińską, gdzie odsetek cudzoziemców obejmował 22,5. Warto uzmysłowić, w jakim stopniu przywołane statystyki redukują w obrębie ustalonych w spisie zbiorowości mieszkających w Polsce Rosjan i Ukraińców rzeczywiste wielkości grup stanowiących formalnie polskie mniejszości narodowe, i zauważyć, że tylko nieco ponad dwie trzecie, czyli 8,9 tys. z grona 13 tys. zadeklarowanych Rosjan oraz nieco ponad trzy czwarte, czyli 39,5 tys. spośród 51 tys. Ukraińców, będąc obywatelami polskimi, zasiła szeregi członków mniejszości narodowo-etnicznych naszego kraju.

Relatywnie dużymi udziałami cudzoziemców charakteryzują się zbiorowości identyfikujących się z narodami niemającymi w Polsce statusu mniejszości, tzn. włoskim (13,8%), francuskim (12,7%), angielskim (11,6%) oraz amerykańskim (7,1%).

Wśród analizowanych indywidualnie zbiorowości przedstawicieli innych narodów, które cieszą się w Polsce statusem mniejszości narodowych, znaczącymi udziałami cudzoziemców cechują się jeszcze Litwini (6,1%) oraz Białorusini (5,8%). Stosunkowo rzadziej osoby niemające obywatelstwa polskiego występują wśród Niemców (2,4%), Romów (1,9%) i Żydów (1,2%), nader rzadko zaś – wśród Łemków (0,2%).

Najmniejszym udziałem cudzoziemców spośród omawianych grup odznaczają się dwie najbardziej liczebne zbiorowości, obejmujące przedstawicieli społeczności regionalnych wyrażających swoją tożsamość w kategoriach etnicznych, tzn. Ślązacy (0,1%) oraz Kaszubi (0,0%).

Osoby niemające obywatelstwa polskiego stanowiły pokaźną część (20,9%) w zbiorowości deklarujących pozostałe niepolskie identyfikacje narodowo-etniczne, tworzących kategorię „inne”.

2.8. Identyfikacje narodowo-etniczne według kraj urodzenia

Równie ważne co dane o posiadaniu obywatelstwa polskiego są informacje na temat kraju urodzenia ludności Polski, których dostarcza spis ludności z 2011 r. (tabl. 2.10). Wyniki spisu pozwalają, niezależnie od aktualnego statusu formalnego, wnioskować o proveniencji członów grup narodowościowych oraz określić, w jakiej części stanowi je ludności napływowa. Trzeba zaznaczyć, że ustalanie kraju urodzenia spisywanych osób odbywało się na podstawie obecnego stanu granic państwowych – obowiązującego w czasie spisu.

Urodzeni poza obecnymi granicami Polski stanowią stosunkowo niedużą część mieszkańców naszego kraju. Według danych spisu w 2011 r. mieszkało w Polsce 674,8 tys. osób urodzonych na terytorium innych krajów, co stanowi zaledwie 1,8% ogółu ludności Polski. Nieco mniejszy odsetek, bo wynoszący 1,64, osób urodzonych za granicą odnotowujemy wśród deklarujących narodowość polską. Ze zrozumiałych względów przypadki osób urodzonych w innym kraju relatywnie częściej występują w zbiorowości

wyrażających w pierwszej lub drugiej deklaracji narodowość niepolską, stanowiąc 5,9% tej subpopulacji.

Tabl. 2.10. Ludność według rodzaju identyfikacji narodowo-etnicznych oraz kraju urodzenia w 2011 roku

Identyfikacje narodowo-etniczne	Ogółem		Miejsce urodzenia		
			Polska	inny kraj	nieustalone
	w tysiącach *		w odsetkach		
Ogółem	38511,8	100,0	98,2	1,8	0,0
Polska	37393,7	100,0	98,3	1,6	0,0
Inna niż polska	1467,7	100,0	94,1	5,9	0,0
amerykańska	11,8	100,0	77,2	22,7	0,1
angielska	10,5	100,0	78,8	21,2	–
białoruska	46,8	100,0	89,3	10,7	0,1
francuska	8,0	100,0	61,6	38,3	0,1
kaszubska	232,5	100,0	99,7	0,3	0,0
litewska	7,9	100,0	83,4	16,6	–
łemkowska	10,5	100,0	98,9	1,0	0,1
niemiecka	147,8	100,0	93,6	6,3	0,1
romska	17,0	100,0	93,9	6,1	–
rosyjska	13,0	100,0	33,2	66,7	0,1
śląska	846,7	100,0	99,3	0,7	0,0
ukraińska	51,0	100,0	67,4	32,5	0,0
włoska	8,6	100,0	71,5	28,5	–
żydowska	7,5	100,0	94,8	5,2	–
inna	93,0	100,0	67,9	32,0	0,1
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	521,9	100,0	95,3	2,8	1,8

* Kolumna zawiera zestawienie odpowiedzi z dwóch pytań – dane nie sumują się.

Wśród analizowanych indywidualnie grup narodowościowych daje się zauważyć znaczne zróżnicowanie pod względem odsetka osób urodzonych za granicą, a więc takich, które trafiły do Polski w drodze imigracji. Udziały ludności napływowej wśród wyróżnionych społeczności kształtują się bowiem od ułamka procenta wśród deklarujących przynależność kaszubską (0,3%) do dwóch trzecich w gronie osób o identyfikacjach rosyjskich (66,7%). Poza Rosjanami poważnymi udziałami osób o pochodzeniu imigranckim, przekraczającymi lub bliskimi jednej trzeciej swoich członków odznaczałi się Francuzi (38,3%) i Ukraińcy (32,5%), a także zbiorowość reprezentowana przez kategorię „inne” (32,0%), skupiająca wszystkie mniej liczne narodowości, nierzadko wywodzące się z różnych odległych części świata. Znaczący udział osób urodzonych poza Polską, przekraczający jeszcze jedną piątą liczby członków, występuje w społeczności Włochów (28,5%), Amerykanów (22,7%) i Anglików (21,2%), a jedną dziesiątą – wśród Litwinów (16,6%) i Białorusinów (10,7%).

Stosunkowo niedużymi odsetkami osób o pochodzeniu imigracyjnym, mniej więcej na poziomie tego, jaki odnotowujemy dla całej zbiorowości osób o niepolskich identyfikacjach, charakteryzują się społeczności deklarujących narodowość niemiecką (6,3%), romską (6,1%) i żydowską (5,2%). Natomiast najmniejszymi odsetkami osób urodzonych za granicą, nawet niższymi od wskaźnika ogólnokrajowego, oprócz Kaszubów, wyróżniają się Łemkowie (1,0%) oraz Ślązacy (0,7%).

Interesujący poznawczo efekt przynosi skrzyżowanie w obrębie poszczególnych zbiorowości narodowościowych zmiennych „kraj urodzenia” oraz „płeć”. Takie ujęcie – przynajmniej w pewnym zakresie – daje możliwość zweryfikowania hipotez dotyczących przyczyn zróżnicowania struktury płci w niepolskich społecznościach narodowościowych. Pozwala bowiem ocenić zakres oraz charakter wpływu imigracji na struktury płci opisywanych zbiorowości, ale także – poprzez kontrolowanie (izolowanie) tego wpływu, znaczenie innych czynników. W tabeli 2.11 przedstawiono kilka spośród omawianych niepolskich społeczności tworzących trzy grupy o podobnych i charakterystycznych tendencjach.

Pierwszą grupę stanowią zbiorowości deklarujących przynależność kaszubską, łemkowską, niemiecką, śląską bądź żydowską. Cechuje je ogólnie niewielki lub wręcz znikomy udział osób urodzonych za granicą, wśród których w zasadzie nie obserwujemy żadnych specyficznych akcentów w strukturze płci. Natomiast w obrębie frakcji urodzonych w Polsce w każdej z tych społeczności występuje charakterystyczna nadreprezentacja mężczyzn w porównaniu ze strukturą płci ogółu ludności, a w zasadzie przewaga liczebna mężczyzn nad kobietami w ogóle, która determinuje rozkład kategorii płci całych społeczności. To ustalenie, eliminujące wpływ imigracji zagranicznej na strukturę płci, w odniesieniu do tych 5 społeczności każe skłaniać się ku tezie podkreślającej znaczenie czynnika płci przy autoselekcji ich członków, czyli większej dyspozycji mężczyzn do samoidentyfikacji mniejszościowej (trwałej lub tylko podczas badania spisowego), albo większej podatności kobiet o pochodzeniu mniejszościowym na proces asymilacji z większością, z czym może się wiązać kwestia wchodzenia w mieszane związki z przedstawicielami większości oraz migracja ze wsi do miast. W przypadku niektórych społeczności, np. niemieckiej, nie można wykluczyć także większej skłonności kobiet do emigracji zagranicznych – z trwałym skutkiem, czyli znalezienie się poza ludnością kraju.

Drugą grupę o specyficznym układzie kategorii zmiennych „miejsce urodzenia” i „płeć” stanowią zamieszkujący w Polsce reprezentanci narodów żyjących jako większości za wschodnią granicą Polski, tj. Litwinów, Rosjan, Ukraińców oraz – do pewnego stopnia – Białorusinów. Społeczności te charakteryzują się stosunkowo dużymi udziałami osób o pochodzeniu imigracyjnym, w obrębie których zarysowuje się ewidentna ilościowa przewaga kobiet nad mężczyznami.

Tabl. 2.11. Wybrane identyfikacje narodowo-etniczne według kraju urodzenia i płci w 2011 roku

Identyfikacje narodowo-etniczne	Kraj urodzenia	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	% w podtabeli (dana identyfikacja etniczna – 100%)			
Grupa 1				
Kaszubska	Ogółem	100,0	51,0	49,0
	Polska	99,7	50,9	48,8
	Inny kraj	0,3	0,1	0,2
Łemkowska	Ogółem	100,0	50,4	49,6
	Polska	99,0	50,0	49,0
	Inny kraj	1,0	0,3	0,7
Niemiecka	Ogółem	100,0	51,6	48,4
	Polska	93,7	48,2	45,5
	Inny kraj	6,3	3,3	3,0
Śląska	Ogółem	100,0	51,7	48,3
	Polska	99,3	51,4	47,9
	Inny kraj	0,7	0,3	0,3
Żydowska	Ogółem	100,0	52,5	47,5
	Polska	94,8	50,0	44,8
	Inny kraj	5,2	2,5	2,7
Grupa 2				
Białoruska	Ogółem	100,0	46,5	53,5
	Polska	89,3	43,4	45,9
	Inny kraj	10,7	3,1	7,6
Litewska	Ogółem	100,0	47,3	52,7
	Polska	83,4	42,1	41,3
	Inny kraj	16,6	5,1	11,5
Rosyjska	Ogółem	100,0	33,4	66,6
	Polska	33,2	17,0	16,2
	Inny kraj	66,8	16,4	50,4
Ukraińska	Ogółem	100,0	42,8	57,2
	Polska	67,5	33,8	33,6
	Inny kraj	32,5	9,0	23,6
Grupa 3				
Angielska	Ogółem	100,0	47,0	53,0
	Polska	78,8	33,1	45,8
	Inny kraj	21,2	13,9	7,3
Francuska	Ogółem	100,0	48,0	52,0
	Polska	61,7	26,9	34,8
	Inny kraj	38,3	21,2	17,1
Włoska	Ogółem	100,0	41,7	58,3
	Polska	71,5	21,6	49,9
	Inny kraj	28,5	20,1	8,4

Sytuacja ta najdobitniej ujawnia się przypadku mieszkających w Polsce Rosjan, wśród których aż ponad połowę (50,4%) stanowią urodzone za granicą kobiety, podczas gdy grupa mężczyzn o rodowodzie imigracyjnym obejmowała już tylko 16,4% ogółu społeczności Rosjan. Znamionujące analogiczną przewagę – choć już nie tak spektakularnie – udziały urodzonych za granicą kobiet i urodzonych za granicą mężczyzn w populacjach trzech pozostałych społeczności kształtowały się następująco: 23,6% wobec 9,0% wśród Ukraińców, 11,5% wobec 5,1% wśród Litwinów oraz 7,6% wobec 3,1% wśród Białorusinów. W obrębie subpopulacji tych społeczności obejmujących urodzonych w Polsce w zasadzie występuje charakterystyczna dla większości grup mniejszościowych niewielka nadreprezentacja mężczyzn, co nie dotyczy Białorusinów, w przypadku których kobiety nieznacznie przeważają także w podzbiorowości urodzonych w Polsce.

Przewaga kobiet nad mężczyznami w gronie urodzonych poza Polską członków tej grupy społeczności koresponduje ze strukturą płci aktualnych imigrantów z krajów położonych za wschodnią granicą Polski, co wykazano w publikacji spisowej poświęconej migracjom zagranicznym²⁹.

Trzeci zestaw niepolskich społeczności narodowościowych o specyficznej relacji kraju urodzenia i płci tworzą wchodzący w skład ludności Polski przedstawiciele trzech narodów Europy Zachodniej, które nie mają w Polsce historycznie ugruntowanego statusu mniejszości, tzn. Anglicy, Francuzi i Włosi. Społeczności te charakteryzuje, po pierwsze, przewaga liczebna mężczyzn na kobietami w obrębie urodzonych poza Polską, najwyraźniej zaznaczająca się w przypadku Włochów, wśród których urodzeni za granicą mężczyźni stanowili 20,1%, a urodzone za granicą kobiety 8,4%, a w nieco mniejszym stopniu widoczna w gronie Anglików (odpowiednio 13,9 wobec 7,3%) oraz Francuzów (21,2 wobec 17,1%). Przewaga liczby mężczyzn na liczbą kobiet wśród przybywających z macierzystych krajów tych trzech nacji znajduje potwierdzenie również w danych poświęconych imigracjom zagranicznym³⁰. Drugim, bardziej charakterystycznym i wyraźnym, a także – jak się wydaje – nieco zaskakującym rysem zbiorowości przedstawicieli tych trzech nacji jest znacząca liczebna przewaga identyfikujących się z nimi urodzonych w Polsce kobiet nad urodzonymi w Polsce mężczyznami, których udziały obejmują odpowiednio 49,9 i 21,6% wśród Włochów, 45,8 i 33,1% wśród Anglików oraz 34,8 i 26,9% wśród Francuzów.

Trudno jednoznacznie zinterpretować ten rodzaj dysproporcji. Raczej mało prawdopodobne wydaje się przypuszczenie, że urodzeni w Polsce mężczyźni o pochodzeniu angielskim, francuskim czy włoskim wykazywali dużo większą niż kobiety powściągliwość w przyznawaniu się do swojego pochodzenia, ani także to, że wśród tych społeczności mężczyźni częściej emigrowali na stałe z Polski. Nie sposób także przyjąć za wyjaśnienie, że wśród urodzonych w Polsce potomków (kolejnych generacji) dawnych imigrantów – przedstawicieli tych trzech narodów, wystąpiła tak duża naturalna przewaga liczebna kobiet. W pierwszej kolejności nasuwa się natomiast spostrzeżenie, że występujące w obrębie tych trzech nacji odwrotne dysproporcje w strukturze płci urodzonych w Polsce oraz przybyłych z zagranicy są w pewnej mierze wobec siebie komplementarne, co mogłoby oznaczać, że

²⁹ *Migracje zagraniczne ludności...*, op. cit., s. 41–42.

³⁰ *Ibidem*, s. 97.

część z urodzonych w Polsce Angielek, Francuzek i Włoszek zyskała swoją niepolską tożsamość poprzez wchodzenie w związki z przybyłymi z zagranicy partnerami. Ta swoista „kompatybilność” struktur płci urodzonych w Polsce i za granicą nie wydaje się jednak wystarczającym kontekstem wyjaśniającym, jeśli wziąć pod uwagę fakt, że nadwyżka kobiet nad mężczyznami wśród urodzonych w Polsce jest większa niż odwrotna dysproporcja wśród urodzonych za granicą. Dlatego z powodzeniem można również założyć, że część przedstawicielek tych trzech społeczności narodowych zyskała – niezależnie od okoliczności i relacji osobistych – niepolską tożsamość w związku z przebywaniem na emigracji³¹. Interpretacji takiej sprzyja m.in. fakt, iż macierzyste kraje tych trzech nacji są popularnymi celami emigracji z Polski, oraz to, że osoby przebywające na emigracji – w tym np. urodzone w Polsce kobiety o tych trzech rodzajach niepolskich identyfikacji – wchodzą w skład ludności Polski – a tym samym mogą być przedmiotem niniejszej analizy. W każdym razie zweryfikowanie każdej z tych hipotez wymaga pogłębionej analizy.

³¹ Dane mogą dotyczyć osób przebywających w momencie spisu czasowo na emigracji, które – w myśl przyjętej w opracowaniu definicji ludności – wchodzą w jej skład.

Rozdział III. JEZYK DOMOWY I JEZYK OJCZYSTY

3.1. Język kontaktów domowych

Na podstawie wyników badania spisowego można stwierdzić, że w zdecydowanej większości ludność Polski posługuje się w kontaktach domowych językiem polskim. Używanie tego języka zadeklarowało bowiem w sumie ponad 37815 tys. osób, co stanowi 98,2% ogółu ludności, a większość, bo przeszło 37043 tys. czyli 96,2%, posługuje się nim jako jedynym (tabl. 3.1). Osoby posługujące się w kontaktach rodzinnych językiem innym niż polski stanowiły zbiorowość liczącą ponad 948 tys. (2,46%), przy czym najczęściej stwierdzano, iż jest on używany na przemian z językiem polskim – 772 tys. (2%). Znacznie rzadziej badani stwierdzali, iż rozmawiają w domu wyłącznie w jednym lub dwóch językach niepolskich – ponad 176 tys. (0,46%).

Tabl. 3.1. Ludność według używania w domu języka polskiego i języków niepolskich w 2011 roku

Język używany w kontaktach domowych	Ogółem (w tys.)	W odsetkach
Ludność ogółem	38511,8	100,00
Wyłącznie polski	37043,6	96,19
Polski i niepolski(e)	772,0	2,00
polski i jeden niepolski	731,6	1,90
polski i dwa niepolskie	40,4	0,11
Wyłącznie niepolski(e)	176,5	0,46
jeden niepolski	168,8	0,44
dwa niepolskie	7,7	0,02
Nieustalony	519,7	1,35
Polski – razem	37815,6	98,19
Niepolski – razem	948,5	2,46

Zdecydowanie najczęściej wskazywanym innym niż polski językiem kontaktów domowych, używanym przez ponad pół miliona osób, był etnolekt śląski (529,4 tys. – patrz tabl. 3.2). Kolejne pod tym względem języki niepolskie, używane zdecydowanie rzadziej, bo przez mniej więcej 100 tys. osób to: kaszubski (108,1 tys.), angielski (103,5 tys.) oraz niemiecki (96,5 tys.). Mniejsze – o około 4-5razy – zbiorowości tworzyły osoby posługujące się w kontaktach domowych językiem białoruskim (26,4 tys.), ukraińskim (24,5 tys.) oraz rosyjskim (19,8 tys.). Inne rodzaje języków używane w kontaktach domowych jeszcze przez więcej niż 10 tys. osób, to romski (14,5 tys.), francuski (10,7 tys.) i włoski (10,3 tys.), a przez co najmniej 5 tys. – łemkowski (6,3 tys.), hiszpański (5,8 tys.) oraz litewski (5,3 tys.).

Spośród wszystkich rodzajów języków niepolskich, śląski także najczęściej pełnił funkcję jedyne go języka kontaktów domowych. Wyłącznie po śląsku porozumiewało się z najbliższymi 126,5 tys. osób, co stanowiło 23,9% ogółu używających tego języka w domu. Dla porównania – posługujący się w kontaktach z najbliższymi wyłącznie językiem

niemieckim stanowili grupę liczącą – 9,7 tys. osób, ukraińskim – 4,5 tys., angielskim – 4,1 tys., białoruskim – 4,0 tys., a kaszubskim – 3,8 tys.

Tabl. 3.2. Ludność według rodzaju i liczby języków używanych w kontaktach domowych w 2011 roku

Język kontaktów domowych	Ogółem	Używający w domu:			Nie ustalono
		tylko jednego języka	więcej niż jednego języka	w tym polskiego	
w tysiącach*					
Ogółem	38511,8	37212,4	779,7	772,0	519,7
Polski	37815,6	37043,6	772,0	x	–
Niepolski	948,5	168,8	779,7	772,0	–
śląski	529,4	126,5	402,9	397,0	–
kaszubski	108,1	3,8	104,3	104,3	–
angielski	103,5	4,1	99,4	98,1	–
niemiecki	96,5	9,7	86,7	80,6	–
białoruski	26,4	4,0	22,5	22,4	–
ukraiński	24,5	4,5	20,0	19,7	–
rosyjski	19,8	1,1	18,7	18,5	–
romski	14,5	2,3	12,2	12,1	–
francuski	10,7	0,6	10,0	9,9	–
włoski	10,3	0,8	9,5	9,4	–
łemkowski	6,3	1,4	4,9	4,7	–
hiszpański	5,8	0,3	5,4	5,3	–
litewski	5,3	3,6	1,7	1,7	–
wietnamski	3,4	1,3	2,1	2,1	–
inne	31,8	4,7	27,0	26,0	–
Nieustalony	519,7	x	x	x	519,7

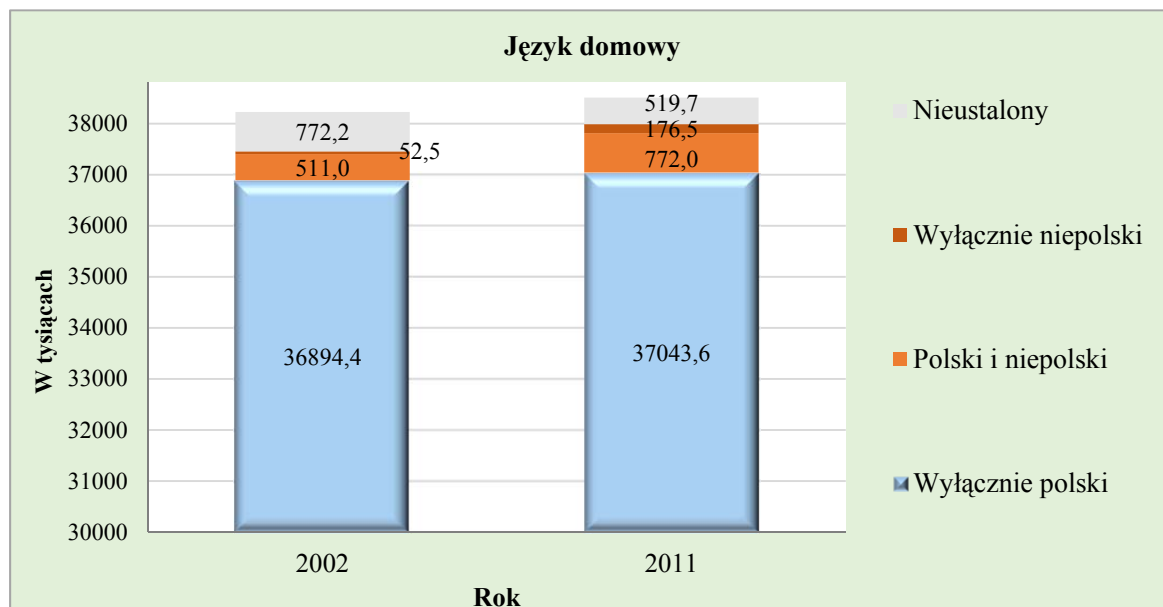
* Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego języka – dane w kolumnach nie sumują się.

3.1.1. Język kontaktów domowych w 2002 i 2011 roku

Należy odnotować, że w porównaniu z NSP 2002, w ostatnim badaniu spisowym wzrosła zarówno liczba osób posługujących się w domu językiem polskim – o 410 tys., jak i językami niepolskimi – o 385 tys., co przy wzroście ogólnej liczby ludności Polski – o 282 tys., a także, podobnym co do wielkości, spadku liczby przypadków nieustalonych – o 253 tys., sugeruje, że przede wszystkim powiększyła się zbiorowość osób używających w domu jednocześnie języka polskiego i niepolskiego. Przypuszczenie to potwierdzają odpowiednie zestawienia wyników obu ostatnich spisów (wykres 3.1), według których wzrost liczby posługujących się w domu językiem polskim i zarazem innym niż polski osiągnął

wartość 261 tys., natomiast posługujących się wyłącznie polskim – 149 tys., zaś wyłącznie niepoliskim – 124 tys.

Wykres 3.1. Ludność według posługiwania się w kontaktach domowych językiem polskim i językami niepoliskimi w latach 2002 i 2011

Wśród najbardziej znaczących zmian w zakresie posługiwania się poszczególnymi językami w kontaktach domowych, w porównaniu do wyników spisu z 2002 r. (tabl. 3.3), należy odnotować, że ponad dziewięciokrotnie zwiększyła się liczba wymieniających etnoлект śląski (wzrost o 473 tys.), a podwoiła liczba wskazujących język kaszubski (+55 tys.). Z kolei znacznie – bo o połowę – zmniejszyła się liczba osób posługujących się w kontaktach domowych językiem niemieckim (spadek o 108 tys.), a o jedną trzecią zmalała liczba wskazujących język białoruski (-14 tys.).

Inne zauważalne zmiany, jakie zaszły między dwoma porównywanymi badaniami pod względem zakresu używania języków niepoliskich w kontaktach domowych, to wzrosty liczby wskazań takich języków, jak angielski (+13,7 tys.), rosyjski (+4,5 tys.) i ukraiński (+1,8 tys.), a także spadki w odniesieniu do francuskiego (-4,6 tys.), włoskiego (-1,7 tys.) i romskiego (-1,3 tys.).

Na uwagę zasługuje fakt, że najbardziej znaczące ilościowo zmiany w zakresie używania poszczególnych języków w kontaktach domowych w zasadzie nawiązują do opisanych wyżej tendencji zaobserwowanych w dziedzinie identyfikacji etnicznych. Chociaż wypada zauważyć, że w tych przypadkach zmiany w zakresie języka domowego i identyfikacji etnicznych są zazwyczaj niewspółmierne. O ile bowiem wzrosty śląskich wskazań etnicznych i językowych można w przybliżeniu – rozpatrując zmiany jednocześnie w wielkościach względnych i absolutnych³³ – uznać za podobne co do skali, to już

³³ Relatywnie rzecz ujmując, jako większy jawi się wzrost śląskich deklaracji językowych (ponad 9-krotny wobec niespełna 5-krotnego w obrębie identyfikacji etnicznych), natomiast w wartościach absolutnych – o więcej zwiększyła się zbiorowość wyrażających śląskie identyfikacje etniczne (wzrost o 674 tys. wobec 473 tys. – w zakresie języka domowego).

w odniesieniu do Kaszubów zauważamy, że zbiorowość posługujących się w domu językiem kaszubskim nie powiększyła się w tak efektywnym stopniu jak liczba deklaracji etnicznych. Z kolei największe ubytki – w porównaniu do 2002 roku – które można zaobserwować w odniesieniu do subpopulacji ludności posługującej się językiem białoruskim i niemieckim są wyraźnie większe niż spadki liczb analogicznych identyfikacji etnicznych.

Tabl. 3.3. Zmiany w zakresie wskazań języka domowego w latach 2002–2011

Język używany w kontaktach domowych	Rok*		Przyrost/ubytek
	2002	2011	
	w tysiącach		
Ludność ogółem	38230,1	38511,8	+281,7
Polski	37405,3	37815,6	+410,3
Niepolski	563,5	948,5	+385,0
w tym:			
śląski	56,6	529,4	+472,7
kaszubski	52,7	108,1	+55,5
angielski	89,9	103,5	+13,7
niemiecki	204,6	96,5	-108,1
białoruski	40,7	26,4	-14,2
ukraiński	22,7	24,5	+1,8
rosyjski	15,3	19,8	+4,5
romski	15,8	14,5	-1,3
francuski	15,3	10,7	-4,6
włoski	12,0	10,3	-1,7
łemkowski	5,6	6,3	+0,7
hiszpański	4,2	5,8	+1,6
litewski	5,8	5,3	-0,5
wietnamski	1,9	3,4	+1,5
Nieustalony	772,2	519,7	-252,5

* Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego języka – dane w kolumnach nie sumują się.

Odnosząc się do dwóch ostatnich wyżej przywołanych przykładów spadkowych zmian w zakresie używania języków mniejszości można domniemywać, że u ich podstaw leży podobne przesłanki demograficzne i społeczno-kulturowe do tych, które towarzyszyły zmianom stanów liczebnych odpowiadających im deklaracji narodowościowych. Warto natomiast zauważyć, że tendencje spadkowe w przejawianiu związku ze społecznościami mniejszościowymi bardziej dynamicznie zachodzą w zakresie posługiwania się językiem mniejszości, a zatem w bardziej konkretnym, praktycznym i obiektywnym aspekcie, niż samookreślenie etniczne. Konstatacja ta zdaje się wychodzić naprzeciw tezie, że zaniechanie używania języka mniejszościowego niejako poprzedza zanik identyfikacji ze społecznością mniejszościową.

Niezależnie od powyższego wypada podkreślić, że wyraźne zmniejszenie liczby wskazań niemieckiego jako języka kontaktów domowych, ale również spadki liczb użytkowników niektórych innych języków, mogą w pewnym stopniu wynikać również stąd,

że w formularzu spisowym z 2011 roku – inaczej niż w spisie powszechnym z 2002 roku – przy pytaniu o język zamieszczono zalecenie, aby języka kontaktów domowych nie mylić ze znajomością języka jako taką (język obcy). Wydaje się więc, że zabieg miał realny wpływ na ograniczenie liczby wskazań jako języka domowego w przypadku takich języków, które są popularne wśród mieszkańców Polski jako języki obce. Niejako zapobiegł potencjalnemu zawyżeniu liczb wskazań niektórych rodzajów języka, wynikającemu z nieuzasadnionych deklaracji językowych – ewentualnym skutkiem nieprecyzyjnego odczytania intencji pytania.

Przemawia za tym np. fakt, że o ile w 2002 roku liczba wskazań niemieckiego jako języka kontaktów domowych była zdecydowanie wyższa niż liczba niemieckich deklaracji narodowościowych (204,6 tys. wobec 152,9 tys.), to w spisie w 2011 roku odnotowano wyraźnie mniej niemieckich deklaracji językowych niż etnicznych (96,5 tys. wobec 147,8 tys.). Poza tym, jak zauważono wyżej, wystąpiły spadki wskazań takich języków jak francuski i włoski, a z kolei niewielkie zwiększenie liczby wskazań języka angielskiego było niewspółmierne do wzrostu liczby identyfikacji narodowościowych związanych z tym językiem (np. angielskich i amerykańskich).

Interesującym *novum* ostatniego spisu jest to, iż odnotowano w nim szereg różnorodnych określeń dialektów i gwar, podawanych przez spisywane osoby – w formie otwartych zapisów słownych – jako języka używanego w kontaktach domowych; także w odniesieniu do języka ojczystego. Stosunkowo często gwary i dialekty wymieniane były przez mieszkańców regionu podlaskiego, w miejscach zamieszkiwania społeczności białoruskiej, gdzie odnotowano także duże bogactwo rodzajów i sposobów określania tych gwar, często jednak nawiązujących do języka białoruskiego, co częściowo wyjaśnia mniejszą niż w 2002 r. liczbę wskazań języka białoruskiego w ostatnim spisie.

Pomimo różnorodności sposobów opisywania („definiowania”) dialektów i gwar, większość z nich poklasyfikowano i pogrupowano, wyodrębniając kilka w miarę jednorodnych, a zarazem względnie licznych kategorii. Do najliczniejszych kategorii gwar wypada zaliczyć takie jak: „gwara pogranicza polsko-białoruskiego” (669 osób), „gwara białoruska”, dookreślana także przez respondentów jako „język prosty” (549), „gwara białorusko-ukraińska” (516) oraz „gwara góralska” (604).

3.1.2. Język domowy w ujęciu terytorialnym

Z oczywistych względów terytorialny rozkład ludności deklarującej używanie w kontaktach domowych języków niepolskich, tudzież gwar i dialektów, w układzie wojewódzkim jest podobny do rozmieszczenia niepolskich identyfikacji narodowo-etnicznych (patrz tabl. 3.4 i mapka 3.1). Największe skupisko osób posługujących się w kontaktach rodzinnych językami innymi niż polski wystąpiło w województwie śląskim, na które przypadło 444 tys., czyli blisko połowa (46,8%) wszystkich użytkowników języka niepolskiego, a następne w opolskim, gdzie zbiorowość takich osób obejmowała 151 tys., czyli 15,9% ogółu rozmawiających z domownikami w języku niepolskim. Obydwie wymienione wyżej zbiorowości tworzą w przeważającej mierze osoby rozmawiające po śląsku i niemiecku. Inna, dość znacząca na tle całego kraju, koncentracja osób używających w domu języka niepolskiego, tworząca zbiorowość liczącą około 123 tys., a tym samym

12,9% ogółu użytkowników języka niepolskiego, na którą składają się głównie rozmawiający po kaszubsku, występuje w województwie pomorskim.

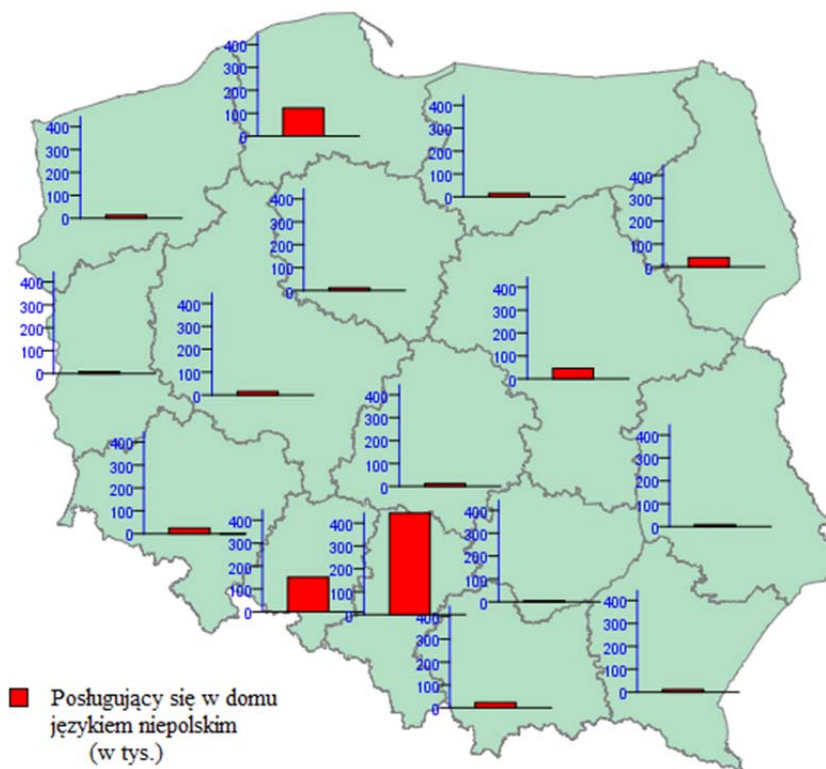
Tabl. 3.4. Ludność według województw oraz wskazań niepolskiego języka kontaktów domowych w 2011 roku

Województwo	Ogółem	W tym używający w domu języka niepolskiego		
		razem	procent ogółu używających języka niepolskiego	procent ogółu ludności w województwie
	w tysiącach			
OGÓŁEM	38511,8	948,5	100,00	2,5
Dolnośląskie	2915,2	24,4	2,6	0,8
Kujawsko-pomorskie	2097,6	10,9	1,2	0,5
Lubelskie	2175,7	8,6	0,9	0,4
Lubuskie	1022,8	7,2	0,8	0,7
Łódzkie	2538,7	12,3	1,3	0,5
Małopolskie	3337,5	23,2	2,5	0,7
Mazowieckie	5268,7	45,6	4,8	0,9
Opolskie	1016,2	150,6	15,9	14,8
Podkarpackie	2127,3	11,0	1,2	0,5
Podlaskie	1202,4	40,5	4,3	3,4
Pomorskie	2276,2	122,5	12,9	5,4
Śląskie	4630,4	443,5	46,8	9,6
Świętokrzyskie	1280,7	4,3	0,5	0,3
Warmińsko-mazurskie	1452,1	15,3	1,6	1,1
Wielkopolskie	3447,4	15,3	1,6	0,4
Zachodniopomorskie	1722,9	13,3	1,4	0,8

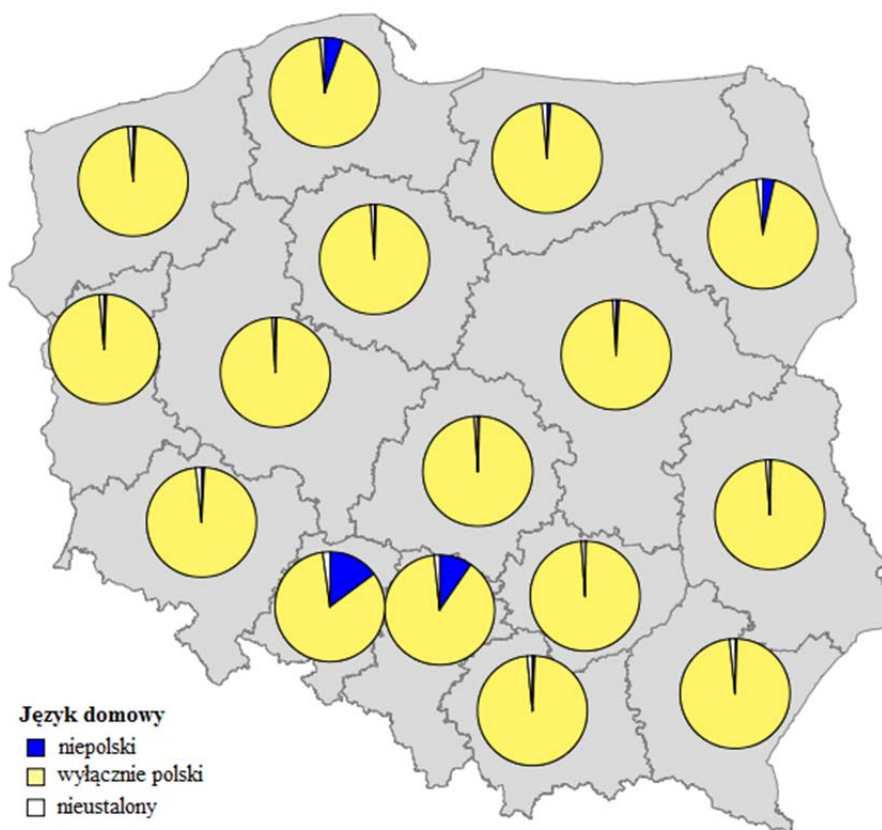
Spośród pozostałych jednostek administracyjnych kraju, pod względem liczby posługujących się w domu językiem niepolskim, wypada wskazać jeszcze województwo mazowieckie z grupą liczącą 46 tys. (4,8%), na którą w podobnym stopniu składają się użytkownicy kilku języków niepolskich, a także województwo podlaskie, gdzie zamieszkuje 40 tys. osób (4,3%) porozumiewających się z najbliższymi w języku niepolskim, w tym przede wszystkim białoruskim.

Poza województwem mazowieckim, gdzie na tle pokaźnej liczby mieszkańców, zbiorowość posługujących się w domu językiem niepolskim nie stanowi wyróżniającej frakcji, wszystkie z wymienionych wyżej województw cechują się najwyższymi w skali kraju względnymi wskaźnikami użytkowników języków niepolskich. Zdecydowanie najwyższym udziałem osób posługujących się w kontaktach domowych językiem niepolskim (tabl. 3.4 i mapka 3.2), obejmującym 14,8% ogółu swoich mieszkańców, odznacza się województwo opolskie. W województwie śląskim osoby wskazujące język niepolski stanowiły 9,6% ogółu mieszkańców, w pomorskim – 5,4%, zaś w podlaskim – 3,4%.

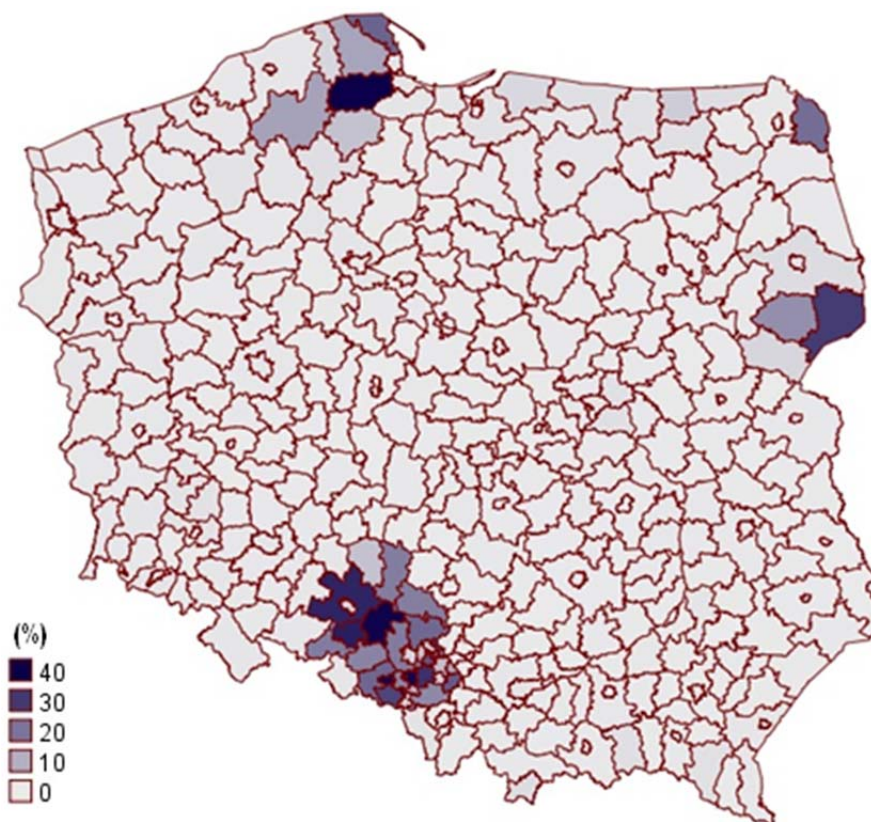
Mapka 3.1. Osoby używające w domu języków niepolskich według województw w 2011 roku

Mapka 3.2. Ludność województw według wskazań polskiego i niepolskiego języka kontaktów domowych w 2011 roku

Mapka 3.3. Powiaty według udziału ludności używającej w domu języków niepolskich w 2011 roku

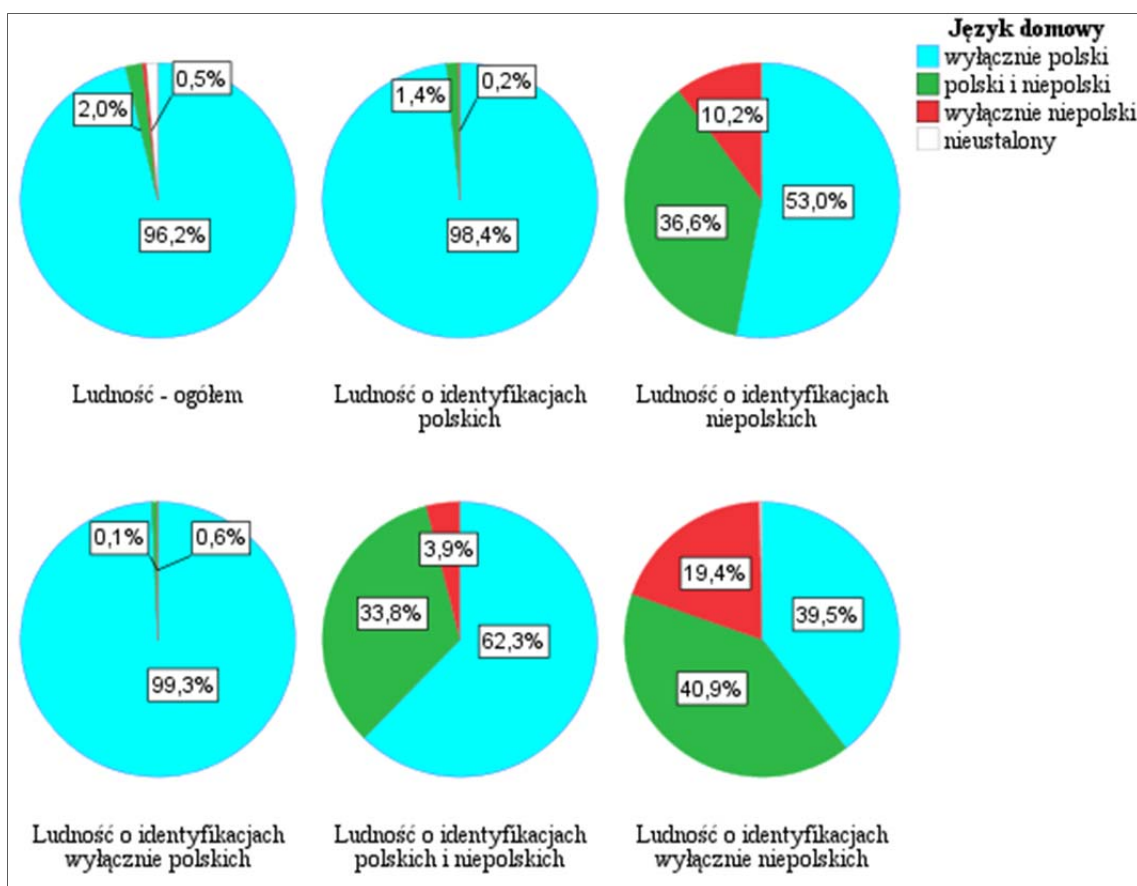
3.1.3. Język domowy a przynależność narodo-etniczna

Analizując rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie dotyczące języka kontaktów domowych z perspektywy wyrażonych przez nich identyfikacji narodo-etnicznych (wykres 3.2), nasuwają się dwa podstawowe spostrzeżenia: po pierwsze, że również wśród ludności o innych niż polska identyfikacjach narodo-etnicznych powszechne jest posługiwanie się w kontaktach domowych językiem polskim, który statystycznie rzecz biorąc wykorzystywany jest przez nią w szerszym zakresie niż języki niepolskie, zaś po drugie, że używanie w domu języka niepolskiego – co wydaje się oczywiste – jest silnie uwarunkowane przynależnością do innej niż polska społeczności narodo-etnicznej. Po polsku rozmawia z najbliższymi 89,6% spośród ogółu wyrażających niepolską identyfikację narodo-etniczną, a dla 53,0% jest on jedynym językiem używanym domu. Z kolei niecała połowa (44,8%) mieszkańców Polski o innych niż polska tożsamościach etnicznych używa w kontaktach domowych języków niepolskich, z czego 10,2% – wyłącznie niepolskich, co z kolei wśród ludności o polskiej tożsamości narodowej jest raczej rzadką praktyką, stosowaną przez 1,6% tej populacji (w tym 0,2% – wyłącznie niepolskim).

Ta, jak się zdaje, naturalna zależność między narodo-etnicznością a językiem domowym staje się jeszcze bardziej wyrazista, kiedy samookreślenia narodo-etniczne poszczególnych osób zostaną ujęte całościowo, tzn. kiedy z dwóch nierozłącznych kategorii ludności o polskiej i niepolskiej identyfikacji zostanie wydzielona do analizy trzecia kategoria – osób o identyfikacjach polsko-niepolskich, co pokazuje wykres 3.2. Widać to już na przykładzie

osób o polskiej narodowości, jak prawie niezauważalny udział używających języków niepolских w całej zbiorowości osób deklarujących – w jakimkolwiek układzie – narodowość polską staje się jeszcze mniejszy (z 1,6% do 0,7%), kiedy zbiorowość ta zostanie ograniczona do subpopulacji osób przejawiających wyłącznie polską identyfikację. Jeszcze bardziej efekt wpływu złożoności deklaracji narodowościowych na korelację między narodowością i językiem kontaktów domowych uwydatnia się w obrębie ogółu ludności o niepolских identyfikacjach narodowościowych, gdzie obserwujemy jak wraz z przejściem od kategorii osób odczuwających jednocześnie niepolską i polską identyfikację narodowościową do kategorii osób o wyłącznie niepolских tożsamościach, poważnie zwiększa się (z 37,7% do 60,2%) udział osób używających w domu języków niepolских w ogóle, a także wyraźnie wzrasta odsetek osób używających wyłącznie języków niepolских (nieużywających polskiego – z 10,2% do 19,4%) .

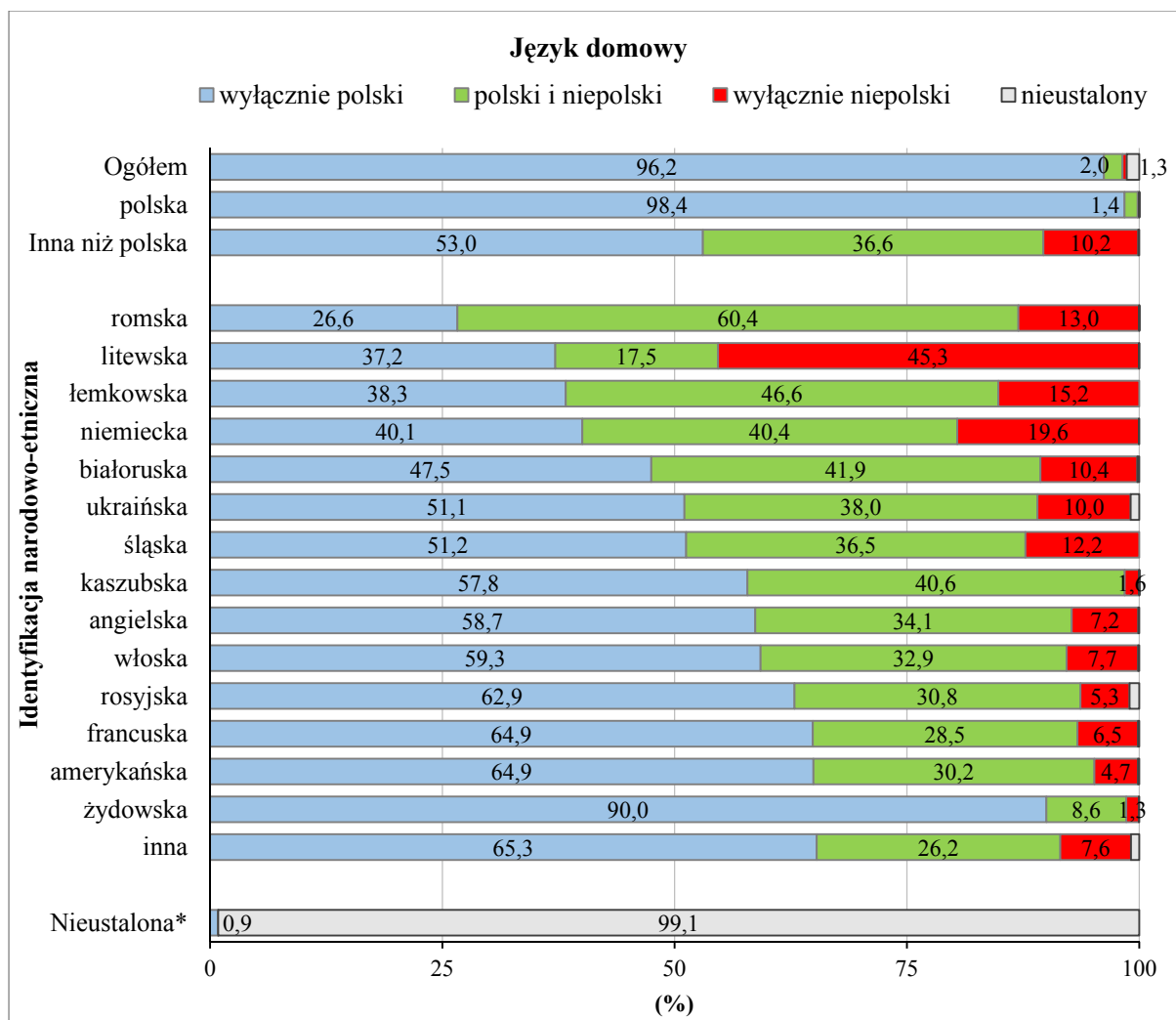
Wykres 3.2. Zakres posługiwania się w kontaktach domowych językiem polskim i językami niepolскими wśród ludności o polskich i niepolских identyfikacjach narodowo-etnicznych w 2011 roku

Wyniki spisu wskazują na to (wykresy 3.3 i 3.4), że również wśród członków wszystkich największych niepolских grup narodowo-etnicznych powszechna jest znajomość i używanie w kontaktach domowych języka polskiego, czyli języka większości, a zarazem – języka urzędowego. Jedynie w społeczności Litwinów używający języka polskiego, stanowią niewiele więcej niż połowę (54,7%), zaś w pozostałych grupach udziały osób posługujących się w domu językiem polskim przekraczają 80%. Językiem polskim porozumiewają się

w domu niemal wszyscy deklarujący przynależność żydowską (98,6%) i kaszubską (98,4%), natomiast w 5 kolejnych grupach frakcja osób używających języka polskiego w rozmowach z najbliższymi przekracza wartość 9/10, tzn. wśród: Amerykanów (95,2%), Rosjan (93,7%) Francuzów (93,3%), Anglików (92,7%) i Włochów (92,2%).

Wykres 3.3. Ludność według identyfikacji narodowo-etnicznych oraz posługiwania się w domu językiem polskim i niepolskim w 2011 roku

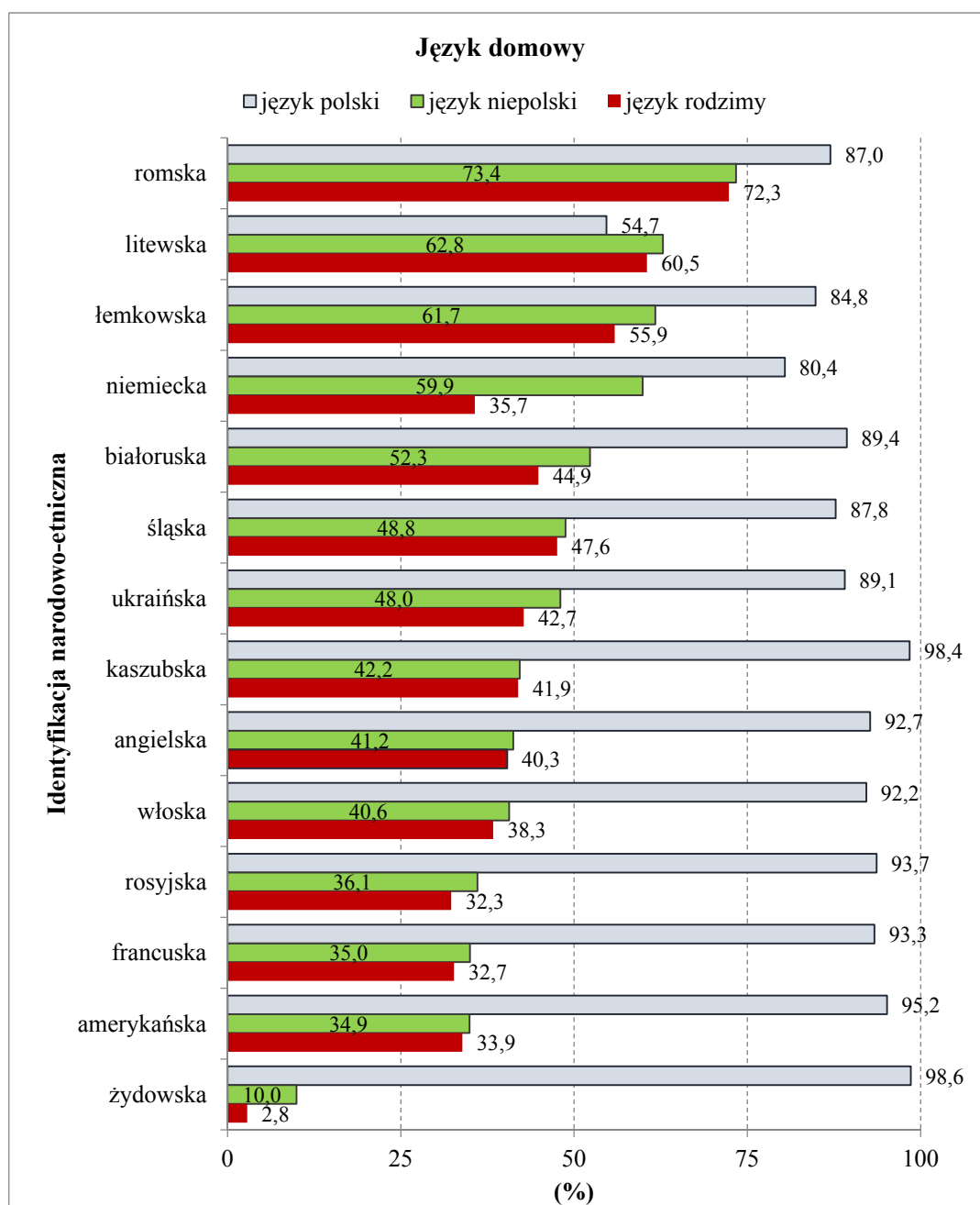
* w tym bez przynależności narodowo-etnicznej

Dla znacznej części przedstawicieli społeczności mniejszościowych rozmawianie w języku polskim stanowi jedyną formę werbalnego komunikowania się z członkami rodziny. Wypada pod tym względem zauważyć, że osoby posługujące się w domu wyłącznie językiem polskim stanowiły 90% społeczności Żydów, a w przeważającej części analizowanych etnicznie niepolских zbiorowości ich udział obejmował ponad połowę członków. Relatywnie najrzadziej natomiast taka sytuacja występuje w gronie Romów (26,6%).

O wiele większe zróżnicowanie w poszczególnych etnicznie niepolских społecznościach występuje pod względem zakresu posługiwania się w kontaktach domowych językiem niepolским. Relatywnie najczęściej praktyka ta ma miejsce w społeczności Romów, gdzie prawie trzech na czterech członków (73,4%) porozumiewa się z najbliższymi w języku

niepolskim. Udziały osób wskazujących inne niż polski języki kontaktów domowych obejmowały jeszcze ponad połowę takich społeczności jak: litewska (62,8%), łemkowska (61,7%), białoruska (52,3%). Zdecydowanie najrzadziej natomiast, bo jedynie w co dziesiątym przypadku, językiem niepolskim porozumiewali się z domownikami osoby deklarujące żydowską przynależność narodową. W pozostałych grupach frakcje osób wskazujących język niepolski jako ten, którym porozumiewają się z domownikami obejmowały od ponad jednej trzeciej do niespełna połowy członków.

Wykres 3.4. Wybrane grupy narodowościowe według wskazań języka polskiego, niepolskiego oraz języka rodzimego jako języka kontaktów domowych w 2011 roku

Ważnym aspektem w układzie charakteryzującym zakres wykorzystywania w kontaktach domowych języka polskiego i języków niepolских wydaje się pozycja, jaką w poszczególnych grupach narodowościowych osiąga ich język rodzimy, czyli właściwy danej społeczności etnolekt – język narodowy lub język (dialekt) regionalny. Jak należało się spodziewać, a potwierdzają to dane na wykresie 3.4, poza jednym wyjątkiem, wśród członków największych niepolских grup narodowo-etnicznych najczęściej używanym w kontaktach domowych językiem niepolским jest ich język rodzimy.

W zakresie posługiwania się językiem rodzimym najbardziej wyróżniają się Romowie, wśród których 72,3% używa w domu języka romskiego, ale również Litwini, którzy charakteryzują się nieco niższym, choć również znaczącym odsetkiem używających języka litewskiego (60,5%), ale przede wszystkim tym, że stanowią jedyną wśród analizowanych niepolских grup narodowo-etnicznych, która w kontaktach domowych częściej używa w domu języka rodzimego niż polskiego. Jeszcze tylko w społeczności Łemków udział posługujących się w rozmowach z najbliższymi językiem rodzimym wyraźnie przekracza połowę (55,9%), oscyluje zaś w przedziale 40-50% wśród: Ślązaków (47,6%), Białorusinów (44,9%), Ukraińców (42,7%), Kaszubów (41,9%) i Anglików (40,3%).

Na przeciwnym biegunie sytuuje się społeczność osób deklarujących przynależność do narodu żydowskiego, której członkowie, poza tym, że – jak zauważono wyżej – w zdecydowanej większości porozumiewają się z biskimi wyłącznie w języku polskim, dość sporadycznie używają języków rodzimych (razem hebrajski i/lub jidysz – 2,8%), a przy tym rzadziej niż angielskiego (4,2%). W pozostałych z analizowanych grup narodowo-etnicznych udziały osób posługujących się w kontaktach domowych językiem narodowym kształtowały się w przedziale od ponad 30 do niespełna 40%.

Należy skonstatować, że udział używających języka niepolского na ogół nie jest tożsamy z odsetkiem posługujących się językiem narodowym danej społeczności, a czasami obie te wielkości są dość rozbieżne (patrz wykres 3.4). Zbiorowości narodowo-etniczne wykazują bowiem pewne zróżnicowanie pod względem relacji udziałów posługujących się językiem niepolским w ogóle i używających języka rodzimego, które to relacje pośrednio informują o zakresie używania języków „trzecich” – innych niż język rodzimy i język urzędowy (polski)³⁴.

Taką wyraźną rozbieżność między odsetkiem ogółu używających języka niepolского i używających języka narodowego można dostrzec przede wszystkim w odniesieniu do społeczności Niemców. Znaczna część Niemców bowiem, obok języka polskiego i niemieckiego, wskazała jako język kontaktów domowych etnolekt śląski (33,1%). Do innych charakterystycznych pod tym względem grup należy zaliczyć przywoływaną już społeczność Żydów, wśród których posługujący się w domu językiem hebrajskim lub jidysz nie stanowili nawet połowy wskazujących języki niepolские, a ponadto: Białorusinów – którzy obok języka białoruskiego dość często wskazywali rosyjski (3,8%), ukraiński (1,3%)

³⁴ Informują – ale tylko w sposób przybliżony (jak to określono – „pośrednio”) – gdyż sama różnica między odsetkiem rozmawiających w języku niepolским i odsetkiem rozmawiających w języku narodowym – wzięwszy pod uwagę fakt, że respondenci mogli jednocześnie wskazać dwa języki niepolские – nie wyznacza dokładnego udziału osób, które posługują się językami „trzecimi”.

lub podawali określenia różnego rodzaju gwar białorusko-regionalnych (np. „gwara pogranicza polsko-białoruskiego”, „gwara białoruska” lub „gwara białorusko-ukraińska” – w sumie około 4%), grupę Łemków – w której obok języka łemkowskiego często wskazywano ukraiński (7,4%), a także Ukraińców – którzy na kolejnym miejscu po języku ukraińskim wskazywali rosyjski (4,4%) i łemkowski (1,4%).

Przykład Łemków i Ukraińców niejako wskazuje na jedną z głównych przesłanek, która legły u podstaw popularności języków „trzecich” w niektórych społecznościach etniczno-narodowych, mianowicie fakt, że analizowane społeczności narodowościowe nie stanowią rozłącznych zbiorowości, a co za tym idzie – pewne części członków każdej z grupy to osoby o podwójnych identyfikacjach narodowościowych, np. łemkowsko-ukraińskich lub niemiecko-śląskich, które używają w kontaktach domowych języka właściwego dla swojej drugiej etnicznej grupy odniesienia. Wobec czego warto zauważyć, że języki używane w kontaktach domowych, które w skali całych poszczególnych grup narodowościowych są różnymi od języka narodowego danej społeczności i od języka urzędowego (polskiego), z perspektywy poszczególnych członków są językami rodzimymi. W takim sensie dla dużej części osób wchodzących w skład niepolskich grup narodowościowych (osoby o podwójnych identyfikacjach polsko-niepolskich), taki sam status – języka rodzimego – pełni język polski.

3.2. Język ojczysty

W spisie powszechnym w 2011 r. po raz pierwszy w powojennej historii spisów zapytano ludność Polski o język ojczysty. Ostatni raz pytanie o język ojczysty zadano w spisie powszechnym w 1931 roku, jednak stosowano wówczas inne, niż w ostatnim badaniu spisowym, rozumienie pojęcia język ojczysty. Trzeba bowiem dodać, że w 1931 roku w ogóle nie zadawano ludności pytania o narodowość, gdyż zamierzano odtworzyć strukturę narodowościową ludności głównie na podstawie pytania o język ojczysty oraz deklaracji wyznaniowych. Stąd pojęciu „język ojczysty”, które niejako stanowiło substytut przynależności narodowej, nadano raczej subiektywny charakter, definiując je jako język, który osoba spisywana uważa za najbliższy – dosłownie: „język najbardziej bliski sobie”³⁵.

Dla potrzeb spisu w 2011 przyjęta została bardziej obiektywna koncepcja języka ojczystego, definiowanego jako ten, którego osoba nauczyła się jako pierwszego – w którym nauczyła się mówić. Takie rozumienie języka jako nabywanego w dzieciństwie, określanego także jako „język pierwszy”, odpowiadające także zakresowo angielskiemu pojęciu „mother tongue”, jest stosowane w międzynarodowych porównaniach statystycznych, a polska statystyka publiczna stale otrzymuje zapytania i zapotrzebowanie na dane od instytucji międzynarodowych, dotyczące tak rozumianego języka.

Na podstawie wyników spisu (patrz tabl. 3.5) można stwierdzić, że 37656 tys. mieszkańców Polski, czyli 97,8% ogółu ludności, uznawało w 2011 r. za swój język ojczysty – język polski, zaś prawie 334 tys.(0,9%) – język inny niż polski. Do języków innych niż

³⁵ *Drugi Powszechny Spis Ludności z dn. 9. XII 1931 r.: mieszkania i gospodarstwa domowe, ludność: Polska*, Warszawa 1938, s. IX.

polski, którym ludność najczęściej przyznawała status języka ojczystego należą: śląski (140 tys.), niemiecki (58,2 tys.), ukraiński (28,2 tys.), białoruski (17,5 tys.), rosyjski (17 tys.), kaszubski (13,8 tys.), romski (8,6 tys.), angielski (5,6 tys.), litewski (5,4 tys.), łemkowski (4,5 tys.), francuski (3,5 tys.) oraz wietnamski (3,5 tys.).

Tabl. 3.5. Ludność Polski według wskazań języka ojczystego w 2011 roku

Język ojczysty	Ogółem (w tysiącach)	W odsetkach
Ogółem	38511,8	100,00
Polski	37656,1	97,78
Niepolski	333,9	0,87
śląski	140,0	0,36
niemiecki	58,2	0,15
ukraiński	28,2	0,07
białoruski	17,5	0,05
rosyjski	17,0	0,04
kaszubski	13,8	0,04
romski	8,6	0,02
angielski	5,6	0,01
litewski	5,4	0,01
łemkowski	4,5	0,01
francuski	3,5	0,01
wietnamski	3,5	0,01
inne	28,2	0,07
Nieustalony	521,8	1,36

Kilkadziesiąt innych etnolektów, ogólnie rzadziej wskazywanych jako język ojczysty, wymieniło w sumie ponad 28 tys. osób, a w odniesieniu do subpopulacji obejmującej 521,8 tys. (1,36%) osób nie zdołano ustalić języka ojczystego.

3.2.1 Język ojczysty w ujęciu terytorialnym

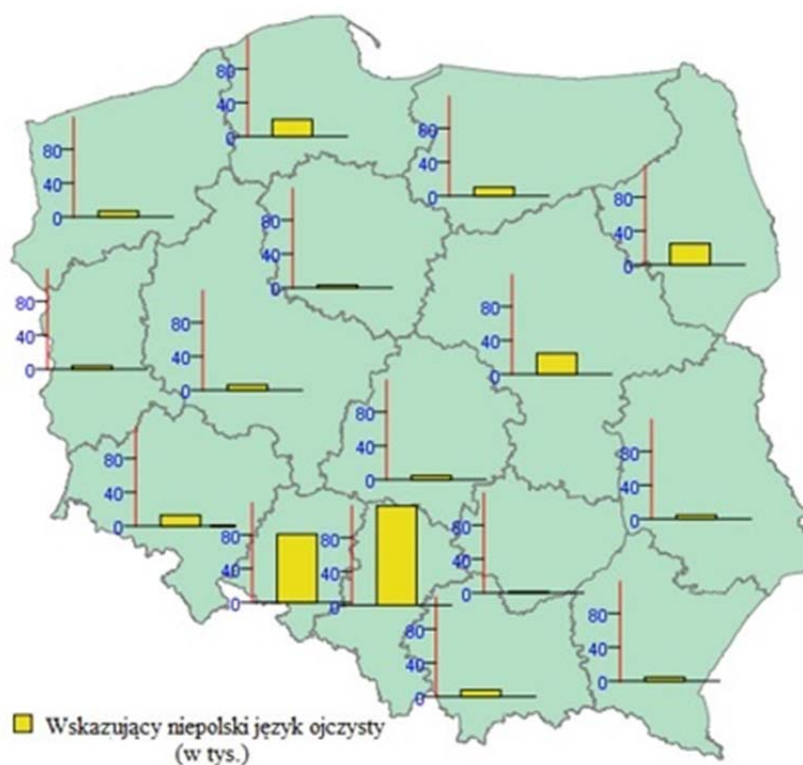
Rozkład odpowiedzi spisywanych osób na pytanie dotyczące języka ojczystego według województw znamionują dość charakterystyczne alokacje wskazań języka niepolskiego

(tabl. 3.6, mapki: 3.4, 3.5 i 3.6), podobne do tych, które ujawniły się przy okazji prezentowania w układzie przestrzennym narodowości i języka domowego. Blisko 60% ze wszystkich wskazań niepolskiego języka ojczystego przypada na województwo śląskie, gdzie głównie koncentrują się przypisujący status języka ojczystego etnolektowi śląskiemu i niemieckiemu. Na województwo śląskie wszakże przypada 117,7 tys., a zatem 35,7% z ogółu deklarujących niepolski język ojczysty, a na opolskie – 80,8 tys., czyli 24,2% wszystkich wskazań języka niepolskiego. Inne większe koncentracje osób wymieniających niepolskie języki ojczyste wystąpiły w województwach: podlaskim (24,7 tys. – co stanowi 7,4% wskazujących język niepolski), mazowieckim (24,6 tys. – 7,4%), pomorskim (20,1 tys. – 6,0%), dolnośląskim (12,8 tys. – 3,8%) i warmińsko-mazurskim (10,4 tys. – 3,1%).

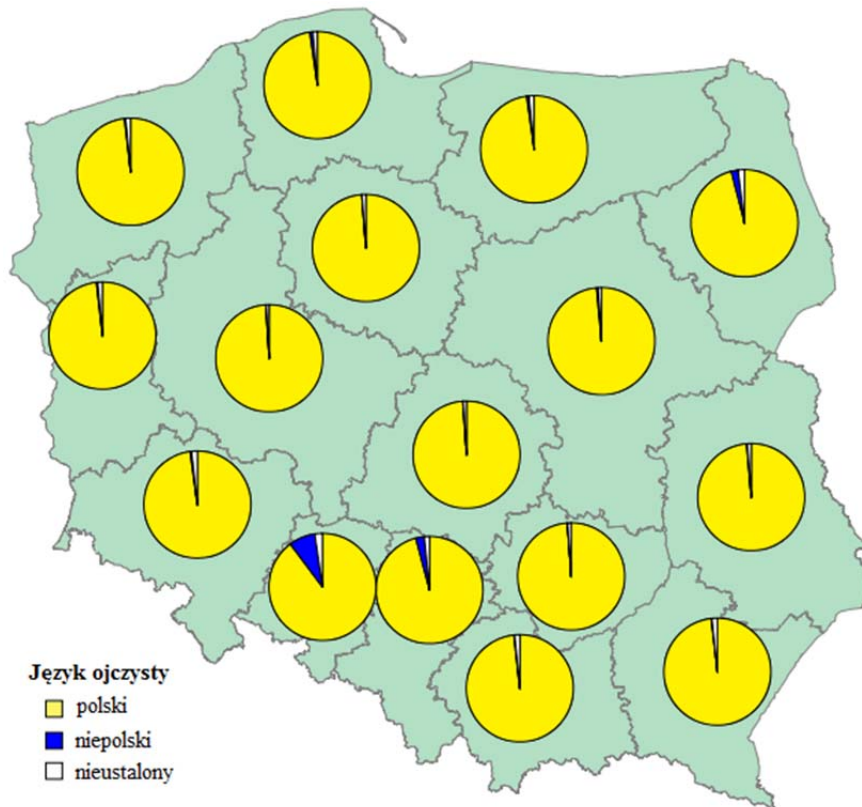
Tabl. 3.6. Ludność według województw oraz wskazań niepolskiego języka ojczystego w 2011 roku

Województwo	Ogółem	W tym wymieniający niepolSKI język ojczysty		
		razem	procent ogółu wskazujących język niepolSKI	procent ogółu ludności w województwie
	w tysiącach			
POLSKA	38511,8	333,9	100,0	0,9
Dolnośląskie	2915,2	12,8	3,8	0,4
Kujawsko-pomorskie	2097,6	3,0	0,9	0,1
Lubelskie	2175,7	4,7	1,4	0,2
Lubuskie	1022,8	3,7	1,1	0,4
Łódzkie	2538,7	4,7	1,4	0,2
Małopolskie	3337,5	7,7	2,3	0,2
Mazowieckie	5268,7	24,6	7,4	0,5
Opolskie	1016,2	80,8	24,2	8,0
Podkarpackie	2127,3	4,7	1,4	0,2
Podlaskie	1202,4	24,7	7,4	2,1
Pomorskie	2276,2	20,1	6,0	0,9
Śląskie	4630,4	117,7	35,2	2,5
Świętokrzyskie	1280,7	1,4	0,4	0,1
Warmińsko-mazurskie	1452,1	10,4	3,1	0,7
Wielkopolskie	3447,4	6,1	1,8	0,2
Zachodniopomorskie	1722,9	6,9	2,1	0,4

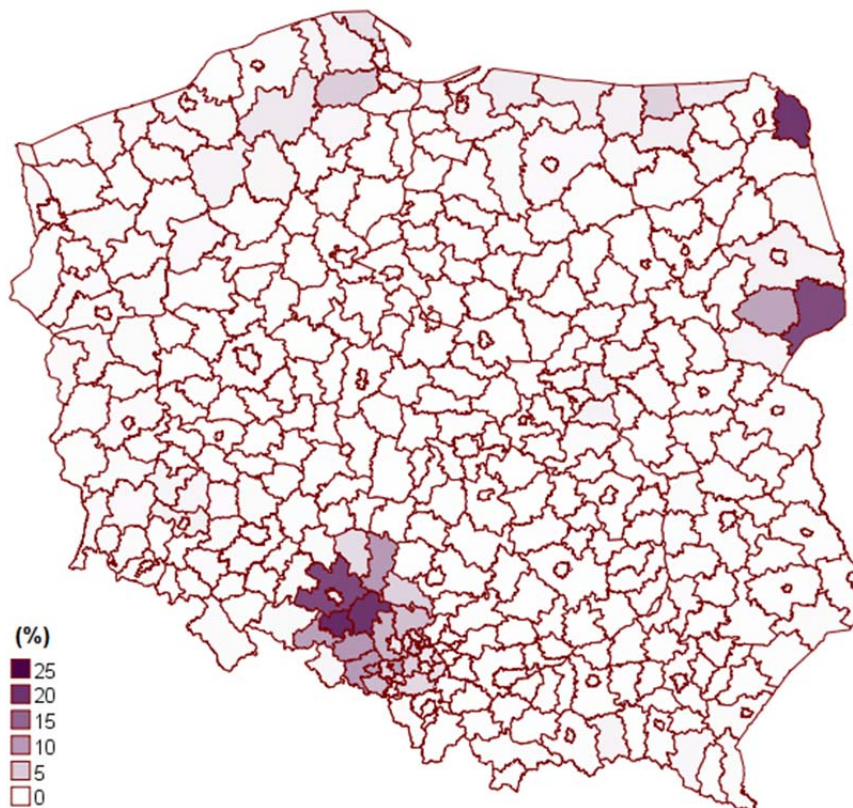
Mapka 3.4. Osoby wskazujące niepolSKI języki ojczyste według województw w 2011 roku

Mapka 3.5. Ludność województw według wskazań polskiego i niepolskiego języka ojczystego w 2011 roku

Mapka 3.6. Powiaty według udziału ludności wskazującej niepolskie języki ojczyste w 2011 roku

Pod względem wskaźnika natężenia wystąpień niepolskiego języka ojczystego zdecydowanym liderem jest województwo opolskie, gdzie na 100 mieszkańców przypada 8 osób wymieniających język inny niż polski. W województwie śląskim udział osób wskazujących jako ojczysty język inny niż polski obejmował 2,5%, zaś w podlaskim – 2,1% mieszkańców. Wśród mieszkańców pozostałych regionów kraju udział deklarujących niepolskie języki ojczyste kształtował się poniżej 1%, w tym także w województwie pomorskim, gdzie – z uwagi na ogólnie rzadszą praktykę wymieniania kaszubskiego jako języka ojczystego niż wskazywania kaszubskiego języka domowego, czy deklarowania kaszubskiej przynależności etnicznej – wskaźnik wystąpień niepolskiego języka ojczystego był zaledwie równy ogólnokrajowemu i wynosił 0,9%. Najniższymi wartościami omawianego wskaźnika – na poziomie 0,1% – odznaczali się natomiast mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego oraz świętokrzyskiego.

3.2.2. Język ojczysty a język domowy

Należy zauważyć, że w odniesieniu do większości analizowanych rodzajów języków – w tym także polskiego – liczba wskazań danego etnolektu jako języka ojczystego jest mniejsza niż liczba posługujących się nim w kontaktach domowych (tabl. 3.7). Wynika to już choćby z metodologicznego uwarunkowania, iż respondenci mogli wymieniać więcej niż jeden język używany w kontaktach domowych, zaś tylko jednemu przyznawać status języka ojczystego. Z merytorycznego (praktycznego) punktu widzenia przejawia się to w taki sposób, że spisywane osoby wskazywały jako ojczysty jeden język, który w istocie przyswoiły jako pierwszy, a którego aktualnie używają w kontaktach domowych jednocześnie z innym lub innymi³⁶ językami, nauczonymi w dalszej kolejności – również w dzieciństwie albo później. W konsekwencji – na ostateczną liczbę mówiących danym językiem w domu składały się zarówno przypadki osób, które opanowały go jako pierwszy oraz takich, które przyswoiły go w dalszej kolejności. Oczywiście w grę wchodzi także przypadki osób, które zarzuciły swój pierwszy nauczony język lub z jakichś innych względów aktualnie nie używają go w kontaktach z domownikami; m.in. tego rodzaju zmiany stosunku do języka będą przedmiotem analiz przedstawionych w niniejszym rozdziale.

Analizując zestawienie najczęściej wskazywanych (przez co najmniej 3 tys. osób) rodzajów języka, można zauważyć że tylko język litewski, ukraiński i wietnamski częściej wskazywano jako język ojczysty niż jako język kontaktów domowych. Przy czym tylko w odniesieniu do ukraińskiego przewaga wskazań jako języka ojczystego jest dość wyraźna i dotyczy ponad 3,6 tys. osób, natomiast w przypadku litewskiego i wietnamskiego nieznacznie tylko przekracza wartość 0,1 tys. W ujęciu względnym zbiorowość osób wskazujących ukraiński jako język ojczysty była o około 15% większa od liczby posługujących się tym językiem w domu, podczas gdy analogiczna przewaga w przypadku litewskiego wyniosła 2%, a wietnamskiego – 3%.

Jednak w zdecydowanej większości w analizowanym zestawie najczęściej wymienianych języków występuje mniej lub bardziej wyraźna przewaga deklaracji przypisujących im status języka domowego niż ojczystego. Dotyczy to także języka

³⁶ W przypadku języka domowego respondenci oprócz języka polskiego mogli wskazać dwa języki niepolskie.

polskiego, gdzie różnica w liczbach absolutnych – osiągająca wartość 159,5 tys. – należy do największych, co niejako siłą rzeczy wynika z ogólnej skali posługiwania się tym językiem. W ujęciu względnym jest to bowiem najmniejsza różnica, bo stanowiąca mniej niż pół procenta – ogółu używających języka polskiego w domu.

Tabl. 3.7. Wybrane rodzaje języków według przyznawanego im statusu języka domowego oraz języka ojczystego w 2011 roku

Rodzaj języka	Wskazany jako:			Różnica* (w tys.)
	język domowy	język ojczysty		
	w tys.	w procentach liczby wskazań języka domowego		
polski	37815,6	37656,1	99,6	-159,5
angielski	103,5	5,6	5,4	-97,9
kaszubski	108,1	13,8	12,8	-94,3
śląski	529,4	140,0	26,4	-389,4
francuski	10,7	3,5	32,7	-7,2
romski	14,5	8,6	59,5	-5,9
niemiecki	96,5	58,2	60,3	-38,3
białoruski	26,4	17,5	66,1	-9,0
łemkowski	6,3	4,5	70,9	-1,8
rosyjski	19,8	17,0	86,1	-2,8
litewski	5,3	5,4	102,0	+0,1
wietnamski	3,4	3,5	103,1	+0,1
ukraiński	24,5	28,2	114,8	+3,6

* Liczba wskazań języka ojczystego minus liczba wskazań języka domowego.

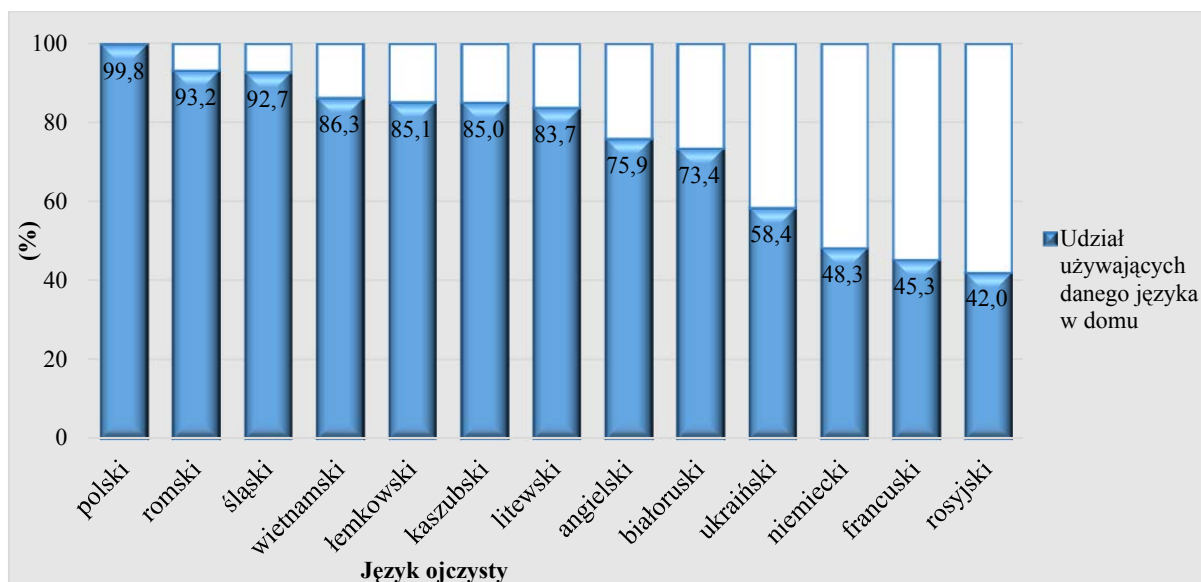
Wśród języków niepolskich największe bezwzględne różnice między liczbą wskazań języka domowego i ojczystego występują w przypadku etnolektu śląskiego (o 389,4 tys. mniej wskazań jako języka ojczystego), angielskiego (o 97,9 tys.), kaszubskiego (o 94 tys.) oraz niemieckiego (o 38,3 tys.).

Z kolei największą względną różnicę w analizowanym zestawie języków obserwujemy w przypadku języka angielskiego, gdzie liczba wskazujących go jako język ojczysty jest ponad 18 razy mniejsza od liczby posługujących się nim w domu. Relatywnie duże tego typu dysproporcje można odnotować także w przypadku języka kaszubskiego (7,8 razy mniej wskazań języka ojczystego), śląskiego (3,8 razy) oraz francuskiego (3 razy).

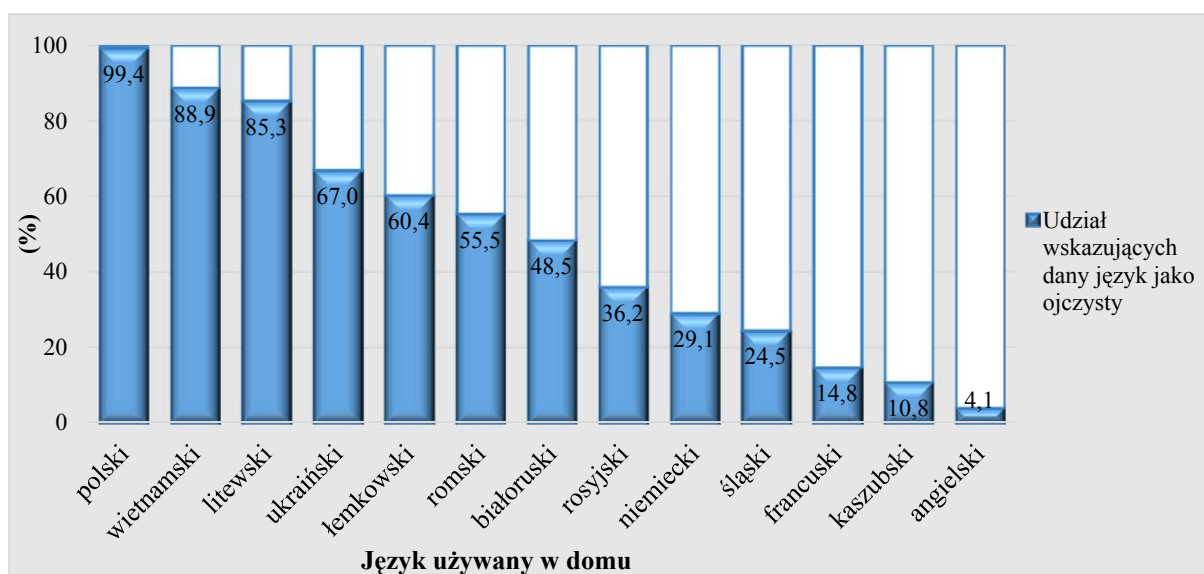
Niezależnie od porównywania wielkości liczb wskazań poszczególnych etnolektów jako języka domowego oraz jako ojczystego, warto przeanalizować bardziej ścisłą relację tych dwóch funkcji języka, która ujawnia się na poziomie zbiorowości osób przypisujących konkretnym etnolektom status języka domowego lub ojczystego, a przede wszystkim – obydwie te role jednocześnie. Podchodząc do istoty tej relacji z nieco innej strony, można by stwierdzić, że w gruncie rzeczy zawiera się ona w odpowiedzi na pytanie o to, jaką część respondentów przypisujący obydwie role danemu językowi stanowili: po pierwsze – w całej

zbiorowości wskazujących go jako język ojczysty, a po drugie – wśród ogółu posługujących się nim w domu (wykresy 3.5 i 3.6).

Wykres 3.5. Osoby wskazujące wybrane rodzaje języka ojczystego według udziałów posługujących się danym językiem w domu w 2011 roku

Wykres 3.6. Osoby używające wybranych rodzajów języka w kontaktach domowych według udziałów wskazań/wskazujących dany język jako język ojczysty w 2011 roku

Dane zaprezentowane na wykresach 3.5 i 3.6 jednoznacznie informują, że największa zbieżność wskazań jako języka pierwszego (ojczystego) oraz języka domowego występuje w przypadku języka polskiego. W odniesieniu do języka większości zachodzi bowiem niemal stuprocentowa zgodność w przyznawaniu mu statusu języka pierwszego (ojczystego) i aktualnie używanego w kontaktach domowych: osoby przypisujące językowi polskiemu obydwie funkcje jednocześnie stanowili 99,4% ogółu wskazujących go jako język ojczysty i 99,8% wśród wszystkich posługujących się nim domu.

Analizując relacje obydwu ról przypisywanych poszczególnym językom niepolskim – w pierwszej kolejności – z perspektywy języka ojczystego (wykres 3.5), można zaobserwować, że w przypadku większości z omawianego zestawu etnolektów dominuje sytuacja, iż język ojczysty, a więc opanowany jako pierwszy, jest aktualnie nadal używany w kontaktach domowych. Osoby posługujące się obecnie w domu swoim pierwszym językiem stanowili przeszło 90% ogółu wskazujących jako język ojczysty romski (93,2%) oraz śląski (92,7%), a niewiele mniejszymi, bo kształtującymi się na poziomie mniej więcej 85%, udziałami używających obecnie danego języka w domu charakteryzują się grupy respondentów deklarujących jako język ojczysty: wietnamski (86,3%) łemkowski (85,1%), kaszubski (85,0%) oraz litewski (83,7%). Udział posługujących się obecnie swoim pierwszym językiem w kontaktach domowych osiągał wyraźnie większościowy poziom również w zbiorowości osób wymieniających jako ojczysty język angielski (75,9%) oraz białoruski (73,4%), a przekraczający połowę – wśród deklarujących ukraiński język ojczysty (58,4%).

Jedynie w odniesieniu do trzech z analizowanego zestawu języków miała miejsce sytuacja, że wśród deklarujących dany język ojczysty większość stanowiły osoby, które już nie posługują się nim w rozmowach z najbliższymi, a mianowicie: w przypadku osób wskazujących jako ojczysty język rosyjski, wśród których zaledwie 42,0% posługuje się nim obecnie w domu, w grupie wymieniających francuski jako język ojczysty, gdzie rozmawiający po francusku z domownikami stanowili 45,3%, a także w zbiorowości deklarujących niemiecki język ojczysty, gdzie używający obecnie niemieckiego w domu również stanowili nieco mniej niż połowę – 48,3%.

Z kolei patrząc z perspektywy zbiorowości osób posługujących się poszczególnymi językami w domu (wykres 3.6), trzeba zauważyć, że rozmiary udziałów przypisujących im jednocześnie status języka ojczystego (pierwszego) są na ogół mniejsze i jednocześnie wykazują większe zróżnicowanie niż w omówionym wyżej układzie według języka ojczystego. Wśród zbiorowości używających w kontaktach domowych konkretnych rodzajów języka niepolskiego najbardziej wyróżniają się pod względem zbieżności z językiem ojczystym grupy respondentów posługujących się w kontaktach domowych językiem wietnamskim oraz litewskim, w których udziały wskazujących ten sam język jako ojczysty obejmowały odpowiednio – 88,9 i 85,3%. Poza tymi dwoma rodzajami języka, uszeregowane odsetki osób przypisujących status języka ojczystego w grupach użytkowników poszczególnych języków domowych tworzą rozkład jednostajnie malejący – niemal regularnie o 5-8 punktów procentowy przy każdym kolejnym rodzaju języka – poczynając od grupy używających w domu języka ukraińskiego, w gronie których osoby stwierdzające, że jest to jednocześnie ich pierwszy język stanowiły 67,0%, a kończąc na grupie respondentów rozmawiających z najbliższymi po angielsku, dla której język ten w zaledwie 4,1% przypadków był jednocześnie językiem ojczystym.

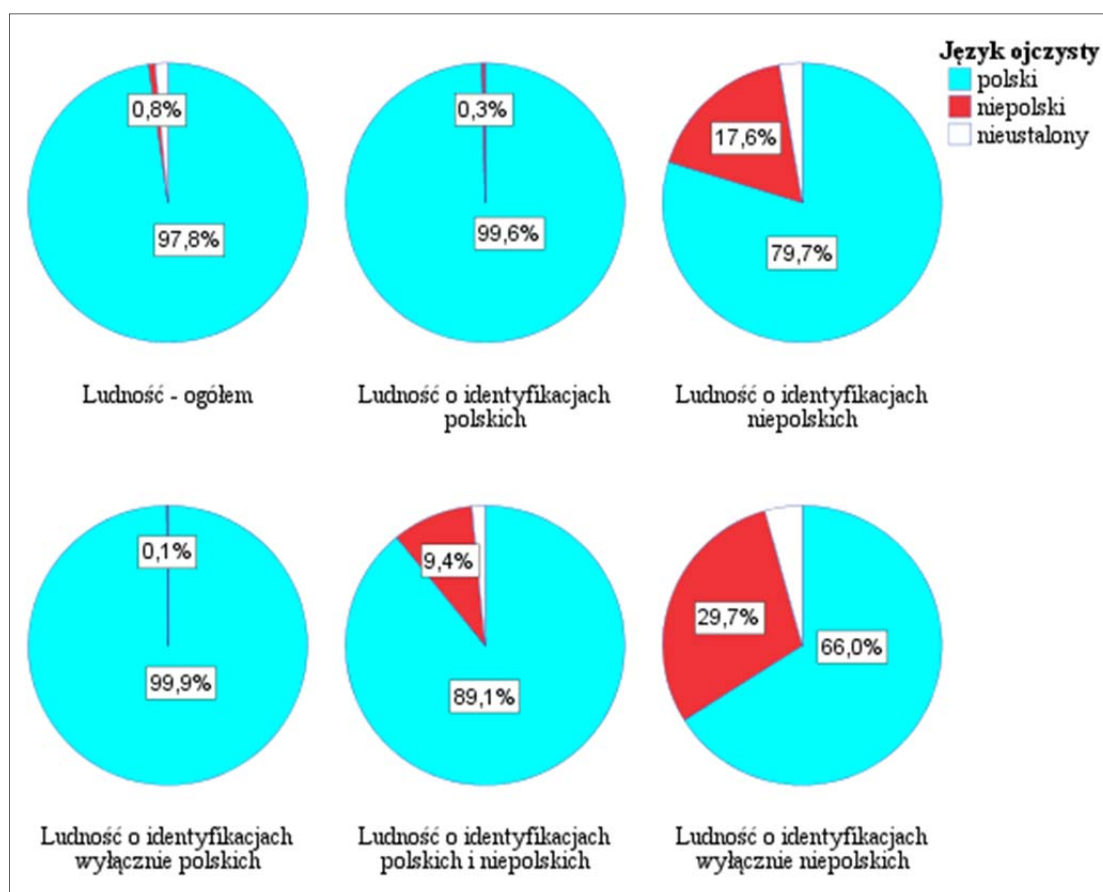
Poza wymienionymi, jeszcze tylko wśród rozmawiających w domu językiem łemkowskim oraz romskim więcej niż połowę (odpowiednio: 60,4% i 55,5%) stanowiły takie osoby, dla których język domowy był jednocześnie językiem pierwszym. W odniesieniu do większości spośród omawianych rodzajów języka niepolskiego, znamieną była sytuacja, że w gronie użytkowników danego języka domowego przeważali ci, dla których nie był to język ojczysty, lecz ten, który przyswoili w dalszej kolejności. Poza użytkownikami języka

angielskiego, stosunkowo niskimi odsetkami przypisujących używanemu w domu językowi statusu języka ojczystego, odznaczali się deklarujący posługiwanie się w kontaktach rodzinnych językiem kaszubskim (10,8%), francuskim (14,8%) oraz śląskim (24,5%).

3.2.3. Język ojczysty a przynależność narodo-etniczna

Wyniki ostatniego spisu powszechnego wykazują związek przynależności narodo-etnicznej z językiem – również w obszarze języka ojczystego, co pokazują dane na wykresie 3.7. Zgodnie z oczekiwaniami, praktyka przyswajania w dzieciństwie – jako pierwszego – języka niepolskiego jest głównie domeną części ludności o niepolskich identyfikacjach narodo-etnicznych. Osoby wskazujące jako ojczysty język inny niż polski obejmowały zaledwie 0,3% ludności wyrażającej, w jakimkolwiek układzie, polskie identyfikacje narodo-etniczne, natomiast 17,6% – ogółu wyrażających w pierwszej lub drugiej deklaracji przynależność inną niż polska.

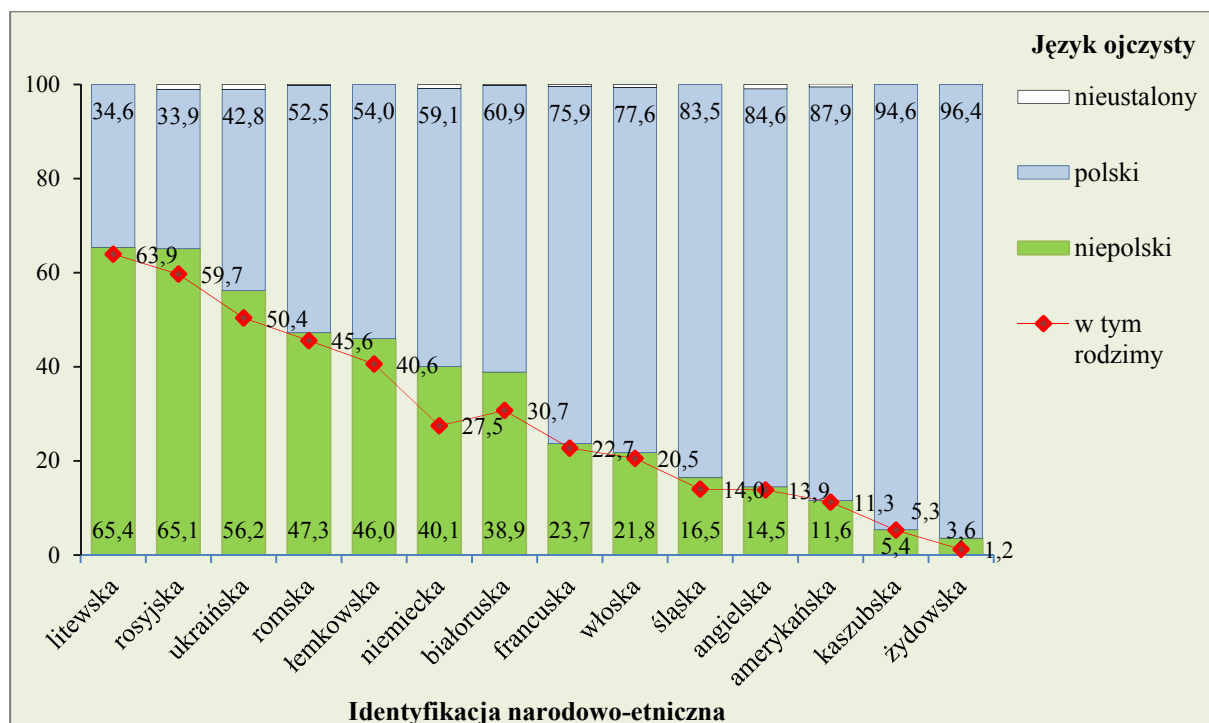
Wykres 3.7. Udziały wskazujących polski oraz niepolski język ojczysty wśród ludności o polskich i niepolskich identyfikacjach narodo-etnicznych w 2011 roku

W podejściu ujmującym całościowo składowe deklaracje narodo-etniczne poszczególnych respondentów, uwzględniając podwójne samookreślenia niektórych z nich, jeszcze bardziej uwydatnia się statystyczna zależność etniczności i języka ojczystego. Znajduje to wyraz we wzroście zakresu wielkości, jakie przyjmuje wartość odsetka wskazań niepolskiego języka ojczystego: od 0,1 – w subpopulacji ludności odczuwającej wyłącznie polską przynależność narodową, poprzez 9,4 – w zbiorowości osób wyrażających polską

i zarazem inną niż polska identyfikację, do 29,7 – w gronie deklarujących wyłącznie niepolską narodowość.

Wykres 3.8. Wybrane grupy narodowościowe według wskazań języka polskiego, niepolskiego oraz rodzimego jako języka ojczystego w 2011 roku

Analizując odpowiedzi dotyczące języka ojczystego w największych niepolskich społecznościach narodowościowych (patrz wykres 3.8) wypada zauważyć, że zdecydowanie przeważają wśród nich takie, których członkowie częściej jako język ojczysty wskazywali polski niż niepolski. Wyjątkowe pod tym względem sytuacje, gdzie więcej niż połowa członków jako ojczysty wskazała język inny niż polski, występują jedynie w społeczności Litwinów (65,4% wskazujących język niepolski), Rosjan (65,1%) oraz Ukraińców (56,2%). W pozostałych grupach natomiast w różnym stopniu przeważały osoby, dla których pierwszym przyswojonym językiem był język polski. Najbardziej pod tym względem wyróżniała się grupa Żydów, w której zaledwie 3,6% członków jako ojczysty wskazało język inny niż polski, a także Kaszubów, wśród których analogiczny udział był niewiele większy, gdyż wynosił 5,4%. Niewiele ponad dziesiątą część przypisujący status języka ojczystego językom innym niż polski stanowili w zbiorowości osób deklarujących przynależność amerykańską (11,6%), angielską (14,5%) i śląską (16,5%), a nieco ponad 20% – wśród członków społeczności Włochów (21,8%) i Francuzów (23,7%) .

Jak pokazuje wykres 3.8, dużą zbieżność z wysokością słupków obrazujących udział wskazań języków niepolskich w ogóle wykazuje krzywa odsetka wymieniających języki rodzime poszczególnych społeczności etnicznych. Zatem językiem niepolskim, któremu przypisywano status języka pierwszego jest na ogół język narodowy (rodzimy) danej społeczności. Największe rozbieżności pod tym względem można natomiast zaobserwować w odniesieniu do Niemców, wśród których na język inny niż polski i zarazem inny niż niemiecki przypadało 12,6%, a także w przypadku Białorusinów, gdzie języki trzecie

(inne niż polski i białoruski) wymieniło 8,2% tej społeczności. Poza wymienionymi zauważalne rozbieżności – czyli udziały języków trzecich – występują jeszcze w grupie Ukraińców (5,8%) oraz Łemków i Rosjan (po 5,4%). Relatywnie biorąc znacząca tego rodzaju rozbieżność – mimo ogólnie niewielkiego udziału języków niepolskich w ogóle i niedużej różnicy (2,4%) – występuje w społeczności Żydów, gdzie odsetek wymieniających język hebrajski lub jidysz (w sumie 1,2%) jako ojczysty stanowił zaledwie trzecią część ogółu wskazujących języki niepolskie.

Podsumowując rolę języka narodowego jako języka ojczystego (pierwszego) warto skonstatować, że największe – statystycznie potwierdzone znaczenie – język rodzimy zachowuje w społeczności Litwinów (63,9% członków wskazujących języka litewski), Rosjan (59,7% – język rosyjski) oraz Ukraińców (50,4% – język ukraiński).

Rozdział IV. WYZNANIE

W 2011 r. pytanie o przynależność wyznaniową zostało uwzględnione w formularzu do spisu ludności w Polsce po raz pierwszy od 1931 r.³⁷. Pytanie miało charakter dobrowolny, co w formularzu spisowym znalazło odzwierciedlenie w postaci zamieszczenia przed pytaniem specjalnej notki informującej spisywane osoby o fakultatywnym charakterze pytania oraz uwzględnienia wśród kategorii odpowiedzi: „nie chcę odpowiadać na to pytanie”.

Z możliwości – formalnie dopuszczalnej oraz przewidzianej w założeniach metodologicznych badania spisowego – odmowy udzielania odpowiedzi na pytanie o wyznanie skorzystało 7,1% respondentów, co odpowiada 2734 tys. mieszkańców Polski (patrz tabl. 4.1). W odniesieniu do 1,63% badanej populacji, co odpowiada 627 tys. osób, nie uzyskano żadnego stanowiska wobec pytania o wyznanie (braki danych).

4.1. Struktura wyznaniowa – kościoły i związki wyznaniowe

Siedmioprocentowy udział respondentów uchylających się od odpowiedzi na pytanie wyznaniowe, powiększony o ponad 1,6% braków danych, nieco utrudnia zadanie stworzenia precyzyjnego opisu zarówno stanów liczebnych poszczególnych wyznań, jak i liczebności społeczności bezwyznaniowców. Zarazem jednak trzeba zauważyć, że udział respondentów o nieustalonym statusie wyznaniowym nie jest – relatywnie rzecz ujmując – na tyle duży, aby mógł uniemożliwić odtworzenie czy choćby przybliżenie struktury wyznaniowej mieszkańców Polski, albowiem badanie spisowe pozwala określić status wyznaniowy w odniesieniu do 91,3% ogółu ludności Polski.

Wyniki spisu wskazują, że większość społeczeństwa polskiego identyfikuje się z instytucjami wyznaniowymi: prawie 34222 tys. mieszkańców Polski uznaje siebie za członków – wiernych, sympatyków – kościołów, związków wyznaniowych, denominacji i ruchów religijnych. Liczba ta stanowi 88,9% ogółu ludności Polski lub – jeśli odnieść ją do populacji osób, od których uzyskano odpowiedzi o przynależności wyznaniową – 97,4% populacji osób o rozpoznanym statusie wyznaniowym. Z kolei zbiorowość nienależących do żadnego wyznania liczy 929 tys. osób; tym samym społeczność osób bezwyznaniowych obejmuje 2,4% ogółu ludności Polski, a 2,6% – populacji osób o określonym statusie wyznaniowym.

Dane spisowe potwierdzają statystycznie dominującą pozycję Kościoła katolickiego obrządku łacińskiego. Zbiorowość zaliczających się do wiernych Kościoła rzymskokatolickiego liczy 33729 tys. osób, co stanowi 87,6% ogółu ludności i 96% populacji osób o rozpoznanym statusie wyznaniowym. Nawet uwzględnivszy pokaźną część ludności o nieustalanej sytuacji wyznaniowej, wypada zauważyć, że wyniki spisu w zasadzie potwierdzają dotychczasowe oszacowania odnośnie do udziału i liczby członków Kościoła

³⁷ Próbę uwzględnienia w badaniu spisowym oraz prace nad pytaniem o wyznanie podjęto już w trakcie przygotowań do NSP 2002. L. Adamczuk, *Koncepcje metodologiczne badania ...*, op. cit., s. 73, 80-85.

rzymskokatolickiego, podawane w imieniu Kościoła katolickiego przez Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego³⁸.

Tabl. 4.1. Ludność Polski według deklarowanej przynależności do wyznania religijnego w 2011 roku

Przynależność wyznaniowa	Ogółem (w tys.)	Odsetek ogółu ludności	Odsetek udzielających odpowiedzi na pytanie o wyznanie	Odsetek należących do wyznania
OGÓLEM	38511,8	100,00	x	x
Udzielający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	35151,4	91,27	100,00	x
Należący do wyznania	34222,0	88,86	97,36	100,00
Kościół katolicki – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	33728,7	87,58	95,95	98,56
Kościół prawosławny	156,3	0,41	0,44	0,46
Związek Wyznania Świadków Jehowy	137,3	0,36	0,39	0,40
Kościół Ewangelicko-Augsburski	70,8	0,18	0,20	0,21
Kościół katolicki – obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	33,3	0,09	0,09	0,10
Kościół Zielonoświątkowy	26,4	0,07	0,08	0,08
Kościół Starokatolicki Mariawitów	10,0	0,03	0,03	0,03
Kościół Polskokatolicki	8,8	0,02	0,03	0,03
Kościół Chrześcijan Baptystów	6,0	0,02	0,02	0,02
inne	44,4	0,12	0,13	0,13
Nienależący do żadnego wyznania	929,4	2,41	2,64	x
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2733,8	7,10	x	x
Nie ustalono	626,6	1,63	x	x

Wszystkie pozostałe rodzaje identyfikacji wyznaniowych – włączając w to deklaracje wiernych obrządków Kościoła katolickiego innych niż łaciński – liczące w sumie 493 tys. osób, mają w naszym kraju wyraźnie mniejszościowy charakter. Najliczniejsza w tej grupie społeczność wiernych Kościoła prawosławnego to według danych spisowych nieco ponad 156 tys. osób, co stanowi 0,41% ludności Polski lub inaczej – 0,44% populacji o ustalonym statusie wyznaniowym.

Wynik spisu dotyczący liczby wyznawców prawosławia w Polsce wyraźnie różni się od dotychczas funkcjonujących oszacowań, w tym przede wszystkim od statystyk

³⁸ *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2012*, Warszawa 2012, s. 212. Wyniki spisu nie odbiegają zasadniczo od danych podawanych przez ISKK, na podstawie corocznego badania parafii, mimo pewnych problemów metodologicznych dotyczących sposobów ustalania liczby i procentu wiernych w skali całego kraju. Szerzej na ten temat w: G. Gudaszewski, red., *Wyznania religijne. Stowarzyszenia narodowościowe i etniczne w Polsce 2003-2005*, Warszawa 2007, s. 16-17.

podawanych przez przedstawicieli Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, które oscylują zazwyczaj wokół liczby 500 tysięcy³⁹.

Rezultaty spisu są natomiast w dużym stopniu zgodne ze statystykami podawanymi przez drugie co do wielkości wyznanie mniejszościowe w Polsce, tzn. Związek Wyznaniowy Świadków Jehowy⁴⁰. Według spisu mieszkańcy Polski zaliczający się do grona wyznawców i sympatyków Świadków Jehowy zrzeszają ponad 137 tys. osób, czyli 0,36% ogółu ludności i 0,39% populacji osób, które określiły swoją sytuację wyznaniową.

Trzecim co do wielkości, spośród innych niż rzymskokatolickie, wyznaniem są w Polsce luteranie, czyli wierni Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, liczący prawie 71 tys. osób, co stanowi 0,18% ogółu ludności Polski, a 0,20% ogółu osób o określonym statusie wyznaniowym.

O połowę mniejszą niż luteranie zbiorowość tworzą członkowie Kościoła katolickiego praktykujący w innym niż – najbardziej rozpowszechniony w nim – ryt łaciński, tzn. w obrządku bizantyjsko-ukraińskim, określanym także jako Kościół grekokatolicki. Według danych spisu społeczność zadeklarowanych grekokatolików w Polsce to ponad 33 tys. osób (0,09%), co także – relatywnie rzecz ujmując – dość wyraźnie różni się od tego, co wykazują w sprawozdaniach statycznych kurie dwóch diecezji grekokatolickich – czyli w sumie ponad 50 tys. wiernych⁴¹.

Do większych – jak na polskie realia – wyznań niekatolickich należy zaliczyć jeszcze Kościół Zielonoświątkowy zrzeszający według deklaracji spisywanych osób 26 tys. członków (0,07% ogółu ludności i 0,08% populacji o określonym statusie wyznaniowym), liczącą niespełna 10 tys. członków (w odniesieniu do obu populacji – około 0,03%) – społeczność Kościoła Starokatolickiego Mariawitów, a także o ponad tysiąc mniejszą społeczność wiernych Kościoła Polskokatolickiego (8,8 tys.) oraz grupę, która jako ostatnia osiągnęła według danych spisowych liczebność 5 tys. – tj. wiernych Kościoła Chrześcijan Baptystów (6,0 tys.).

Członkowie ponad 150 innych kościołów, związków wyznaniowych i ruchów religijnych, jak również wyznawcy różnego rodzaju prądów i nurtów religijnych, stanowią zbiorowość obejmującą w sumie 44,4 tys. mieszkańców Polski, co stanowi 0,12% ludności Polski oraz 0,13% populacji osób o określonym statusie wyznaniowym.

4.2. Struktura wyznaniowa – główne religie, nurty religijne i grupy wyznań

Na podstawie samych przywołanych wyżej nazw najliczniej reprezentowanych wśród ludności Polski instytucji wyznaniowych nie sposób nie zauważyć, że wszystkie one wywodzą się z tradycji chrześcijańskiej, co już samo w sobie dowodzi, że – ze statystycznego punktu widzenia – religia chrześcijańska zachowuje wśród mieszkańców naszego kraju zdecydowanie dominującą pozycję. Na podstawie opracowanej – wyłącznie dla potrzeb

³⁹ *Rocznik Statystyczny ...*, op. cit. s. 212.

⁴⁰ *Ibidem*, s. 213.

⁴¹ *Ibidem*, s. 212.

statystycznej ekspozycji spisowych danych o wyznaniu – kategoryzacji⁴² uzyskanych w spisie deklaracji wyznaniowych (patrz tabl. 4.2) można skonstatować, że do wyznawców chrześcijaństwa zaliczało się w sumie przeszło 34,2 mln osób, co stanowiło 88,8% ogółu ludności, 97,3% subpopulacji osób, które określiły swój status wyznaniowy albo – jeśli inaczej rzecz ująć – 99,9% wszystkich tych, którzy potwierdzili przynależność do jakiegokolwiek wyznania religijnego.

Tabl. 4.2. Ludność Polski według kategorii wyznań – rodzajów i nurtów religii – w 2011 roku

Przynależność wyznaniowa według rodzajów religii, nurtów religijnych i grup wyznań	Ogółem	Odsetek ogółu ludności	Odsetek udzielających odpowiedzi na pytanie o wyznanie	Odsetek należących do wyznania
Ogółem	38511,8	100,0	x	x
Udzielający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	35151,4	91,3	100,0	x
Należący do wyznania	34222,0	88,9	97,4	100,0
chrześcijaństwo	34202,7	88,8	97,3	99,9
katolicyzm	33782,0	87,7	96,1	98,7
Kościół katolicki	33762,3	87,7	96,0	98,7
starokatolicyzm	19,7	0,1	0,1	0,1
chrześcijaństwo wschodnie (ortodoksyjne)	157,0	0,4	0,4	0,5
prawosławie	156,6	0,4	0,4	0,5
chrześcijańskie Kościoły orientalne	0,4	0,0	0,0	0,0
protestantyzm	122,6	0,3	0,3	0,4
nurt badaczy Pisma Świętego	140,0	0,4	0,4	0,4
Świadkowie Jehowy	137,3	0,4	0,4	0,4
wyznania badaczy Pisma Świętego	2,7	0,0	0,0	0,0
inne chrześcijańskie	1,0	0,0	0,0	0,0
islam	5,1	0,0	0,0	0,0
judaizm	0,8	0,0	0,0	0,0
buddyzm	6,0	0,0	0,0	0,0
hinduizm	0,9	0,0	0,0	0,0
pogaństwo (rodzimowierstwo) i neopogaństwo	0,9	0,0	0,0	0,0
inne religie	3,9	0,0	0,0	0,0
deklaracje wyrażające stosunek do wiary	1,8	0,0	0,0	0,0
Nienależący do żadnego wyznania	929,4	2,4	2,6	x
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2733,8	7,1	x	x
Nie ustalono	626,6	1,6	x	x

⁴² Zastosowana kategoryzacja wyznań, obrządków i innych rodzajów samookreśleń religijno-wyznaniowych, głównie na podstawie kryterium statystycznego oraz doktrynalno-historycznego.

Ogół zarejestrowanych w spisie deklaracji nawiązujących do chrześcijaństwa znamionuje – poza ilościową dominacją – bardzo duża jakościowa różnorodność, objawiająca się wielością rodzajów wyodrębnionych kościołów, związków wyznaniowych, wspólnot i innego typu afiliacji wyznaniowych, jak i pod względem reprezentowanych przez nie nurtów (odłamów) chrześcijaństwa. Między innymi również i ten fakt inspirował do usystematyzowania afiliacji wyznaniowych – także w obrębie samego chrześcijaństwa.

Omawiając rozkład wyłonionych wewnątrz chrześcijaństwa grup należy odnotować, że najliczniej reprezentowanym nurtem chrześcijaństwa w Polsce jest katolicyzm, który we wszystkich swych odmianach i obrządkach, obejmuje w sumie 9 podmiotów instytucjonalnych, z których można wyłonić dwie zasadnicze podgrupy. Pierwszą i statystycznie dominującą, tworzy Kościół katolicki, który w ramach wszystkich swych obrządków, tzn. łacińskim (najliczniejszym) oraz trzech wschodnich (razem 33,6 tys. członków), obejmuje w sumie 33,8 mln wiernych. Zdecydowanie mniejszościowy charakter ma natomiast druga wyodrębniona w ramach katolicyzmu subkategoria, tzn. grupa kościołów starokatolickich (w tym mariawickie), zrzeszających w sumie 19,7 tys. wiernych.

Drugim pod względem wielkości tradycyjnym nurtem chrześcijaństwa w Polsce, obejmującym 157 tys. wyznawców zrzeszonych w 4 różnych kościołach, jest chrześcijaństwo wschodnie (ortodoksyjne), reprezentowane jednak głównie przez wiernych prawosławia (156,6 tys.), z jedynie „symbolicznie” zaznaczonym udziałem przedstawicieli kościołów orientalnych (w sumie 0,4 tys.).

Niewiele mniejszą niż chrześcijaństwo ortodoksyjne część ludności Polski obejmują członkowie grupy kilku wyznań wywodzących się z ruchu badaczy Pisma Świętego, zrzeszających w sumie 140 tys. osób, przy czym zdecydowaną większość w tej zbiorowości stanowią wywodzący się z tego nurtu Świadkowie Jehowy, podczas gdy na pozostałe 3 związki wyznaniowe badaczy Pisma Świętego przypada w sumie 2,7 tys. wyznawców.

Innym znaczącym, zarówno historycznie jak i pod względem statystycznym, tradycyjnym nurtem chrześcijaństwa w Polsce jest protestantyzm, który jednocześnie odznacza się największym bogactwem odmian wyróżnionych w nim kościołów, denominacji i wspólnot religijnych. Wszakże w zastosowanej systematyzacji uzyskanych w ramach spisu danych wyznaniowych, przyjmując stosunkowo pojemną definicję protestantyzmu, zaliczono doń blisko 80 rodzajów przynależności wyznaniowych – zadeklarowanych przez 120 tys. osób. Oprócz głównych przedstawicieli reformacji – kościołów ewangelickich, tj. luterańskiego (58% ogółu protestantów), ewangelicko-reformowanego oraz ewangelicko-metodystycznego, a także niewielkiej grupki przedstawicieli anglikanizmu, do rodziny wyznań wywodzących się z tradycji protestanckiej zaliczono m.in. przedstawicieli nurtu adwentystycznego, baptystycznego, pentakostalnego oraz szeregu innych, na ogół mało licznych, denominacji o charakterze ewangelicznym.

Zbiorowość przedstawicieli chrześcijaństwa wśród mieszkańców Polski dopełnia niewielka grupa osób, które określały swoją przynależność wyznaniową wskazując różnego rodzaju związane z chrześcijaństwem kościoły i denominacje lub wyrażając innego typu samookreślenia wyznaniowe (np. „jestem chrześcijaninem”), które jednak nie mieściły się w żadnej z czterech wymienionych wyżej głównych gałęzi chrześcijaństwa lub były zbyt

ogólne, aby można je było przyporządkować do którejś z wyodrębnionych grup. W sumie na zbiorczą kategorię „inne chrześcijańskie” złożyło się 9 odrębnie sklasyfikowanych rodzajów afiliacji wyznaniowych, złożonych przez nieco ponad tysiąc osób, wśród których najliczniejsze grupy stanowiły: ogólne samookreślenia zaliczające do chrześcijaństwa (np. „wyznanie chrześcijańskie” lub „chrześcijaństwo”), obejmujące 0,4 tys. przypadków oraz deklaracje mormonów – członków Kościoła Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich (niespełna 0,3 tys.).

Wyniki spisu potwierdzają obecność w społeczeństwie polskim także przedstawicieli innych niż chrześcijaństwo religii, która prezentuje się dość okazale pod względem bogactwa reprezentowanych tradycji religijnych, ale jednocześnie odznacza się niezbyt dużym zasięgiem wśród mieszkańców Polski. Na kilkadziesiąt (66) odrębnie sklasyfikowanych, a przy tym dość różnorodnych rodzajów afiliacji wyznaniowych, odwołujących się do religii niechrześcijańskich przypada w sumie 19,3 tys. osób, co stanowi zaledwie pół promila ludności kraju, a także – niewiele większy udział (nieco ponad pół promila) – w każdej innej ze stosowanych wyżej subpopulacji odniesienia, tzn. wśród wszystkich osób określających swój status wyznaniowy lub ogółu deklarujących przynależność do wyznania. Niemniej jednak w tej ogólnie biorąc niewielkiej zbiorowości znaleźli się przedstawiciele niemal wszystkich największych religii świata.

Relatywnie licznie na tle tej niewielkiej zbiorowości reprezentowane były: buddyzm, na który złożyło się kilkanaście różnorodnych rodzajów afiliacji, wyrażonych przez niespełna 6 tys. osób, a także islam, do którego zakwalifikowano kilka rodzajów wskazywanych przez respondentów związków (organizacji) religijnych lub ogólnych deklaracji wyznaniowych (np. odpowiedzi typu „islam” lub „jestem muzułmaninem”), wyrażonych w sumie przez 5,1 tys. osób. Wśród afiliacji wyznaniowych reprezentujących buddyzm dominującą ilościowo grupę stanowili deklarujący przynależność do Buddyjskiego Związku Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu (3,6 tys.), zaś najliczniejszym przedstawicielem islamu w Polsce był według danych spisowych Muzułmański Związek Religijny (2,6 tys.).

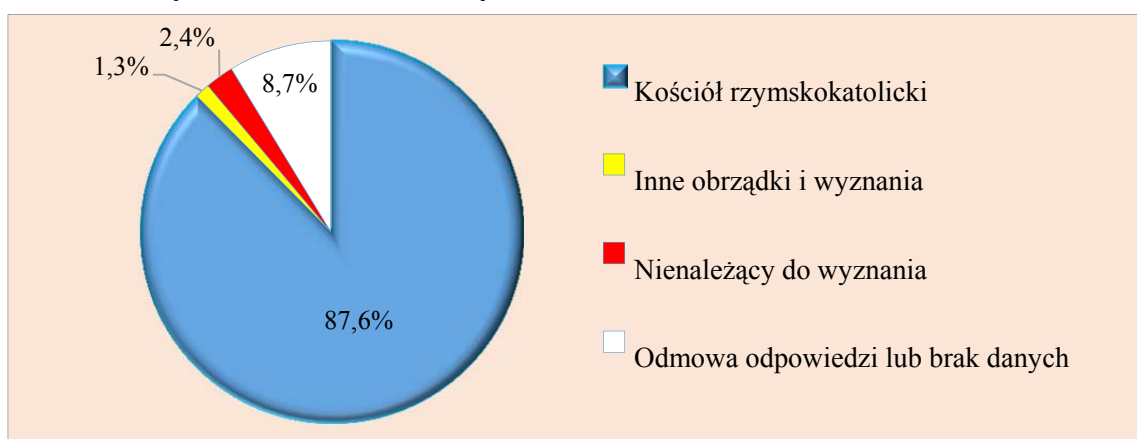
Zupełnie niewielkie grupy, obejmujące poniżej tysiąca członów, tworzyły natomiast osoby nawiązujące w swych deklaracjach wyznaniowych do tradycji hinduizmu (0,9 tys.), judaizmu (0,8 tys.) oraz pogaństwa (0,9 tys.).

Zbiorowość tworzącą zbiorczą kategorię „inne religie”, liczącą 3,9 tys. obejmuje osoby, które w swych deklaracjach wyznaniowych nawiązywały do innych niż wyżej wymienione, a przy tym bardzo nielicznie reprezentowanych tradycji religijnych (np. gnostycyzm, karaimizm, panteizm, shintoizm czy taoizm), jak również respondentów deklarujących przynależność do organizacji i ruchów religijnych o charakterze synkretycznym (wieloreligijnych), a także – odwołujących się do ruchów, światopoglądów i porządków filozoficznych o charakterze quasi- czy parareligijnym, albo wręcz sytuujących się na pograniczu religii i popkultury (np. religia Jedi), czy wreszcie – wyrażających takie różnego rodzaju samookreślenia wyznaniowe, które okazały się zbyt trudne do rozpoznania i sklasyfikowania.

Ostatnią, szczególną grupę stanowisk wobec wyznania, ujętych w specjalnej łącznej kategorii „deklaracje wyrażające stosunek do wiary”, tworzą odpowiedzi 1,8 tys. osób, które

potwierdziły przynależność do wyznania, a jednocześnie, korzystając z możliwości dokonywania swobodnych (otwartych) zapisów tekstowych, wyraziły – jako rodzaj wyznania – swój globalny stosunek do wiary i religii jako takiej, przy czym były to w głównej mierze postawy wobec religii sceptyczne bądź wręcz areligijne. Albowiem w skład tej grupy deklaracji wyznaniowych wchodzi m.in. takie określenia (postawy), jak agnostycyzm lub ateizm, które zgodnie z intencją samych respondentów – ujawnioną w sposobie udzielania przez nich odpowiedzi na pytanie o wyznanie – zostały sklasyfikowane jako rodzaj wyznania religijnego, a utworzone na ich podstawie szczegółowe kategorie wyznania prezentowane są w zestawieniach statystycznych jako „agnostycyzm – zadeklarowany jako wyznanie” (0,5 tys.) oraz „ateizm – zadeklarowany jako wyznanie” (0,9 tys.). Tym bardziej wypada w tym miejscu stanowczo podkreślić, że z całą pewnością kategorie te nie reprezentują ogółu postaw agnostycznych oraz ateistycznych ludności Polski, które – jak się wydaje – w większości zawierają się w grupie deklaracji wyrażających bezwyznaniowość⁴³.

Wykres 4.1. Struktura wyznaniowa ludności Polski w 2011 roku

Tytułem podsumowania analizy struktury wyznaniowej ludności Polski warto jeszcze spojrzeć na uzyskane odpowiedzi na pytanie o wyznanie według ujęcia, które prezentuje wykres 4.1, oraz skonstatować, że ta część osób deklarujących konfesyjność, która wychodzi poza zdecydowanie większościowy zbiór wiernych Kościoła katolickiego obrządku łacińskiego (Kościoła rzymskokatolickiego), na którą składają się zarówno wszystkie pozostałe wyznania i obrządki chrześcijańskie – wliczając w to obrządki wschodnie Kościoła katolickiego – jak i wszystkie niechrześcijańskie denominacje obejmuje w sumie zbiorowość liczącą 493,2 tys., co stanowi 1,3 % ogółu ludności Polski. Wypada zatem również zauważyć, że cała zdefiniowana w taki sposób konfesyjna mniejszość wyznaniowa w Polsce jest prawie o połowę mniej liczna niż zbiorowość osób deklarujących bezwyznaniowość.

⁴³ Jakkolwiek deklarowanie ateizmu i agnostycyzmu jako wyznania było – jak się wydaje – formą manifestacji pewnej nielicznej grupy respondentów, którzy w ten sposób wyrazili potrzebę zamieszczenia takich propozycji odpowiedzi pod pytaniem o wyznanie, to należy zauważyć, że tego typu stanowiska mieszczą się w zakresie pytania o stosunek do wiary religijnej, którego – ze względu na wrażliwą naturę – w spisie powszechnym nie zadawano. Pytanie o wiarę lub niewiarę, względnie poziom (głębokość) wiary religijnej, chociaż silnie skorelowane z przynależnością wyznaniową, stanowi – w dyscyplinach naukowych zajmujących się religijnością, jak np. socjologia religii – zupełnie inną zmienną (odrębny parametr religijności) niż przynależność do wyznania. W badaniu spisowym respondenci mogli natomiast określić swoją sytuację w kategoriach przynależności do wyznania lub bezwyznaniowości.

4.3. Wyznanie w ujęciu terytorialnym

Śledząc rozkłady postaw respondentów wobec wyznania w poszczególnych regionach kraju (tabl. 4.3 i mapka 4.1) można m.in. zauważyć, że największym udziałem osób odmawiających odpowiedzi na pytanie o wyznanie odznacza się ludność województwa zachodnio-pomorskiego (9,7%), którą charakteryzuje o ponad 2,5 punktu procentowego wyższy odsetek odmów niż ogół mieszkańców Polski. Inne jednostki terytorialne o stosunkowo wysokim wskaźniku odmów to: województwo dolnośląskie (8,6%), mazowieckie (8,1%) oraz lubuskie (8,0%). Najchętniej na pytanie o wyznanie odpowiadali natomiast mieszkańcy województw: podkarpackiego (4,2% odmów), lubelskiego (4,8%), podlaskiego (5,2%) i świętokrzyskiego (5,3%).

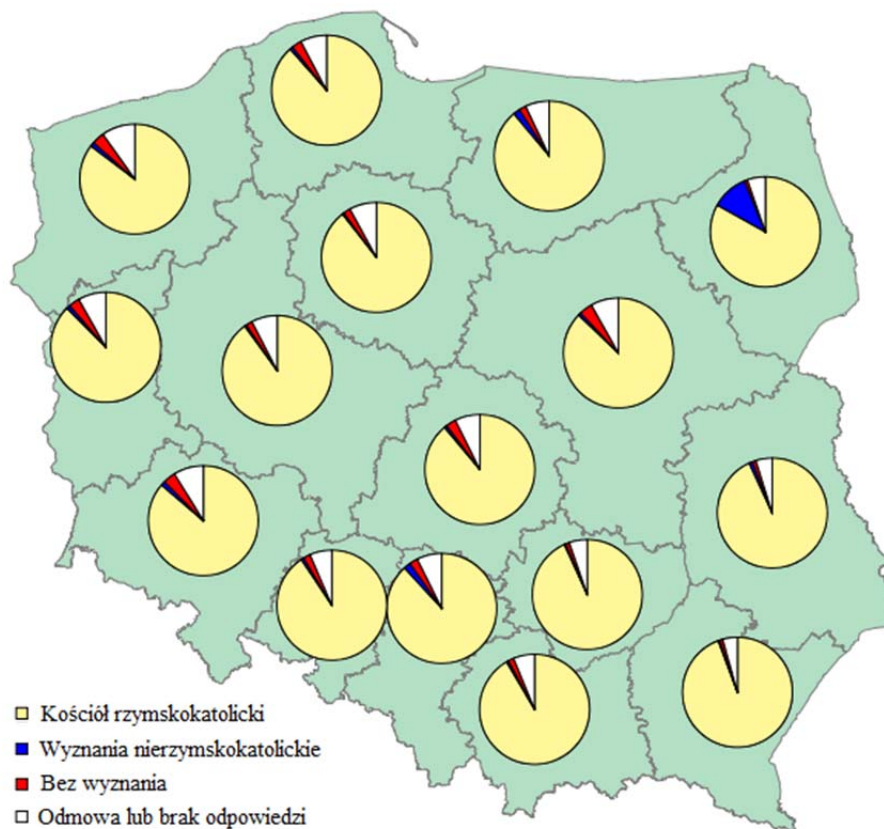
Tabl. 4.3. Ludność województw według przynależności wyznaniowej w 2011 roku

Województwo	Ogółem		Wyznanie rzymsko-katolickie	Wyznania i obrządki inne niż rzymsko-katolickie	Nienależący do wyznania	Odmowy odpowiedzi	Nie ustalono
	w tys.	w odsetkach (struktura pozioma)					
Ogółem	38511,8	100,0	87,6	1,3	2,4	7,1	1,6
Dolnośląskie	2915,2	100,0	84,4	1,2	3,6	8,6	2,1
Kujawsko-pomorskie	2097,6	100,0	88,1	0,5	2,1	7,9	1,5
Lubelskie	2175,7	100,0	91,8	1,0	1,1	4,8	1,4
Lubuskie	1022,8	100,0	86,0	1,1	3,1	8,0	1,8
Łódzkie	2538,7	100,0	87,9	0,8	3,0	7,3	1,1
Małopolskie	3337,5	100,0	89,9	0,6	1,6	6,1	1,8
Mazowieckie	5268,7	100,0	86,1	0,8	3,8	8,1	1,2
Opolskie	1016,2	100,0	88,2	0,8	2,0	6,3	2,7
Podkarpackie	2127,3	100,0	92,5	0,5	0,9	4,2	1,9
Podlaskie	1202,4	100,0	81,3	10,5	0,9	5,2	2,3
Pomorskie	2276,2	100,0	86,9	0,9	2,9	7,6	1,7
Śląskie	4630,4	100,0	86,6	2,0	2,4	7,2	1,8
Świętokrzyskie	1280,7	100,0	91,9	□□□□1,1	1,1	5,3	1,3
Warmińsko-mazurskie	1452,1	100,0	87,2	2,0	2,0	6,9	1,9
Wielkopolskie	3447,4	100,0	89,0	0,6	1,9	7,5	1,1
Zachodniopomorskie	1722,9	100,0	83,7	1,2	3,6	9,7	1,9

Rozkład stanowisk zajmowanych wobec kwestii wyznaniowych w układzie wojewódzkim wskazuje na pewnego rodzaju korelację między skłonnością do samookreślenia się wyznaniowego (*versus* odmowy odpowiedzi) a konfesyjnością – identyfikowaniem się z instytucjami religijnymi. Dość dobrze to widać na przykładzie przypadków (jednostek terytorialnych) o biegunowo odmiennych charakterystykach. Najwyższymi udziałami osób bezwyznaniowych odznaczają się bowiem ponownie województwa: mazowieckie (3,8%) dolnośląskie i zachodniopomorskie (po 3,6%) oraz lubuskie (3,1%), najniższymi zaś: podkarpackie i podlaskie (po 0,9%) oraz lubelskie i świętokrzyskie (po 1,1%). Wartość samego wskaźnika konfesyjności – oprócz bezwyznaniowości uwarunkowana także odmowami i obiektywnymi brakami danych – kształtowała się od 93,0% (deklarujących

przynależność do wyznania religijnego) wśród mieszkańców województwa podkarpackiego i niewiele niższych – lubelskiego (92,8%) i świętokrzyskiego (92,3%) – do mniej więcej 85% w województwach: zachodniopomorskim (84,9%), dolnośląskim (85,7%), mazowieckim (86,9%) oraz lubuskim (87,0%).

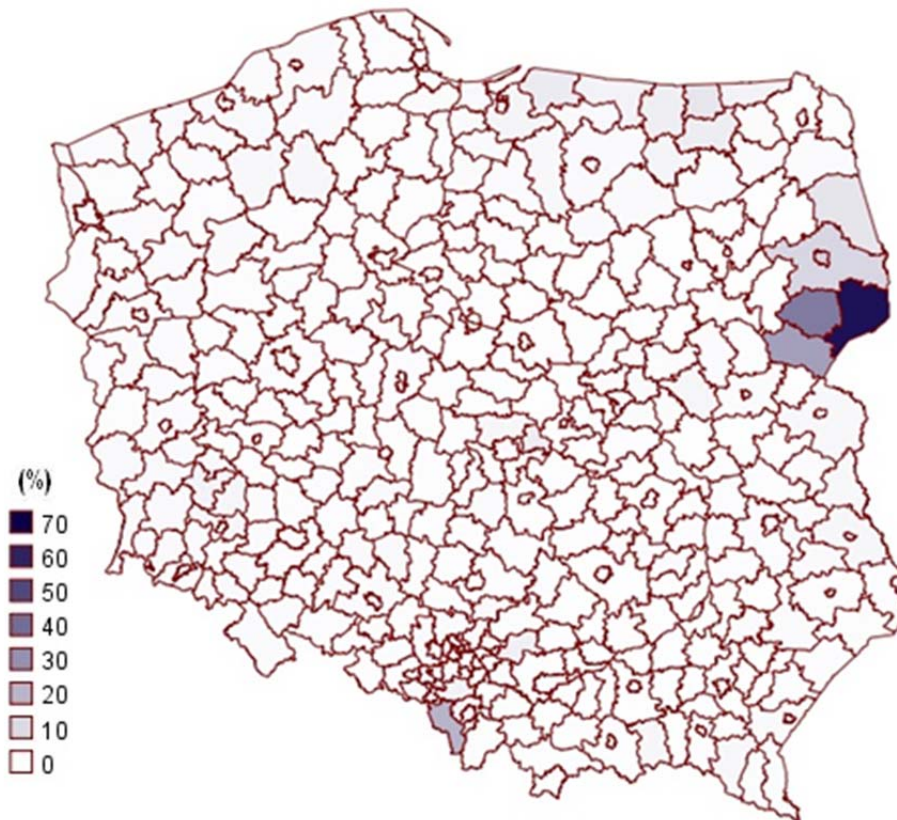
Mapka 4.1. Struktura wyznaniowa ludności województw w 2011 roku

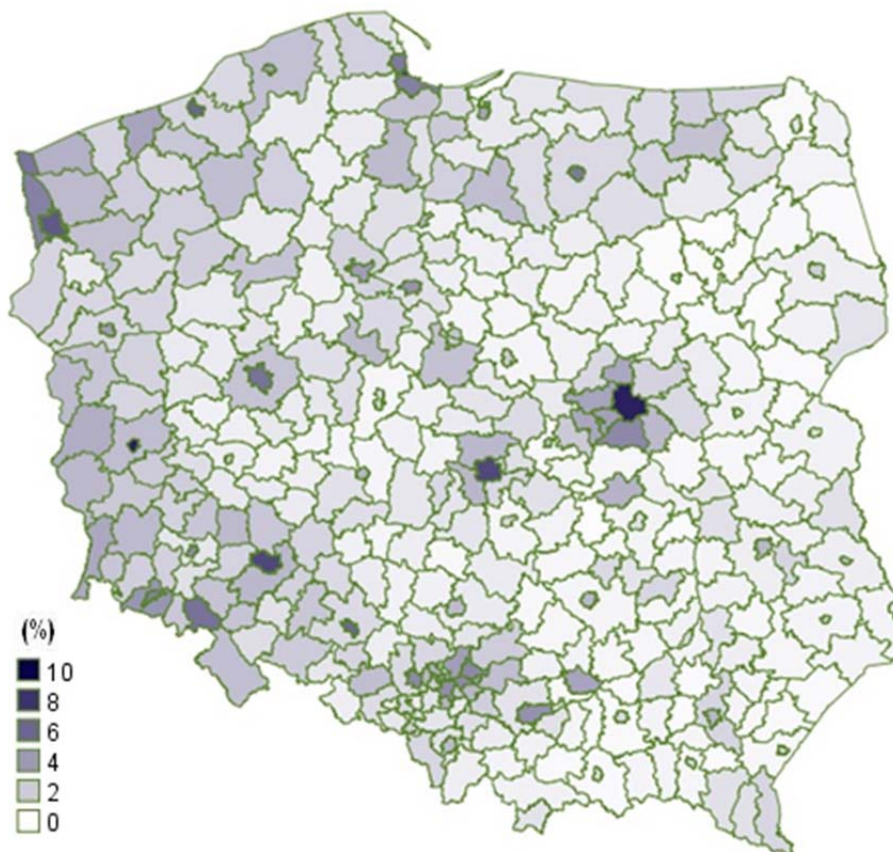
Największymi udziałami zadeklarowanych wiernych kościoła rzymskokatolickiego charakteryzowali się mieszkańcy województw: podkarpackiego (92,5%), świętokrzyskiego (91,9%) oraz lubelskiego (91,8%). Relatywnie najmniej katolików praktykujących w rycie łańskim było wśród mieszkańców województwa podlaskiego (81,3%), a także zachodniopomorskiego (83,7%) oraz dolnośląskiego (84,4%).

Z kolei województwo podlaskie zdecydowanie wyróżnia się pod względem udziału przedstawicieli wyznań mniejszościowych (nierzymskokatolickich), którzy obejmują 10,5% ogółu zamieszkującej je ludności. W kolejnych pod względem wielkości odsetka wyznawców religii, wyznań i obrządków innych niż rzymskokatolicki województwach – śląskim i warmińsko-mazurskim – udział członków wyznań i obrządków mniejszościowych osiągnął poziom zaledwie 2,0%. Najniższym wskaźnikiem reprezentantów wyznań mniejszościowych odznaczali się natomiast mieszkańcy województwa świętokrzyskiego (0,4%), a także kujawsko-pomorskiego i podkarpackiego (po 0,5%).

Mapka 4.2. Powiaty według udziału ludności należącej do wyznań innych niż rzymskokatolickie w 2011 roku

Mapka 4.3. Powiaty według udziału ludności bezwyznaniowej w 2011 roku

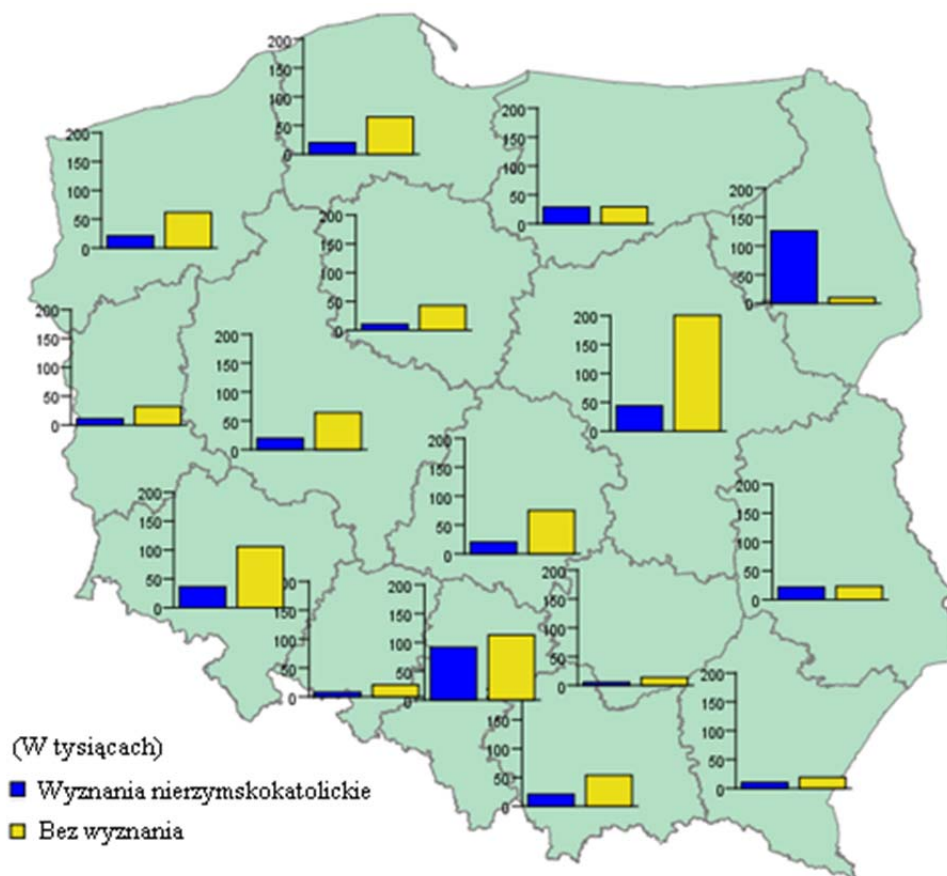

Tabl. 4.4. Ludność deklarująca przynależność do wyznań i obrządków innych niż Kościół rzymskokatolicki według województw w 2011 roku

Województwo	Ogółem	Kościół prawosławny	Świadkowie Jehowy	Kościół Ewangelicko-Augsburski	Kościół greckokatolicki	Kościół Zielonoświątkowy	Inne
Ogółem	493,2	156,3	137,3	70,8	33,3	26,4	69,1
	w tysiącach						
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	w odsetkach (struktura pionowa)						
Dolnośląskie	7,3	3,2	11,2	3,0	10,8	17,0	8,2
Kujawsko-pomorskie	2,2	0,5	4,8	1,0	0,5	2,9	2,4
Lubelskie	4,3	2,8	7,9	0,5	1,5	3,9	6,1
Lubuskie	2,2	0,8	3,9	0,9	3,8	5,6	1,1
Łódzkie	4,0	0,8	5,9	2,1	1,1	2,0	12,0
Małopolskie	4,2	1,4	5,3	1,4	5,0	6,9	9,6
Mazowieckie	8,9	5,9	8,6	5,1	4,2	8,2	22,4
Opolskie	1,6	0,3	2,7	2,3	0,7	5,0	0,8
Podkarpackie	2,1	0,9	2,9	0,1	8,1	3,8	1,5
Podlaskie	25,5	76,6	1,8	0,3	0,5	2,9	3,9
Pomorskie	4,1	1,1	6,9	1,3	10,3	6,8	4,2
Śląskie	18,6	1,3	17,5	72,1	1,6	18,5	13,2
Świętokrzyskie	1,1	0,2	2,3	0,2	0,5	1,2	2,1
Warmińsko-mazurskie	5,8	2,0	3,6	6,3	38,2	4,9	2,6
Wielkopolskie	4,0	1,0	7,7	1,8	1,4	5,4	6,2
Zachodniopomorskie	4,2	1,2	7,1	1,7	11,8	4,9	3,9

Pod względem przestrzennej alokacji zbiorowości wyznawców religii mniejszościowych według struktury wojewódzkiej (tabl. 4.4 i mapa 10) uwagę zwraca przede wszystkim fakt, że ponad jedna czwarta z ogółu 493 tys. osób identyfikujących się z innymi wyznaniem niż Kościół rzymskokatolicki zamieszkuje w województwie podlaskim (25,5%). Wielkość frakcji przedstawicieli wyznań nierzymskokatolickich przypadającej na województwo podlaskie wynika przede wszystkim z faktu, że na jego terenie zamieszkuje prawie 120 tys., czyli 76,6% spośród ogółu wiernych Kościoła prawosławnego w Polsce. Druga co do wielkości koncentracja przedstawicieli wyznań i obrządków nierzymskokatolickich występuje w województwie śląskim, na które przypada 18,6% z ogólnej liczby mniejszości wyznaniowych w Polsce. Zbiorowość członków wyznań innych niż rzymskokatolickie w województwie śląskim tworzy przede wszystkim największa reprezentacja wyznania luterńskiego, licząca 51 tys., a więc 72,1% wszystkich wiernych Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce, a ponadto 24 tys., czyli 17,5% ogółu Świadków Jehowy oraz prawie 5 tys. (18,5%) członków Kościoła Zielonoświątkowego.

Mapka 4.4. Osoby deklarujące przynależność do wyznań innych niż rzymskokatolickie oraz bezwyznaniowość według województw w 2011 roku

Inne stosunkowo większe skupiska przedstawicieli wyznań mniejszościowych wystąpiły jeszcze w województwie mazowieckim (8,9%) oraz warmińsko-mazurskim (5,8%). Odsetek wyznań mniejszościowych przypadający na województwo mazowieckie wynika głównie z wielkości populacji jego mieszkańców oraz z faktu znajdowania się na jego terenie miasta Warszawy. W województwie mazowieckim bowiem, w tym przede wszystkim w Warszawie, mają swoich reprezentantów niemal wszystkie wyznania nierzyskokatolickie, w tym także te największe – chociaż w proporcjach nieprzekraczających udziału liczby mieszkańców województwa wśród ogółu ludności kraju. Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego natomiast sytuuje się największa regionalna koncentracja wiernych Kościoła greckokatolickiego, licząca blisko 13 tys. osób, czyli 38,2% ogólnego stanu liczebnego tego Kościoła w Polsce. Najmniej przedstawicieli wyznań i obrządków innych niż rzymskokatolickie przypada na województwo świętokrzyskie (1,1%) i opolskie (1,6%).

4.4. Narodowość a wyznanie

Uwzględnienie w spisie pytania o wyznania nie tylko dostarcza wiedzy potrzebnej do opisu sytuacji wyznaniowej społeczeństwa polskiego, ale stanowi także niezwykle cenny wkład w dziedzinie statystyki narodowościowej. Z uwagi na występowanie historycznych związków między niektórymi społecznościami narodowościowymi a określonymi kościołami (obrządkami) i związkami wyznaniowymi, uzyskane dane na temat afiliacji wyznaniowych stanowią odpowiednią płaszczyznę odniesienia dla spisowych deklaracji narodowo-

-etnicznych. Przynależność wyznaniowa bowiem, częściej uzewnętrzniana – już choćby poprzez religijne praktyki zbiorowe i publiczne członków kościołów i związków wyznaniowych – jest na ogół postrzegana jako cecha bardziej zobiektywizowana i konkretna, a przez to bardziej stabilna, niż identyfikacja etniczna. Z tego względu, w pewnych sprzyjających warunkach społeczno-geograficznych, wyznanie niejednokrotnie bywało wykorzystywane przez badających składy narodowościowe społeczeństw, jako kryterium zaliczania ludności do grup narodowych i etnicznych⁴⁴. Co więcej, także wśród samych członków niektórych grup mniejszościowych – wyznanie pełniło, a niekiedy pełni nadal, funkcję samoidentyfikacji etnicznej⁴⁵.

Tabl. 4.5. Ludność według rodzaju identyfikacji narodo-etnicznych oraz przynależności wyznaniowej w 2011 roku

Identyfikacje narodo-etniczne	Ogółem		Należący do wyznania	Nienależący do żadnego wyznania	Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	Nie ustalono
	w tys.*	w odsetkach				
Ogółem	38511,8	100,0	88,9	2,4	7,1	1,6
Polska	37393,7	100,0	90,1	2,4	7,2	0,3
Inna niż polska	1467,7	100,0	89,6	3,5	6,4	0,5
amerykańska	11,8	100,0	74,5	10,0	14,2	1,3
angielska	10,5	100,0	68,7	10,6	19,0	1,7
białoruska	46,8	100,0	92,7	2,4	4,5	0,4
francuska	8,0	100,0	69,1	14,2	15,6	1,0
kaszubska	232,5	100,0	96,7	0,8	2,4	0,1
litewska	7,9	100,0	87,7	3,6	8,2	0,5
łemkowska	10,5	100,0	89,9	1,4	8,4	0,3
niemiecka	147,8	100,0	90,6	3,2	4,5	1,7
romska	17,0	100,0	83,4	4,2	11,4	1,0
rosyjska	13,0	100,0	62,9	18,8	15,9	2,4
śląska	846,7	100,0	92,0	2,4	5,5	0,2
ukraińska	51,0	100,0	85,8	4,1	8,7	1,4
włoska	8,6	100,0	80,7	7,4	10,9	1,0
żydowska	7,5	100,0	45,2	32,2	22,0	0,7
inna	93,0	100,0	66,1	13,7	18,2	2,0
Nieustalona lub bez przynależności narodo-etnicznej	521,9	100,0	0,6	0,1	0,2	99,1

* Kolumna zawiera zestawienie odpowiedzi z dwóch pytań – dane nie sumują się.

Brak spisowych danych dotyczących stosunków wyznaniowych w naszym kraju dało się odczuć w 2002 roku, kiedy to uzyskane w NSP 2002 liczby identyfikacji

⁴⁴ A. Gawryszewski, *Ludność Polski ...*, op. cit. s. 246-247.

⁴⁵ A. Sadowski, *Ojczyzna regionalna a etniczność na przykładzie Białostoczczyzny*, w: A. Sadowski (red.), *Pogranicze, Studia Społeczne*, t. VII, Białystok 1998, s. 35.

narodowościowych okazały się dla wielu zaskoczeniem, wobec czego dość szeroko je kwestionowano, odwołując się do różnego rodzaju szacunków, spekulacji czy przekonań dotyczących wielkości grup etnicznie mniejszościowych w Polsce⁴⁶. Tymczasem już same przytoczone wyżej dane NSP 2011 na temat liczebności niektórych deklaracji wyznaniowych nakazują większą powściągliwość w powoływaniu się na – przynajmniej niektóre – z funkcjonujących do 2002 r. oszacowań liczebności grup mniejszościowych.

Analizę relacji narodowości i wyznania wśród ludności Polski spisanej w 2011 r. wypada zacząć od porównania globalnych postaw przedstawicieli poszczególnych grup narodowościowych wobec wyznania. Na podstawie danych spisowych (tabl. 4.5) można stwierdzić, że cała zbiorowość osób identyfikujących się (w pierwszym bądź drugim pytaniu etnicznym) z inną niż polska narodowością, pod względem sytuacji wyznaniowej nie odbiega zasadniczo od ogółu deklarujących narodowość polską. W obu subpopulacjach bowiem udział wyrażających przynależność do kościołów lub związków wyznaniowych oscylował wokół 90%. Wśród ogółu respondentów o niepolskich identyfikacjach nieco częściej niż wśród Polaków deklarowano brak przynależności wyznaniowej (3,5% wobec 2,4%), nieznacznie rzadziej natomiast korzystano z możliwości odmowy na pytanie wyznaniowe (6,4% wobec 7,2%).

Znaczne zróżnicowanie pod względem sytuacji wyznaniowej ujawniło się natomiast między poszczególnymi niepolskimi społecznościami narodowo-etnicznymi. Zdecydowanie najmocniej przywiązanie do instytucji religijnych zmanifestowali Kaszubi, wśród których odsetek deklarujących przynależność wyznaniową osiągnął wartość 96,7. Nieco mniejszymi udziałami przejawiającymi taką samą postawę odznaczali się także Białorusini (92,7%), Ślązacy (92,0%), Niemcy (90,6%) oraz Łemkowie (89,9%).

Na przeciwnym biegunie sytuują się natomiast identyfikujący się z narodem żydowskim, którzy charakteryzują się zdecydowanie najmniejszym, bo wynoszącym zaledwie 45,2%, udziałem deklarujących przynależność do któregośkolwiek wyznania religijnego. Wśród pozostałych grup narodowościowych relatywnie mniejszymi wskaźnikami konfesyjności, choć przekraczającymi już 60%, charakteryzowali się jeszcze Rosjanie (62,9%), Anglicy (68,7%) i Francuzi (69,1%). Konsekwentnie grupa tych samych trzech społeczności cechuje się wysokimi wskaźnikami bezwyznaniowców, a przede wszystkim – odmów odpowiedzi na pytanie o wyznanie.

Na podstawie wyników spisu stwierdzamy, że społeczność żydowska jawi się jako zbiorowość najbardziej zsekularyzowana spośród wszystkich omawianych grup narodowościowych, co potwierdza również charakteryzujący ją największy, bo sięgający jednej trzeciej, udział osób bezwyznaniowych (32,2%), tym samym wyższy od odsetka odmów odpowiedzi na pytanie wyznaniowe, który – także jako największy w zestawieniu – wynosi wśród Żydów 22,0%. Inną społecznością, cechującą się pokaźnym i zarazem drugim

⁴⁶ Niektóre z tego typu szacunków, dotyczące Ukraińców i Białorusinów sięgały 300 lub nawet 400 tys. osób. Zestawienie danych szacunkowych prezentuje m.in. S. Łoziński, *Trauma i władza liczb ...*, op. cit., s. 188-189, a także A. Gawryszewski, *Ludność Polski ...*, op. cit., s. 265.

co do wielkości udziałem osób bezwyznaniowych (18,8%), a jednocześnie również wyższym od odsetka odmawiających odpowiedzi na pytanie wyznaniowe (15,9%) – są Rosjanie.

Tabl. 4.6. Ludność według identyfikacji narodowo-etnicznych oraz najczęściej deklarowanych wyznań⁴⁷ w 2011 roku

Identyfikacja narodowo-etniczna (<i>wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji</i>) /Przynależność wyznaniowa	W odsetkach
Polska	100,0
w tym należący do wyznania	90,1
w tym:	
Kościół Katolicki – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	89,0
Inna niż polska	100,0
w tym należący do wyznania	89,6
w tym:	
Kościół Katolicki – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	81,9
Kościół Prawosławny	4,0
Kościół Katolicki – obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	1,7
Kościół Ewangelicko-Augsburski	0,9
Amerykańska	100,0
w tym należący do wyznania	74,5
w tym:	
Kościół Katolicki – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	69,5
Kościół Ewangelicko-Augsburski	1,4
Angielska	100,0
w tym należący do wyznania	68,7
w tym:	
Kościół Katolicki – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	65,0
Białoruska	100,0
w tym należący do wyznania	92,7
w tym:	
Kościół Prawosławny	83,6
Kościół Katolicki – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	8,4
Francuska	100,0
w tym należący do wyznania	69,1
w tym:	
Kościół Katolicki – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	67,1
Kaszubska	100,0
w tym należący do wyznania	96,7
w tym:	
Kościół Katolicki – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	96,5
Litewska	100,0
w tym należący do wyznania	87,7
w tym:	
Kościół Katolicki – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	85,2
Łemkowska	100,0
w tym należący do wyznania	89,9
w tym:	
Kościół Prawosławny	36,3
Kościół Katolicki – obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	36,2
Kościół Katolicki – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	15,9
Niemiecka	100,0
w tym należący do wyznania	90,6
w tym:	
Kościół Katolicki – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	87,8
Kościół Ewangelicko-Augsburski	1,8

⁴⁷ W tabeli wyszczególniono dane dla tych wyznań, które zostały wskazane przez co najmniej 1% przedstawicieli danej grupy narodowościowej.

Tabl. 4.6. Ludność według identyfikacji narodowo-etnicznych oraz najczęściej deklarowanych wyznań w 2011 roku (dok.)

Identyfikacja narodowo-etniczna (<i>wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji</i>) /Przynależność wyznaniowa	W odsetkach
Romska	100,0
w tym należący do wyznania	83,4
w tym:	
Kościół Katolicki – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	76,5
Kościół Zielonoświątkowy	3,0
Związek Wyznania Świadków Jehowy	2,2
Kościół Prawosławny	1,5
Rosyjska	100,0
w tym należący do wyznania	62,9
w tym:	
Kościół Katolicki – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	30,9
Kościół Prawosławny	27,1
Wschodni Kościół Staroobrzędowy	1,1
Śląska	100,0
w tym należący do wyznania	92,0
w tym:	
Kościół Katolicki – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	90,5
Kościół Ewangelicko-Augsburski	1,0
Ukraińska	100,0
w tym należący do wyznania	85,8
w tym:	
Kościół Katolicki – obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	41,4
Kościół Katolicki – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	23,3
Kościół Prawosławny	19,7
Włoska	100,0
w tym należący do wyznania	80,7
w tym:	
Kościół Katolicki – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	79,3
Żydowska	100,0
w tym należący do wyznania	45,2
w tym:	
Kościół Katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	30,3
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich	4,1
Kościół Zielonoświątkowy	1,7
Inna	100,0
w tym należący do wyznania	64,9
w tym:	
Kościół Katolicki – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	49,6
Kościół Prawosławny	3,2
Muzułmański Związek Religijny	2,8
Kościół Ewangelicko-Augsburski	1,8
Islamskie Zgromadzenie Ahl-UI-Bayt	1,2

We wszystkich innych analizowanych grupach narodowościowych procent nienależących do żadnego kościoła ani związku wyznaniowego jest wyraźnie niższy niż odsetek uchylających się od określenia swojej sytuacji wyznaniowej. Wśród nich stosunkowo dużymi udziałami osób bezwyznaniowych charakteryzują się jeszcze Francuzi (14,2%) oraz Anglicy (10,6%) i Amerykanie (10,0%). Te same trzy społeczności odznaczają się również na tle pozostałych grup relatywnie dużymi frakcjami odmawiających odpowiedzi, tworząc jednak – pod względem wielkości tych frakcji – nieco innych porządek: Anglicy (19,0%), Francuzi (15,6%) i Amerykanie (14,2%).

Na marginesie wiodącego wątku warto zauważyć, że ujęcie postaw wobec wyznania religijnego w przekroju grup narodowościowych ujawnia dość wyraźną dodatnią korelację między bezwyznaniowością a odmowami odpowiedzi na pytanie wyznaniowe.

Z punktu widzenia analizy zależności między narodowością i wyznaniem niezbędne wydaje się uwzględnienie afiliacji do konkretnych kościołów i związków wyznaniowych. Na podstawie tabeli 4.6, która prezentuje rozkłady zadeklarowanych przynależności do kościołów i związków wyznaniowych w obrębie poszczególnych społeczności narodowościowych, można skonstatować, po pierwsze, że ilościowo dominująca pozycja Kościoła katolickiego obrządku łacińskiego zaznacza się w większości omawianych zbiorowości etnicznych, po drugie, że – poza nielicznymi wyjątkami – w zasadzie potwierdza się dotychczasowa wiedza na temat specyficznych relacji niektórych społeczności narodowo-etnicznych i wyznań.

Wierni Kościoła katolickiego obrządku łacińskiego zdecydowanie przeważają zarówno wśród ogółu ludności o polskich identyfikacjach narodowych (89,0%), jak i w całej zbiorowości osób deklarujących inną niż polska przynależność narodowo-etniczną (81,9%). Przy czym, w przypadku drugiej zbiorowości zaznacza się również – wielkością udziału osiagającą wartość 1% – obecność przedstawicieli innych niż Kościół rzymskokatolicki wyznań i obrządków, a mianowicie Kościoła prawosławnego (4,0%) oraz Kościoła katolickiego rytu bizantyjsko-ukraińskiego (1,7%).

Przedstawiciele Kościoła rzymskokatolickiego dominują pod względem udziałów procentowych w 11 spośród 14 omawianych indywidualnie niepolskich grup narodowościowych, a także w obrębie kategorii „inne” reprezentującej nieuwzględnione indywidualnie wspólnoty etniczno-narodowe (49,6% to katolicy łacińscy – na 64,9% deklarujących jakąkolwiek przynależność wyznaniową).

Wierni Kościoła rzymskokatolickiego najwyraźniej dominują wśród części tych społeczności narodowo-etnicznych, które odznaczają się najwyższymi wskaźnikami przynależności wyznaniowej (z wyjątkiem Białorusinów), tzn. wśród Kaszubów (96,5% katolików łacińskich), Ślązaków (90,5%) i Niemców (87,8%), ale również wśród innych grup o ogólnie wysokim wskaźniku konfesyjności, takich jak: Litwini (85,2%), Włosi (79,3%) i Romowie (76,5%). Na tle stosunkowo mniejszego udziału identyfikujących się z instytucjami wyznaniowymi w ogóle – odsetek katolików łacińskich także wyraźnie przeważa nad pozostałymi rodzajami afiliacji wyznaniowych w grupie deklarujących przynależność amerykańską (69,5% na 74,5% należących do jakiegokolwiek wyznania), francuską (67,1% na 69,1%) i angielską (65,0% na 68,7%). Interesujące, że katolicy obrządku łacińskiego obejmują największą część zamieszkałych w Polsce przedstawicieli dwóch nacji tradycyjnie wiązanych z innymi wyznaniem, a mianowicie – Żydów (30,3% na 45,2% należących do wyznań) oraz Rosjan (30,9% na 62,9%), choć odsetek katolików wśród Rosjan nieznacznie tylko przewyższa odsetek prawosławnych (27,1%), zaś w odniesieniu do Żydów wypada zauważyć, że poniekąd dominującą postawą członków tej społeczności wobec wyznania – nieco częściej przejawianą niż identyfikacja z Kościołem rzymskokatolickim – jest bezwyznaniowość (dla przypomnienia – 32,2%).

Mimo, iż należało przypuszczać, że udział katolików łacińskich – konwertytów, a zwłaszcza potomków konwertytów – będzie znaczący wśród zamieszkałych w Polsce Rosjan i Żydów, ustalona na podstawie ostatniego spisu pozycja członków Kościoła rzymskokatolickiego wśród identyfikujących się z tymi dwoma narodami może nieco zaskakiwać⁴⁸.

Zaledwie trzy spośród omawianych indywidualnie grup narodowościowych charakteryzują się – zgodnie z dotychczasową wiedzą na ten temat – większościami udziałem przedstawicieli innych kościołów i obrządków niż rzymskokatolicki. Wśród nich najbardziej jednolita wyznaniowo wydaje się społeczność Białorusinów, w której zdecydowaną większość tworzą wyznawcy prawosławia, obejmujący 83,6%, zaś należący do drugiej co do wielkości grupy wyznaniowej – rzymskokatolickiej – stanowią 8,4% ogółu tej zbiorowości. Jako bardziej wielowyznaniowe społeczności jawią się natomiast mieszkający w Polsce Ukraińcy i Łemkowie. Wśród Ukraińców najliczniejszą grupę wyznaniową tworzą wierni Kościoła katolickiego obrządku bizantyjsko-ukraińskiego, obejmujący 41,4% tej społeczności. Mniej więcej o połowę mniejsze od grekokatolików frakcje tworzą wśród Ukraińców członkowie Kościoła rzymskokatolickiego (23,3%) oraz prawosławnego (19,7%). Wśród Łemków niemal identyczne grupy tworzą wierni Kościoła prawosławnego (36,3%) oraz grekokatolickiego (36,2%), a trzecią, również znaczącą pod względem liczebności grupę stanowią katolicy łacińscy (15,9%).

Pokaźny udział katolików łacińskich w gronie Ukraińców, ale również wśród Łemków, jest zapewne w dużej mierze skutkiem Akcji „Wisła” i jej następstw, takich jak znaczne rozproszenie terytorialne członków tych społeczności i – tym samym – ograniczenie dostępu oraz więzi z parafiami grekokatolickimi i prawosławnymi.

W kontekście wielowyznaniowości, warto nadmienić, że spośród społeczności narodowościowych o dominującym udziale katolików łacińskich, do grona takich, w których wystąpił znaczący lub choćby zauważalny (przynajmniej 1%) udział innych wyznań mniejszościowych należy zaliczyć: Rosjan (obok wspomnianego prawosławia – 27,1% występują staroobrzędowcy – 1,1%), Żydów (członkowie Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich – 4,1% i Kościoła Zielonoświątkowego – 1,7%), Romów (Kościół Zielonoświątkowy – 3,05%, Świadkowie Jehowy – 2,2%, Kościół prawosławny – 1,5%), Niemców (luteranie – 1,8%), Amerykanów (luteranie – 1,4%) oraz Ślązaków (luteranie – 1,0%).

Z punktu widzenia analizy zależności między narodowością i wyznaniem celowe wydaje się zastosowanie również niejako „odwrotnego” ujęcia tych dwóch zmiennych – tzn. przedstawienie poszczególnych grup wyznaniowych według struktury narodowościowej ich członków. Takie zestawienie w odniesieniu do trzech wyznań, należących do najbardziej

⁴⁸W odniesieniu Rosjan należało się spodziewać większego udziału wiernych Kościoła prawosławnego, zaś w przypadku społeczności narodowości żydowskiej, ustalona w NSP2011 sytuacja wyznaniowa nie jest dużym zaskoczeniem, jeśli wziąć pod uwagę fakt, że na podstawie prowadzonego przez GUS, jeszcze przed NSP2011, badania statystycznego instytucji wyznaniowych, sumę członków wszystkich judaistycznych związków wyznaniowych w Polsce szacowano na 1,4 tys. (G. Gudaszewski, M. Chmielewski (red.), *Wyznania religijne. Stowarzyszenia narodowościowe i etniczne w Polsce 2006-2008*, Warszawa 2010, s. 15). Według danych NSP2011 ogólna liczba wszystkich związanych z judaizmem deklaracji wyznaniowych to niespełna 0,8 tys.

liczebnych a zarazem kluczowych dla relacji wyznaniowo-etnicznych, czyli Kościoła rzymskokatolickiego, Kościoła grekokatolickiego i Kościoła prawosławnego, prezentuje tabela 4.7.

Tabl. 4.7. Osoby deklarujące przynależność do wybranych wyznań według identyfikacji narodowościowych w 2011 roku

Kościół /identyfikacja narodowościowa	W tysiącach		W odsetku ogółu wiernych	
	ogółem*	w tym jako identyfikacja pojedyncza	ogółem*	w tym jako identyfikacja pojedyncza
Kościół Katolicki – łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	33728,7	x	100,0	x
w tym deklarujący narodowość:				
polską	33262,1	32524,0	98,6	96,4
białoruską	3,9	1,4	0,0	0,0
niemiecką	129,8	39,5	0,4	0,1
romską	13,1	7,5	0,0	0,0
śląską	766,3	341,3	2,3	1,0
ukraińską	11,9	3,8	0,0	0,0
Kościół Katolicki – obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół grekokatolicki)	33,3	x	100,0	x
w tym deklarujący narodowość:				
polską	15,2	8,4	45,5	25,3
łemkowską	3,8	1,9	11,5	5,7
ukraińską	21,1	14,4	63,5	43,3
Kościół Prawosławny	156,3	x	100,0	x
w tym deklarujący narodowość:				
polską	116,8	97,8	74,8	62,6
białoruską	39,1	26,8	25,0	17,2
łemkowską	3,8	2,7	2,4	1,8
rosyjską	3,5	1,7	2,3	1,1
ukraińską	10,1	5,3	6,4	3,4

* Kolumna zawiera zestawienie odpowiedzi z dwóch pytań – dane nie sumują się.

W tym zestawieniu uwagę zwraca znaczący udział deklarujących narodowość polską wśród grekokatolików (45,5%), a przede wszystkim wśród wyznawców prawosławia (najwięcej – 74,8%), z tym że dla prowadzonych tu rozważań bardziej istotne i poznawczo trafne wydaje się uwzględnienie, nie tyle udziałów wszystkich polskich identyfikacji (obejmujących deklaracje polsko-niepolskie), co przede wszystkim udziałów i liczb identyfikacji wyłącznie polskich (jednorodnych). Warty odnotowania jest bowiem fakt, że 8,4 tys. czyli 25,3% zadeklarowanych członków Kościoła grekokatolickiego oraz 97,8 tys. czyli 62,6% Kościoła prawosławnego, to osoby o wyłącznie polskich identyfikacjach narodowych. Największa grupa osób deklarujących jednorodną polską narodowość i jednocześnie wyznanie grekokatolickie, liczącą 2,7 tys., znajduje się w województwie warmińsko-mazurskim. Z kolei zdecydowana większość deklarujących wyłącznie polską narodowość i zarazem przynależność do Kościoła prawosławnego, obejmująca 80,5 tys. osób, przypada na województwo podlaskie, z czego 50 tys. – na mieszkańców miast.

Przywołane wyżej liczby określają zakres w przestrzeni demograficznej, w którym zawierają się skutki procesów asymilacji wśród takich społeczności etnicznie mniejszościowych, jak Białorusini, Ukraińcy, Łemkowie czy Rosjanie. Należy jednak przy tym mieć na uwadze – poza polonizacją – również takie czynniki, jak konwersja religijna, np. towarzysząca zawieraniu kulturowo mieszanych małżeństw, ale także istnienie grupy Polaków tradycyjnie (od pokoleń) związanych z prawosławiem⁴⁹, a poza tym przypadki nieujawniania, z różnych względów, odczuwanej tożsamości etnicznej lub po prostu nieświadomości lub nieodczuwanie potrzeby wyrażania swojej tożsamości mniejszościowej w kategoriach etnicznych⁵⁰.

Na podstawie tabeli 4.7, w której deklaracje etniczne podano w podziale na jednorodne i złożone, można również zauważyć, że deklarujący przynależność do Kościoła rzymskokatolickiego Białorusini⁵¹ i Ukraińcy, to w przeważającej mierze osoby o podwójnych identyfikacjach narodowościowych. Na przykład, wśród identyfikujących się z wyznaniem rzymskokatolickim deklarujący jako jedyną narodowość ukraińską stanowili grupę liczącą 3,8 tys., natomiast jako jedną z dwóch (zazwyczaj z drugą polską) – 8,1 tys. osób. Dla porównania, wśród związanych z Kościołem greckokatolickim osoby o jednoznacznie ukraińskich identyfikacjach stanowiły zbiorowość 14,4 tys., a wyrażający ukraińskość w ramach identyfikacji złożonej – 6,7 tys. osób.

Powyższe ustalenie wskazuje, że konwersji do wyznania większościowego towarzyszy (albo jej sprzyja) częściowe przejmowanie i współodczuwanie większościowych identyfikacji etnicznych. Kolejnym stopniem zawansowania w tym procesie jest już przejawianie wyłącznie większościowej identyfikacji etnicznej, czego jednak statystyki spisowe nie są w stanie uchwycić.

⁴⁹ E. Czykwin, *Białoruska mniejszość narodowa jako grupa stygmatyzowana*, Białystok 2000, s. 7.

⁵⁰ A. Sadowski, *Ojczyzna regionalna a etniczność...*, dz. cyt., s. 34-35; M. Mikos, *Białorusini w Polsce – problemy identyfikacji i asymilacji*, w: *Spółczesność i Polityka*, Nr 145 (26)/2011, Pułtusk, s. 28-29.

ANEKS TABELARYCZNY

Wykaz tabel

- TABL. 1. LUDNOŚĆ WEDŁUG POLSKICH I NIEPOLSKICH IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH I PŁCI W 2011 ROKU
- TABL. 2. LUDNOŚĆ WEDŁUG RODZAJU I KOLEJNOŚCI IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH W 2011 ROKU
- TABL. 3. LUDNOŚĆ WEDŁUG RODZAJU JEDNORODNYCH I ZŁOŻONYCH IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ PŁCI W 2011 ROKU
- TABL. 4. LUDNOŚĆ WEDŁUG PIERWSZEJ I DRUGIEJ IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNEJ W 2011 ROKU
- TABL. 5. LUDNOŚĆ WEDŁUG RODZAJU I ZŁOŻONOŚCI IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH W 2011 ROKU
- TABL. 6. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH W 2011 ROKU (PEŁNA LISTA SKLASYFIKOWANYCH ODPOWIEDZI)
- TABL. 7. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH W 2002 I 2011 ROKU
- TABL. 8. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 9. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ POSIADANIA OBYWATELSTWA POLSKIEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 10. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ KRAJU URODZENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 11. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 12. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ BIOLOGICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 13. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ DZIESIĘCIOLETNICH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 14. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ STANU CYWILNEGO PRAWNEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 15. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 16. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 17. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

- TABL. 18. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ DEKLAROWANEJ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 19. LUDNOŚĆ WEDŁUG UŻYWANIA W DOMU JĘZYKA POLSKIEGO I JĘZYKÓW NIEPOLSKICH ORAZ PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 20. LUDNOŚĆ WEDŁUG RODZAJU I LICZBY JĘZYKÓW UŻYWANYCH W DOMU W 2011 ROKU
- TABL. 21. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU W 2011 ROKU (PEŁNA LISTA ODNOTOWANYCH ODPOWIEDZI)
- TABL. 22. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU W 2002 I 2011 ROKU
- TABL. 23. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU ORAZ PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 24. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU ORAZ POLSKICH I NIEPOLSKICH IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH W 2011 ROKU
- TABL. 25. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU W 2011 ROKU
- TABL. 26. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU ORAZ POSIADANIA OBYWATELSTWA POLSKIEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 27. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU ORAZ KRAJU URODZENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 28. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU ORAZ EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 29. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU ORAZ BIOLOGICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 30. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU ORAZ STANU CYWILNEGO PRAWNEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 31. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 32. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYTEGO W 2011 ROKU (PEŁNA LISTA SKLASYFIKOWANYCH ODPOWIEDZI)
- TABL. 33. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO, PŁCI ORAZ CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 34. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ POLSKICH I NIEPOLSKICH IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH W 2011 ROKU
- TABL. 35. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ JĘZYKA OJCZYSTEGO W 2011 ROKU

- TABL. 36. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ POSIADANIA OBYWATELSTWA POLSKIEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 37. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ KRAJU URODZENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 38. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 39. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ BIOLOGICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 40. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ STANU CYWILNEGO PRAWNEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 41. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 42. LUDNOŚĆ POLSKI WEDŁUG KATEGORII WYZNANIA I RODZAJU DEKLAROWANEJ PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ W 2011 ROKU
- TABL. 43. LUDNOŚĆ WEDŁUG DEKLAROWANEJ PRZYNALEŻNOŚCI DO WYZNANIA RELIGIJNEGO W 2011 ROKU (PEŁNA LISTA SKLASYFIKOWANYCH ODPOWIEDZI)
- TABL. 44. LUDNOŚĆ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI DO WYZNANIA RELIGIJNEGO ORAZ POLSKICH I NIEPOLSKICH IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH W 2011 ROKU
- TABL. 45. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ W 2011 ROKU
- TABL. 46. LUDNOŚĆ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ POSIADANIA OBYWATELSTWA POLSKIEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 47. LUDNOŚĆ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ KRAJU URODZENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 48. LUDNOŚĆ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 49. LUDNOŚĆ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ BIOLOGICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 50. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ STANU CYWILNEGO PRAWNEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 51. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

TABL. 52. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Wykaz tabel dostępnych wyłącznie w wersji elektronicznej

- TABL. 53. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH I WOJEWÓDZTW W 2011 ROKU
- TABL. 54. LUDNOŚĆ WOJEWÓDZTW WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH W 2011 ROKU
- TABL. 55. LUDNOŚĆ POWIATÓW WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH W 2011 ROKU
- TABL. 56. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W 2011 ROKU
- TABL. 57. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU I WOJEWÓDZTW W 2011 ROKU
- TABL. 58. LUDNOŚĆ WOJEWÓDZTW WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU W 2011 ROKU
- TABL. 59. LUDNOŚĆ POWIATÓW WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU W 2011 ROKU
- TABL. 60. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU ORAZ EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W 2011 ROKU
- TABL. 61. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU ORAZ DZIESIĘCIOLETNICH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 62. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU ORAZ AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 63. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU ORAZ GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 64. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU ORAZ DEKLAROWANEJ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 65. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO I WOJEWÓDZTW W 2011 ROKU
- TABL. 66. LUDNOŚĆ WOJEWÓDZTW WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO W 2011 ROKU
- TABL. 67. LUDNOŚĆ POWIATÓW WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO W 2011 ROKU
- TABL. 68. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W 2011 ROKU
- TABL. 69. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ DZIESIĘCIOLETNICH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

- TABL. 70. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 71. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 72. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ DEKLAROWANEJ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 73. LUDNOŚĆ POLSKI WEDŁUG DEKLAROWANEJ PRZYNALEŻNOŚCI DO WYZNANIA RELIGIJNEGO I WOJEWÓDZTW W 2011 ROKU
- TABL. 74. LUDNOŚĆ WOJEWÓDZTW WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI DO WYZNANIA RELIGIJNEGO W 2011 ROKU
- TABL. 75. LUDNOŚĆ POWIATÓW WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI DO WYZNANIA RELIGIJNEGO W 2011 ROKU
- TABL. 76. LUDNOŚĆ WEDŁUG DEKLAROWANEJ PRZYNALEŻNOŚCI DO WYZNANIA RELIGIJNEGO ORAZ EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W 2011 ROKU
- TABL. 77. LUDNOŚĆ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ DZIESIĘCIOLETNICH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 78. LUDNOŚĆ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU
- TABL. 79. LUDNOŚĆ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ DEKLAROWANEJ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

TABLICE WYNIKOWE

**Narodowy Spis Powszechny
z dnia 31 marca 2011 roku**

Przynależność narodowo-etniczna

**TABL. 1. LUDNOŚĆ WEDŁUG POLSKICH I NIEPOLSKICH IDENTYFIKACJI NARODOWO-
-ETNICZNYCH I PŁCI W 2011 ROKU**

Identyfikacja narodowo-etniczna	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w liczbach bezwzględnych			w odsetkach (struktura pionowa)		
OGÓLEM	38511824	18643870	19867954	100,0	100,0	100,0
Wyłącznie polska	36522211	17641424	18880787	94,8	94,6	95,0
Polska i niepolaska	871440	441679	429761	2,3	2,4	2,2
z polską jako pierwszą	788130	398601	389529	2,0	2,1	2,0
z polską jako drugą	83310	43078	40232	0,2	0,2	0,2
Wyłącznie niepolaska	596303	307132	289171	1,5	1,6	1,5
jednorodna (pojedyncza)	550404	282720	267684	1,4	1,5	1,3
złożona (podwójnie niepolaska)	45899	24412	21487	0,1	0,1	0,1
Bez przynależności narodowo-etnicznej	399	245	154	0,0	0,0	0,0
Nieustalona	521470	253390	268080	1,4	1,4	1,3
Polska - razem	37393651	18083103	19310548	97,1	97,0	97,2
Niepolaska - razem	1467743	748811	718932	3,8	4,0	3,6
MIASTA	23405892	11112686	12293206	100,0	100,0	100,0
Wyłącznie polska	22089621	10450181	11639440	94,4	94,0	94,7
Polska i niepolaska	559727	283451	276276	2,4	2,6	2,2
z polską jako pierwszą	498034	250933	247101	2,1	2,3	2,0
z polską jako drugą	61693	32518	29175	0,3	0,3	0,2
Wyłącznie niepolaska	373891	195640	178251	1,6	1,8	1,4
jednorodna (pojedyncza)	356891	185778	171113	1,5	1,7	1,4
złożona (podwójnie niepolaska)	17000	9862	7138	0,1	0,1	0,1
Bez przynależności narodowo-etnicznej	376	226	149	0,0	0,0	0,0
Nieustalona	382277	183187	199090	1,6	1,6	1,6
Polska - razem	22649348	10733632	11915716	96,8	96,6	96,9
Niepolaska - razem	933618	479092	454527	4,0	4,3	3,7
WIEŚ	15105932	7531184	7574748	100,0	100,0	100,0
Wyłącznie polska	14432590	7191243	7241347	95,5	95,5	95,6
Polska i niepolaska	311713	158227	153485	2,1	2,1	2,0
z polską jako pierwszą	290096	147668	142428	1,9	2,0	1,9
z polską jako drugą	21617	10559	11057	0,1	0,1	0,1
Wyłącznie niepolaska	222412	111492	110920	1,5	1,5	1,5
jednorodna (pojedyncza)	193513	96942	96571	1,3	1,3	1,3
złożona (podwójnie niepolaska)	28899	14550	14349	0,2	0,2	0,2
Bez przynależności narodowo-etnicznej	23	19	5	0,0	0,0	0,0
Nieustalona	139193	70203	68991	0,9	0,9	0,9
Polska - razem	14744303	7349471	7394832	97,6	97,6	97,6
Niepolaska - razem	534125	269719	264406	3,5	3,6	3,5

**TABL. 2. LUDNOŚĆ WEDŁUG RODZAJU I KOLEJNOŚCI IDENTYFIKACJI NARODOWO-
-ETNICZNYCH W 2011 ROKU**

Identyfikacja narodowo-etniczna	Identyfikacja pierwsza (odpowiedź na pierwsze pytanie)		Identyfikacja druga (odpowiedź na drugie pytanie)	Identyfikacje - razem (odpowiedzi na pierwsze lub drugie pytanie)	
	razem	w tym jako jedyna		razem*	w tym z polską
Ogółem	38511824	37072615	917339	38511824	x
Polska	37310341	36522211	83310	37393651	x
Inna niż polska	679613	550404	834029	1467743	871440
amerykańska	1239	813	10600	11838	10811
angielska	1560	1193	8935	10495	9132
arabska	587	372	741	1328	851
australijska	176	82	1419	1595	1471
austriacka	327	199	1381	1708	1413
belgijska	218	118	973	1191	1039
białoruska	36399	30195	10388	46787	15562
bułgarska	1237	885	934	2171	1224
chińska	1082	989	457	1539	497
czeska	1307	969	2139	3447	2176
francuska	1506	1094	6493	7999	6754
górska	96	96	2839	2935	2824
grecka	1083	657	2517	3600	2858
hinduska	831	702	525	1357	627
hiszpańska	496	403	3472	3967	3432
holenderska	860	520	3067	3927	3326
irlandzka	301	217	1830	2131	1861
japońska	373	341	1087	1460	1057
kanadyjska	297	97	2694	2991	2824
kaszubska	17746	16377	214801	232547	215784
kociewska	19	9	3046	3065	3053
litewska	5599	4830	2264	7863	2961
łemkowska	7086	5612	3445	10531	3621
mazurska	252	149	1125	1376	1027
niemiecka	74464	44549	73350	147814	63847
norweska	225	151	1264	1489	1307

**TABL. 2. LUDNOŚĆ WEDŁUG RODZAJU I KOLEJNOŚCI IDENTYFIKACJI NARODOWO-
-ETNICZNYCH W 2011 ROKU (DOK.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna	Identyfikacja pierwsza (odpowiedź na pierwsze pytanie)		Identyfikacja druga (odpowiedź na drugie pytanie)	Identyfikacje - razem (odpowiedzi na pierwsze lub drugie pytanie)	
	razem	w tym jako jedyna		razem*	w tym z polską
ormiańska	2971	2031	652	3623	1524
romska	12560	9899	4489	17049	7036
rosyjska	8203	5176	4842	13046	7119
słowacka	2294	1889	947	3240	1114
szwedzka	325	214	1584	1909	1633
śląska	435750	375635	410969	846719	430798
tatarska	1000	665	916	1916	1112
turecka	725	542	437	1162	554
ukraińska	38387	27630	12613	51001	20797
węgierska	710	413	1018	1728	1213
wielkopolska	468	380	1047	1515	1109
wietnamska	3585	2910	442	4027	1095
włoska	1690	912	6951	8641	7548
żydowska	2488	1636	5020	7508	5355
inne	13089	8850	20319	33215	22095
Bez przynależności narodowo-etnicznej	399	x	x	399	x
Nieustalona	521470	x	x	521470	x

* Kolumna zawiera zestawienie odpowiedzi z dwóch pytań o narodowość - dane nie sumują się.

TABL. 3. LUDNOŚĆ WEDŁUG RODZAJU JEDNORODNYCH I ZŁOŻONYCH IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ PŁCI W 2011 ROKU

Identyfikacja narodowo-etniczna	Ogółem	Płeć	
		mężczyźni	kobiety
OGÓLEM	38511824	18643870	19867954
Identyfikacja pojedyncza	37072615	17924144	19148471
polska	36522211	17641424	18880787
śląska	375635	195795	179839
niemiecka	44549	22110	22439
białoruska	30195	14152	16043
ukraińska	27630	11742	15889
kaszubska	16377	8403	7974
romska	9899	4814	5085
łemkowska	5612	2791	2821
rosyjska	5176	1386	3790
litewska	4830	2283	2547
wietnamska	2910	1693	1217
ormiańska	2031	1231	801
słowacka	1889	956	933
żydowska	1636	1038	598
angielska	1193	957	236
francuska	1094	736	358
chińska	989	461	529
czeska	969	489	480
włoska	912	674	238
bułgarska	885	555	330
amerykańska	813	536	277
hinduska	702	433	268
tatarska	665	396	269
grecka	657	409	248
turecka	542	395	147
holenderska	520	401	119
ponadnarodowa (europejska, ogólnoswiatowa itp.)	504	304	201
inne pojedyncze	11587	7579	4008
Identyfikacja podwójna (niezależnie od kolejności)*	917339	466091	451248
polska i śląska	430798	220849	209950
polska i kaszubska	215784	109943	105841
polska i niemiecka	63847	33507	30340
niemiecka i śląska	38746	20131	18615
polska i ukraińska	20797	8777	12020
polska i białoruska	15562	7100	8462
polska i amerykańska	10811	5369	5442
polska i angielska	9132	3853	5279
polska i włoska	7548	2823	4725
polska i rosyjska	7119	2636	4482
polska i romska	7036	3383	3653
polska i francuska	6754	3005	3749

TABL. 3. LUDNOŚĆ WEDŁUG RODZAJU JEDNORODNYCH I ZŁOŻONYCH IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ PŁCI W 2011 ROKU (DOK.)

Identyfikacja narodowo-etniczna	Ogółem	Płeć	
		mężczyźni	kobiety
polska i żydowska	5355	2565	2790
polska i łemkowska	3621	1834	1787
polska i hiszpańska	3432	1587	1845
polska i holenderska	3326	1709	1617
polska i kociewska	3053	1641	1412
polska i litewska	2961	1375	1586
polska i grecka	2858	1282	1576
polska i kanadyjska	2824	1462	1362
polska i góralska	2824	1482	1342
polska i czeska	2176	1232	944
polska i irlandzka	1861	955	906
polska i szwedzka	1633	786	846
polska i ormiańska	1524	838	686
polska i australijska	1471	745	725
polska i austriacka	1413	712	701
polska i norweska	1307	817	490
polska i bułgarska	1224	593	631
polska i węgierska	1213	581	632
polska i słowacka	1114	604	510
polska i tatarska	1112	596	515
polska i wielkopolska	1109	719	390
polska i wietnamska	1095	588	507
łemkowska i ukraińska	1088	583	505
polska i japońska	1057	526	531
polska i belgijska	1039	491	547
polska i mazurska	1027	623	403
polska i arabska	851	533	318
polska i borowiacka	805	377	428
polska i zagłębiowska	792	447	345
polska i szwajcarska	707	328	379
polska i chorwacka	644	308	336
polska i hinduska	627	314	312
polska i duńska	600	328	272
polska i rumuńska	592	324	268
polska i śląsko-cieszyńska	580	339	241
białoruska i ukraińska	572	278	294
polska i turecka	554	267	287
polska i szkocka	551	317	234
polska i serbska	546	322	224
inne podwójne	22267	13308	8960
Bez identyfikacji	399	245	154
Nieustalona	521470	253390	268080

* Kategorie podwójnych identyfikacji oznaczają współwystępowanie dwóch danych identyfikacji narodowościowych - niezależnie od kolejności zadeklarowania ich przez respondenta

**TABL. 4. LUDNOŚĆ WEDŁUG PIERWSZEJ I DRUGIEJ IDENTYFIKACJI NARODOWO-
-ETNICZNEJ W 2011 ROKU**

Identyfikacja narodowo-etniczna zadeklarowana jako:		Ogółem	W odsetkach
pierwsza	druga		
OGÓLEM		38511824	x
Polska	razem	37310341	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	36522211	97,9
	afgańska	228	0,0
	algierska	222	0,0
	amerykańska	10423	0,0
	angielska	8791	0,0
	arabska	661	0,0
	australijska	1408	0,0
	austriacka	1296	0,0
	belgijska	958	0,0
	białoruska	10153	0,0
	borowiacka	805	0,0
	brazylijska	212	0,0
	bułgarska	888	0,0
	chińska	436	0,0
	chorwacka	552	0,0
	czeska	1926	0,0
	duńska	545	0,0
	egipska	296	0,0
	fińska	243	0,0
	francuska	6376	0,0
	górska	2824	0,0
	grecka	2484	0,0
	gruzińska	254	0,0
	hinduska	497	0,0
	hiszpańska	3383	0,0
	holenderska	3004	0,0
	irlandzka	1788	0,0
	islandzka	219	0,0
	japońska	1026	0,0
	kanadyjska	2655	0,0
	kaszubska	214609	0,6
	kazachska	208	0,0
	kociewska	3046	0,0
	kurpiowska	250	0,0
	libańska	259	0,0
	litewska	2241	0,0
	łemkowska	2568	0,0
	macedońska	261	0,0
	mazurska	990	0,0
	meksykańska	359	0,0
	niemiecka	56722	0,2

**TABL. 4. LUDNOŚĆ WEDŁUG PIERWSZEJ I DRUGIEJ IDENTYFIKACJI NARODOWO-
-ETNICZNEJ W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna zadeklarowana jako:		Ogółem	W odsetkach
pierwsza	druga		
Polska (dok.)	nigeryjska	374	0,0
	norweska	1251	0,0
	ormiańska	639	0,0
	portugalska	274	0,0
	romska	4471	0,0
	rosyjska	4381	0,0
	rumuńska	506	0,0
	rusińska	340	0,0
	serbska	395	0,0
	słowacka	881	0,0
	szkocka	533	0,0
	szwajcarska	682	0,0
	szwedzka	1530	0,0
	śląska	388120	1,0
	śląsko-cieszyńska	573	0,0
	tatarska	870	0,0
	turecka	408	0,0
	tybetańska	268	0,0
	ukraińska	11720	0,0
	węgierska	951	0,0
	wielkopolska	1040	0,0
	wietnamska	442	0,0
	włoska	6846	0,0
	zagłębiowska	792	0,0
	żydowska	4807	0,0
	inne	8970	0,0
	Amerykańska	razem	1239
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	813	65,6
	polska	387	31,3
	inne	39	3,1
Angielska	razem	1560	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	1193	76,5
	polska	341	21,8
	inne	27	1,7
Białoruska	razem	36399	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	30195	83,0
	polska	5409	14,9
	ukraińska	422	1,2
	inne	373	1,0
Bułgarska	razem	1237	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	885	71,5
	polska	336	27,2
	inne	16	1,3

**TABL. 4. LUDNOŚĆ WEDŁUG PIERWSZEJ I DRUGIEJ IDENTYFIKACJI NARODOWO-
-ETNICZNEJ W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna zadeklarowana jako:		Ogółem	W odsetkach
pierwsza	druga		
Chińska	razem	1082	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	989	91,4
	inne	93	8,6
Czeska	razem	1307	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	969	74,2
	polska	251	19,2
	inne	87	6,7
Francuska	razem	1506	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	1094	72,6
	polska	378	25,1
	inne	34	2,3
Grecka	razem	1083	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	657	60,7
	polska	374	34,5
	inne	52	4,8
Kaszubska	razem	17746	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	16377	92,3
	polska	1175	6,6
	inne	194	1,1
Litewska	razem	5599	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	4830	86,3
	polska	720	12,9
	inne	48	0,9
Lemkowska	razem	7086	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	5612	79,2
	polska	1053	14,9
	ukraińska	287	4,0
	inne	134	1,9
Niemiecka	razem	74464	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	44549	59,8
	polska	7125	9,6
	śląska	22382	30,1
	inne	408	0,5
Ormiańska	razem	2971	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	2031	68,4
	polska	885	29,8
	inne	55	1,8
Romska	razem	12560	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	9899	78,8
	polska	2565	20,4
	inne	95	0,8

**TABL. 4. LUDNOŚĆ WEDŁUG PIERWSZEJ I DRUGIEJ IDENTYFIKACJI NARODOWO-
-ETNICZNEJ W 2011 ROKU (DOK.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna zadeklarowana jako:		Ogółem	W odsetkach
pierwsza	druga		
Rosyjska	razem	8203	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	5176	63,1
	polska	2737	33,4
	inne	290	3,5
Słowacka	razem	2294	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	1889	82,4
	polska	233	10,2
	inne	171	7,5
Śląska	razem	435750	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	375635	86,2
	polska	42678	9,8
	niemiecka	16364	3,8
	inne	1073	0,2
Tatarska	razem	1000	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	665	66,5
	polska	242	24,2
	inne	93	9,3
Ukraińska	razem	38387	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	27630	72,0
	polska	9077	23,6
	bojkowska	231	0,6
	łemkowska	801	2,1
	inne	648	1,7
Wietnamska	razem	3585	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	2910	81,2
	polska	653	18,2
	inne	22	0,6
Włoska	razem	1690	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	912	54,0
	polska	702	41,5
	inne	76	4,5
Żydowska	razem	2488	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	1636	65,8
	polska	548	22,0
	inne	304	12,2
Inne	razem	20376	100,0
	nie wystąpiła (identyfikacja pojedyncza)	7312	35,9
	polska	887	4,4
	inne	12178	59,8
Bez przynależności narodowo-etnicznej	razem	399	100,0
Nieustalona	razem	521470	100,0

**TABL. 5. LUDNOŚĆ WEDŁUG RODZAJU I ZŁOŻONOŚCI IDENTYFIKACJI NARODOWO-
-ETNICZNYCH W 2011 ROKU**

Identyfikacja narodowo- etniczna <i>(wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)</i>	Ogółem*	Złożoność identyfikacji		Ogółem	Złożoność identyfikacji	
		jednorodna (pojedyncza)	złożona (podwójna)*		jednorodna (pojedyncza)	złożona (podwójna)
	w liczbach bezwzględnych			w odsetkach - poziomo		
OGÓLEM	38511824	x	x	x	x	x
Polska	37393651	36522211	871440	100,0	97,7	2,3
Inna niż polska	1467743	550404	917339	100,0	37,5	62,5
śląska	846719	375635	471085	100,0	44,4	55,6
kaszubska	232547	16377	216170	100,0	7,0	93,0
niemiecka	147814	44549	103265	100,0	30,1	69,9
ukraińska	51001	27630	23370	100,0	54,2	45,8
białoruska	46787	30195	16592	100,0	64,5	35,5
romska	17049	9899	7149	100,0	58,1	41,9
rosyjska	13046	5176	7870	100,0	39,7	60,3
amerykańska	11838	813	11026	100,0	6,9	93,1
łemkowska	10531	5612	4919	100,0	53,3	46,7
angielska	10495	1193	9303	100,0	11,4	88,6
włoska	8641	912	7729	100,0	10,6	89,4
francuska	7999	1094	6905	100,0	13,7	86,3
litewska	7863	4830	3032	100,0	61,4	38,6
żydowska	7508	1636	5871	100,0	21,8	78,2
wietnamska	4027	2910	1117	100,0	72,3	27,7
hiszpańska	3967	403	3564	100,0	10,2	89,8
holenderska	3927	520	3406	100,0	13,3	86,7
ormiańska	3623	2031	1591	100,0	56,1	43,9
grecka	3600	657	2943	100,0	18,3	81,7
czeska	3447	969	2477	100,0	28,1	71,9
słowacka	3240	1889	1351	100,0	58,3	41,7
kociewska	3065	9	3056	100,0	0,3	99,7
kanadyjska	2991	97	2893	100,0	3,3	96,7
górska	2935	96	2839	100,0	3,3	96,7
bułgarska	2171	885	1286	100,0	40,8	59,2
irlandzka	2131	217	1914	100,0	10,2	89,8
tatarska	1916	665	1251	100,0	34,7	65,3
szwedzka	1909	214	1695	100,0	11,2	88,8
węgierska	1728	413	1315	100,0	23,9	76,1
austriacka	1708	199	1509	100,0	11,6	88,4
australijaska	1595	82	1512	100,0	5,2	94,8

**TABL. 5. LUDNOŚĆ WEDŁUG RODZAJU I ZŁOŻONOŚCI IDENTYFIKACJI NARODOWO-
-ETNICZNYCH W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo- etniczna <i>(wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)</i>	Ogółem*	Złożoność identyfikacji		Ogółem	Złożoność identyfikacji	
		jednorodna (pojedyncza)	złożona (podwójna)*		jednorodna (pojedyncza)	złożona (podwójna)
	w liczbach bezwzględnych			w odsetkach - poziomo		
chińska	1539	989	550	100,0	64,3	35,7
wielkopolska	1515	380	1135	100,0	25,1	74,9
norweska	1489	151	1338	100,0	10,2	89,8
japońska	1460	341	1119	100,0	23,4	76,6
mazurska	1376	149	1227	100,0	10,8	89,2
hinduska	1357	702	655	100,0	51,7	48,3
arabska	1328	372	956	100,0	28,0	72,0
belgijska	1191	118	1073	100,0	9,9	90,1
turecka	1162	542	620	100,0	46,6	53,4
śląsko-cieszyńska	926	345	582	100,0	37,2	62,8
rumuńska	917	268	649	100,0	29,2	70,8
duńska	914	273	641	100,0	29,9	70,1
zagłębiowska	853	54	800	100,0	6,3	93,7
serbska	844	213	631	100,0	25,3	74,7
borowiacka	838	27	810	100,0	3,2	96,8
szwajcarska	828	90	737	100,0	10,9	89,1
chorwacka	823	152	671	100,0	18,5	81,5
nigeryjska	682	148	533	100,0	21,7	78,3
algierska	667	239	428	100,0	35,8	64,2
rusińska	638	34	604	100,0	5,3	94,7
szkocka	632	71	560	100,0	11,3	88,7
egipska	580	187	394	100,0	32,2	67,8
mongolska	578	331	247	100,0	57,2	42,8
gruzińska	536	170	366	100,0	31,7	68,3
macedońska	525	189	336	100,0	36,0	64,0
meksykańska	523	122	402	100,0	23,2	76,8
tunezyjska	507	198	309	100,0	39,1	60,9
ponadnarodowa (europejska, światowa itp.)	504	504	-	100,0	100,0	-
palestyńska	477	137	339	100,0	28,8	71,2
albańska	430	139	291	100,0	32,4	67,6
iracka	420	170	250	100,0	40,6	59,4
syryjska	411	117	294	100,0	28,5	71,5
kazachska	391	67	324	100,0	17,1	82,9
portugalska	391	66	325	100,0	16,9	83,1

**TABL. 5. LUDNOŚĆ WEDŁUG RODZAJU I ZŁOŻONOŚCI IDENTYFIKACJI NARODOWO-
-ETNICZNYCH W 2011 ROKU (DOK.)**

Identyfikacja narodowo- etniczna <i>(wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)</i>	Ogółem*	Złożoność identyfikacji		Ogółem	Złożoność identyfikacji	
		jednorodna (pojedyncza)	złożona (podwójna)*		jednorodna (pojedyncza)	złożona (podwójna)
	w liczbach bezwzględnych			w odsetkach - poziomo		
czeczeńska	388	247	141	100,0	63,7	36,3
bośniacka	380	89	291	100,0	23,4	76,6
brazylijska	374	104	269	100,0	27,9	72,1
libańska	361	41	320	100,0	11,3	88,7
afgańska	359	102	257	100,0	28,4	71,6
karaimska	346	233	113	100,0	67,4	32,6
mołdawska	338	162	177	100,0	47,7	52,3
mazowiecka	332	112	220	100,0	33,7	66,3
fińska	308	22	286	100,0	7,1	92,9
tybetańska	306	20	287	100,0	6,4	93,6
argentyńska	299	59	241	100,0	19,6	80,4
łotewska	293	68	225	100,0	23,1	76,9
marokańska	283	155	128	100,0	54,8	45,2
azerska	274	147	127	100,0	53,7	46,3
kurpiowska	269	9	260	100,0	3,5	96,5
kubańska	265	46	220	100,0	17,2	82,8
katalońska	263	37	226	100,0	14,1	85,9
bojkowska	258	14	245	100,0	5,3	94,7
indonezyjska	249	65	184	100,0	26,0	74,0
islandzka	249	20	229	100,0	7,9	92,1
pakietańska	248	143	104	100,0	57,9	42,1
słoweńska	244	50	194	100,0	20,6	79,4
filipińska	244	112	132	100,0	45,9	54,1
kurdyjska	224	117	106	100,0	52,4	47,6
koreańska	203	111	92	100,0	54,7	45,3
irańska	202	74	128	100,0	36,5	63,5
peruwiańska	200	36	164	100,0	18,0	82,0
inne	9744	2143	7601	100,0	22,0	78,0
Bez przynależności narodowo-etnicznej	399	x	x	x	x	x
Nieustalona	521470	x	x	x	x	x

* Respondenci mieli możliwość zadeklarowania dwóch narodowości - dane w kolumnach nie sumują się

**TABL. 6. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH W 2011 ROKU
(PEŁNA LISTA SKLASYFIKOWANYCH ODPOWIEDZI)**

Lp.	Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem*	Wskaźnik precyzji
1	OGÓLEM	38511824	0,00
2	Polska	37393651	0,03
3	Inna niż polska	1467743	0,26
4	abchaska	(1-99)	34,45
5	adygejska	(1-99)	37,42
6	afgańska	359	17,91
7	afroamerykańska	(1-99)	69,68
8	albańska	430	17,03
9	algierska	667	12,69
10	alzacka	(1-99)	37,99
11	amerykańska	11838	3,21
12	amharska	(1-99)	37,67
13	angielska	10495	3,03
14	arabska	1328	9,68
15	argentyńska	299	21,33
16	asyryjska	(1-99)	64,44
17	Aszanti	(1-99)	88,77
18	australijska	1595	9,22
19	austriacka	1708	8,02
20	awarska	(1-99)	59,77
21	azerska	274	18,92
22	bałkarska	(1-99)	54,15
23	baskijska	(1-99)	37,41
24	baszkirska	(1-99)	51,12
25	belgijska	1191	8,71
26	bengalska	(100-199)	43,91
27	berberyjska	(1-99)	41,46
28	białoruska	46787	1,39
29	biharska	(1-99)	94,54
30	birmańska	(1-99)	87,21
31	bojkowska	258	27,68
32	boliwijska	(1-99)	30,27
33	borowiacka	838	8,54
34	bośniacka	380	25,49
35	brazylijska	374	15,76
36	bretońska	(1-99)	61,38
37	brytyjska	(1-99)	26,12
38	bułgarska	2171	7,85
39	buriacka	(1-99)	54,31
40	chałchaska	(1-99)	82,82
41	chilijska	(100-199)	42,10
42	chińska	1539	11,01

**TABL. 6. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH W 2011 ROKU
(PEŁNA LISTA SKLASYFIKOWANYCH ODPOWIEDZI) (CD.)**

Lp.	Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem*	Wskaźnik precyzji
43	chorwacka	823	11,49
44	czarnogórska	(1-99)	34,60
45	czeczeńska	388	26,02
46	czerkieska	(1-99)	90,12
47	czeska	3447	5,66
48	czukocka	(1-99)	52,79
49	czuwaska	(1-99)	85,10
50	dargijska	(1-99)	51,43
51	dolnośląska	(100-199)	25,36
52	dominikańska	(1-99)	45,03
53	duńska	914	11,86
54	egipska	580	12,85
55	ekwadorska	(100-199)	25,75
56	estońska	(1-99)	27,73
57	etiopska	(100-199)	21,84
58	filipińska	244	19,12
59	fińska	308	18,65
60	flamandzka	(1-99)	29,90
61	francuska	7999	3,94
62	galisyjska	(100-199)	26,80
63	górska	2935	7,24
64	grecka	3600	5,44
65	gruzińska	536	16,70
66	gujańska	(1-99)	44,41
67	gwatemalska	(1-99)	60,44
68	haitańska	(1-99)	94,15
69	hazarska	(1-99)	64,10
70	hinduska	1357	12,58
71	hiszpańska	3967	5,47
72	holenderska	3927	5,05
73	honduraska	(1-99)	33,09
74	huculska	(100-199)	35,25
75	Igbo	(1-99)	41,78
76	indiańska	(100-199)	23,38
77	indonezyjska	249	25,47
78	inguska	(1-99)	66,96
79	iracka	420	20,97
80	irańska	202	43,31
81	irlandzka	2131	6,96
82	islandzka	249	24,62
83	jamajska	(100-199)	32,81
84	japońska	1460	9,66

**TABL. 6. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH W 2011 ROKU
(PEŁNA LISTA SKLASYFIKOWANYCH ODPOWIEDZI) (CD.)**

Lp.	Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem*	Wskaźnik precyzji
85	jawajska	(1-99)	62,18
86	jemeńska	(1-99)	92,51
87	kabardyńska	(1-99)	69,84
88	kałmucka	(1-99)	63,57
89	kameruńska	(1-99)	35,58
90	kanadyjska	2991	6,73
91	karaimska	346	16,83
92	kaszubska	232547	0,61
93	katalońska	263	22,77
94	kazachska	391	14,66
95	khmerska	(1-99)	42,67
96	kirgiska	(1-99)	90,89
97	kociewska	3065	6,51
98	kolumbijska	(100-199)	31,56
99	kongijska	(100-199)	46,40
100	koreańska	203	32,35
101	kostarykańska	(1-99)	49,44
102	kubańska	265	20,64
103	kumycka	(1-99)	92,52
104	kurdyjska	224	23,74
105	kurpiowska	269	19,98
106	łapońska	(1-99)	65,98
107	libańska	361	31,75
108	liberyjska	(1-99)	95,47
109	libijska	(100-199)	31,59
110	litewska	7863	2,76
111	luksemburska	(1-99)	34,97
112	łemkowska	10531	3,28
113	łotewska	293	18,61
114	łużycka	(1-99)	38,45
115	macedońska	525	16,48
116	malezyjska	(1-99)	61,19
117	malgaska	(1-99)	62,09
118	Malinke	(1-99)	90,10
119	maltańska	(1-99)	43,40
120	małopolska	(100-199)	32,65
121	maoryjska	(1-99)	83,67
122	marokańska	283	18,06
123	maryjska	(1-99)	64,49
124	mauretańska	(1-99)	88,33
125	mazowiecka	332	20,36
126	mazurska	1376	7,54

**TABL. 6. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH W 2011 ROKU
(PEŁNA LISTA SKLASYFIKOWANYCH ODPOWIEDZI) (CD.)**

Lp.	Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem*	Wskaźnik precyzji
127	meksykańska	523	17,89
128	mniejszość kulturowo-językowa głuchych	(1-99)	42,55
129	mołdawska	338	16,16
130	mongolska	578	16,15
131	nepalska	(100-199)	36,35
132	niemiecka	147814	0,75
133	nigeryjska	682	13,82
134	nikaraguańska	(1-99)	62,86
135	norweska	1489	7,92
136	nowozelandzka	(100-199)	25,13
137	ormiańska	3623	6,74
138	Oromo	(1-99)	52,29
139	osetyńska	(1-99)	60,60
140	pakistańska	248	22,07
141	palestyńska	477	18,49
142	papuaska	(1-99)	48,60
143	pasztuńska	(1-99)	66,54
144	pendzabska	(1-99)	62,12
145	perska	(1-99)	90,07
146	peruwiańska	200	28,08
147	podlaska	(100-199)	31,81
148	południowo-afrykańska	(1-99)	35,87
149	ponadnarodowa (europejska, ogólnoświatowa itp.)	504	16,47
150	portugalska	391	16,62
151	romska	17049	4,05
152	rosyjska	13046	2,86
153	rumuńska	917	12,47
154	rusińska	638	14,46
155	rwandyjska	(1-99)	91,28
156	salwadorska	(1-99)	99,00
157	senegalska	(1-99)	38,75
158	serbska	844	10,68
159	słowacka	3240	6,38
160	słoweńska	244	23,76
161	somalijska	(1-99)	71,23
162	spiska	(100-199)	20,04
163	sudańska	(1-99)	37,32
164	syngaleska	(1-99)	64,30
165	syryjska	411	17,71
166	szkocka	632	13,77
167	szwajcarska	828	10,76
168	szwedzka	1909	7,19

**TABL. 6. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH W 2011 ROKU
(PEŁNA LISTA SKLASYFIKOWANYCH ODPOWIEDZI) (DOK.)**

Lp.	Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem*	Wskaźnik precyzji
169	śląska	846719	0,34
170	śląsko-cieszyńska	926	13,12
171	tadżycka	(1-99)	42,01
172	tajska	(100-199)	31,33
173	tałycka	(100-199)	20,82
174	tamilska	(1-99)	96,83
175	tanzańska	(1-99)	42,59
176	tatarska	1916	9,61
177	tuańska	(100-199)	40,30
178	tunezyjska	507	15,71
179	turecka	1162	10,78
180	turkmeńska	(1-99)	52,49
181	tybetańska	306	17,83
182	udmurcka	(1-99)	46,94
183	ujgurska	(1-99)	85,18
184	ukraińska	51001	1,44
185	urugwajska	(1-99)	74,65
186	uzbecka	(1-99)	35,08
187	walijska	(1-99)	38,42
188	walońska	(1-99)	63,46
189	warmińska	(100-199)	19,44
190	warszawska	(100-199)	56,43
191	wenezuelska	(100-199)	37,88
192	węgierska	1728	8,98
193	wielkopolska	1515	10,82
194	wietnamska	4027	9,19
195	włoska	8641	3,43
196	zagłębiowska	853	10,63
197	zairska	(1-99)	67,46
198	zambijska	(1-99)	41,05
199	zuluska	(100-199)	24,24
200	żydowska	7508	4,19
201	inne - niesklasyfikowane	3608	6,09
202	Bez przynależności narodowo-etnicznej	399	18,15
203	Nieustalona	521470	0,40

* Ze względu na małą precyzję oszacowania dane dla liczebności mniejszych niż 200 podano w postaci przedziałowej

**TABL. 7. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH
W 2002 I 2011 ROKU**

Identyfikacja narodowo- -etniczna	2002 (tylko jedna identyfikacja)	2011 (możliwość dwóch identyfikacji)				
		Ogółem*	w tym według złożoności identyfikacji		w tym według kolejności deklaracji	
			jednorodna (pojedyncza)	złożona (podwójna)*	pierwsza	druga
OGÓLEM	38230080	38511824	x	x	x	x
Deklarujący przynależność narodowo- -etniczną	37455195	37989955	37072615	917339	37989955	917339
polska	36983720	37393651	36522211	871440	37310341	83310
inna niż polska	471475	1467743	550404	917339	679613	834029
w tym:						
śląska	173153	846719	375635	471085	435750	410969
kaszubska	5062	232547	16377	216170	17746	214801
niemiecka	152897	147814	44549	103265	74464	73350
ukraińska	30957	51001	27630	23370	38387	12613
białoruska	48737	46787	30195	16592	36399	10388
romska	12855	17049	9899	7149	12560	4489
rosyjska	6103	13046	5176	7870	8203	4842
amerykańska	1541	11838	813	11026	1239	10600
łemkowska	5863	10531	5612	4919	7086	3445
angielska	800	10495	1193	9303	1560	8935
włoska	1367	8641	912	7729	1690	6951
francuska	1633	7999	1094	6905	1506	6493
litewska	5846	7863	4830	3032	5599	2264
żydowska	1133	7508	1636	5871	2488	5020
wietnamska	1808	4027	2910	1117	3585	442
hiszpańska	242	3967	403	3564	496	3472
holenderska	540	3927	520	3406	860	3067
ormiańska	1082	3623	2031	1591	2971	652
grecka	1404	3600	657	2943	1083	2517
czeska	831	3447	969	2477	1307	2139
słowacka	2001	3240	1889	1351	2294	947
kociewska	-	3065	9	3056	19	3046
kanadyjska	513	2991	97	2893	297	2694
górska	-	2935	96	2839	96	2839
bułgarska	1112	2171	885	1286	1237	934
irlandzka	77	2131	217	1914	301	1830
tatarska	495	1916	665	1251	1000	916
szwedzka	258	1909	214	1695	325	1584
węgierska	579	1728	413	1315	710	1018
Bez przynależności narodowo-etnicznej	-	399	x	x	x	x
Nieustalona	774885	521470	x	x	x	x

* Respondenci mieli możliwość zadeklarowania dwóch narodowości - dane w kolumnach nie sumują się

**TABL. 8. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ PŁCI
I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Płeć		Charakter miejscowości	
		mężczyźni	kobiety	miasta	wieś
OGÓLEM	38511824	18643870	19867954	23405892	15105932
Polska	37393651	18083103	19310548	22649348	14744303
Inna niż polska	1467743	748811	718932	933618	534125
afgańska	359	295	64	292	67
albańska	430	317	113	331	99
algierska	667	485	181	570	96
amerykańska	11838	6048	5790	9367	2471
angielska	10495	4929	5566	8114	2381
arabska	1328	865	463	1196	132
argentyńska	299	178	121	274	25
australijska	1595	826	769	1286	309
austriacka	1708	932	776	1277	430
azerska	274	165	109	229	45
belgijska	1191	618	573	810	382
białoruska	46787	21773	25014	25924	20863
bojkowska	258	166	93	197	61
borowiacka	838	392	445	468	370
bośniacka	380	232	148	300	80
brazylijska	374	219	154	298	76
bułgarska	2171	1183	988	1841	329
chińska	1539	848	691	782	758
chorwacka	823	455	368	637	186
czeczeńska	388	234	154	285	104
czeska	3447	1937	1509	2657	790
duńska	914	573	341	736	178
egipska	580	403	177	485	95
filipińska	244	52	192	185	59
fińska	308	96	212	259	49
francuska	7999	3842	4157	6625	1375
górska	2935	1570	1365	1424	1510
grecka	3600	1741	1859	3081	518
gruzińska	536	246	290	470	66
hinduska	1357	757	599	1010	347
hiszpańska	3967	1952	2015	3269	698

TABL. 8. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (CD.)

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Płeć		Charakter miejscowości	
		mężczyźni	kobiety	miasta	wieś
holenderska	3927	2167	1760	2635	1292
indonezyjska	249	196	52	215	34
iracka	420	243	177	376	44
irańska	202	130	72	179	23
irlandzka	2131	1167	964	1728	403
islandzka	249	125	124	175	74
japońska	1460	698	762	1310	150
kanadyjska	2991	1588	1403	2321	670
karaimska	346	200	146	317	29
kaszubska	232547	118634	113913	82407	150140
katalońska	263	222	42	219	44
kazachska	391	183	208	296	95
kociewska	3065	1641	1425	971	2094
koreańska	203	97	106	188	15
kubańska	265	188	77	219	46
kurdyjska	224	176	48	186	37
kurpiowska	269	135	134	174	95
libańska	361	207	154	332	29
litewska	7863	3717	4145	3434	4428
łemkowska	10531	5308	5224	4847	5684
łotewska	293	114	178	250	42
macedońska	525	333	192	515	10
marokańska	283	233	50	253	30
mazowiecka	332	189	144	298	35
mazurska	1376	826	551	932	445
meksykańska	523	275	248	473	50
mołdawska	338	138	200	252	87
mongolska	578	229	349	515	63
niemiecka	147814	76191	71623	60702	87112
nigeryjska	682	415	267	649	33
norweska	1489	969	520	1181	309
ormiańska	3623	2116	1507	3042	580
pakistańska	248	216	32	213	35
palestyńska	477	370	107	402	75

TABL. 8. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Płeć		Charakter miejscowości	
		mężczyźni	kobiety	miasta	wieś
peruwiańska	200	135	66	187	13
ponadnarodowa (europejska, światowa)	504	304	201	406	98
portugalska	391	184	207	335	56
romska	17049	8244	8805	15628	1421
rosyjska	13046	4355	8691	10705	2341
rumuńska	917	475	442	749	168
rusińska	638	337	301	500	138
serbska	844	556	288	699	145
słowacka	3240	1707	1533	1487	1753
słoweńska	244	123	121	198	46
syryjska	411	319	92	333	78
szkocka	632	374	257	484	148
szwajcarska	828	417	411	631	196
szwedzka	1909	977	932	1513	396
śląska	846719	437825	408894	606474	240245
śląsko-cieszyńska	926	493	433	701	226
tatarska	1916	1070	846	1681	235
tunezyjska	507	374	133	444	64
turecka	1162	724	438	960	202
tybetańska	306	178	128	261	45
ukraińska	51001	21838	29163	31307	19694
węgierska	1728	861	867	1483	245
wielkopolska	1515	1014	500	1075	439
wietnamska	4027	2303	1724	3434	593
włoska	8641	3602	5039	6631	2009
zagłębiowska	853	469	385	848	6
żydowska	7508	3944	3563	6626	882
inna	9744	6013	3732	7900	1845
Bez przynależności etnicznej	399	245	154	376	23
Nieustalona	521470	253390	268080	382277	139193

* Respondenci mieli możliwość zadeklarowania dwóch narodowości - dane w kolumnach nie sumują się

**TABL. 9. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ
POSIADANIA OBYWATELSTWA POLSKIEGO, PŁCI I CHARAKTERU
MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Posiadający obywatelstwo polskie	Nieposiadający obywatelstwa polskiego	Obywatelstwo nieustalone
OGÓŁEM	38511824	38445564	57456	8805
Polska	37393651	37366033	25800	1818
Inna niż polska	1467743	1421562	46078	103
śląska	846719	846192	456	71
kaszubska	232547	232530	17	-
niemiecka	147814	144265	3522	27
ukraińska	51001	39549	11451	-
białoruska	46787	44065	2714	8
romska	17049	16731	318	-
rosyjska	13046	8945	4101	-
amerykańska	11838	10994	844	-
łemkowska	10531	10506	25	-
angielska	10495	9281	1214	-
włoska	8641	7449	1191	-
francuska	7999	6983	1016	-
litewska	7863	7382	481	-
żydowska	7508	7421	87	-
inne	92957	73487	19465	5
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	521869	514035	883	6951
MĘŻCZYŹNI	18643870	18607337	29888	6645
Polska	18083103	18069441	12661	1001
Inna niż polska	748811	724670	24079	62
śląska	437825	437548	232	45
kaszubska	118634	118621	13	-
niemiecka	76191	73699	2488	4
ukraińska	21838	18522	3316	-
białoruska	21773	20959	806	8
romska	8244	8127	117	-
rosyjska	4355	3251	1104	-
amerykańska	6048	5535	514	-
łemkowska	5308	5303	5	-
angielska	4929	3958	972	-
włoska	3602	2578	1024	-
francuska	3842	3092	750	-
litewska	3717	3565	152	-
żydowska	3944	3867	78	-
inne	52376	39429	12942	5
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	253635	247481	515	5639

**TABL. 9. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ
POSIADANIA OBYWATELSTWA POLSKIEGO, PŁCI I CHARAKTERU
MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Posiadający obywatelstwo polskie	Nieposiadający obywatelstwa polskiego	Obywatelstwo nieustalone
KOBIETY	19867954	19838227	27568	2160
Polska	19310548	19296592	13139	817
Inna niż polska	718932	696892	21999	41
śląska	408894	408644	224	26
kaszubska	113913	113909	4	-
niemiecka	71623	70567	1034	22
ukraińska	29163	21028	8135	-
białoruska	25014	23106	1908	-
romska	8805	8604	201	-
rosyjska	8691	5693	2997	-
amerykańska	5790	5459	331	-
łemkowska	5224	5203	21	-
angielska	5566	5323	243	-
włoska	5039	4872	167	-
francuska	4157	3891	266	-
litewska	4145	3817	329	-
żydowska	3563	3554	9	-
inne	40581	34059	6523	-
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	268234	266554	368	1312
MIASTA	23405892	23354451	43388	8053
Polska	22649348	22628378	19517	1454
Inna niż polska	933618	898666	34858	94
śląska	606474	606130	273	71
kaszubska	82407	82394	13	-
niemiecka	60702	58529	2150	23
ukraińska	31307	23288	8019	-
białoruska	25924	23911	2006	8
romska	15628	15347	281	-
rosyjska	10705	7278	3427	-
amerykańska	9367	8665	703	-
łemkowska	4847	4829	18	-
angielska	8114	7143	971	-
włoska	6631	5744	888	-
francuska	6625	5781	844	-
litewska	3434	3051	383	-
żydowska	6626	6557	69	-
inne	71157	55709	15448	-
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	382653	375465	620	6568

**TABL. 9. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ
POSIADANIA OBYWATELSTWA POLSKIEGO, PŁCI I CHARAKTERU
MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Posiadający obywatelstwo polskie	Nieposiadający obywatelstwa polskiego	Obywatelstwo nieustalone
WIEŚ	15105932	15091112	14068	752
Polska	14744303	14737655	6283	365
Inna niż polska	534125	522897	11220	8
śląska	240245	240063	182	-
kaszubska	150140	150136	4	-
niemiecka	87112	85736	1372	4
ukraińska	19694	16262	3432	-
białoruska	20863	20155	708	-
romska	1421	1384	37	-
rosyjska	2341	1667	674	-
amerykańska	2471	2329	142	-
łemkowska	5684	5677	7	-
angielska	2381	2138	244	-
włoska	2009	1706	304	-
francuska	1375	1203	172	-
litewska	4428	4330	98	-
żydowska	882	864	18	-
inne	21800	17778	4017	5
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	139217	138570	263	383

* Respondenci mieli możliwość zadeklarowania dwóch narodowości - dane w kolumnach nie sumują się

TABL. 10. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ KRAJU URODZENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Miejsce urodzenia		
		Polska	inny kraj	nieustalone
OGÓLEM	38511824	37820761	674866	16197
Polska	37393651	36772325	614829	6497
Inna niż polska	1467743	1380791	86594	359
śląska	846719	840966	5629	125
kaszubska	232547	231821	712	14
niemiecka	147814	138365	9340	109
ukraińska	51001	34392	16589	19
białoruska	46787	41773	4983	31
romska	17049	16015	1033	-
rosyjska	13046	4331	8706	9
amerykańska	11838	9136	2685	17
łemkowska	10531	10420	106	5
angielska	10495	8272	2223	-
włoska	8641	6181	2459	-
francuska	7999	4927	3063	9
litewska	7863	6559	1304	-
żydowska	7508	7117	391	-
inne	92957	63107	29787	63
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	521869	497497	14805	9567
MĘŻCZYŹNI	18643870	18356111	277718	10041
Polska	18083103	17831207	248529	3367
Inna niż polska	748811	707396	41226	190
śląska	437825	435086	2682	58
kaszubska	118634	118308	326	-
niemiecka	76191	71211	4936	44
ukraińska	21838	17255	4566	16
białoruska	21773	20309	1441	23
romska	8244	7821	423	-
rosyjska	4355	2216	2139	-
amerykańska	6048	4559	1484	5
łemkowska	5308	5266	37	5
angielska	4929	3469	1460	-
włoska	3602	1867	1735	-
francuska	3842	2146	1693	4
litewska	3717	3314	404	-
żydowska	3944	3757	188	-
inne	52376	33386	18945	45
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	253635	240350	6672	6612

TABL. 10. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ KRAJU URODZENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (CD.)

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Miejsce urodzenia		
		Polska	inny kraj	nieustalone
KOBIETY	19867954	19464650	397147	6157
Polska	19310548	18941118	366301	3130
Inna niż polska	718932	673395	45368	169
śląska	408894	405880	2946	68
kaszubska	113913	113512	386	14
niemiecka	71623	67154	4404	65
ukraińska	29163	17137	12023	3
białoruska	25014	21463	3542	8
romska	8805	8194	611	-
rosyjska	8691	2115	6567	9
amerykańska	5790	4577	1202	11
łemkowska	5224	5154	69	-
angielska	5566	4802	763	-
włoska	5039	4314	725	-
francuska	4157	2781	1370	5
litewska	4145	3245	900	-
żydowska	3563	3360	203	-
inne	40581	29721	10842	19
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	268234	257147	8133	2955
MIASTA	23405892	22899754	493166	12972
Polska	22649348	22195678	449206	4464
Inna niż polska	933618	868222	65137	260
śląska	606474	602909	3462	103
kaszubska	82407	81972	431	4
niemiecka	60702	55414	5256	32
ukraińska	31307	19673	11620	14
białoruska	25924	22180	3716	28
romska	15628	14696	932	-
rosyjska	10705	3418	7277	9
amerykańska	9367	7197	2154	17
łemkowska	4847	4793	49	5
angielska	8114	6387	1727	-
włoska	6631	4802	1829	-
francuska	6625	4008	2607	9
litewska	3434	2376	1058	-
żydowska	6626	6269	356	-
inne	71157	47106	23988	63
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	382653	363523	10691	8439

TABL. 10. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ KRAJU URODZENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Miejsce urodzenia		
		Polska	inny kraj	nieustalone
WIEŚ	15105932	14921007	181700	3225
Polska	14744303	14576647	165623	2033
Inna niż polska	534125	512569	21457	99
śląska	240245	238056	2166	23
kaszubska	150140	149849	281	10
niemiecka	87112	82951	4084	77
ukraińska	19694	14719	4969	5
białoruska	20863	19593	1267	3
romska	1421	1319	101	-
rosyjska	2341	913	1428	-
amerykańska	2471	1939	531	-
łemkowska	5684	5627	57	-
angielska	2381	1885	496	-
włoska	2009	1379	630	-
francuska	1375	919	455	-
litewska	4428	4183	246	-
żydowska	882	847	35	-
inne	21800	16001	5799	-
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	139217	133974	4114	1129

* Respondenci mieli możliwość zadeklarowania dwóch narodowości - dane w kolumnach nie sumują się

**TABL. 11. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ
EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA
W 2011 ROKU**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Ekonomiczne grupy wieku				
		wiek przedproduk- cyjny	wiek produkcyjny			wiek poproduk- cyjny
			razem	mobilny	niemobilny	
OGÓLEM	38511824	7202273	24797408	15418861	9378547	6512143
Polska	37393651	7052740	24053046	14961272	9091774	6287865
Inna niż polska	1467743	197907	983687	593470	390217	286149
śląska	846719	106846	564231	328918	235313	175642
kaszubska	232547	42639	153383	93042	60342	36525
niemiecka	147814	12303	97244	60250	36994	38267
ukraińska	51001	6090	35440	22236	13204	9471
białoruska	46787	4026	27257	14600	12656	15504
romska	17049	4970	11014	7390	3624	1065
rosyjska	13046	1014	9139	5334	3805	2893
amerykańska	11838	2064	8175	5331	2844	1599
łemkowska	10531	1143	6723	4016	2707	2666
angielska	10495	2171	7851	6372	1479	473
włoska	8641	1823	6035	4468	1567	782
francuska	7999	1142	5108	3570	1538	1750
litewska	7863	1069	5083	3078	2005	1710
żydowska	7508	440	6101	3788	2312	967
inne	92957	13748	69595	48294	21301	9614
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	521869	74390	361638	233153	128485	85841
MĘŻCZYŹNI	18643870	3691430	12973926	7821177	5152749	1978514
Polska	18083103	3612530	12566592	7582078	4984514	1903981
Inna niż polska	748811	102264	545653	317752	227901	100894
śląska	437825	55922	320627	183778	136849	61276
kaszubska	118634	22038	84297	48869	35428	12299
niemiecka	76191	6379	54447	31289	23158	15365
ukraińska	21838	3071	15587	9007	6580	3180
białoruska	21773	2106	14110	6878	7231	5558
romska	8244	2362	5530	3684	1846	351
rosyjska	4355	447	3352	1826	1527	555
amerykańska	6048	910	4540	2776	1764	598
łemkowska	5308	524	3780	2177	1603	1004
angielska	4929	1016	3741	2798	943	172
włoska	3602	942	2438	1694	744	222
francuska	3842	523	2708	1749	958	612
litewska	3717	587	2589	1476	1113	542
żydowska	3944	208	3420	1884	1536	316
inne	52376	7103	41337	27440	13897	3936
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	253635	39866	189705	115367	74339	24064

**TABL. 11. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ
EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA
W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Ekonomiczne grupy wieku				
		wiek przedproduk- cyjny	wiek produkcyjny			wiek poproduk- cyjny
			razem	mobilny	niemobilny	
KOBIETY	19867954	3510843	11823482	7597684	4225798	4533629
Polska	19310548	3440210	11486454	7379194	4107260	4383884
Inna niż polska	718932	95643	438034	275719	162316	185255
śląska	408894	50923	243605	145141	98464	114366
kaszubska	113913	20601	69086	44173	24913	24226
niemiecka	71623	5924	42797	28961	13836	22902
ukraińska	29163	3019	19853	13229	6624	6291
białoruska	25014	1920	13147	7722	5425	9947
romska	8805	2608	5484	3706	1778	714
rosyjska	8691	567	5786	3508	2278	2338
amerykańska	5790	1154	3635	2555	1080	1001
łemkowska	5224	619	2943	1839	1104	1662
angielska	5566	1155	4110	3574	536	301
włoska	5039	881	3597	2774	823	560
francuska	4157	619	2400	1820	580	1138
litewska	4145	483	2495	1603	892	1168
żydowska	3563	232	2681	1904	777	651
inne	40581	6645	28259	20854	7405	5678
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	268234	34524	171933	117786	54147	61778
MIASTA	23405892	3975859	15258306	9325898	5932408	4171727
Polska	22649348	3874983	14747080	9006832	5740248	4027285
Inna niż polska	933618	112943	636373	380101	256272	184303
śląska	606474	70704	408547	235933	172614	127223
kaszubska	82407	10152	55413	30673	24740	16842
niemiecka	60702	4674	39619	24319	15300	16408
ukraińska	31307	3719	22510	14499	8012	5078
białoruska	25924	2513	17317	9583	7734	6094
romska	15628	4582	10085	6791	3294	962
rosyjska	10705	766	7509	4423	3086	2430
amerykańska	9367	1670	6471	4200	2271	1226
łemkowska	4847	418	3289	2087	1202	1141
angielska	8114	1666	6109	4914	1195	339
włoska	6631	1317	4627	3425	1203	687
francuska	6625	964	4171	2995	1175	1491
litewska	3434	312	2252	1373	878	871
żydowska	6626	321	5438	3436	2002	867
inne	71157	10225	53846	37869	15977	7087
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	382653	54867	266257	176592	89664	61530

**TABL. 11. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ
EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA
W 2011 ROKU (DOK.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Ekonomiczne grupy wieku				
		wiek przedproduk- cyjny	wiek produkcyjny			wiek poproduk- cyjny
			razem	mobilny	niemobilny	
WIEŚ	15105932	3226414	9539102	6092963	3446139	2340416
Polska	14744303	3177757	9305966	5954440	3351526	2260580
Inna niż polska	534125	84965	347314	213369	133945	101846
śląska	240245	36142	155684	92985	62699	48419
kaszubska	150140	32487	97970	62369	35602	19683
niemiecka	87112	7629	57625	35931	21694	21859
ukraińska	19694	2371	12930	7738	5192	4393
białoruska	20863	1512	9940	5017	4923	9410
romska	1421	388	929	600	330	103
rosyjska	2341	248	1630	911	719	463
amerykańska	2471	393	1704	1131	573	373
łemkowska	5684	725	3434	1929	1505	1525
angielska	2381	505	1742	1458	284	134
włoska	2009	506	1408	1043	364	96
francuska	1375	178	937	574	363	259
litewska	4428	757	2832	1705	1127	839
żydowska	882	119	663	352	311	100
inne	21800	3523	15749	10425	5324	2527
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	139217	19524	95381	56561	38821	24312

* Respondenci mieli możliwość zadeklarowania dwóch narodowości - dane w kolumnach nie sumują się

TABL. 12. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ BIOLOGICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Biologiczne grupy wieku			Ogółem	Biologiczne grupy wieku		
		0-14 lat	15-64	65 lat i więcej		0-14 lat	15-64	65 lat i więcej
	w liczbach bezwzględnych*				w odsetkach - struktura pozioma			
OGÓLEM	38511824	5832210	27449462	5230152	100,0	15,1	71,3	13,6
Polska	37393651	5725024	26632835	5035792	100,0	15,3	71,2	13,5
Inna niż polska	1467743	154774	1070357	242612	100,0	10,5	72,9	16,5
śląska	846719	82532	615837	148350	100,0	9,7	72,7	17,5
kaszubska	232547	34019	169115	29413	100,0	14,6	72,7	12,6
niemiecka	147814	9316	102785	35714	100,0	6,3	69,5	24,2
ukraińska	51001	4752	38062	8187	100,0	9,3	74,6	16,1
białoruska	46787	3035	30139	13612	100,0	6,5	64,4	29,1
romska	17049	4068	12183	797	100,0	23,9	71,5	4,7
rosyjska	13046	733	9935	2377	100,0	5,6	76,2	18,2
amerykańska	11838	1570	8907	1361	100,0	13,3	75,2	11,5
łemkowska	10531	837	7369	2325	100,0	8,0	70,0	22,1
angielska	10495	1834	8376	285	100,0	17,5	79,8	2,7
włoska	8641	1523	6628	490	100,0	17,6	76,7	5,7
francuska	7999	964	5391	1644	100,0	12,1	67,4	20,6
litewska	7863	822	5555	1486	100,0	10,5	70,7	18,9
żydowska	7508	332	6528	648	100,0	4,4	86,9	8,6
inne	92957	11106	74076	7775	100,0	11,9	79,7	8,4
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	521869	48176	400241	73452	100,0	9,2	76,7	14,1
MEŻCZYŹNI	18643870	2991662	13673694	1978514	100,0	16,0	73,3	10,6
Polska	18083103	2935191	13243930	1903981	100,0	16,2	73,2	10,5
Inna niż polska	748811	79576	568341	100894	100,0	10,6	75,9	13,5
śląska	437825	42813	333736	61276	100,0	9,8	76,2	14,0
kaszubska	118634	17480	88854	12299	100,0	14,7	74,9	10,4
niemiecka	76191	4812	56014	15365	100,0	6,3	73,5	20,2
ukraińska	21838	2332	16326	3180	100,0	10,7	74,8	14,6
białoruska	21773	1602	14614	5558	100,0	7,4	67,1	25,5
romska	8244	1939	5953	351	100,0	23,5	72,2	4,3
rosyjska	4355	309	3491	555	100,0	7,1	80,2	12,8
amerykańska	6048	692	4758	598	100,0	11,4	78,7	9,9
łemkowska	5308	378	3926	1004	100,0	7,1	74,0	18,9
angielska	4929	922	3836	172	100,0	18,7	77,8	3,5
włoska	3602	822	2558	222	100,0	22,8	71,0	6,2
francuska	3842	477	2753	612	100,0	12,4	71,7	15,9
litewska	3717	453	2722	542	100,0	12,2	73,2	14,6
żydowska	3944	127	3502	316	100,0	3,2	88,8	8,0
inne	52376	5824	42616	3936	100,0	11,1	81,4	7,5
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	253635	25981	203590	24064	100,0	10,2	80,3	9,5

TABL. 12. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ BIOLOGICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (CD.)

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Biologiczne grupy wieku			Ogółem	Biologiczne grupy wieku		
		0-14 lat	15-64	65 lat i więcej		0-14 lat	15-64	65 lat i więcej
	w liczbach bezwzględnych*				w odsetkach - struktura pozioma			
KOBIETY	19867954	2840548	13775768	3251638	100,0	14,3	69,3	16,4
Polska	19310548	2789832	13388905	3131811	100,0	14,4	69,3	16,2
Inna niż polska	718932	75198	502016	141718	100,0	10,5	69,8	19,7
śląska	408894	39720	282101	87074	100,0	9,7	69,0	21,3
kaszubska	113913	16538	80261	17114	100,0	14,5	70,5	15,0
niemiecka	71623	4503	46771	20349	100,0	6,3	65,3	28,4
ukraińska	29163	2420	21735	5007	100,0	8,3	74,5	17,2
białoruska	25014	1434	15526	8054	100,0	5,7	62,1	32,2
romska	8805	2129	6230	446	100,0	24,2	70,8	5,1
rosyjska	8691	424	6444	1822	100,0	4,9	74,2	21,0
amerykańska	5790	877	4150	763	100,0	15,1	71,7	13,2
łemkowska	5224	460	3443	1321	100,0	8,8	65,9	25,3
angielska	5566	912	4540	113	100,0	16,4	81,6	2,0
włoska	5039	701	4070	268	100,0	13,9	80,8	5,3
francuska	4157	487	2637	1033	100,0	11,7	63,4	24,8
litewska	4145	368	2833	944	100,0	8,9	68,3	22,8
żydowska	3563	205	3026	332	100,0	5,7	84,9	9,3
inne	40581	5282	31460	3839	100,0	13,0	77,5	9,5
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	268234	22195	196651	49389	100,0	8,3	73,3	18,4
MIASTA	23405892	3239023	16875015	3291854	100,0	13,8	72,1	14,1
Polska	22649348	3167149	16313897	3168303	100,0	14,0	72,0	14,0
Inna niż polska	933618	88397	691407	153814	100,0	9,5	74,1	16,5
śląska	606474	54885	445392	106197	100,0	9,0	73,4	17,5
kaszubska	82407	8053	61040	13313	100,0	9,8	74,1	16,2
niemiecka	60702	3521	41940	15241	100,0	5,8	69,1	25,1
ukraińska	31307	2964	24084	4260	100,0	9,5	76,9	13,6
białoruska	25924	1898	18955	5072	100,0	7,3	73,1	19,6
romska	15628	3733	11190	705	100,0	23,9	71,6	4,5
rosyjska	10705	584	8145	1975	100,0	5,5	76,1	18,5
amerykańska	9367	1273	7027	1067	100,0	13,6	75,0	11,4
łemkowska	4847	293	3588	966	100,0	6,0	74,0	19,9
angielska	8114	1407	6529	178	100,0	17,3	80,5	2,2
włoska	6631	1059	5142	429	100,0	16,0	77,5	6,5
francuska	6625	798	4406	1421	100,0	12,0	66,5	21,4
litewska	3434	233	2409	792	100,0	6,8	70,1	23,1
żydowska	6626	229	5823	574	100,0	3,5	87,9	8,7
inne	71157	8253	57206	5699	100,0	11,6	80,4	8,0
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	382653	35357	294694	52602	100,0	9,2	77,0	13,7

TABL. 12. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ BIOLOGICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Biologiczne grupy wieku			Ogółem	Biologiczne grupy wieku		
		0-14 lat	15-64	65 lat i więcej		0-14 lat	15-64	65 lat i więcej
	w liczbach bezwzględnych*				w odsetkach - struktura pozioma			
WIEŚ	15105932	2593187	10574447	1938298	100,0	17,2	70,0	12,8
Polska	14744303	2557875	10318938	1867489	100,0	17,3	70,0	12,7
Inna niż polska	534125	66377	378950	88797	100,0	12,4	70,9	16,6
śląska	240245	27647	170445	42153	100,0	11,5	70,9	17,5
kaszubska	150140	25965	108075	16100	100,0	17,3	72,0	10,7
niemiecka	87112	5795	60845	20473	100,0	6,7	69,8	23,5
ukraińska	19694	1788	13978	3927	100,0	9,1	71,0	19,9
białoruska	20863	1138	11184	8540	100,0	5,5	53,6	40,9
romska	1421	335	993	93	100,0	23,6	69,9	6,5
rosyjska	2341	149	1790	402	100,0	6,4	76,5	17,2
amerykańska	2471	296	1880	294	100,0	12,0	76,1	11,9
łemkowska	5684	544	3780	1359	100,0	9,6	66,5	23,9
angielska	2381	427	1847	107	100,0	17,9	77,6	4,5
włoska	2009	464	1485	60	100,0	23,1	73,9	3,0
francuska	1375	166	985	224	100,0	12,1	71,6	16,3
litewska	4428	588	3146	694	100,0	13,3	71,1	15,7
żydowska	882	103	704	75	100,0	11,6	79,9	8,5
inne	21800	2853	16871	2076	100,0	13,1	77,4	9,5
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	139217	12819	105547	20851	100,0	9,2	75,8	15,0

* Respondenci mieli możliwość zadeklarowania dwóch narodowości - dane w kolumnach nie sumują się

TABL. 13. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ DZIESIĘCIOLETNICH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Dziesięcioletnie grupy wieku							
		0-9 lat	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 lat i więcej
OGÓLEM	38511824	3860393	4364789	6094932	5919144	4836081	5822854	3769051	3844580
Polska	37393651	3795167	4247996	5912840	5752356	4677330	5650494	3660483	3696986
Inna niż polska	1467743	97365	136022	223145	227196	221277	232368	155355	175016
śląska	846719	51138	76227	126990	121395	126105	142164	98888	103812
kaszubska	232547	21228	28025	35999	34506	33196	35671	22208	21714
niemiecka	147814	5284	9620	20651	23990	26472	20215	13286	28296
ukraińska	51001	3007	4119	6843	9794	8825	7893	4052	6468
białoruska	46787	1889	2938	5117	5806	6338	7566	6451	10682
romska	17049	2803	2792	3144	2455	2438	2118	848	451
rosyjska	13046	425	735	1584	2394	2369	2307	1316	1915
amerykańska	11838	1066	1451	2011	2131	1414	1725	1044	996
łemkowska	10531	544	841	1471	1498	1575	1590	1295	1717
angielska	10495	1338	1204	2890	2573	1008	866	402	214
włoska	8641	1084	995	1294	2169	1266	868	644	321
francuska	7999	702	536	1251	1614	1029	953	614	1299
litewska	7863	514	739	1111	1317	968	1270	841	1103
żydowska	7508	214	359	1381	1654	1186	1385	954	374
inne	92957	7681	8364	17540	20402	14804	12076	7030	5059
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	521869	27796	65938	99545	81840	67596	79125	41207	58821
MEŻCZYŹNI	18643870	1980507	2233543	3097192	2999976	2429824	2822826	1706510	1373492
Polska	18083103	1946481	2172110	3002523	2913133	2344631	2730641	1652316	1321269
Inna niż polska	748811	50069	70967	118206	121800	120061	122591	75935	69181
śląska	437825	26516	40621	71021	67817	69188	74329	47628	40706
kaszubska	118634	10952	14641	18638	18273	17602	18832	11038	8659
niemiecka	76191	2704	4999	9834	12743	15437	11794	7022	11658
ukraińska	21838	1516	2079	2895	3759	3776	3584	1818	2411
białoruska	21773	1008	1428	2353	2802	3066	3930	2947	4239
romska	8244	1349	1365	1620	1136	1122	1066	385	200
rosyjska	4355	167	341	671	740	720	824	474	419
amerykańska	6048	455	737	1060	1055	783	920	659	380
łemkowska	5308	238	406	759	859	832	863	647	704
angielska	4929	718	425	1109	1217	692	454	190	124
włoska	3602	562	481	464	807	525	358	272	132
francuska	3842	369	212	542	830	555	559	311	465
litewska	3717	295	388	503	629	490	636	377	400
żydowska	3944	89	157	720	776	680	845	502	176
inne	52376	3944	4247	9215	12054	9243	7261	3962	2450
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	253635	14851	34496	48974	40301	34715	42047	21511	16739

TABL. 13. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ DZIESIĘCIOLETNICH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (CD.)

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Dziesięcioletnie grupy wieku							
		0-9 lat	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 lat i więcej
KOBIETY	19867954	1879886	2131246	2997740	2919168	2406257	3000028	2062541	2471088
Polska	19310548	1848686	2075887	2910318	2839222	2332698	2919853	2008167	2375717
Inna niż polska	718932	47296	65055	104939	105396	101215	109776	79420	105835
śląska	408894	24623	35607	55970	53577	56917	67835	51260	63106
kaszubska	113913	10276	13385	17360	16232	15594	16840	11170	13056
niemiecka	71623	2580	4622	10817	11246	11035	8420	6264	16638
ukraińska	29163	1491	2039	3947	6035	5049	4310	2235	4057
białoruska	25014	881	1510	2764	3004	3272	3636	3504	6443
romska	8805	1454	1426	1523	1319	1317	1052	463	251
rosyjska	8691	259	394	913	1654	1649	1483	843	1495
amerykańska	5790	611	714	951	1077	631	804	385	616
łemkowska	5224	305	436	713	639	742	727	648	1013
angielska	5566	620	779	1781	1356	316	412	211	90
włoska	5039	521	514	830	1362	742	510	371	189
francuska	4157	333	324	709	784	474	394	304	834
litewska	4145	219	350	609	689	477	633	465	703
żydowska	3563	126	202	661	879	506	540	453	198
inne	40581	3737	4117	8326	8348	5560	4815	3068	2610
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	268234	12945	31443	50571	41539	32881	37078	19696	42082
MIASTA	23405892	2189909	2347009	3686508	3676286	2861016	3756285	2510798	2378081
Polska	22649348	2145512	2266951	3554778	3561906	2758551	3639232	2436204	2286215
Inna niż polska	933618	57346	76659	142690	149381	137375	155095	108030	107042
śląska	606474	34860	49776	90898	88966	88288	105570	75765	72351
kaszubska	82407	5200	6632	11200	12414	11558	15129	10639	9634
niemiecka	60702	2094	3623	8179	9976	10178	8482	6604	11566
ukraińska	31307	1928	2408	4451	6585	5376	4854	2453	3253
białoruska	25924	1254	1805	3489	3723	4078	4581	3159	3835
romska	15628	2575	2577	2881	2257	2211	1943	783	402
rosyjska	10705	372	507	1355	1990	1875	1885	1126	1595
amerykańska	9367	851	1174	1643	1704	1052	1377	793	775
łemkowska	4847	183	297	837	796	699	746	660	627
angielska	8114	1036	911	2173	2034	803	712	312	133
włoska	6631	768	757	1067	1646	899	677	535	282
francuska	6625	592	453	1064	1384	782	750	464	1134
litewska	3434	182	193	398	728	378	578	400	577
żydowska	6626	145	294	1292	1518	987	1200	871	319
inne	71157	5835	6133	13980	16195	10950	9032	5397	3636
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	382653	20593	49840	79439	59115	46683	55710	28940	42332

TABL. 13. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ DZIESIĘCIOLETNICH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Dziesięcioletnie grupy wieku							
		0-9 lat	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 lat i więcej
WIEŚ	15105932	1670484	2017780	2408424	2242858	1975065	2066569	1258253	1466499
Polska	14744303	1649655	1981045	2358062	2190450	1918779	2011261	1224279	1410771
Inna niż polska	534125	40019	59363	80455	77815	83902	77273	47325	67974
śląska	240245	16278	26451	36092	32429	37817	36594	23123	31461
kaszubska	150140	16028	21393	24799	22091	21638	20542	11569	12081
niemiecka	87112	3190	5998	12472	14014	16294	11732	6682	16731
ukraińska	19694	1079	1711	2392	3209	3449	3040	1599	3215
białoruska	20863	635	1133	1628	2084	2259	2985	3292	6846
romska	1421	228	214	262	198	227	176	66	49
rosyjska	2341	53	228	229	404	494	421	190	320
amerykańska	2471	216	277	368	428	362	347	251	222
łemkowska	5684	360	544	634	702	876	844	635	1090
angielska	2381	302	294	717	538	206	154	89	81
włoska	2009	316	238	226	524	368	191	108	39
francuska	1375	110	84	187	230	247	202	150	165
litewska	4428	332	546	714	589	590	691	441	526
żydowska	882	69	65	88	137	200	185	84	55
inne	21800	1846	2232	3561	4208	3854	3043	1634	1423
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	139217	7203	16098	20106	22725	20914	23415	12266	16489

* Respondenci mieli możliwość zadeklarowania dwóch narodowości - dane w kolumnach nie sumują się

**TABL. 14. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-
-ETNICZNYCH* ORAZ STANU CYWILNEGO PRAWNEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA
ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawalerowie, panny	żonaci, zameżne	wdowcy, wdowy	rozwiedzeni, rozwidzione	nieustalony
OGÓLEM	32679614	9420051	18236423	3126787	1629482	266871
Polska	31668627	9095138	17779779	3038125	1571213	184371
Inna niż polska	1312969	345089	775631	123475	55641	13133
śląska	764187	194177	462048	75921	28759	3282
kaszubska	198529	52927	123061	16557	5467	516
niemiecka	138499	33595	75676	14776	5949	8504
ukraińska	46249	10732	28222	4320	2291	684
białoruska	43751	9192	25347	6705	2260	247
romska	12981	6536	4716	759	824	146
rosyjska	12312	2518	7132	1522	1085	56
amerykańska	10269	3504	5121	562	992	89
łemkowska	9694	2619	5813	938	283	42
angielska	8661	4103	3505	197	737	118
włoska	7118	2712	3155	438	753	59
francuska	7035	2224	3382	813	561	55
litewska	7041	2029	3885	677	351	98
żydowska	7176	2576	3286	358	879	78
inne	81851	26049	45558	3643	5643	958
Nieustalona lub bez przynależności narodowo- -etnicznej	473693	190761	139211	31177	38190	74353
MĘŻCZYŹNI	15652208	5289432	9095082	481774	656177	129743
Polska	15147911	5110193	8857136	466084	625513	88985
Inna niż polska	669235	201075	414104	21404	26796	5856
śląska	395013	117540	248886	12866	14277	1444
kaszubska	101154	31452	63921	2918	2632	231
niemiecka	71379	18457	42979	2911	3235	3796
ukraińska	19506	5650	12004	656	844	353
białoruska	20172	5219	12566	1179	1081	126
romska	6304	3378	2338	154	352	81
rosyjska	4046	1146	2431	135	317	17
amerykańska	5356	1984	2754	104	466	48
łemkowska	4930	1538	3058	140	173	21
angielska	4007	1721	1875	29	320	63
włoska	2780	1008	1482	46	212	32
francuska	3365	1055	1929	129	239	14
litewska	3264	1101	1862	103	157	41
żydowska	3818	1380	1889	114	406	30
inne	46552	14581	27994	759	2830	388
Nieustalona lub bez przynależności narodowo- -etnicznej	227654	97953	66460	5694	20354	37192

**TABL. 14. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-
-ETNICZNYCH* ORAZ STANU CYWILNEGO PRAWNEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA
ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawalerowie, panny	żonaci, zameżne	wdowcy, wdowy	rozwiedzeni, rozwidzione	nieustalony
KOBIETY	17027406	4130619	9141341	2645012	973305	137129
Polska	16520716	3984945	8922643	2572042	945700	95386
Inna niż polska	643734	144014	361527	102071	28845	7278
śląska	369175	76636	213163	63055	14482	1838
kaszubska	97375	21474	59141	13639	2836	285
niemiecka	67120	15137	32697	11865	2714	4708
ukraińska	26743	5082	16218	3664	1448	332
białoruska	23580	3974	12780	5526	1179	121
romska	6676	3158	2378	604	472	64
rosyjska	8266	1372	4701	1387	768	39
amerykańska	4913	1521	2367	458	526	41
łemkowska	4764	1081	2755	798	109	21
angielska	4654	2382	1629	169	418	56
włoska	4337	1704	1674	392	541	26
francuska	3670	1169	1453	684	322	41
litewska	3777	927	2023	574	195	57
żydowska	3359	1196	1398	244	473	48
inne	35299	11468	17564	2884	2814	570
Nieustalona lub bez przynależności narodowo- -etnicznej	246039	92808	72751	25482	17837	37161
MIASTA	20166869	5684487	11076264	1930831	1286490	188797
Polska	19482200	5461138	10776744	1873393	1240674	130251
Inna niż polska	845222	223128	492405	79355	45418	4916
śląska	551589	139806	330256	55353	24976	1197
kaszubska	74353	17790	45448	7336	3288	492
niemiecka	57181	14215	30923	6388	4111	1545
ukraińska	28344	6379	17524	2290	1756	395
białoruska	24027	5290	14741	2434	1399	162
romska	11895	6102	4154	701	807	131
rosyjska	10120	2087	5738	1246	1001	49
amerykańska	8094	2915	3872	387	878	42
łemkowska	4554	1188	2845	322	182	17
angielska	6706	3171	2633	158	644	100
włoska	5572	2264	2258	350	654	46
francuska	5827	1930	2643	713	495	46
litewska	3201	774	1720	357	262	87
żydowska	6397	2367	2856	305	796	73
inne	62905	20845	33706	2617	4952	784
Nieustalona lub bez przynależności narodowo- -etnicznej	347296	139285	99094	22668	29843	56406

**TABL. 14. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-
-ETNICZNYCH* ORAZ STANU CYWILNEGO PRAWNEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA
ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawalerowie, panny	żonaci, zameżne	wdowcy, wdowy	rozwiedzeni, rozwidzione	nieustalony
WIEŚ	12512745	3735564	7160159	1195956	342992	78075
Polska	12186428	3634001	7003035	1164732	330539	54121
Inna niż polska	467748	121961	283226	44120	10223	8218
śląska	212598	54371	131792	20567	3783	2085
kaszubska	124175	35137	77613	9222	2180	24
niemiecka	81318	19380	44753	8388	1838	6959
ukraińska	17905	4353	10698	2030	535	289
białoruska	19725	3902	10605	4271	861	85
romska	1086	435	563	57	16	15
rosyjska	2192	431	1394	276	85	7
amerykańska	2175	589	1249	176	114	46
łemkowska	5140	1431	2968	615	100	25
angielska	1955	932	872	39	94	18
włoska	1546	448	898	88	99	13
francuska	1208	294	739	100	66	9
litewska	3840	1254	2166	320	89	11
żydowska	779	208	431	53	83	5
inne	18947	5204	11852	1026	691	173
Nieustalona lub bez przynależności narodowo- -etnicznej	126397	51477	40117	8509	8348	17947

* Respondenci mieli możliwość zadeklarowania dwóch narodowości - dane w kolumnach nie sumują się

**TABL. 15. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-
-ETNICZNYCH* ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA
ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU**

Identyfikacja narodowo- etniczna <i>(wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)</i>	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	średnie lub policealne	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne	podstawowe lub niższe	nieustalone
OGÓLEM	33505264	5693731	10573143	7260817	1650932	6590707	1735934
Polska	32475856	5613622	10417999	7113482	1630900	6474184	1225668
Inna niż polska	1337870	227215	394080	341307	54087	251905	69275
śląska	777830	120611	239172	231353	31930	132657	22106
kaszubska	204007	21398	52239	61607	10261	53947	4557
niemiecka	140188	13572	28946	32146	3689	26129	35705
ukraińska	46974	12859	16317	5094	1624	7993	3087
białoruska	44246	9814	12972	5321	1160	13635	1345
romska	13605	282	962	779	450	9968	1164
rosyjska	12472	5386	4123	801	316	1122	724
amerykańska	10474	3627	3604	889	692	871	792
łemkowska	9832	2267	3009	1624	367	2146	419
angielska	8904	3117	3134	907	505	678	563
włoska	7296	1968	2993	922	380	680	353
francuska	7141	2672	2304	764	219	726	456
litewska	7211	1667	2191	769	292	1747	546
żydowska	7233	3872	2178	284	149	363	387
inne	83331	29269	28969	8921	3227	8109	4837
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	482849	4749	4400	1305	163	1114	471117
MEŻCZYŻNI	16075648	2374957	4682225	4489876	882706	2812860	833024
Polska	15561531	2332807	4603067	4394896	871369	2771504	587887
Inna niż polska	682097	111933	194707	219193	29978	93884	32403
śląska	402137	61594	121331	146228	18332	44268	10383
kaszubska	104048	9058	23967	40071	5742	23121	2089
niemiecka	72313	7356	15277	22563	1915	8583	16619
ukraińska	19818	5291	6154	3091	887	2964	1430
białoruska	20382	4471	5747	3624	610	5306	623
romska	6597	98	454	563	228	4669	585
rosyjska	4138	1575	1272	464	103	423	301
amerykańska	5469	1792	1894	602	367	434	379
łemkowska	5003	1138	1518	1053	179	916	200
angielska	4103	1455	1239	549	220	362	277
włoska	2887	665	1113	461	162	329	157
francuska	3402	1251	1168	485	65	253	181
litewska	3351	614	1026	529	152	779	252
żydowska	3834	1931	1190	229	100	207	177
inne	47328	16677	16357	6370	1528	4050	2346
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	232614	2169	2049	846	89	572	226888

**TABL. 15. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-
-ETNICZNYCH* ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA
ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo- etniczna <i>(wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)</i>	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	średnie lub policealne	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne	podstawowe lub niższe	nieustalone
KOBIETY	17429616	3318774	5890918	2770941	768226	3777847	902910
Polska	16914325	3280815	5814932	2718586	759531	3702680	637780
Inna niż polska	655773	115281	199373	122115	24110	158021	36873
śląska	375693	59016	117841	85125	13598	88389	11724
kaszubska	99959	12340	28272	21536	4518	30825	2467
niemiecka	67875	6216	13670	9583	1774	17546	19087
ukraińska	27156	7567	10163	2003	737	5029	1657
białoruska	23865	5344	7225	1697	549	8328	722
romska	7008	184	508	216	222	5299	579
rosyjska	8333	3811	2851	337	213	699	422
amerykańska	5006	1835	1709	287	325	436	413
łemkowska	4829	1129	1491	572	188	1230	219
angielska	4801	1662	1895	358	285	315	286
włoska	4409	1303	1880	461	218	351	196
francuska	3738	1421	1136	279	155	473	275
litewska	3861	1054	1165	240	141	968	293
żydowska	3399	1941	988	56	50	155	210
inne	36004	12592	12613	2551	1698	4059	2491
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	250235	2580	2351	459	73	542	244229
MIASTA	20604111	4415853	7280686	3841341	877553	3006332	1182346
Polska	19907327	4352329	7168648	3751528	865352	2944747	824724
Inna niż polska	858759	180584	283273	199460	31720	131521	32200
śląska	560232	98899	186050	155543	21598	85604	12538
kaszubska	75546	12230	24472	19265	2549	14202	2828
niemiecka	57789	9167	16826	12996	1495	9134	8171
ukraińska	28807	10084	10803	2162	911	3013	1834
białoruska	24292	7821	8606	2622	751	3664	827
romska	12467	212	881	693	414	9243	1024
rosyjska	10230	4665	3394	606	234	721	610
amerykańska	8260	3116	2866	581	549	596	550
łemkowska	4599	1593	1612	502	115	559	218
angielska	6899	2588	2304	680	369	517	441
włoska	5688	1658	2354	636	290	484	265
francuska	5912	2407	1907	530	192	534	342
litewska	3232	1079	1181	238	104	379	251
żydowska	6445	3545	1918	216	124	286	355
inne	64018	24900	22650	5501	2379	4929	3659
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	353928	4289	3885	1025	110	737	343883

**TABL. 15. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-
-ETNICZNYCH* ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA
ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)**

Identyfikacja narodowo- etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	średnie lub policealne	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne	podstawowe lub niższe	nieustalone
WIEŚ	12901153	1277878	3292457	3419476	773379	3584376	553588
Polska	12568529	1261293	3249351	3361955	765548	3529438	400944
Inna niż polska	479111	46630	110807	141848	22367	120384	37075
śląska	217598	21712	53122	75811	10333	47053	9568
kaszubska	128461	9167	27767	42341	7712	39745	1729
niemiecka	82399	4405	12121	19150	2194	16994	27534
ukraińska	18166	2775	5514	2932	713	4980	1253
białoruska	19955	1994	4366	2698	408	9971	518
romska	1139	70	81	86	35	725	141
rosyjska	2241	720	729	195	82	402	114
amerykańska	2215	511	738	308	143	274	241
łemkowska	5233	674	1397	1123	252	1587	201
angielska	2006	529	830	227	136	161	122
włoska	1608	309	639	286	89	196	88
francuska	1229	266	396	234	27	192	114
litewska	3979	588	1010	531	188	1368	295
żydowska	788	327	260	68	26	76	31
inne	19313	4368	6320	3420	847	3180	1178
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	128920	461	515	280	53	377	127234

* Respondenci mieli możliwość zadeklarowania dwóch narodowości - dane w kolumnach nie sumują się

TABL. 16. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy
		razem	pracujący	bezrobotni		
OGÓŁEM	32679614	17100695	15050641	2050054	13907468	1671450
Polska	31668627	16839738	14814613	2025125	13646183	1182706
Inna niż polska	1312969	663951	596348	67604	581513	67505
śląska	764187	386596	350820	35776	356124	21467
kaszubska	198529	110565	98851	11713	83570	4394
niemiecka	138499	47930	43085	4844	55330	35239
ukraińska	46249	24184	21438	2746	19110	2955
białoruska	43751	19752	17893	1858	22710	1290
romska	12981	3767	1783	1984	8151	1063
rosyjska	12312	6361	5519	842	5278	673
amerykańska	10269	4927	4236	692	4569	773
łemkowska	9694	4907	4542	365	4411	376
angielska	8661	5423	4735	688	2688	550
włoska	7118	4179	3536	644	2592	346
francuska	7035	3381	3054	328	3221	433
litewska	7041	3669	3280	389	2836	535
żydowska	7176	4633	4147	486	2163	380
inne	81851	49862	44371	5491	27341	4649
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	473693	16220	15142	1078	6930	450542
MĘŻCZYŹNI	15652208	9347143	8264503	1082640	5504794	800271
Polska	15147911	9188209	8119219	1068989	5393544	566159
Inna niż polska	669235	394173	358298	35875	243552	31510
śląska	395013	233311	214539	18772	151684	10017
kaszubska	101154	65702	59354	6348	33455	1997
niemiecka	71379	31111	28238	2872	23906	16362
ukraińska	19506	11268	10239	1029	6852	1386
białoruska	20172	10649	9663	986	8924	599
romska	6304	2310	1092	1218	3447	547
rosyjska	4046	2425	2157	268	1347	274
amerykańska	5356	2877	2437	440	2110	369
łemkowska	4930	2873	2683	190	1873	184
angielska	4007	2789	2486	303	943	275
włoska	2780	1912	1624	287	718	151
francuska	3365	1971	1804	167	1221	173
litewska	3264	1915	1729	186	1107	242
żydowska	3818	2577	2268	310	1064	177
inne	46552	31367	28053	3314	12922	2264
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	227654	8503	7921	582	2772	216378

TABL. 16. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (CD.)

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy
		razem	pracujący	bezrobotni		
KOBIETY	17027406	7753552	6786138	967414	8402675	871179
Polska	16520716	7651529	6695394	956136	8252640	616547
Inna niż polska	643734	269778	238050	31729	337960	35995
śląska	369175	153285	136281	17004	204440	11450
kaszubska	97375	44863	39497	5365	50116	2397
niemiecka	67120	16819	14847	1972	31424	18877
ukraińska	26743	12915	11199	1717	12258	1570
białoruska	23580	9102	8230	872	13786	692
romska	6676	1457	691	766	4703	516
rosyjska	8266	3936	3363	573	3931	399
amerykańska	4913	2050	1799	252	2459	404
łemkowska	4764	2034	1859	175	2538	193
angielska	4654	2634	2249	385	1745	275
włoska	4337	2268	1912	356	1874	196
francuska	3670	1411	1250	161	2000	259
litewska	3777	1754	1551	203	1730	293
żydowska	3359	2055	1879	176	1099	204
inne	35299	18495	16318	2178	14419	2385
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	246039	7717	7221	496	4158	234164
MIASTA	20166869	10376487	9090543	1285944	8656019	1134364
Polska	19482200	10203000	8935689	1267311	8485985	793215
Inna niż polska	845222	431506	383562	47944	382764	30952
śląska	551589	279569	251286	28283	259966	12055
kaszubska	74353	38345	34036	4308	33279	2730
niemiecka	57181	23157	20092	3066	26023	8000
ukraińska	28344	15558	13729	1829	11071	1714
białoruska	24027	12280	10901	1379	10956	790
romska	11895	3448	1546	1902	7520	927
rosyjska	10120	5233	4541	693	4313	573
amerykańska	8094	3891	3331	560	3672	532
łemkowska	4554	2343	2156	187	2024	187
angielska	6706	4196	3650	546	2082	428
włoska	5572	3261	2729	532	2052	258
francuska	5827	2796	2497	299	2709	321
litewska	3201	1613	1397	216	1347	241
żydowska	6397	4149	3700	449	1899	349
inne	62905	38413	33992	4421	20993	3499
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	347296	13631	12790	842	5612	328052

TABL. 16. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy
		razem	pracujący	bezrobotni		
WIEŚ	12512745	6724209	5960098	764111	5251450	537087
Polska	12186428	6636738	5878924	757813	5160199	389492
Inna niż polska	467748	232445	212786	19660	198749	36553
śląska	212598	107027	99534	7493	96159	9412
kaszubska	124175	72220	64815	7405	50291	1664
niemiecka	81318	24772	22994	1779	29307	27239
ukraińska	17905	8625	7709	917	8039	1241
białoruska	19725	7471	6992	479	11753	500
romska	1086	319	237	82	631	136
rosyjska	2192	1127	979	149	965	100
amerykańska	2175	1037	905	131	897	241
łemkowska	5140	2563	2386	178	2387	189
angielska	1955	1227	1085	142	606	122
włoska	1546	918	807	111	540	88
francuska	1208	586	557	29	511	111
litewska	3840	2056	1884	173	1489	295
żydowska	779	483	447	37	264	31
inne	18947	11449	10379	1070	6347	1150
Nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	126397	2589	2352	237	1318	122491

* Respondenci mieli możliwość zadeklarowania dwóch narodowości - dane w kolumnach nie sumują się

**TABL. 17. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ
GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA
ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU**

Identyfikacja narodowo- etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Główne źródła utrzymania					
		posiadający własne źródła utrzymania				pozostający na trzymaniu	nieusta- lone
		razem	dochody z pracy	niezarobkowe źródła (emerytury, renty, zasiłki)	pozostałe źródła dochodów		
OGÓLEM	38511824	25150980	14578047	9742835	830098	11632057	1728787
Polska	37393651	24735226	14363270	9553758	818197	11448869	1209556
Inna niż polska	1467743	1018371	574198	411098	33074	380735	68638
śląska	846719	608886	336831	258461	13594	215904	21929
kaszubska	232547	154890	93470	57504	3915	73141	4516
niemiecka	147814	88182	41908	42895	3380	24227	35405
ukraińska	51001	35133	20784	12649	1700	12789	3078
białoruska	46787	37652	17010	19678	965	7796	1339
romska	17049	8024	1890	4565	1568	7962	1064
rosyjska	13046	9156	5331	3341	484	3168	722
amerykańska	11838	7360	4458	2021	881	3687	792
łemkowska	10531	7903	4263	3441	199	2204	424
angielska	10495	6342	4997	776	569	3595	558
włoska	8641	5160	3409	1225	526	3130	350
francuska	7999	5510	3128	2004	378	2042	448
litewska	7863	5464	2985	2239	240	1863	535
żydowska	7508	5923	4023	1330	570	1201	384
inne	92957	62581	44116	13610	4856	25574	4802
Nieustalona lub bez przynależności narodowo- -etnicznej	521869	4127	2539	1382	206	37326	480417
MĘŻCZYŹNI	18643870	12401867	8065258	3932514	404095	5411988	830015
Polska	18083103	12171777	7931349	3842937	397491	5331659	579666
Inna niż polska	748811	557125	347016	192497	17613	159637	32049
śląska	437825	339306	206595	125535	7175	88256	10263
kaszubska	118634	84665	56819	25680	2166	31911	2058
niemiecka	76191	49499	27893	19627	1979	10256	16436
ukraińska	21838	15679	9949	5049	681	4722	1437
białoruska	21773	17761	9207	8121	434	3389	622
romska	8244	4111	1211	1968	933	3585	548
rosyjska	4355	3197	2106	883	208	856	301
amerykańska	6048	4038	2537	937	565	1631	379
łemkowska	5308	4174	2553	1491	130	928	205
angielska	4929	3145	2642	312	191	1509	275
włoska	3602	2153	1584	398	171	1299	151
francuska	3842	2828	1826	850	152	836	179
litewska	3717	2563	1541	886	136	912	242
żydowska	3944	3245	2229	662	354	522	177
inne	52376	37841	28181	6877	2783	12209	2325
Nieustalona lub bez przynależności narodowo- -etnicznej	253635	1754	1152	510	92	19595	232287

**TABL. 17. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ
GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA
ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo- etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Główne źródła utrzymania					
		posiadający własne źródła utrzymania				pozostający na trzymaniu	nieusta- lone
		razem	dochody z pracy	niezarobkowe źródła (emerytury, renty, zasiłki)	pozostałe źródła dochodów		
KOBIETY	19867954	12749114	6512789	5810321	426003	6220069	898772
Polska	19310548	12563449	6431921	5710821	420707	6117210	629890
Inna niż polska	718932	461245	227183	218601	15461	221098	36589
śląska	408894	269580	130235	132927	6418	127648	11666
kaszubska	113913	70226	36651	31825	1750	41229	2458
niemiecka	71623	38683	14015	23267	1401	13971	18970
ukraińska	29163	19455	10835	7601	1019	8067	1641
białoruska	25014	19891	7803	11557	530	4406	717
romska	8805	3912	680	2597	635	4377	516
rosyjska	8691	5959	3225	2458	276	2311	420
amerykańska	5790	3321	1921	1085	316	2056	413
łemkowska	5224	3729	1710	1949	69	1276	219
angielska	5566	3197	2356	463	378	2086	283
włoska	5039	3008	1825	827	355	1831	200
francuska	4157	2682	1302	1154	226	1206	269
litewska	4145	2900	1443	1353	104	952	293
żydowska	3563	2678	1795	668	215	678	207
inne	40581	24740	15934	6732	2073	13365	2477
Nieustalona lub bez przynależności narodowo- -etnicznej	268234	2374	1387	872	114	17731	248130
MIASTA	23405892	15753197	9071063	6117058	565075	6472605	1180090
Polska	22649348	15481596	8928408	5997232	555956	6353231	814521
Inna niż polska	933618	673147	377739	270316	25092	228640	31832
śląska	606474	446705	245174	190640	10891	147340	12430
kaszubska	82407	59902	33418	24698	1786	19685	2820
niemiecka	60702	42409	20436	19748	2225	10215	8078
ukraińska	31307	21619	13696	6735	1189	7857	1831
białoruska	25924	20184	11117	8369	698	4915	825
romska	15628	7349	1649	4198	1502	7352	927
rosyjska	10705	7620	4430	2787	403	2477	608
amerykańska	9367	5859	3571	1542	747	2958	550
łemkowska	4847	3759	2175	1467	117	865	223
angielska	8114	4884	3856	571	457	2794	436
włoska	6631	4083	2636	1049	399	2290	258
francuska	6625	4579	2598	1670	311	1709	337
litewska	3434	2556	1334	1042	181	638	241
żydowska	6626	5294	3583	1201	510	979	352
inne	71157	48367	34205	10071	4091	19167	3623
Nieustalona lub bez przynależności narodowo- -etnicznej	382653	3496	2130	1177	189	27165	351991

**TABL. 17. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ
GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA
ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)**

Identyfikacja narodowo- etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	Główne źródła utrzymania					
		posiadający własne źródła utrzymania				pozostający na trzymaniu	nieusta- lone
		razem	dochody z pracy	niezarobkowe źródła (emerytury, renty, zasiłki)	pozostałe źródła dochodów		
WIEŚ	15105932	9397784	5506983	3625777	265024	5159452	548696
Polska	14744303	9253630	5434862	3556526	262242	5095638	395035
Inna niż polska	534125	345224	196459	140782	7983	152095	36805
śląska	240245	162181	91657	67821	2703	68564	9499
kaszubska	150140	94988	60053	32806	2129	53455	1697
niemiecka	87112	45773	21472	23147	1154	14012	27327
ukraińska	19694	13515	7088	5915	512	4932	1247
białoruska	20863	17468	5892	11310	266	2881	514
romska	1421	675	241	367	66	609	137
rosyjska	2341	1537	901	555	81	690	114
amerykańska	2471	1500	887	479	134	729	241
łemkowska	5684	4144	2088	1974	82	1339	201
angielska	2381	1459	1142	205	112	801	122
włoska	2009	1077	773	177	127	840	92
francuska	1375	930	529	334	67	333	111
litewska	4428	2908	1651	1197	59	1226	295
żydowska	882	629	440	129	59	222	31
inne	21800	14214	9911	3538	765	6407	1178
Nieustalona lub bez przynależności narodowo- -etnicznej	139217	631	409	205	17	10160	128425

* Respondenci mieli możliwość zadeklarowania dwóch narodowości - dane w kolumnach nie sumują się

**TABL. 18. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ
DEKLAROWANEJ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA
ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	W tym niepełnosprawni			
		razem	prawnie		tylko biologicznie
			razem	w tym prawnie i biologicznie	
OGÓŁEM	38511824	4697048	3131456	2652005	1565591
Polska	37393651	4618065	3086197	2613264	1531867
Inna niż polska	1467743	189652	113019	96792	76633
śląska	846719	106176	59680	50208	46495
kaszubska	232547	32208	21999	19765	10209
niemiecka	147814	18569	9813	8501	8756
ukraińska	51001	6919	4535	3753	2385
białoruska	46787	10415	6608	5813	3807
romska	17049	3374	2434	2146	940
rosyjska	13046	1852	1096	926	757
amerykańska	11838	1090	544	484	546
łemkowska	10531	1738	1314	1087	424
angielska	10495	533	340	247	193
włoska	8641	675	446	387	230
francuska	7999	1170	763	658	407
litewska	7863	1196	613	554	583
żydowska	7508	968	606	463	361
inne	92957	8787	5328	4526	3459
Nieustalona lub bez przynależności narodowo- etnicznej	521869	645	474	298	171
MĘŻCZYŹNI	18643870	2166911	1546928	1311855	619983
Polska	18083103	2128582	1522457	1291083	606125
Inna niż polska	748811	93167	61058	52022	32109
śląska	437825	52365	33328	27907	19036
kaszubska	118634	16196	11610	10404	4586
niemiecka	76191	9388	5674	4964	3714
ukraińska	21838	2925	2063	1668	862
białoruska	21773	4574	3100	2696	1474
romska	8244	1679	1299	1176	380
rosyjska	4355	573	355	291	218
amerykańska	6048	585	331	309	255
łemkowska	5308	834	676	563	158
angielska	4929	290	184	127	106
włoska	3602	230	151	126	79
francuska	3842	545	361	304	184
litewska	3717	512	259	235	253
żydowska	3944	541	404	306	137
inne	52376	5008	3057	2534	1950
Nieustalona lub bez przynależności narodowo- -etnicznej	253635	210	161	99	49

**TABL. 18. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ
DEKLAROWANEJ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA
ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	W tym niepełnosprawni			
		razem	prawnie		tylko biologicznie
			razem	w tym prawnie i biologicznie	
KOBIETY	19867954	2530136	1584528	1340149	945609
Polska	19310548	2489483	1563740	1322181	925742
Inna niż polska	718932	96485	51960	44770	44524
śląska	408894	53811	26352	22301	27459
kaszubska	113913	16012	10389	9361	5623
niemiecka	71623	9181	4139	3537	5042
ukraińska	29163	3994	2471	2085	1523
białoruska	25014	5841	3508	3118	2333
romska	8805	1695	1135	970	560
rosyjska	8691	1279	741	635	538
amerykańska	5790	505	214	176	291
łemkowska	5224	904	638	524	266
angielska	5566	244	157	119	87
włoska	5039	445	295	261	151
francuska	4157	625	402	354	223
litewska	4145	684	354	318	331
żydowska	3563	427	202	156	224
inne	40581	3779	2270	1992	1509
Nieustalona lub bez przynależności narodowo- -etnicznej	268234	434	313	198	122
MIASTA	23405892	3018036	2089502	1735019	928533
Polska	22649348	2968036	2059351	1709779	908685
Inna niż polska	933618	124474	76206	63783	48268
śląska	606474	79659	46269	38536	33391
kaszubska	82407	13394	9616	8331	3778
niemiecka	60702	9591	5540	4695	4051
ukraińska	31307	3718	2480	1978	1238
białoruska	25924	4722	3442	2815	1279
romska	15628	3195	2321	2042	874
rosyjska	10705	1430	865	703	565
amerykańska	9367	868	453	405	415
łemkowska	4847	617	480	363	137
angielska	8114	405	280	197	125
włoska	6631	535	369	310	166
francuska	6625	950	628	536	322
litewska	3434	611	350	323	261
żydowska	6626	861	542	403	319
inne	71157	6469	4057	3389	2411
Nieustalona lub bez przynależności narodowo- -etnicznej	382653	554	427	262	126

**TABL. 18. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH* ORAZ
DEKLAROWANEJ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA
ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji)	Ogółem	W tym niepełnosprawni			tylko biologicznie
		razem	prawnie		
			razem	w tym prawnie i biologicznie	
WIEŚ	15105932	1679012	1041954	916985	637058
Polska	14744303	1650028	1026846	903485	623182
Inna niż polska	534125	65178	36813	33009	28365
śląska	240245	26516	13412	11672	13105
kaszubska	150140	18815	12383	11434	6431
niemiecka	87112	8978	4273	3806	4705
ukraińska	19694	3201	2055	1775	1147
białoruska	20863	5694	3166	2999	2528
romska	1421	179	113	103	66
rosyjska	2341	423	231	223	192
amerykańska	2471	223	91	80	131
łemkowska	5684	1121	834	724	287
angielska	2381	128	61	49	68
włoska	2009	140	76	76	64
francuska	1375	220	135	122	85
litewska	4428	585	264	231	322
żydowska	882	106	64	60	42
inne	21800	2318	1271	1138	1048
Nieustalona lub bez przynależności narodowo- -etnicznej	139217	91	46	36	44

* Respondenci mieli możliwość zadeklarowania dwóch narodowości - dane w kolumnach nie sumują się

**Narodowy Spis Powszechny
z dnia 31 marca 2011 roku**

Język używany w domu

TABL. 19. LUDNOŚĆ WEDŁUG UŻYWANIA W DOMU JĘZYKA POLSKIEGO I JĘZYKÓW NIE-POLSKICH ORAZ PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Język używany w domu	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w liczbach bezwzględnych			w odsetkach (struktura pionowa)		
OGÓLEM	38511824	18643870	19867954	100,0	100,0	100,0
Wyłącznie polski	37043602	17922852	19120751	96,2	96,1	96,2
Polski i niepolSKI(e)	772003	378276	393727	2,0	2,0	2,0
polski i niepolSKI - jeden	731563	358776	372787	1,9	1,9	1,9
polski i niepolskie - dwa	40440	19500	20940	0,1	0,1	0,1
Wyłącznie niepolSKI(e)	176520	90028	86491	0,5	0,5	0,4
wyłącznie niepolSKI - jeden	168816	86189	82627	0,4	0,5	0,4
wyłącznie niepolskie - dwa	7704	3840	3864	0,0	0,0	0,0
Nie ustalono	519698	252714	266985	1,3	1,4	1,3
Polski - razem	37815606	18301128	19514478	98,2	98,2	98,2
NiepolSKI - razem	948523	468305	480219	2,5	2,5	2,4
MIASTA	23405892	11112686	12293206	100,0	100,0	100,0
Wyłącznie polski	22494284	10669111	11825173	96,1	96,0	96,2
Polski i niepolSKI(e)	451479	219688	231791	1,9	2,0	1,9
polski i niepolSKI - jeden	425107	206767	218341	1,8	1,9	1,8
polski i niepolskie - dwa	26372	12921	13450	0,1	0,1	0,1
Wyłącznie niepolSKI(e)	79557	41411	38146	0,3	0,4	0,3
wyłącznie niepolSKI - jeden	77224	40129	37095	0,3	0,4	0,3
wyłącznie niepolskie - dwa	2333	1283	1050	0,0	0,0	0,0
Nie ustalono	380572	182476	198096	1,6	1,6	1,6
Polski - razem	22945763	10888799	12056964	98,0	98,0	98,1
NiepolSKI - razem	531036	261099	269937	2,3	2,3	2,2
WIEŚ	15105932	7531184	7574748	100,0	100,0	100,0
Wyłącznie polski	14549318	7253740	7295578	96,3	96,3	96,3
Polski i niepolSKI(e)	320524	158588	161936	2,1	2,1	2,1
polski i niepolSKI - jeden	306456	152009	154447	2,0	2,0	2,0
polski i niepolskie - dwa	14068	6579	7489	0,1	0,1	0,1
Wyłącznie niepolSKI(e)	96963	48617	48346	0,6	0,6	0,6
wyłącznie niepolSKI - jeden	91592	46060	45532	0,6	0,6	0,6
wyłącznie niepolskie - dwa	5371	2557	2814	0,0	0,0	0,0
Nie ustalono	139126	70238	68888	0,9	0,9	0,9
Polski - razem	14869842	7412329	7457514	98,4	98,4	98,5
NiepolSKI - razem	417487	207206	210282	2,8	2,8	2,8

**TABL. 20. LUDNOŚĆ WEDŁUG RODZAJU I LICZBY JĘZYKÓW UŻYWANYCH W DOMU*
W 2011 ROKU**

Język kontaktów domowych	Ogółem	Używający w domu:			Nie ustalono
		tylko jednego języka	więcej niż jednego języka	w tym polskiego	
OGÓLEM	38511824	37212419	779707	772003	519698
Polski	37815606	37043602	772003	x	-
w tym polski język migowy (PJM)	983	983	-	x	-
NiepolSKI	948523	168816	779707	772003	-
angielski	103541	4128	99414	98145	-
arabski	2287	210	2077	1897	-
białoruski	26448	3950	22498	22419	-
bułgarski	1200	151	1049	1049	-
chiński	1279	720	559	552	-
chorwacki	346	34	312	290	-
czeczeński	371	84	287	287	-
czeski	1451	106	1345	1339	-
duński	647	55	591	524	-
flamandzki	432	19	413	410	-
francuski	10677	640	10037	9887	-
grecki	1609	56	1553	1528	-
gwara białoruska ("język prosty")	549	189	361	361	-
gwara białorusko-ukraińska	516	265	250	250	-
gwara góralska	604	32	572	572	-
gwara pogranicza polsko-białoruskiego	669	464	205	169	-
gwara śląska	467	19	448	448	-
hebrajski	321	45	276	201	-
hindi	563	147	416	382	-
hiszpański	5770	333	5437	5294	-
japoński	692	203	489	439	-
kaszubski	108140	3802	104338	104319	-
kurdyjski	268	77	191	191	-
litewski	5303	3597	1706	1695	-
łemkowski	6279	1380	4899	4747	-
mongolski	241	78	163	163	-
niderlandzki	2653	306	2347	2270	-
niemiecki	96461	9738	86723	80647	-
norweski	913	47	866	814	-
ormiański	1847	228	1619	1594	-

**TABL. 20. LUDNOŚĆ WEDŁUG RODZAJU I LICZBY JĘZYKÓW UŻYWANYCH W DOMU*
W 2011 ROKU (DOK.)**

Język kontaktów domowych	Ogółem	Używający w domu:			Nie ustalono
		tylko jednego języka	więcej niż jednego języka	w tym polskiego	
portugalski	575	-	575	523	-
romski	14468	2309	12159	12148	-
rosyjski	19805	1136	18669	18506	-
rumuński	435	113	322	319	-
ruski	626	63	563	558	-
serbski	351	23	328	328	-
słowacki	765	-	765	760	-
szwedzki	1583	108	1475	1445	-
śląski	529377	126509	402868	396979	-
turecki	889	107	782	761	-
ukraiński	24539	4510	20029	19749	-
węgierski	888	12	877	863	-
wietnamski	3360	1251	2109	2108	-
włoski	10295	812	9483	9423	-
inne	5954	761	5193	4919	-
Nieustalony	519698	x	x	x	519698

* Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego języka - dane w kolumnach nie sumują się

**TABL. 21. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU W 2011 ROKU
(PEŁNA LISTA ODNOTOWANYCH ODPOWIEDZI)**

Lp.	Język używany w domu	Ogółem*	Wskaźnik precyzji
1	OGÓLEM	38511824	0,00
2	Polski	37815606	0,03
3	Niepolski	948523	0,33
4	abchaski	(1-99)	32,71
5	aceh	(1-99)	92,62
6	aczoli	(1-99)	28,85
7	adangme	(1-99)	28,49
8	adygejski	(1-199)	31,61
9	afar	(1-99)	36,73
10	afrykanerski	(1-99)	36,08
11	ajnoski	(1-99)	53,13
12	albański	(1-199)	30,31
13	alemański	(1-99)	64,06
14	amharski	(1-99)	61,09
15	angielski	103541	1,11
16	angika	(1-199)	21,24
17	arabski	2287	10,11
18	aramejski	(1-199)	23,94
19	arapaho	(1-99)	61,84
20	arumuński	(1-99)	45,95
21	asturyjski	(1-99)	45,58
22	azerbejdżański	(1-99)	46,55
23	azerski	(1-99)	40,29
24	balijski	(1-99)	63,78
25	bambara	(1-99)	40,43
26	baskijski	(1-99)	97,17
27	bedża	(1-99)	85,57
28	bengalski	(1-99)	70,64
29	białoruski	26448	1,53
30	bislama	(1-99)	74,32
31	bośniacki	(1-199)	54,02
32	bradź	(1-99)	87,90
33	bułgarski	1200	11,43
159	chachłacki	(1-99)	33,12
34	chiński	1279	13,25
35	chorwacki	346	22,47
36	czeczeński	371	26,75
37	czeski	1451	9,93
38	cziczewa	(1-99)	93,43
39	dakota	(1-99)	88,10
40	dinka	(1-99)	93,43
41	dolnoniemiecki	(1-99)	47,28

**TABL. 21. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU W 2011 ROKU
(PEŁNA LISTA ODNOTOWANYCH ODPOWIEDZI) (CD.)**

Lp.	Język używany w domu	Ogółem*	Wskaźnik precyzji
42	duński	647	12,84
43	estoński	(1-99)	64,95
44	fidżyjski	(1-99)	72,25
45	fiński	(1-199)	26,76
46	flamandzki	432	13,12
47	francuski	10677	3,85
48	ful	(1-99)	89,11
49	grecki	1609	7,77
50	grenlandzki	(1-99)	92,92
51	gruziński	(1-199)	35,54
52	gudżarati	(1-99)	85,04
155	gwara białoruska (tzw. "język prosty")	549	11,21
160	gwara białorusko-ukraińska	516	10,80
152	gwara góralska	604	13,15
158	gwara podlaska	(1-99)	31,63
157	gwara pogranicza polsko-białoruskiego	669	9,67
161	gwara poleska	(1-99)	33,74
156	gwara polsko-białoruska	(1-99)	88,06
153	gwara śląska	467	16,56
154	gwara śląska cieszyńskiego (gwara cieszyńska)	(1-99)	53,20
162	gwara ukraińska	(1-99)	57,83
53	hausa	(1-99)	84,29
54	hebrajski	321	21,72
55	hindi	563	22,34
56	hiszpański	5770	5,36
57	hupa	(1-99)	67,21
58	igbo	(1-99)	42,87
59	iloko	(1-99)	89,63
60	indonezyjski	(1-99)	59,47
61	irański	(1-199)	76,20
62	irlandzki	(1-199)	22,68
63	islandzki	(1-99)	34,64
64	japoński	692	17,57
65	jidysz	(1-99)	39,85
66	kabardyjski	(1-99)	96,33
67	kabylski	(1-99)	97,30
68	kannada	(1-199)	34,36
69	karaimski	(1-99)	54,19
70	kaszmirski	(1-99)	53,19
71	kaszubski	108140	0,83
72	kataloński	(1-199)	52,55
73	kazachski	(1-99)	42,29
74	khmerski	(1-99)	86,60

**TABL. 21. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU W 2011 ROKU
(PEŁNA LISTA ODNOTOWANYCH ODPOWIEDZI) (CD.)**

Lp.	Język używany w domu	Ogółem*	Wskaźnik precyzji
75	kikamba	(1-99)	94,13
76	kikuju	(1-99)	80,68
77	kinyarwanda	(1-99)	93,43
78	koreański	(1-199)	33,04
79	kurdyjski	268	41,09
80	lingala	(1-99)	94,17
81	litewski	5303	2,66
82	luksemburski	(1-99)	52,73
83	łemkowski	6279	4,42
84	łotewski	(1-199)	34,29
85	macedoński	(1-199)	27,65
86	madurski	(1-99)	90,42
87	malajalam	(1-99)	96,10
88	maryjski	(1-99)	50,00
89	mikmaq	(1-99)	90,02
90	mołdawski	(1-99)	35,72
91	mongolski	241	25,59
92	neapolitański	(1-199)	23,21
93	nepali	(1-99)	62,17
94	newarski	(1-99)	50,73
95	niderlandzki	2653	6,66
96	niemiecki	96461	0,94
97	nogajski	(1-99)	89,87
98	norweski	913	10,79
99	nyankole	(1-99)	53,45
100	ormiański	1847	11,14
101	papiamento	(1-99)	87,81
102	pasztuński	(1-99)	90,36
103	pendzabski	(1-99)	73,38
104	perski	(1-199)	38,86
105	pohnpei	(1-99)	82,57
106	południowy sami	(1-99)	92,69
107	południowy sotho	(1-99)	65,76
108	portugalski	575	14,43
109	retoromański	(1-99)	97,34
110	romski	14468	4,61
111	rosyjski	19805	2,64
112	rumuński	435	20,41
113	ruski	626	11,87
114	serbski	351	18,05
115	serbskochorwacki	(1-199)	35,00
116	shona	(1-99)	96,29
117	siksika	(1-99)	45,04

**TABL. 21. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU W 2011 ROKU
(PEŁNA LISTA ODNOTOWANYCH ODPOWIEDZI) (DOK.)**

Lp.	Język używany w domu	Ogółem*	Wskaźnik precyzji
118	sindhi	(1-99)	91,00
119	slavey	(1-99)	65,83
120	słowacki	765	14,00
121	słoweński	(1-99)	56,59
122	sranan tongo	(1-99)	86,20
123	suahili	(1-99)	44,92
124	sycylijski	(1-99)	68,87
125	syryjski	(1-99)	53,19
126	szkocki	(1-99)	35,87
127	szwedzki	1583	8,71
128	śląski	529377	0,43
129	tadżycki	(1-99)	44,22
130	tahitański	(1-99)	91,00
131	tajski	(1-99)	61,57
132	tamaszek	(1-99)	90,79
133	tamilski	(1-99)	96,83
134	tatarski	(1-99)	63,49
135	telugu	(1-99)	97,21
136	tigre	(1-99)	96,32
137	tsimszian	(1-99)	92,97
138	turecki	889	14,30
139	turkmeński	(1-99)	86,73
140	tybetański	(1-99)	94,91
141	ujgurski	(1-99)	86,49
142	ukraiński	24539	2,15
143	umbundu	(1-99)	49,98
144	urdu	(1-199)	41,06
145	uzbecki	(1-99)	63,68
146	walijski	(1-99)	39,78
147	washoe	(1-99)	86,40
148	węgierski	888	13,30
149	wietnamski	3360	10,47
150	włoski	10295	3,51
151	żydowsko-arabski	(1-99)	88,64
163	inne - niesklasyfikowane	1115	8,69
164	Nieustalony	519698	0,40

*Ze względu na małą precyzję oszacowania dane dla liczebności mniejszych niż 200 podano w postaci przedziałowej

TABL. 22. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU W 2002 I 2011 ROKU

Język używany w kontaktach domowych	2002		2011	
	Ogółem*	w tym używany z polskim	Ogółem*	w tym używany z polskim
Ogółem	38230080	510977	38511824	772003
Polski	37405335	x	37815606	x
Niepolski	563499	510977	948523	772003
śląski	56643	46168	529377	396979
kaszubski	52665	50672	108140	104319
angielski	89874	87039	103541	98145
niemiecki	204573	195669	96461	80647
białoruski	40650	33088	26448	22419
ukraiński	22698	19303	24539	19749
rosyjski	15299	14801	19805	18506
romski	15788	14376	14468	12148
francuski	15282	14588	10677	9887
włoski	12001	11372	10295	9423
łemkowski	5627	4168	6279	4747
hiszpański	4154	3963	5770	5294
litewski	5838	2168	5303	1695
wietnamski	1883	1424	3360	2108
niderlandzki	2768	2556	2653	2270
arabski	1835	1716	2287	1897
ormiański	872	801	1847	1594
grecki	3166	3023	1609	1528
szwedzki	1842	1711	1583	1445
czeski	1482	1414	1451	1339
chiński	309	239	1279	552
bułgarski	1076	1024	1200	1049
norweski	733	663	913	814
turecki	390	336	889	761
węgierski	908	886	888	863
słowacki	921	822	765	760
japoński	371	319	692	439
gwara pogranicza polsko-białoruskiego	-	-	669	169
duński	759	713	647	524
ruski	59	54	626	558
gwara góralska	-	-	604	572
portugalski	299	258	575	523
hindi	160	126	563	382
gwara białoruska ("język prosty")	-	-	549	361
gwara białorusko-ukraińska	-	-	516	250
Nieustalony	772223	x	519698	x

*Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego języka - dane w kolumnach nie sumują się

TABL. 23. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU* ORAZ PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Język używany w domu	Ogółem	Płeć		Charakter miejscowości	
		mężczyźni	kobiety	miasta	wieś
Ogółem	38511824	18643870	19867954	23405892	15105932
Polski	37815606	18301128	19514478	22945763	14869842
w tym polski język migowy (PJM)	983	527	456	821	162
Niepolski	948523	468305	480218	531036	417487
angielski	103541	49022	54520	81624	21917
arabski	2287	1196	1090	2084	203
białoruski	26448	12565	13883	9647	16801
bułgarski	1200	633	567	939	262
chiński	1279	605	674	580	699
czeski	1451	757	693	1061	390
duński	647	330	316	497	149
francuski	10677	4332	6345	8451	2225
grecki	1609	649	960	1205	404
gwara białoruska ("język prosty")	549	282	267	118	432
gwara białorusko-ukraińska	516	242	273	11	505
gwara góralska	604	312	292	50	554
gwara pogranicza polsko-białoruskiego	669	323	345	-	669
hindi	563	331	232	354	209
hiszpański	5770	2621	3149	4810	960
japoński	692	307	385	664	28
kaszubski	108140	56901	51239	18821	89318
litewski	5303	2548	2755	1056	4247
łemkowski	6279	3099	3180	2357	3923
niderlandzki	2653	1152	1501	1716	937
niemiecki	96461	44100	52361	45057	51405
norweski	913	451	463	692	221
ormiański	1847	969	878	1526	322
portugalski	575	272	303	440	135
romski	14468	6958	7509	13453	1015
rosyjski	19805	8790	11014	15574	4231
ruski	626	306	320	350	276
słowacki	765	372	393	503	262
szwedzki	1583	755	828	1289	294
śląski	529377	267955	261422	311743	217634
turecki	889	554	335	725	164
ukraiński	24539	11295	13244	13875	10664
węgierski	888	439	450	769	119
wietnamski	3360	1759	1601	2844	516
włoski	10295	3378	6917	7562	2733
inne	9164	4959	4204	7104	2060
Nieustalony	519698	252714	266985	380572	139126

* Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego języka - dane w kolumnach nie sumują się

TABL. 24. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU* ORAZ POLSKICH I NIEPOLSKICH IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH W 2011 ROKU

Język używany w domu	Ogółem	Identyfikacji narodowo-etniczna			
		wyłącznie polska	polska i niepolska	wyłącznie niepolska	nieustalona**
Ogółem	38511824	36522211	871440	596303	521869
Polski	37815606	36494648	837203	479169	4585
Niepolski	948523	260845	328502	359111	66
angielski	103541	81151	15261	7090	40
arabski	2287	714	802	770	-
białoruski	26448	5307	4306	16835	-
bułgarski	1200	261	448	492	-
chiński	1279	167	125	987	-
czeski	1451	573	494	384	-
duński	647	337	156	154	-
francuski	10677	6668	2758	1239	11
grecki	1609	943	463	204	-
gwara białoruska ("język prosty")	549	217	56	271	5
gwara białorusko-ukraińska	516	67	166	283	-
gwara góralska	604	527	69	8	-
gwara pogranicza polsko-białoruskiego	669	38	154	477	-
hindi	563	49	55	459	-
hiszpański	5770	3379	1611	780	-
japoński	692	277	134	280	-
kaszubski	108140	10425	88042	9672	-
litewski	5303	499	791	4013	-
łemkowski	6279	183	1488	4609	-
niderlandzki	2653	1200	1018	434	-
niemiecki	96461	33319	21370	41763	9
norweski	913	681	158	74	-
ormiański	1847	313	572	962	-
portugalski	575	310	151	114	-
romski	14468	2057	4549	7861	-
rosyjski	19805	10237	4627	4937	3
ruski	626	275	115	236	-
słowacki	765	288	201	276	-
szwedzki	1583	905	440	233	5
śląski	529377	105708	173960	249708	1
turecki	889	206	262	421	-
ukraiński	24539	1980	6181	16379	-
węgierski	888	302	372	214	-
wietnamski	3360	228	617	2516	-
włoski	10295	6527	2909	860	-
inne	9164	2846	3211	3095	12
Nieustalony	519698	781	4	1636	517278

* Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego języka - dane w kolumnach nie sumują się

** W tym bez przynależności narodowo-etnicznej (399 przypadków)

TABL.25. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU W 2011 ROKU

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji) /Język używany w domu	Ogółem	W odsetkach
Identyfikacja polska	37393651	100,0
język polski	37331851	99,8
język niepolski	589347	1,6
w tym:		
śląski	279668	0,7
kaszubski	98468	0,3
angielski	96411	0,3
niemiecki	54689	0,1
rosyjski	14864	0,0
białoruski	9613	0,0
włoski	9435	0,0
francuski	9427	0,0
ukraiński	8160	0,0
romski	6607	0,0
hiszpański	4990	0,0
niderlandzki	2218	0,0
łemkowski	1671	0,0
arabski	1517	0,0
grecki	1406	0,0
szwedzki	1345	0,0
litewski	1290	0,0
czeski	1067	0,0
ormiański	886	0,0
wietnamski	844	0,0
norweski	839	0,0
bułgarski	709	0,0
węgierski	674	0,0
gwara góralska	596	0,0
duński	493	0,0
słowacki	489	0,0
turecki	468	0,0
portugalski	461	0,0
japoński	412	0,0
flamandzki	404	0,0
ruski	390	0,0
gwara śląska	374	0,0
chiński	292	0,0
serbski	289	0,0
gwara białoruska (tzw. język "prosty")	274	0,0
rumuński	263	0,0
hebrajski	258	0,0
gwara białorusko-ukraińska	233	0,0
chorwacki	229	0,0
język nieustalony	785	0,0

TABL.25. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU W 2011 ROKU (CD.)

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji) /Język używany w domu	Ogółem	W odsetkach
Identyfikacja inna niż polska	1467743	100,0
język polski	1316372	89,7
język niepolSKI	687612	46,8
w tym:		
śląski	423668	28,9
kaszubski	97714	6,7
niemiecki	63134	4,3
ukraiński	22559	1,5
angielski	22351	1,5
białoruski	21140	1,4
romski	12410	0,8
rosyjski	9565	0,7
łemkowski	6097	0,4
litewski	4804	0,3
francuski	3997	0,3
włoski	3768	0,3
wietnamski	3132	0,2
hiszpański	2391	0,2
arabski	1572	0,1
ormiański	1534	0,1
niderlandzki	1453	0,1
chiński	1112	0,1
bułgarski	939	0,1
czeski	878	0,1
turecki	683	0,0
szwedzki	673	0,0
grecki	666	0,0
gwara pogranicza polsko-białoruskiego	631	0,0
węgierski	586	0,0
hindi	514	0,0
słowacki	477	0,0
gwara białorusko-ukraińska	449	0,0
japoński	415	0,0
gwara śląska	377	0,0
czeczeński	363	0,0
ruski	351	0,0
gwara białoruska (tzw. język "prosty")	327	0,0
duński	310	0,0
rumuński	294	0,0
portugalski	265	0,0
chorwacki	253	0,0
serbski	239	0,0
mongolski	233	0,0
norweski	232	0,0

TABL.25. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU W 2011 ROKU (CD.)

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji) /Język używany w domu	Ogółem	W odsetkach
hebrajski	207	0,0
język nieustalony	1639	0,1
Identyfikacja amerykańska	11838	100,0
język polski	11266	95,2
język niepolski	4134	34,9
w tym:		
angielski	4010	33,9
język nieustalony	17	0,1
Identyfikacja angielska	10495	100,0
język polski	9732	92,7
język niepolski	4327	41,2
w tym:		
angielski	4235	40,3
język nieustalony	10	0,1
Identyfikacja białoruska	46787	100,0
język polski	41809	89,4
język niepolski	24474	52,3
w tym:		
białoruski	20986	44,9
rosyjski	1789	3,8
ukraiński	586	1,3
gwara pogranicza polsko-białoruskiego	569	1,2
gwara białorusko-ukraińska	426	0,9
gwara białoruska (tzw. język "prosty")	323	0,7
język nieustalony	94	0,2
Identyfikacja czeska	3447	100,0
język polski	3344	97,0
język niepolski	816	23,7
w tym:		
czeski	675	19,6
język nieustalony	1	0,0
Identyfikacja francuska	7999	100,0
język polski	7467	93,3
język niepolski	2798	35,0
w tym:		
francuski	2613	32,7
angielski	395	4,9
język nieustalony	11	0,1

TABL.25. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU W 2011 ROKU (CD.)

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji) /Język używany w domu	Ogółem	W odsetkach
Identyfikacja grecka	3600	100,0
język polski	3532	98,1
język niepolski	703	19,5
w tym:		
grecki	614	17,1
język nieustalony	24	0,7
Identyfikacja hiszpańska	3967	100,0
język polski	3812	96,1
język niepolski	1335	33,6
w tym:		
hiszpański	1223	30,8
angielski	235	5,9
język nieustalony	4	0,1
Identyfikacja holenderska	3927	100,0
język polski	3559	90,6
język niepolski	1629	41,5
w tym:		
niderlandzki	1152	29,3
angielski	484	12,3
Identyfikacja kaszubska	232547	100,0
język polski	228882	98,4
język niepolski	98056	42,2
w tym:		
kaszubski	97501	41,9
niemiecki	511	0,2
angielski	443	0,2
język nieustalony	4	0,0
Identyfikacja kociewska	3065	100,0
język polski	3065	100,0
język niepolski	13	0,4
Identyfikacja litewska	7863	100,0
język polski	4298	54,7
język niepolski	4940	62,8
w tym:		
litewski	4757	60,5
język nieustalony	1	0,0
Identyfikacja lemowska	10531	100,0
język polski	8935	84,8

TABL.25. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU W 2011 ROKU (CD.)

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji) /Język używany w domu	Ogółem	W odsetkach
język niepolski	6499	61,7
w tym:		
łemkowski	5883	55,9
ukraiński	781	7,4
Identyfikacja niemiecka	147814	100,0
język polski	118862	80,4
język niepolski	88547	59,9
w tym:		
niemiecki	52738	35,7
śląski	48907	33,1
angielski	836	0,6
język nieustalony	50	0,0
Identyfikacja ormiańska	3623	100,0
język polski	3203	88,4
język niepolski	1712	47,2
w tym:		
ormiański	1497	41,3
język nieustalony	127	3,5
Identyfikacja romska	17049	100,0
język polski	14832	87,0
język niepolski	12507	73,4
w tym:		
romski	12330	72,3
język nieustalony	2	0,0
Identyfikacja rosyjska	13046	100,0
język polski	12219	93,7
język niepolski	4705	36,1
w tym:		
rosyjski	4210	32,3
język nieustalony	136	1,0
Identyfikacja słowacka	3240	100,0
język polski	3210	99,1
język niepolski	596	18,4
w tym:		
słowacki	436	13,4
język nieustalony	8	0,3
Identyfikacja śląska	846719	100,0
język polski	743019	87,8
język niepolski	412930	48,8
w tym:		
śląski	402658	47,6

TABL.25. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU W 2011 ROKU (CD.)

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji) /Język używany w domu	Ogółem	W odsetkach
niemiecki	20778	2,5
angielski	2593	0,3
gwara śląska	367	0,0
rosyjski	212	0,0
Identyfikacja ukraińska	51001	100,0
język polski	45417	89,1
język niepolski	24494	48,0
w tym:		
ukraiński	21791	42,7
rosyjski	2244	4,4
łemkowski	732	1,4
angielski	361	0,7
białoruski	323	0,6
język nieustalony	470	0,9
Identyfikacja wietnamska	4027	100,0
język polski	2664	66,1
język niepolski	3194	79,3
w tym:		
wietnamski	3131	77,8
język nieustalony	118	2,9
Identyfikacja włoska	8641	100,0
język polski	7964	92,2
język niepolski	3510	40,6
w tym:		
włoski	3311	38,3
angielski	244	2,8
język nieustalony	11	0,1
Identyfikacja żydowska	7508	100,0
język polski	7403	98,6
język niepolski	747	10,0
w tym:		
angielski	316	4,2
język nieustalony	4	0,1
Pozostałe identyfikacje	64371	100,0
język polski	58930	91,5
język niepolski	21592	33,5
w tym:		
angielski	7987	12,4
arabski	1533	2,4
niemiecki	1262	2,0
chiński	1091	1,7

TABL.25. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH ORAZ JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU W 2011 ROKU (DOK.)

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji) /Język używany w domu	Ogółem	W odsetkach
hiszpański	1083	1,7
francuski	1061	1,6
bułgarski	920	1,4
rosyjski	713	1,1
turecki	659	1,0
szwedzki	621	1,0
węgierski	552	0,9
hindi	511	0,8
japoński	403	0,6
ukraiński	374	0,6
duński	292	0,5
śląski	284	0,4
włoski	270	0,4
rumuński	256	0,4
portugalski	252	0,4
serbski	235	0,4
mongolski	233	0,4
chorwacki	225	0,3
norweski	222	0,3
czeczeński	220	0,3
język nieustalony	550	0,9
Identyfikacja nieustalona lub bez przynależności narodowo-etnicznej	521869	100,0
język polski	4585	0,9
język niepolski	66	0,0
język nieustalony	517278	99,1

* Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego języka - dane w kolumnach nie sumują się

TABL. 26. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU* ORAZ POSIADANIA OBYWATELSTWA POLSKIEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Język używany w domu	Ogółem	Posiadający obywatelstwo polskie	Nieposiadający obywatelstwa polskiego	Obywatelstwo nieustalone
OGÓLEM	38511824	38445564	57456	8805
Polski	37815606	37768936	44831	1838
Niepolski	920378	899502	20726	149
śląski	529377	528961	362	54
kaszubski	108140	108140	-	-
angielski	103541	97461	6003	78
niemiecki	96461	93274	3147	40
białoruski	26448	25928	520	-
ukraiński	24539	20544	3995	-
rosyjski	19805	15023	4782	-
romski	14468	14200	268	-
francuski	10677	9487	1175	14
włoski	10295	9173	1121	-
łemkowski	6279	6241	39	-
hiszpański	5770	5057	713	-
litewski	5303	5141	162	-
inne	35122	24306	10812	5
Nieustalony	696218	676627	12624	6967
MĘŻCZYŻNI	18643870	18607337	29888	6645
Polski	18301128	18277868	22260	1000
Niepolski	454134	442294	11729	111
śląski	267955	267738	189	28
kaszubski	56901	56901	-	-
angielski	49022	44471	4483	68
niemiecki	44100	41803	2271	26
białoruski	12565	12346	220	-
ukraiński	11295	9973	1323	-
rosyjski	8790	7131	1660	-
romski	6958	6881	77	-
francuski	4332	3435	883	14
włoski	3378	2412	967	-
łemkowski	3099	3099	-	-
hiszpański	2621	2102	519	-
litewski	2548	2518	30	-
inne	17806	11161	6640	5
Nieustalony	342742	329468	7629	5645
KOBIETY	19867954	19838227	27568	2160
Polski	19514478	19491068	22572	838
Niepolski	466243	457208	8997	39
śląski	261422	261224	173	26
kaszubski	51239	51239	-	-
angielski	54520	52991	1520	9
niemiecki	52361	51471	876	15
białoruski	13883	13583	300	-
ukraiński	13244	10571	2672	-
rosyjski	11014	7892	3122	-
romski	7509	7318	191	-

TABL. 26. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU* ORAZ POSIADANIA OBYWATELSTWA POLSKIEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Język używany w domu	Ogółem	Posiadający obywatelstwo polskie	Nieposiadający obywatelstwa polskiego	Obywatelstwo nieustalone
KOBIETY (DOK.)				
francuski	6345	6052	293	-
włoski	6917	6762	155	-
łemkowski	3180	3142	39	-
hiszpański	3149	2955	195	-
litewski	2755	2623	132	-
inne	17317	13145	4172	-
Nieustalony	353476	347159	4996	1321
MIASTA	23405892	23354451	43388	8053
Polski	22945763	22910392	33898	1473
Niepolski	511314	495124	16068	122
śląski	311743	311585	107	51
kaszubski	18821	18821	-	-
angielski	81624	76528	5039	57
niemiecki	45057	43006	2017	33
białoruski	9647	9346	301	-
ukraiński	13875	10945	2930	-
rosyjski	15574	11538	4036	-
romski	13453	13191	262	-
francuski	8451	7484	953	14
włoski	7562	6766	796	-
łemkowski	2357	2333	24	-
hiszpański	4810	4148	662	-
litewski	1056	946	110	-
inne	25347	17074	8273	-
Nieustalony	460129	444059	9491	6579
WIEŚ	15105932	15091112	14068	752
Polski	14869842	14858544	10934	365
Niepolski	409064	404378	4658	28
śląski	217634	217376	255	3
kaszubski	89318	89318	-	-
angielski	21917	20933	964	21
niemiecki	51405	50267	1130	7
białoruski	16801	16582	219	-
ukraiński	10664	9599	1065	-
rosyjski	4231	3484	747	-
romski	1015	1009	6	-
francuski	2225	2003	222	-
włoski	2733	2408	325	-
łemkowski	3923	3908	15	-
hiszpański	960	909	51	-
litewski	4247	4195	52	-
inne	9775	7232	2538	5
Nieustalony	236090	232568	3134	387

* Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego języka - dane w kolumnach nie sumują się

TABL. 27. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU* ORAZ KRAJU URODZENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Język używany w domu	Ogółem	Miejsce urodzenia		
		Polska	inny kraj	nieustalone
OGÓLEM	38511824	37820761	674866	16197
Polski	37815606	37162630	646421	6555
Niepolski	920378	877352	42645	381
śląski	529377	525599	3662	116
kaszubski	108140	107905	231	4
angielski	103541	91663	11736	143
niemiecki	96461	89376	6965	120
białoruski	26448	25534	911	3
ukraiński	24539	19069	5459	11
rosyjski	19805	10464	9328	13
romski	14468	13546	915	6
francuski	10677	7964	2685	28
włoski	10295	8056	2235	4
łemkowski	6279	6220	60	-
hiszpański	5770	4254	1516	-
litewski	5303	4971	332	-
inne	35122	21250	13790	82
Nieustalony	696218	658131	28445	9642
MĘŻCZYŹNI	18643870	18356111	277718	10041
Polski	18301128	18034702	263042	3383
Niepolski	454134	432413	21515	207
śląski	267955	266244	1666	46
kaszubski	56901	56805	96	-
angielski	49022	41313	7619	89
niemiecki	44100	40248	3776	76
białoruski	12565	12203	359	3
ukraiński	11295	9459	1825	11
rosyjski	8790	5464	3327	-
romski	6958	6614	341	3
francuski	4332	2655	1654	23
włoski	3378	1810	1568	-
łemkowski	3099	3095	4	-
hiszpański	2621	1699	922	-
litewski	2548	2467	81	-
inne	17806	9562	8201	42
Nieustalony	342742	321408	14676	6658
KOBIETY	19867954	19464650	397147	6157
Polski	19514478	19127927	383379	3172
Niepolski	466243	444939	21130	174
śląski	261422	259356	1997	70
kaszubski	51239	51100	135	4
angielski	54520	50350	4116	53
niemiecki	52361	49128	3189	44
białoruski	13883	13331	552	-
ukraiński	13244	9610	3634	-
rosyjski	11014	5000	6001	13

TABL. 27. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU* ORAZ KRAJU URODZENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Język używany w domu	Ogółem	Miejsce urodzenia		
		Polska	inny kraj	nieustalone
KOBIETY (DOK.)				
romski	7509	6932	574	3
francuski	6345	5309	1030	5
włoski	6917	6245	667	4
łemkowski	3180	3124	56	-
hiszpański	3149	2555	595	-
litewski	2755	2504	251	-
inne	17317	11688	5589	40
Nieustalony	353476	336723	13769	2985
MIASTA	23405892	22899754	493166	12972
Polski	22945763	22468620	472649	4493
Niepolski	511314	480221	30850	243
śląski	311743	310256	1425	62
kaszubski	18821	18717	100	4
angielski	81624	71966	9545	114
niemiecki	45057	41027	3981	49
białoruski	9647	9126	521	-
ukraiński	13875	10011	3852	11
rosyjski	15574	7960	7601	13
romski	13453	12555	891	6
francuski	8451	6297	2135	19
włoski	7562	5971	1590	-
łemkowski	2357	2333	24	-
hiszpański	4810	3504	1306	-
litewski	1056	864	191	-
inne	25347	14609	10656	82
Nieustalony	460129	431133	20517	8479
WIEŚ	15105932	14921007	181700	3225
Polski	14869842	14694009	173772	2062
Niepolski	409064	397131	11795	138
śląski	217634	215343	2237	54
kaszubski	89318	89188	131	-
angielski	21917	19698	2191	29
niemiecki	51405	48349	2985	71
białoruski	16801	16408	390	3
ukraiński	10664	9058	1606	-
rosyjski	4231	2504	1727	-
romski	1015	991	24	-
francuski	2225	1667	550	9
włoski	2733	2084	644	4
łemkowski	3923	3887	36	-
hiszpański	960	750	210	-
litewski	4247	4107	140	-
inne	9775	6641	3134	-
Nieustalony	236090	226998	7928	1163

* Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego języka - dane w kolumnach nie sumują się

TABL. 28. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU* ORAZ EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Język używany w domu	Ogółem	Ekonomiczne grupy wieku				
		wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny			wiek poprodukcyjny
			razem	mobilny	niemobilny	
OGÓLEM	38511824	7202273	24797408	15418861	9378547	6512143
Polski	37815606	7109427	24322887	15120229	9202658	6383292
Niepolski	920378	125126	623415	391505	231910	171837
śląski	529377	67792	349632	203962	145670	111953
kaszubski	108140	14639	72346	40509	31837	21155
angielski	103541	17901	83152	72245	10907	2489
niemiecki	96461	9736	67503	45903	21600	19222
białoruski	26448	1315	13716	6114	7603	11417
ukraiński	24539	3446	15590	9582	6009	5503
rosyjski	19805	2813	14221	8826	5395	2770
romski	14468	4671	8960	6181	2779	837
francuski	10677	2053	7592	5589	2003	1031
włoski	10295	2239	7538	5666	1872	518
łemkowski	6279	758	3875	2206	1669	1647
hiszpański	5770	1351	4264	3536	728	155
litewski	5303	1002	3349	2123	1226	951
inne	35122	7548	24269	17729	6539	3305
Nieustalony	696218	92846	474521	298632	175889	128851
MĘŻCZYŹNI	18643870	3691430	12973926	7821177	5152749	1978514
Polski	18301128	3641564	12720503	7670178	5050326	1939060
Niepolski	454134	64340	330746	199225	131520	59049
śląski	267955	35701	194050	111468	82582	38204
kaszubski	56901	7771	41877	22757	19120	7252
angielski	49022	8716	39362	33231	6131	944
niemiecki	44100	4808	32205	20040	12165	7087
białoruski	12565	693	7847	3315	4532	4025
ukraiński	11295	1731	7695	4394	3301	1869
rosyjski	8790	1337	6612	3796	2816	841
romski	6958	2242	4495	3190	1305	221
francuski	4332	890	3061	2042	1019	381
włoski	3378	1104	2076	1384	691	199
łemkowski	3099	330	2204	1216	988	565
hiszpański	2621	700	1888	1414	474	33
litewski	2548	480	1749	1055	693	319
inne	17806	3880	12673	8893	3781	1252
Nieustalony	342742	49866	253423	150999	102423	39454
KOBIETY	19867954	3510843	11823482	7597684	4225798	4533629
Polski	19514478	3467863	11602383	7450051	4152332	4444232
Niepolski	466243	60786	292669	192280	100389	112788
śląski	261422	32091	155582	92493	63088	73749
kaszubski	51239	6868	30468	17752	12717	13903
angielski	54520	9185	43790	39014	4776	1545
niemiecki	52361	4928	35298	25863	9435	12135
białoruski	13883	622	5869	2799	3071	7392
ukraiński	13244	1715	7895	5188	2708	3634
rosyjski	11014	1476	7609	5030	2579	1929

TABL. 28. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU* ORAZ EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Język używany w domu	Ogółem	Ekonomiczne grupy wieku				
		wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny			wiek poprodukcyjny
			razem	mobilny	niemobilny	
KOBIETY (DOK.)						
romski	7509	2430	4464	2991	1474	616
francuski	6345	1164	4531	3547	984	650
włoski	6917	1135	5462	4282	1181	319
łemkowski	3180	427	1671	990	681	1082
hiszpański	3149	651	2376	2122	254	122
litewski	2755	522	1600	1067	533	632
inne	17317	3668	11596	8837	2759	2053
Nieustalony	353476	42980	221099	147633	73466	89397
MIASTA	23405892	3975859	15258306	9325898	5932408	4171727
Polski	22945763	3913557	14940110	9119642	5820469	4092096
Niepolski	511314	66155	354102	224890	129213	91057
śląski	311743	34509	210159	119432	90727	67075
kaszubski	18821	1496	11945	5600	6345	5380
angielski	81624	13646	66009	57353	8656	1969
niemiecki	45057	5043	30431	20868	9563	9583
białoruski	9647	636	6300	2888	3412	2712
ukraiński	13875	2138	9344	5969	3375	2393
rosyjski	15574	2227	11164	7102	4063	2183
romski	13453	4314	8334	5766	2568	804
francuski	8451	1583	6019	4468	1551	849
włoski	7562	1654	5464	4062	1402	444
łemkowski	2357	253	1497	937	560	606
hiszpański	4810	1101	3572	2951	621	137
litewski	1056	179	687	460	227	190
inne	25347	5621	18113	13446	4667	1613
Nieustalony	460129	62302	318196	206256	111939	79631
WIEŚ	15105932	3226414	9539102	6092963	3446139	2340416
Polski	14869842	3195870	9382777	6000587	3382189	2291196
Niepolski	409064	58971	269313	166616	102697	80780
śląski	217634	33283	139473	84530	54944	44878
kaszubski	89318	13143	60401	34908	25493	15775
angielski	21917	4254	17143	14892	2251	520
niemiecki	51405	4693	37072	25035	12037	9639
białoruski	16801	679	7417	3226	4191	8705
ukraiński	10664	1308	6246	3613	2634	3110
rosyjski	4231	586	3057	1724	1333	588
romski	1015	357	625	414	211	32
francuski	2225	470	1573	1121	452	182
włoski	2733	585	2074	1604	469	74
łemkowski	3923	504	2378	1269	1110	1040
hiszpański	960	250	692	585	106	18
litewski	4247	823	2662	1663	999	762
inne	9775	1927	6156	4283	1873	1693
Nieustalony	236090	30544	156325	92376	63950	49220

* Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego języka - dane w kolumnach nie sumują się

TABL. 29. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU ORAZ BIOLOGICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Język używany w domu	Ogółem	Biologiczne grupy wieku			Ogółem	Biologiczne grupy wieku		
		0-14 lat	15-64	65 lat i więcej		0-14 lat	15-64	65 lat i więcej
	w liczbach bezwzględnych*				w odsetkach - struktura pozioma			
OGÓLEM	38511824	5832210	27449462	5230152	100,0	15,1	71,3	13,6
Polski	37815606	5770385	26926479	5118742	100,0	15,3	71,2	13,5
Niepolski	920378	96881	676914	146583	100,0	10,5	73,5	15,9
śląski	529377	51359	382114	95905	100,0	9,7	72,2	18,1
kaszubski	108140	11096	79951	17092	100,0	10,3	73,9	15,8
angielski	103541	13827	88072	1643	100,0	13,4	85,1	1,6
niemiecki	96461	7473	71103	17886	100,0	7,7	73,7	18,5
białoruski	26448	1001	15228	10219	100,0	3,8	57,6	38,6
ukraiński	24539	2766	16942	4831	100,0	11,3	69,0	19,7
rosyjski	19805	2316	15374	2115	100,0	11,7	77,6	10,7
romski	14468	3848	10022	598	100,0	26,6	69,3	4,1
francuski	10677	1765	8060	852	100,0	16,5	75,5	8,0
włoski	10295	1990	7968	337	100,0	19,3	77,4	3,3
łemkowski	6279	565	4251	1464	100,0	9,0	67,7	23,3
hiszpański	5770	1228	4452	90	100,0	21,3	77,2	1,6
litewski	5303	788	3712	803	100,0	14,9	70,0	15,1
inne	35122	6581	25825	2716	100,0	18,7	73,5	7,7
Nieustalony	696218	61825	522983	111410	100,0	8,9	75,1	16,0
MEŻCZYŹNI	18643870	2991662	13673694	1978514	100,0	16,0	73,3	10,6
Polski	18301128	2958342	13403725	1939060	100,0	16,2	73,2	10,6
Niepolski	454134	49491	345595	59049	100,0	10,9	76,1	13,0
śląski	267955	26896	202855	38204	100,0	10,0	75,7	14,3
kaszubski	56901	5793	43855	7252	100,0	10,2	77,1	12,7
angielski	49022	6753	41324	944	100,0	13,8	84,3	1,9
niemiecki	44100	3651	33363	7087	100,0	8,3	75,7	16,1
białoruski	12565	526	8014	4025	100,0	4,2	63,8	32,0
ukraiński	11295	1355	8072	1869	100,0	12,0	71,5	16,5
rosyjski	8790	1103	6846	841	100,0	12,5	77,9	9,6
romski	6958	1831	4906	221	100,0	26,3	70,5	3,2
francuski	4332	819	3132	381	100,0	18,9	72,3	8,8
włoski	3378	977	2202	199	100,0	28,9	65,2	5,9
łemkowski	3099	247	2287	565	100,0	8,0	73,8	18,2
hiszpański	2621	629	1958	33	100,0	24,0	74,7	1,3
litewski	2548	379	1850	319	100,0	14,9	72,6	12,5
inne	17806	3338	13216	1252	100,0	18,7	74,2	7,0
Nieustalony	342742	33320	269969	39454	100,0	9,7	78,8	11,5
KOBIETY	19867954	2840548	13775768	3251638	100,0	14,3	69,3	16,4
Polski	19514478	2812042	13522754	3179682	100,0	14,4	69,3	16,3
Niepolski	466243	47390	331319	87534	100,0	10,2	71,1	18,8
śląski	261422	24463	179258	57701	100,0	9,4	68,6	22,1
kaszubski	51239	5303	36097	9840	100,0	10,3	70,4	19,2
angielski	54520	7074	46748	699	100,0	13,0	85,7	1,3
niemiecki	52361	3822	37740	10799	100,0	7,3	72,1	20,6
białoruski	13883	475	7214	6194	100,0	3,4	52,0	44,6
ukraiński	13244	1412	8870	2962	100,0	10,7	67,0	22,4
rosyjski	11014	1213	8528	1274	100,0	11,0	77,4	11,6

TABL. 29. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU ORAZ BIOLOGICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Język używany w domu	Ogółem	Biologiczne grupy wieku			Ogółem	Biologiczne grupy wieku		
		0-14 lat	15-64	65 lat i więcej		0-14 lat	15-64	65 lat i więcej
	w liczbach bezwzględnych*				w odsetkach - struktura pozioma			
KOBIETY (DOK.)								
romski	7509	2016	5116	377	100,0	26,9	68,1	5,0
francuski	6345	946	4928	470	100,0	14,9	77,7	7,4
włoski	6917	1013	5766	138	100,0	14,6	83,4	2,0
łemkowski	3180	318	1964	899	100,0	10,0	61,7	28,3
hiszpański	3149	598	2494	57	100,0	19,0	79,2	1,8
litewski	2755	408	1863	483	100,0	14,8	67,6	17,6
inne	17317	3243	12610	1464	100,0	18,7	72,8	8,5
Nieustalony	353476	28506	253014	71956	100,0	8,1	71,6	20,4
MIASTA	23405892	3239023	16875015	3291854	100,0	13,8	72,1	14,1
Polski	22945763	3198128	16523994	3223642	100,0	13,9	72,0	14,0
Niepolski	511314	51862	383357	76095	100,0	10,1	75,0	14,9
śląski	311743	26176	229059	56508	100,0	8,4	73,5	18,1
kaszubski	18821	1123	13474	4224	100,0	6,0	71,6	22,4
angielski	81624	10670	69720	1234	100,0	13,1	85,4	1,5
niemiecki	45057	3795	32440	8821	100,0	8,4	72,0	19,6
białoruski	9647	512	6834	2301	100,0	5,3	70,8	23,9
ukraiński	13875	1745	10152	1978	100,0	12,6	73,2	14,3
rosyjski	15574	1854	12098	1622	100,0	11,9	77,7	10,4
romski	13453	3541	9327	585	100,0	26,3	69,3	4,3
francuski	8451	1374	6363	714	100,0	16,3	75,3	8,5
włoski	7562	1445	5834	283	100,0	19,1	77,1	3,7
łemkowski	2357	194	1643	519	100,0	8,2	69,7	22,0
hiszpański	4810	996	3732	82	100,0	20,7	77,6	1,7
litewski	1056	144	754	158	100,0	13,7	71,4	15,0
inne	25347	4887	19206	1254	100,0	19,3	75,8	4,9
Nieustalony	460129	40895	351021	68212	100,0	8,9	76,3	14,8
WIEŚ	15105932	2593187	10574447	1938298	100,0	17,2	70,0	12,8
Polski	14869842	2572256	10402486	1895100	100,0	17,3	70,0	12,7
Niepolski	409064	45018	293557	70489	100,0	11,0	71,8	17,2
śląski	217634	25182	153055	39397	100,0	11,6	70,3	18,1
kaszubski	89318	9974	66477	12868	100,0	11,2	74,4	14,4
angielski	21917	3157	18352	409	100,0	14,4	83,7	1,9
niemiecki	51405	3678	38662	9065	100,0	7,2	75,2	17,6
białoruski	16801	489	8394	7918	100,0	2,9	50,0	47,1
ukraiński	10664	1021	6790	2854	100,0	9,6	63,7	26,8
rosyjski	4231	461	3276	493	100,0	10,9	77,4	11,7
romski	1015	306	696	13	100,0	30,2	68,5	1,3
francuski	2225	391	1697	137	100,0	17,6	76,3	6,2
włoski	2733	545	2134	54	100,0	19,9	78,1	2,0
łemkowski	3923	371	2608	944	100,0	9,4	66,5	24,1
hiszpański	960	232	720	8	100,0	24,2	75,0	0,8
litewski	4247	643	2959	645	100,0	15,2	69,7	15,2
inne	9775	1694	6619	1462	100,0	17,3	67,7	15,0
Nieustalony	236090	20931	171961	43198	100,0	8,9	72,8	18,3

* Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego języka - dane w kolumnach nie sumują się

**TABL. 30. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU*
ORAZ STANU CYWILNEGO PRAWNEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA
W 2011 ROKU**

Język używany w domu	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawalerowie, panny	żonaci, zameżne	wdowcy, wdowy	rozwiedzeni, rozwiedzione	nieustalony
OGÓLEM	32679614	9420051	18236423	3126787	1629482	266871
Polski	32045221	9188631	18004505	3077263	1586508	188314
Niepolski	823497	229762	477509	76390	29287	10548
śląski	478019	120693	288669	50163	14799	3695
kaszubski	97043	23505	61949	9510	2010	68
angielski	89714	43919	39776	954	4500	565
niemiecki	88988	24656	45637	7895	4035	6766
białoruski	25446	4295	14847	5067	1114	124
ukraiński	21773	5700	12598	2360	750	366
rosyjski	17489	3928	10810	1370	1331	51
romski	10620	5553	3816	642	475	135
francuski	8912	3182	4646	479	552	53
włoski	8305	2934	4264	282	781	43
łemkowski	5715	1552	3408	612	129	14
hiszpański	4542	1759	2483	62	231	7
litewski	4515	1557	2448	390	97	23
inne	28541	8422	16588	1336	1828	367
Nieustalony	634393	231420	231918	49524	42974	78557
MĘŻCZYŹNI	15652208	5289432	9095082	481774	656177	129743
Polski	15342785	5166522	8979189	473233	633275	90567
Niepolski	404644	130074	244312	12239	13258	4761
śląski	241059	73007	151180	7887	7337	1647
kaszubski	51107	14915	33423	1730	1010	30
angielski	42268	21465	18578	155	1785	285
niemiecki	40450	11985	22429	1386	1659	2991
białoruski	12039	2882	7661	848	582	67
ukraiński	9941	3102	6027	308	304	201
rosyjski	7687	1868	5168	187	431	34
romski	5127	2961	1813	76	195	82
francuski	3513	1226	1935	66	268	18
włoski	2401	919	1270	32	180	-
łemkowski	2852	953	1746	82	64	6
hiszpański	1991	669	1210	31	82	-
litewski	2169	874	1177	49	58	10
inne	14467	4681	8422	255	998	111
Nieustalony	309423	122911	115893	8541	22902	39176
KOBIETY	17027406	4130619	9141341	2645012	973305	137129
Polski	16702436	4022110	9025316	2604030	953233	97748
Niepolski	418854	99688	233197	64151	16030	5788
śląski	236960	47685	137489	42276	7462	2048
kaszubski	45936	8590	28527	7781	1000	38
angielski	47446	22454	21198	799	2716	280
niemiecki	48539	12671	23208	6509	2376	3775
białoruski	13407	1413	7186	4219	532	57
ukraiński	11832	2598	6571	2051	446	165
rosyjski	9802	2059	5642	1183	900	17

**TABL. 30. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU*
ORAZ STANU CYWILNEGO PRAWNEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA
W 2011 ROKU (DOK.)**

Język używany w domu	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawalerowie, panny	żonaci, zameżne	wdowcy, wdowy	rozwidzeni, rozwidzione	nieustalony
KOBIETY (DOK.)						
romski	5493	2592	2003	566	279	53
francuski	5399	1956	2711	413	284	35
włoski	5904	2015	2994	250	601	43
łemkowski	2863	599	1662	530	65	8
hiszpański	2551	1090	1273	31	149	7
litewski	2346	682	1271	340	39	13
inne	14074	3741	8166	1081	830	256
Nieustalony	324970	108510	116025	40982	20072	39381
MIASTA	20166869	5684487	11076264	1930831	1286490	188797
Polski	19747635	5527041	10935219	1900174	1253557	131643
Niepolski	459451	131944	262098	40985	21744	2680
śląski	285566	70186	172153	30584	11660	984
kaszubski	17699	3565	11161	2259	645	68
angielski	70954	34475	31362	784	3930	403
niemiecki	41261	12151	21042	4270	2777	1022
białoruski	9135	1452	6183	1041	405	54
ukraiński	12129	3117	7320	998	534	160
rosyjski	13720	3103	8336	1097	1145	40
romski	9911	5231	3485	614	461	120
francuski	7077	2605	3580	421	430	41
włoski	6117	2200	3040	217	640	19
łemkowski	2162	530	1407	169	50	6
hiszpański	3815	1447	2094	62	209	3
litewski	912	293	479	104	29	6
inne	20460	6375	11765	550	1494	276
Nieustalony	419234	157446	141045	30656	32933	57153
WIEŚ	12512745	3735564	7160159	1195956	342992	78075
Polski	12297586	3661590	7069286	1177089	332951	56671
Niepolski	364046	97818	215412	35405	7543	7868
śląski	192452	50507	116516	19579	3139	2711
kaszubski	79345	19940	50788	7251	1365	-
angielski	18760	9444	8414	170	570	162
niemiecki	47727	12505	24595	3625	1258	5744
białoruski	16312	2843	8664	4026	709	69
ukraiński	9644	2583	5278	1361	216	205
rosyjski	3769	825	2474	273	186	11
romski	709	321	331	28	14	15
francuski	1835	577	1066	57	122	12
włoski	2188	734	1224	66	140	24
łemkowski	3552	1021	2001	443	79	8
hiszpański	728	312	389	-	22	4
litewski	3603	1264	1970	285	68	17
inne	8081	2047	4823	785	334	92
Nieustalony	215159	73974	90873	18867	10041	21403

* Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego języka - dane w kolumnach nie sumują się

**TABL. 31. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU*
ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA
W 2011 ROKU**

Język używany w domu	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	średnie lub policealne	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne	podstawowe lub niższe	nieustalone
OGÓLEM	33505264	5693731	10573143	7260817	1650932	6590707	1735934
Polski	32859221	5675552	10536697	7208135	1644924	6546719	1247193
Niepolski	840188	126985	218839	227226	35131	177694	54313
śląski	487661	45795	128675	170746	21614	101058	19773
kaszubski	99127	5900	19594	32954	4329	34956	1393
angielski	91907	43682	30295	4286	5123	4713	3808
niemiecki	90377	14453	19201	12883	2531	11309	30000
białoruski	25630	3225	6261	3555	412	11606	572
ukraiński	22184	5774	7034	2363	850	4862	1301
rosyjski	17781	8427	5895	1140	565	1095	660
romski	11160	28	351	406	334	9060	981
francuski	9176	4471	2718	562	340	608	477
włoski	8524	2459	3403	1161	313	758	431
łemkowski	5809	1101	1733	989	233	1543	210
hiszpański	4649	2433	1338	323	140	185	230
litewski	4673	790	1228	554	246	1498	357
inne	29127	9723	9669	2672	1076	4324	1663
Nieustalony	646043	18179	36446	52682	6007	43988	488741
MĘŻCZYŹNI	16075648	2374957	4682225	4489876	882706	2812860	833024
Polski	15759912	2366070	4663807	4455526	879237	2797476	597797
Niepolski	413125	55647	103245	144087	19266	65649	25233
śląski	246115	21888	63184	106663	12135	33221	9024
kaszubski	52250	2234	9193	22240	2549	15412	623
angielski	43271	18974	14512	2975	2562	2409	1840
niemiecki	41087	6254	8074	8447	1285	3156	13873
białoruski	12127	1555	2964	2455	225	4664	263
ukraiński	10127	2645	2977	1538	459	1833	675
rosyjski	7826	3455	2535	783	276	437	340
romski	5373	-	174	299	189	4216	496
francuski	3623	1639	1110	343	67	270	194
włoski	2512	617	858	381	160	333	161
łemkowski	2902	546	896	605	105	646	104
hiszpański	2028	1091	484	189	74	69	122
litewski	2242	260	592	409	129	698	154
inne	14834	4960	4811	1743	564	2063	693
Nieustalony	315736	8887	18418	34351	3469	15384	235228
KOBIETY	17429616	3318774	5890918	2770941	768226	3777847	902910
Polski	17099309	3309482	5872890	2752610	765688	3749243	649396
Niepolski	427063	71338	115595	83139	15865	112045	29080
śląski	241545	23907	65491	64083	9479	67836	10748
kaszubski	46877	3667	10401	10714	1780	19545	771
angielski	48636	24708	15783	1312	2561	2304	1968
niemiecki	49290	8200	11127	4437	1247	8153	16127
białoruski	13503	1669	3297	1100	186	6941	309
ukraiński	12057	3129	4058	825	392	3029	626
rosyjski	9955	4972	3359	357	289	658	320
romski	5786	28	177	106	146	4844	485

**TABL. 31. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANEGO W DOMU*
ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA
W 2011 ROKU (DOK.)**

Język używany w domu	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	średnie lub policealne	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne	podstawowe lub niższe	nieustalone
KOBIETY (DOK.)							
francuski	5553	2832	1607	219	274	338	282
włoski	6013	1842	2545	779	152	425	270
łemkowski	2907	556	838	383	128	897	106
hiszpański	2621	1343	855	134	65	116	109
litewski	2431	529	636	146	117	799	203
inne	14293	4763	4858	929	512	2261	970
Nieustalony	330307	9292	18028	18331	2538	28604	253513
MIASTA	20604111	4415853	7280686	3841341	877553	3006332	1182346
Polski	20177252	4402840	7260182	3817249	874927	2988541	833513
Niepolski	467836	94908	140047	114908	18288	80158	19526
śląski	290350	32054	86049	98088	11855	54134	8170
kaszubski	17897	1994	4796	4954	468	5144	542
angielski	72556	36498	23472	2927	3592	3404	2663
niemiecki	42006	10712	12315	6073	1497	5167	6240
białoruski	9210	2234	3260	1196	170	2087	263
ukraiński	12390	4380	4496	837	456	1539	683
rosyjski	13936	7028	4488	767	399	706	549
romski	10410	24	337	372	326	8432	920
francuski	7281	3823	2125	305	243	460	324
włoski	6296	2032	2471	701	247	557	288
łemkowski	2198	688	785	234	53	345	93
hiszpański	3896	2199	1049	235	109	150	154
litewski	929	292	321	63	48	142	63
inne	20938	8272	7006	1471	833	2149	1207
Nieustalony	426859	13013	20504	24091	2626	17791	348833
WIEŚ	12901153	1277878	3292457	3419476	773379	3584376	553588
Polski	12681969	1272713	3276515	3390886	769998	3558179	413680
Niepolski	372352	32077	78793	112318	16843	97536	34787
śląski	197310	13741	42626	72658	9760	46924	11603
kaszubski	81230	3907	14798	28000	3861	29813	851
angielski	19351	7184	6823	1359	1531	1309	1145
niemiecki	48372	3741	6886	6810	1034	6141	23759
białoruski	16420	991	3000	2359	242	9519	309
ukraiński	9795	1394	2539	1526	395	3323	618
rosyjski	3845	1399	1406	373	166	389	111
romski	749	4	14	34	8	628	61
francuski	1896	648	593	257	97	149	152
włoski	2229	427	932	459	65	201	144
łemkowski	3611	413	948	755	179	1198	118
hiszpański	754	234	289	88	31	35	76
litewski	3744	498	906	491	198	1356	294
inne	8189	1451	2664	1201	243	2175	456
Nieustalony	219184	5166	15942	28590	3381	26197	139908

* Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego języka - dane w kolumnach nie sumują się

**Narodowy Spis Powszechny
z dnia 31 marca 2011 roku**

Język ojczysty

**TABL. 32. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYTEGO W 2011 ROKU
(PEŁNA LISTA SKLASYFIKOWANYCH ODPOWIEDZI)**

Lp.	Język ojczysty	Ogółem*	Wskaźnik precyzji
1	Ogółem	38511824	0,00
2	Polski	37656090	0,03
3	Niepolski	333892	0,57
4	abchaski	(1-99)	90,81
5	aczoli	(1-99)	69,36
6	adygejski	(1-99)	71,24
7	afar	(1-99)	90,63
8	afrykanerski	(1-99)	33,71
9	ajmara	(1-99)	93,18
10	albański	237	21,22
11	amharski	(1-99)	41,74
12	angielski	5624	4,43
13	angika	(1-99)	88,11
14	arabski	2806	7,33
15	aramejski	(100-199)	21,54
16	arumuński	(1-99)	62,66
17	asturyjski	(1-99)	97,47
18	awarski	(1-99)	94,93
19	azerbejdżański	(1-99)	32,65
20	azerski	(1-99)	28,99
21	bambara	(1-99)	85,11
22	baszkirski	(1-99)	65,13
23	bengalski	(1-99)	40,51
24	białoruski	17480	1,87
25	bihari	(1-99)	85,67
26	bośniacki	235	38,54
27	bułgarski	1506	8,54
28	cebuański	(1-99)	92,08
30	chiński	1152	13,76
31	chorwacki	337	15,73
32	czeczeński	384	26,03
33	czeski	890	10,88
34	dolnoniemiecki	(1-99)	87,40
35	duński	336	18,02
36	estoński	(1-99)	36,38
37	fidżyjski	(1-99)	95,46
38	fiński	(1-99)	45,60
39	flamandzki	(100-199)	22,30
40	francuski	3488	5,31
41	fryzyjski	(1-99)	82,03
42	ful	(1-99)	89,11
43	galisyjski	(1-99)	94,01
44	grecki	928	10,36
45	grenlandzki	(1-99)	92,92
46	gruziński	224	24,08
47	gudżarati	(1-99)	85,04
56	gwichiański	(1-99)	89,11
57	hebrajski	(1-99)	41,32
58	hindi	667	20,09

**TABL. 32. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYTEGO W 2011 ROKU
(PEŁNA LISTA SKLASYFIKOWANYCH ODPOWIEDZI) (CD.)**

Lp.	Język ojczysty	Ogółem*	Wskaźnik precyzji
59	hiszpański	1539	9,41
60	igbo	(1-99)	28,66
61	indonezyjski	(100-199)	28,47
62	inguski	(1-99)	50,00
63	irański	(100-199)	66,08
64	irlandzki	(1-99)	44,44
65	islandzki	(1-99)	61,85
66	jakucki	(1-99)	72,56
67	japoński	365	27,64
68	jidysz	(1-99)	45,06
69	yoruba	(1-99)	67,10
70	kabardyjski	(1-99)	96,33
71	kabylski	(1-99)	97,30
72	kannada	(1-99)	97,79
73	karaimski	(1-99)	96,83
74	kaszubski	13799	2,50
75	kataloński	(1-99)	56,63
76	kazachski	(100-199)	27,47
77	khmerski	(1-99)	53,40
78	kikamba	(1-99)	94,13
79	kinyarwanda	(1-99)	91,28
80	kirgiski	(1-99)	90,89
81	kongo	(1-99)	97,16
82	koreański	(100-199)	42,51
83	kurdyjski	(100-199)	33,07
84	lingala	(1-99)	90,62
85	litewski	5408	2,60
86	luksemburski	(1-99)	64,25
87	łemkowski	4454	5,00
88	łotewski	207	22,66
89	macedoński	255	18,62
90	malajalam	(1-99)	96,10
91	maltański	(1-99)	94,52
92	mandingo	(1-99)	91,47
93	marathi	(1-99)	88,45
94	maryjski	(1-99)	70,95
95	mołdawski	243	19,99
96	mongolski	370	19,44
97	ndebele południowy	(1-99)	95,59
98	neapolitański	(1-99)	90,78
99	nepali	(1-99)	55,88
100	newarski	(1-99)	92,54
101	niderlandzki	917	11,12
102	niemiecki	58170	1,05
103	norweski	210	26,04
104	ormiański	2115	8,17
105	palau	(1-99)	87,36
106	pasztuński	(1-99)	89,67
107	pendzabski	(1-99)	61,11

**TABL. 32. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYTEGO W 2011 ROKU
(PEŁNA LISTA SKLASYFIKOWANYCH ODPOWIEDZI) (DOK.)**

Lp.	Język ojczysty	Ogółem*	Wskaźnik precyzji
108	perski	(100-199)	31,54
109	portugalski	303	16,83
110	romski	8612	5,85
111	rosyjski	17048	2,62
112	rumuński	807	24,12
113	ruski	435	14,84
114	serbski	402	15,65
115	serbskochorwacki	(100-199)	21,81
116	shona	(1-99)	81,33
117	sindhi	(1-99)	91,00
118	słowacki	648	11,78
119	słoweński	(1-99)	46,98
120	somalijski	(1-99)	95,16
121	suahili	(1-99)	43,17
122	sundajski	(1-99)	88,52
123	susu	(1-99)	93,23
124	syryjski	(100-199)	28,61
125	szwedzki	308	19,57
126	śląski	140012	0,89
127	tadżycki	(1-99)	56,16
128	tajski	(1-99)	52,42
129	tamilijski	(1-99)	96,83
130	tatarski	(1-99)	64,13
131	telugu	(1-99)	97,21
132	tonga	(1-99)	95,83
133	turecki	814	12,06
134	turkmeński	(1-99)	52,38
135	ukraiński	28172	1,86
136	urdu	(100-199)	31,23
137	uzbecki	(1-99)	61,32
138	waray	(1-99)	92,01
139	washoe	(1-99)	92,64
140	węgierski	818	12,07
141	wietnamski	3463	9,56
142	włoski	2207	6,13
143	zazaki	(1-99)	80,62
144	żydowsko-arabski	(1-99)	96,30
50	gwara góralska	(1-99)	61,20
48	gwara białoruska ("język prosty")	341	14,28
54	gwara polsko-białoruska	(1-99)	63,90
52	gwara pogranicza polsko-białoruskiego	554	10,26
51	gwara podlaska	(1-99)	34,45
29	chachłacki	(1-99)	64,82
49	gwara białorusko-ukraińska	425	11,76
53	gwara poleska	(1-99)	60,00
55	gwara ukraińska	(1-99)	63,94
145	inne - niesklasyfikowane	644	10,73
146	Nieustalony	521842	0,40

*Ze względu na małą precyzję oszacowania dane dla liczebności mniejszych niż 200 podano w postaci przedziałowej

TABL. 33. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO, PŁCI ORAZ CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Język ojczysty	Ogółem	Płeć		Charakter miejscowości	
		Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
Ogółem	38511824	18643870	19867954	23405892	15105932
Polski	37656090	18226585	19429506	22844279	14811811
w tym polski język migowy (PJM)	279	149	130	212	68
NiepolSKI	333892	163537	170355	180582	153309
śląSKI	140012	73390	66622	73439	66573
niemiecki	58170	25424	32746	22855	35315
ukraiński	28172	10604	17567	17069	11103
białoruski	17480	7710	9770	6869	10611
rosyjski	17048	4890	12158	13887	3161
kaszubski	13799	7251	6548	3650	10149
romski	8612	4053	4559	8111	501
angielski	5624	3783	1841	4446	1178
litewski	5408	2508	2900	1405	4003
łemkowski	4454	2170	2284	1747	2707
francuski	3488	2088	1400	2864	624
wietnamski	3463	2009	1454	2960	503
arabski	2806	2216	590	2491	315
włoski	2207	1583	624	1598	608
ormiański	2115	1317	799	1793	322
hiszpański	1539	1004	535	1412	127
bułgarski	1506	854	653	1257	249
chiński	1152	524	628	470	682
grecki	928	582	345	809	119
niderlandzki	917	657	260	526	391
czeski	890	414	477	653	238
węgierski	818	349	468	685	133
turecki	814	656	159	653	161
rumuński	807	339	468	671	136
hindi	667	456	212	454	213
słowacki	648	345	303	413	235
gwara pogranicza polsko-białoruskiego	554	265	290	-	554
ruski	435	188	248	323	112
gwara białorusko-ukraińska	425	202	223	-	425
serbski	402	319	83	347	54
czeczeński	384	214	170	311	73
mongolski	370	134	236	322	48
japoński	365	138	228	355	11
gwara białoruska (tzw. język "prosty")	341	163	178	62	278
chorwacki	337	243	94	258	79
duński	336	256	80	245	91
szwedzki	308	242	66	270	38
portugalski	303	209	94	260	43
macedoński	255	170	85	252	3
mołdawski	243	112	131	165	78
albański	237	216	22	198	39
bośniacki	235	127	108	206	29
gruziński	224	104	120	192	31
norweski	210	167	43	184	26
łotewski	207	83	123	162	45
inne	4176	2810	1366	3284	893
Nieustalony	521842	253749	268093	381030	140812

TABL. 34. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO* ORAZ POLSKICH I NIEPOLSKICH IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH W 2011 ROKU

Język ojczysty	Ogółem	Identyfikacji narodowo-etniczna			
		wyłącznie polska	polska i niepolska	wyłącznie niepolska	nieustalona*
Ogółem	38511824	36522211	871440	596303	521869
Polski	37656090	36481454	776312	393748	4577
Niepolski	333892	39443	94172	200262	15
śląski	140012	15196	37909	86906	-
niemiecki	58170	7044	11264	39859	3
ukraiński	28172	2036	8178	17952	6
białoruski	17480	3034	3137	11309	-
rosyjski	17048	4375	5892	6781	-
kaszubski	13799	1424	10158	2217	-
romski	8612	807	2545	5261	-
angielski	5624	1319	1940	2364	-
litewski	5408	339	887	4182	-
łemkowski	4454	89	1076	3289	-
francuski	3488	1063	1253	1172	-
wietnamski	3463	91	709	2663	-
arabski	2806	259	1072	1475	-
włoski	2207	321	980	905	-
ormiański	2115	61	682	1372	-
hiszpański	1539	150	541	848	-
bułgarski	1506	81	589	831	6
chiński	1152	18	116	1018	-
grecki	928	43	386	499	-
niderlandzki	917	25	440	452	-
czeski	890	160	327	404	-
węgierski	818	75	333	410	-
turecki	814	27	230	557	-
rumuński	807	124	188	494	-
hindi	667	9	115	543	-
słowacki	648	24	166	458	-
gwara pogranicza polsko-białoruskiego	554	14	95	446	-
ruski	435	151	125	159	-
gwara białorusko-ukraińska	425	46	139	239	-
serbski	402	36	134	231	-
czeczeński	384	8	19	357	-
mongolski	370	-	90	280	-
japoński	365	-	48	318	-
gwara białoruska ("język prosty")	341	154	25	162	-
chorwacki	337	60	109	167	-
duński	336	29	61	246	-
szwedzki	308	15	106	188	-
portugalski	303	21	80	202	-
inne	5787	714	2026	3046	-
Nieustalony	521842	1315	956	2294	517278

* W tym bez przynależności narodowo-etnicznej (399 przypadków)

**TABL. 35. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH
ORAZ JĘZYKA OJCZYSTEGO W 2011 ROKU**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji) /Język ojczysty	Ogółem	W odsetkach
OGÓLEM	38511824	x
Identyfikacja polska	37393651	100,00
język polski	37257766	99,64
język niepolski	133615	0,36
w tym:		
śląski	53105	0,14
niemiecki	18308	0,05
kaszubski	11583	0,03
rosyjski	10267	0,03
ukraiński	10213	0,03
białoruski	6171	0,02
romski	3351	0,01
angielski	3260	0,01
francuski	2316	0,01
arabski	1331	0,00
włoski	1302	0,00
litewski	1226	0,00
łemkowski	1165	0,00
wietnamski	800	0,00
ormiański	744	0,00
hiszpański	691	0,00
bułgarski	670	0,00
czeski	487	0,00
niderlandzki	465	0,00
grecki	428	0,00
węgierski	408	0,00
rumuński	313	0,00
ruski	276	0,00
turecki	257	0,00
nieustalony	2271	0,01
Identyfikacja inna niż polska	1467743	100,00
język polski	1170060	79,72
język niepolski	294434	20,06
w tym:		
śląski	124815	8,50
niemiecki	51123	3,48
ukraiński	26130	1,78
białoruski	14446	0,98
rosyjski	12673	0,86
kaszubski	12375	0,84
romski	7805	0,53
litewski	5069	0,35

**TABL. 35. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH
ORAZ JĘZYKA OJCZYSTEGO W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji) /Język ojczysty	Ogółem	W odsetkach
łemkowski	4366	0,30
angielski	4304	0,29
wietnamski	3372	0,23
arabski	2547	0,17
francuski	2425	0,17
ormiański	2054	0,14
włoski	1885	0,13
bułgarski	1420	0,10
hiszpański	1389	0,09
chiński	1134	0,08
niderlandzki	892	0,06
grecki	885	0,06
turecki	787	0,05
węgierski	743	0,05
czeski	730	0,05
rumuński	682	0,05
hindi	658	0,04
słowacki	624	0,04
gwara pogranicza polsko-białoruskiego	540	0,04
gwara białorusko-ukraińska	378	0,03
czeczeński	376	0,03
mongolski	370	0,03
japoński	365	0,02
serbski	365	0,02
duński	307	0,02
szwedzki	294	0,02
ruski	284	0,02
portugalski	282	0,02
chorwacki	276	0,02
macedoński	239	0,02
albański	231	0,02
mołdawski	213	0,01
gruziński	211	0,01
nieustalony	3250	0,22
Identyfikacja amerykańska	11838	100,00
język polski	10400	87,85
język niepolSKI	1371	11,58
w tym:		
angielski	1334	11,27
nieustalony	67	0,56
Identyfikacja angielska	10495	100,00
język polski	8880	84,61

**TABL. 35. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH
ORAZ JĘZYKA OJCZYSTEGO W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji) /Język ojczysty	Ogółem	W odsetkach
język niepolski	1522	14,50
w tym:		
angielski	1454	13,85
nieustalony	93	0,89
Identyfikacja białoruska	46787	100,00
język polski	28483	60,88
język niepolski	18206	38,91
w tym:		
białoruski	14383	30,74
rosyjski	2132	4,56
gwara pogranicza polsko-białoruskiego	497	1,06
gwara białorusko-ukraińska	355	0,76
ukraiński	307	0,66
nieustalony	97	0,21
Identyfikacja czeska	3447	100,00
język polski	2691	78,07
język niepolski	746	21,64
w tym:		
czeski	701	20,33
nieustalony	10	0,29
Identyfikacja francuska	7999	100,00
język polski	6068	75,86
język niepolski	1897	23,71
w tym:		
francuski	1818	22,73
nieustalony	35	0,43
Identyfikacja grecka	3600	100,00
język polski	2691	74,75
język niepolski	885	24,57
w tym:		
grecki	855	23,76
nieustalony	24	0,68
Identyfikacja hiszpańska	3967	100,00
język polski	3379	85,17
język niepolski	575	14,48
w tym:		
hiszpański	501	12,62
nieustalony	14	0,34
Identyfikacja kaszubska	232547	100,00
język polski	220012	94,61

**TABL. 35. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH
ORAZ JĘZYKA OJCZYSTEGO W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji) /Język ojczysty	Ogółem	W odsetkach
język niepolski	12513	5,38
w tym:		
kaszubski	12329	5,30
nieustalony	22	0,01
Identyfikacja litewska	7863	100,00
język polski	2723	34,63
język niepolski	5139	65,36
w tym:		
litewski	5028	63,95
nieustalony	1	0,01
Identyfikacja lemkowa	10531	100,00
język polski	5688	54,01
język niepolski	4843	45,99
w tym:		
łemkowski	4277	40,61
ukraiński	520	4,94
Identyfikacja holenderska	3927	100,00
język polski	2929	74,60
język niepolski	923	23,50
w tym:		
niderlandzki	809	20,59
nieustalony	74	1,90
Identyfikacja niemiecka	147814	100,00
język polski	87411	59,14
język niepolski	59227	40,07
w tym:		
niemiecki	40642	27,50
śląski	18292	12,37
nieustalony	1176	0,80
Identyfikacja ormiańska	3623	100,00
język polski	1208	33,36
język niepolski	2287	63,14
w tym:		
ormiański	2013	55,58
nieustalony	127	3,51
Identyfikacja romska	17049	100,00
język polski	8950	52,50
język niepolski	8072	47,35
w tym:		
romski	7772	45,58
rumuński	224	1,31
nieustalony	27	0,16

**TABL. 35. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH
ORAZ JĘZYKA OJCZYSTEGO W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji) /Język ojczysty	Ogółem	W odsetkach
Identyfikacja rosyjska	13046	100,00
język polski	4418	33,87
język niepolski	8491	65,09
w tym:		
rosyjski	7789	59,71
nieustalony	136	1,04
Identyfikacja słowacka	3240	100,00
język polski	2542	78,44
język niepolski	690	21,30
w tym:		
słowacki	611	18,85
nieustalony	8	0,26
Identyfikacja śląska	846719	100,00
język polski	706623	83,45
język niepolski	139877	16,52
w tym:		
śląski	118494	13,99
niemiecki	21108	2,49
nieustalony	220	0,03
Identyfikacja ukraińska	51001	100,00
język polski	21825	42,79
język niepolski	28670	56,22
w tym:		
ukraiński	25700	50,39
rosyjski	2229	4,37
łemkowski	453	0,89
nieustalony	505	0,99
Identyfikacja wietnamska	4027	100,00
język polski	536	13,31
język niepolski	3374	83,77
w tym:		
wietnamski	3372	83,74
nieustalony	118	2,92
Identyfikacja włoska	8641	100,00
język polski	6709	77,64
język niepolski	1882	21,79
w tym:		
włoski	1775	20,55
nieustalony	50	0,57

**TABL. 35. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH
ORAZ JĘZYKA OJCZYSTEGO W 2011 ROKU (DOK.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji) /Język ojczysty	Ogółem	W odsetkach
Identyfikacja żydowska	7508	100,00
język polski	7239	96,42
język niepolSKI	269	3,58
Identyfikacja kociewska	3065	100,00
język polski	3058	99,76
język niepolSKI	7	0,24
Identyfikacja inna	64371	100,00
język polski	44130	68,56
język niepolSKI	19557	30,38
w tym:		
arabski	2547	3,96
angielski	1462	2,27
bułgarski	1388	2,16
chiński	1133	1,76
hiszpański	907	1,41
turecki	781	1,21
węgierski	716	1,11
rosyjski	671	1,04
hindi	658	1,02
niemiecki	585	0,91
francuski	542	0,84
rumuński	465	0,72
mongolski	370	0,58
japoński	365	0,57
serbski	365	0,57
ukraiński	343	0,53
duński	307	0,48
szwedzki	287	0,45
portugalski	282	0,44
chorwacki	276	0,43
macedoński	239	0,37
czeczeński	230	0,36
albański	224	0,35
gruziński	211	0,33
nieustalony	684	1,06
Identyfikacja nieustalona lub bez przynależności narodowo- -etnicznej	521869	100,00
język polski	4577	0,88
język niepolSKI	15	0,00
nieustalony	517278	99,12

TABL. 36. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ POSIADANIA OBYWATELSTWA POLSKIEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Język ojczysty	Ogółem	Posiadający obywatelstwo polskie	Nieposiadający obywatelstwa polskiego	Obywatelstwo nieustalone
OGÓLEM	38511824	38445564	57456	8805
Polski	37656090	37641814	12447	1829
Niepolski	333892	291654	42213	25
śląski	140012	139846	144	21
niemiecki	58170	55248	2918	4
ukraiński	28172	18909	9263	-
białoruski	17480	16202	1278	-
rosyjski	17048	10409	6639	-
kaszubski	13799	13799	-	-
romski	8612	8559	53	-
angielski	5624	2966	2658	-
litewski	5408	5123	285	-
inne	39567	20592	18974	-
Nieustalony	521842	512095	2796	6951
MĘŻCZYŹNI	18643870	18607337	29888	6645
Polski	18226585	18219373	6211	1000
Niepolski	163537	141335	22195	6
śląski	73390	73302	82	6
niemiecki	25424	23171	2253	-
ukraiński	10604	8108	2496	-
białoruski	7710	7338	372	-
rosyjski	4890	3046	1844	-
kaszubski	7251	7251	-	-
romski	4053	4024	29	-
angielski	3783	1754	2029	-
litewski	2508	2417	90	-
inne	23923	10924	12999	-
Nieustalony	253749	246628	1482	5639
KOBIETY	19867954	19838227	27568	2160
Polski	19429506	19422441	6236	829
Niepolski	170355	150319	20017	19
śląski	66622	66545	63	15
niemiecki	32746	32078	665	4
ukraiński	17567	10800	6767	-
białoruski	9770	8864	906	-
rosyjski	12158	7363	4795	-
kaszubski	6548	6548	-	-
romski	4559	4535	24	-
angielski	1841	1212	628	-
litewski	2900	2706	195	-
inne	15644	9668	5976	-
Nieustalony	268093	265467	1314	1312

TABL. 36. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ POSIADANIA OBYWATELSTWA POLSKIEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Język ojczysty	Ogółem	Posiadający obywatelstwo polskie	Nieposiadający obywatelstwa polskiego	Obywatelstwo nieustalone
MIASTA	23405892	23354451	43388	8053
Polski	22844279	22833538	9278	1464
Niepolski	180582	148419	32143	21
śląski	73439	73361	57	21
niemiecki	22855	20965	1890	-
ukraiński	17069	10772	6297	-
białoruski	6869	6103	766	-
rosyjski	13887	8302	5585	-
kaszubski	3650	3650	-	-
romski	8111	8065	47	-
angielski	4446	2210	2236	-
litewski	1405	1203	202	-
inne	28851	13788	15063	-
Nieustalony	381030	372495	1968	6568
WIEŚ	15105932	15091112	14068	752
Polski	14811811	14808277	3170	365
Niepolski	153309	143236	10070	4
śląski	66573	66485	87	-
niemiecki	35315	34284	1028	4
ukraiński	11103	8137	2966	-
białoruski	10611	10099	512	-
rosyjski	3161	2107	1054	-
kaszubski	10149	10149	-	-
romski	501	494	6	-
angielski	1178	756	421	-
litewski	4003	3920	83	-
inne	10716	6804	3912	-
Nieustalony	140812	139600	828	383

TABL. 37. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ KRAJU URODZENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Język ojczysty	Ogółem	Miejsce urodzenia		
		Polska	inny kraj	nieustalone
OGÓLEM	38511824	37820761	674866	16197
Polski	37656090	37065897	583709	6483
Niepolski	333892	259142	74612	137
śląski	140012	139180	793	38
niemiecki	58170	50471	7670	29
ukraiński	28172	14377	13778	17
białoruski	17480	14818	2659	3
rosyjski	17048	1639	15400	8
kaszubski	13799	13758	42	-
romski	8612	8089	520	3
angielski	5624	1187	4437	-
litewski	5408	4596	807	5
inne	39567	11025	28507	34
Nieustalony	521842	495722	16544	9577
MEŹCZYŹNI	18643870	18356111	277718	10041
Polski	18226585	17988101	235128	3355
Niepolski	163537	128482	34987	68
śląski	73390	73008	371	11
niemiecki	25424	21349	4059	16
ukraiński	10604	7007	3584	13
białoruski	7710	6942	768	-
rosyjski	4890	692	4198	-
kaszubski	7251	7231	20	-
romski	4053	3829	221	3
angielski	3783	632	3152	-
litewski	2508	2256	251	-
inne	23923	5535	18363	25
Nieustalony	253749	239529	7603	6617
KOBIETY	19867954	19464650	397147	6157
Polski	19429506	19077797	348581	3128
Niepolski	170355	130660	39626	69
śląski	66622	66172	423	27
niemiecki	32746	29122	3611	13
ukraiński	17567	7370	10194	3
białoruski	9770	7875	1891	3
rosyjski	12158	947	11202	8
kaszubski	6548	6527	21	-
romski	4559	4260	299	-
angielski	1841	555	1285	-
litewski	2900	2340	555	5
inne	15644	5491	10144	9
Nieustalony	268093	256193	8941	2960

TABL. 37. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ KRAJU URODZENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Język ojczysty	Ogółem	Miejsce urodzenia		
		Polska	inny kraj	nieustalone
MIASTA	23405892	22899754	493166	12972
Polski	22844279	22414269	425567	4443
Niepolski	180582	124814	55682	86
śląski	73439	73125	293	21
niemiecki	22855	18487	4368	-
ukraiński	17069	7833	9224	11
białoruski	6869	5182	1683	3
rosyjski	13887	1299	12580	8
kaszubski	3650	3632	18	-
romski	8111	7615	493	3
angielski	4446	930	3516	-
litewski	1405	829	571	5
inne	28851	5882	22935	34
Nieustalony	381030	360671	11916	8443
WIEŚ	15105932	14921007	181700	3225
Polski	14811811	14651629	158142	2040
Niepolski	153309	134328	18930	52
śląski	66573	66055	501	17
niemiecki	35315	31984	3301	29
ukraiński	11103	6544	4553	5
białoruski	10611	9636	976	-
rosyjski	3161	340	2821	-
kaszubski	10149	10126	23	-
romski	501	474	27	-
angielski	1178	257	921	-
litewski	4003	3767	235	-
inne	10716	5144	5572	-
Nieustalony	140812	135051	4628	1133

TABL. 38. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Język ojczysty	Ogółem	Ekonomiczne grupy wieku				
		wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny			wiek poprodukcyjny
			razem	mobilny	niemobilny	
OGÓLEM	38511824	7202273	24797408	15418861	9378547	6512143
Polski	37656090	7094694	24230768	15063799	9166970	6330627
Niepolski	333892	33772	203996	120892	83104	96124
śląski	140012	16702	93986	53976	40011	29323
niemiecki	58170	2650	20981	12455	8525	34540
ukraiński	28172	2523	19456	12666	6790	6192
białoruski	17480	465	8495	3736	4759	8520
rosyjski	17048	1006	12402	8047	4355	3640
kaszubski	13799	666	8483	3360	5123	4650
romski	8612	2484	5518	3725	1793	610
angielski	5624	1359	3993	2960	1033	272
litewski	5408	808	3437	2075	1362	1163
inne	39567	5109	27244	17891	9353	7214
Nieustalony	521842	73806	362644	234171	128473	85392
MEŻCZYŻNI	18643870	3691430	12973926	7821177	5152749	1978514
Polski	18226585	3634347	12671877	7641748	5030129	1920360
Niepolski	163537	17570	111777	63568	48209	34189
śląski	73390	9031	54276	30582	23695	10083
niemiecki	25424	1355	10897	5799	5099	13171
ukraiński	10604	1217	7481	4477	3005	1906
białoruski	7710	266	4502	1809	2693	2943
rosyjski	4890	452	3858	2431	1427	580
kaszubski	7251	395	5188	2006	3183	1668
romski	4053	1146	2758	1901	856	150
angielski	3783	739	2882	1983	899	162
litewski	2508	409	1740	999	742	358
inne	23923	2560	18194	11583	6611	3168
Nieustalony	253749	39513	190271	115861	74411	23964
KOBIETY	19867954	3510843	11823482	7597684	4225798	4533629
Polski	19429506	3460348	11558891	7422051	4136840	4410267
Niepolski	170355	16203	92218	57323	34895	61934
śląski	66622	7672	39710	23394	16316	19240
niemiecki	32746	1294	10083	6657	3427	21368
ukraiński	17567	1306	11975	8190	3785	4286
białoruski	9770	199	3993	1927	2067	5578
rosyjski	12158	554	8544	5616	2928	3060
kaszubski	6548	272	3295	1354	1940	2982
romski	4559	1339	2760	1823	937	460
angielski	1841	620	1111	978	133	110
litewski	2900	399	1697	1076	620	805
inne	15644	2549	9049	6308	2741	4045
Nieustalony	268093	34293	172373	118310	54063	61428

TABL. 38. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Język ojczysty	Ogółem	Ekonomiczne grupy wieku				
		wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny			wiek poprodukcyjny
			razem	mobilny	niemobilny	
MIASTA	23405892	3975859	15258306	9325898	5932408	4171727
Polski	22844279	3903526	14878399	9080921	5797478	4062354
Niepolski	180582	18002	114224	68516	45708	48357
śląski	73439	7125	48964	27126	21837	17350
niemiecki	22855	1129	6935	3796	3139	14791
ukraiński	17069	1558	12248	8093	4155	3264
białoruski	6869	211	3836	1749	2086	2823
rosyjski	13887	825	10121	6604	3517	2940
kaszubski	3650	78	2130	780	1350	1443
romski	8111	2297	5235	3542	1693	580
angielski	4446	1008	3235	2431	805	203
litewski	1405	101	925	520	405	380
inne	28851	3671	20595	13874	6721	4584
Nieustalony	381030	54331	265683	176461	89222	61016
WIEŚ	15105932	3226414	9539102	6092963	3446139	2340416
Polski	14811811	3191168	9352369	5982878	3369492	2268274
Niepolski	153309	15770	89772	52375	37397	47767
śląski	66573	9577	45022	26849	18173	11973
niemiecki	35315	1521	14046	8659	5387	19749
ukraiński	11103	966	7209	4574	2635	2928
białoruski	10611	254	4659	1986	2673	5698
rosyjski	3161	180	2281	1443	838	700
kaszubski	10149	588	6354	2580	3774	3207
romski	501	187	283	183	100	30
angielski	1178	351	758	530	228	69
litewski	4003	707	2513	1555	958	783
inne	10716	1438	6648	4016	2632	2630
Nieustalony	140812	19475	96961	57710	39251	24376

TABL. 39. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ BIOLOGICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Język ojczysty	Ogółem	Biologiczne grupy wieku			Ogółem	Biologiczne grupy wieku		
		0-14 lat	15-64	65 lat i więcej		0-14 lat	15-64	65 lat i więcej
	w liczbach bezwzględnych*				w odsetkach - struktura pozioma			
OGÓLEM	38511824	5832210	27449462	5230152	100,0	15,1	71,3	13,6
Polski	37656090	5757841	26828014	5070236	100,0	15,3	71,2	13,5
Niepolski	333892	26708	220344	86840	100,0	8,0	66,0	26,0
śląski	140012	12899	102216	24897	100,0	9,2	73,0	17,8
niemiecki	58170	2063	22107	34001	100,0	3,5	38,0	58,4
ukraiński	28172	1943	20813	5415	100,0	6,9	73,9	19,2
białoruski	17480	361	9452	7667	100,0	2,1	54,1	43,9
rosyjski	17048	783	13343	2922	100,0	4,6	78,3	17,1
kaszubski	13799	508	9419	3872	100,0	3,7	68,3	28,1
romski	8612	2023	6174	415	100,0	23,5	71,7	4,8
angielski	5624	1194	4239	191	100,0	21,2	75,4	3,4
litewski	5408	626	3774	1007	100,0	11,6	69,8	18,6
inne	39567	4308	28806	6453	100,0	10,9	72,8	16,3
Nieustalony	521842	47662	401104	73077	100,0	9,1	76,9	14,0
MĘŻCZYŹNI	18643870	2991662	13673694	1978514	100,0	16,0	73,3	10,6
Polski	18226585	2952230	13353995	1920360	100,0	16,2	73,3	10,5
Niepolski	163537	13755	115592	34189	100,0	8,4	70,7	20,9
śląski	73390	6860	56446	10083	100,0	9,3	76,9	13,7
niemiecki	25424	1084	11169	13171	100,0	4,3	43,9	51,8
ukraiński	10604	917	7781	1906	100,0	8,6	73,4	18,0
białoruski	7710	214	4553	2943	100,0	2,8	59,1	38,2
rosyjski	4890	334	3976	580	100,0	6,8	81,3	11,9
kaszubski	7251	291	5291	1668	100,0	4,0	73,0	23,0
romski	4053	938	2965	150	100,0	23,2	73,2	3,7
angielski	3783	645	2976	162	100,0	17,0	78,7	4,3
litewski	2508	323	1827	358	100,0	12,9	72,9	14,3
inne	23923	2148	18606	3168	100,0	9,0	77,8	13,2
Nieustalony	253749	25677	204108	23964	100,0	10,1	80,4	9,4
KOBIETY	19867954	2840548	13775768	3251638	100,0	14,3	69,3	16,4
Polski	19429506	2805611	13474019	3149875	100,0	14,4	69,3	16,2
Niepolski	170355	12952	104753	52650	100,0	7,6	61,5	30,9
śląski	66622	6038	45769	14814	100,0	9,1	68,7	22,2
niemiecki	32746	978	10939	20829	100,0	3,0	33,4	63,6
ukraiński	17567	1026	13032	3509	100,0	5,8	74,2	20,0
białoruski	9770	147	4899	4724	100,0	1,5	50,1	48,4
rosyjski	12158	449	9366	2342	100,0	3,7	77,0	19,3
kaszubski	6548	217	4128	2204	100,0	3,3	63,0	33,7
romski	4559	1084	3209	265	100,0	23,8	70,4	5,8
angielski	1841	549	1263	29	100,0	29,8	68,6	1,6
litewski	2900	304	1947	649	100,0	10,5	67,1	22,4
inne	15644	2159	10200	3285	100,0	13,8	65,2	21,0
Nieustalony	268093	21985	196996	49112	100,0	8,2	73,5	18,3

TABL. 39. LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO ORAZ BIOLOGICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Język ojczysty	Ogółem	Biologiczne grupy wieku			Ogółem	Biologiczne grupy wieku		
		0-14 lat	15-64	65 lat i więcej		0-14 lat	15-64	65 lat i więcej
	w liczbach bezwzględnych*				w odsetkach - struktura pozioma			
MIASTA	23405892	3239023	16875015	3291854	100,0	13,8	72,1	14,1
Polski	22844279	3189604	16458162	3196514	100,0	14,0	72,0	14,0
Niepolski	180582	14520	122898	43165	100,0	8,0	68,1	23,9
śląski	73439	5627	53042	14770	100,0	7,7	72,2	20,1
niemiecki	22855	857	7410	14588	100,0	3,8	32,4	63,8
ukraiński	17069	1212	13068	2788	100,0	7,1	76,6	16,3
białoruski	6869	182	4185	2502	100,0	2,7	60,9	36,4
rosyjski	13887	657	10877	2354	100,0	4,7	78,3	17,0
kaszubski	3650	54	2401	1195	100,0	1,5	65,8	32,7
romski	8111	1848	5870	394	100,0	22,8	72,4	4,9
angielski	4446	914	3406	126	100,0	20,6	76,6	2,8
litewski	1405	78	988	339	100,0	5,6	70,3	24,1
inne	28851	3090	21651	4110	100,0	10,7	75,0	14,2
Nieustalony	381030	34899	293956	52175	100,0	9,2	77,1	13,7
WIEŚ	15105932	2593187	10574447	1938298	100,0	17,2	70,0	12,8
Polski	14811811	2568237	10369852	1873722	100,0	17,3	70,0	12,7
Niepolski	153309	12187	97447	43675	100,0	7,9	63,6	28,5
śląski	66573	7272	49174	10127	100,0	10,9	73,9	15,2
niemiecki	35315	1205	14697	19413	100,0	3,4	41,6	55,0
ukraiński	11103	731	7745	2627	100,0	6,6	69,8	23,7
białoruski	10611	179	5267	5165	100,0	1,7	49,6	48,7
rosyjski	3161	127	2466	568	100,0	4,0	78,0	18,0
kaszubski	10149	454	7019	2676	100,0	4,5	69,2	26,4
romski	501	175	305	21	100,0	34,9	60,9	4,3
angielski	1178	279	833	65	100,0	23,7	70,8	5,5
litewski	4003	548	2786	669	100,0	13,7	69,6	16,7
inne	10716	1218	7155	2343	100,0	11,4	66,8	21,9
Nieustalony	140812	12762	107148	20901	100,0	9,1	76,1	14,8

**TABL. 40. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO
ORAZ STANU CYWILNEGO PRAWNEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA
ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU**

Język ojczysty	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawalerowie, panny	żonaci, zameężne	wdowcy, wdowy	rozwiedzeni, rozwiedzione	nieustalony
OGÓLEM	32679614	9420051	18236423	3126787	1629482	266871
Polski	31898250	9162868	17916086	3053983	1579784	185528
Niepolski	307184	66398	181211	41866	11489	6220
śląski	127113	32027	76607	13282	3883	1313
niemiecki	56108	8176	28534	14143	1247	4007
ukraiński	26229	5036	16708	2951	1206	328
białoruski	17119	2169	10287	3808	808	48
rosyjski	16265	2663	10265	1952	1312	73
kaszubski	13291	2118	8837	2038	250	48
romski	6589	3365	2382	395	364	83
angielski	4430	1727	2454	38	196	15
litewski	4781	1417	2677	508	151	28
inne	35259	7700	22458	2753	2073	276
Nieustalony	474180	190785	139126	30937	38209	75124
MEŻCZYŻNI	15652208	5289432	9095082	481774	656177	129743
Polski	15274355	5152485	8932631	469420	630307	89512
Niepolski	149781	39025	95953	6667	5465	2671
śląski	66529	20185	41435	2225	2108	576
niemiecki	24340	3726	16002	2326	565	1720
ukraiński	9687	2630	6151	375	341	190
białoruski	7496	1366	5144	568	399	19
rosyjski	4556	1107	3017	114	289	29
kaszubski	6960	1494	4956	360	139	10
romski	3115	1736	1173	25	138	43
angielski	3138	1126	1822	18	172	-
litewski	2185	797	1243	67	60	18
inne	21775	4856	15010	590	1254	65
Nieustalony	228072	97923	66498	5686	20404	37560
KOBIETY	17027406	4130619	9141341	2645012	973305	137129
Polski	16623895	4010383	8983455	2584563	949476	96016
Niepolski	157403	27374	85257	35199	6024	3549
śląski	60584	11842	35172	11056	1775	738
niemiecki	31768	4450	12532	11817	682	2287
ukraiński	16541	2405	10557	2576	865	138
białoruski	9623	803	5143	3240	408	28
rosyjski	11709	1556	7248	1838	1022	44
kaszubski	6331	624	3881	1677	111	38
romski	3475	1629	1209	371	226	40
angielski	1292	601	632	19	24	15
litewski	2596	621	1434	441	91	10
inne	13484	2843	7448	2163	819	211
Nieustalony	246108	92862	72628	25250	17805	37564

**TABL. 40. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO
ORAZ STANU CYWILNEGO PRAWNEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA
ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)**

Język ojczysty	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawalerowie, panny	żonaci, zamężne	wdowcy, wdowy	rozwiedzeni, rozwidzione	nieustalony
MIASTA	20166869	5684487	11076264	1930831	1286490	188797
Polski	19654676	5509597	10879747	1886962	1248010	130360
Niepolski	166062	36003	98240	21432	8705	1683
śląski	67812	15667	40859	8165	2822	299
niemiecki	21998	3223	11047	6199	820	708
ukraiński	15857	2969	10166	1556	968	198
białoruski	6687	793	4405	1102	379	9
rosyjski	13230	2199	8186	1578	1199	68
kaszubski	3596	430	2372	622	123	48
romski	6263	3230	2200	391	359	83
angielski	3532	1395	1925	20	176	15
litewski	1327	239	773	207	88	19
inne	25761	5858	16306	1592	1770	235
Nieustalony	346131	138888	98277	22437	29776	56754
WIEŚ	12512745	3735564	7160159	1195956	342992	78075
Polski	12243574	3653272	7036339	1167021	331774	55168
Niepolski	141122	30396	82970	20435	2784	4537
śląski	59301	16360	35748	5117	1061	1015
niemiecki	34110	4954	17487	7944	427	3299
ukraiński	10372	2066	6542	1395	238	130
białoruski	10432	1376	5882	2706	429	39
rosyjski	3034	465	2079	374	112	5
kaszubski	9695	1688	6464	1416	127	-
romski	326	135	182	4	5	-
angielski	898	332	529	17	20	-
litewski	3455	1178	1904	301	63	8
inne	9498	1842	6152	1161	302	41
Nieustalony	128049	51897	40849	8500	8433	18370

**TABL. 41. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO
ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA
ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU**

Język ojczysty	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	średnie lub policealne	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne	podstawowe lub niższe	nieustalone
OGÓLEM	33505264	5693731	10573143	7260817	1650932	6590707	1735934
Polski	32710481	5641711	10495320	7190044	1642198	6508580	1232627
Niepolski	311501	48703	74852	69838	8677	81436	27996
śląski	129413	11622	31443	47327	5215	27429	6377
niemiecki	56423	3163	6899	9044	587	20814	15916
ukraiński	26582	7069	9683	2670	771	4980	1409
białoruski	17192	2503	4452	2041	144	7645	407
rosyjski	16413	7620	5670	708	266	1453	695
kaszubski	13370	673	2049	4226	169	5882	372
romski	6898	4	195	186	164	5703	646
angielski	4512	2651	1190	67	222	210	174
litewski	4925	907	1301	578	229	1543	368
inne	35773	12492	11970	2992	910	5778	1631
Nieustalony	483282	3317	2971	935	57	691	475311
MĘŻCZYŹNI	16075648	2374957	4682225	4489876	882706	2812860	833024
Polski	15690572	2348008	4644883	4443795	877965	2784667	591254
Niepolski	152081	25432	35902	45476	4706	27801	12765
śląski	67761	6213	16035	30369	3002	9273	2869
niemiecki	24528	2151	3249	6324	238	5302	7264
ukraiński	9851	2672	3128	1373	395	1564	720
białoruski	7536	1157	1858	1399	82	2830	209
rosyjski	4623	2143	1433	269	113	369	296
kaszubski	7017	310	1029	2967	101	2435	175
romski	3237	-	107	144	98	2579	309
angielski	3176	1948	823	56	143	124	82
litewski	2257	296	602	401	112	677	168
inne	22095	8541	7637	2173	422	2648	673
Nieustalony	232995	1517	1441	606	35	392	229005
KOBIETY	17429616	3318774	5890918	2770941	768226	3777847	902910
Polski	17019908	3293704	5850437	2746249	764233	3723914	641372
Niepolski	159420	23271	38951	24363	3971	53635	15230
śląski	61652	5409	15408	16958	2212	18156	3508
niemiecki	31895	1012	3650	2720	349	15512	8652
ukraiński	16731	4396	6555	1297	376	3416	689
białoruski	9656	1346	2594	642	61	4814	198
rosyjski	11790	5477	4237	439	153	1085	399
kaszubski	6353	363	1019	1259	68	3447	198
romski	3661	4	88	42	66	3124	337
angielski	1336	703	367	10	79	85	92
litewski	2668	610	698	177	117	866	200
inne	13678	3950	4334	819	488	3129	957
Nieustalony	250287	1800	1531	329	22	299	246307

**TABL. 41. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO
ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA
ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)**

Język ojczysty	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	średnie lub policealne	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne	podstawowe lub niższe	nieustalone
MIASTA	20604111	4415853	7280686	3841341	877553	3006332	1182346
Polski	20083185	4375713	7229791	3807531	873220	2970141	826789
Niepolski	168216	37122	48221	33075	4298	35755	9745
śląski	68735	7620	19282	23472	2289	13932	2139
niemiecki	22123	2243	4489	4173	295	7324	3599
ukraiński	16079	5447	6261	1115	439	1955	863
białoruski	6706	1672	2446	731	51	1612	194
rosyjski	13351	6565	4550	502	200	968	567
kaszubski	3599	306	770	1056	42	1202	223
romski	6554	-	187	176	160	5390	641
angielski	3583	2227	934	38	115	134	135
litewski	1340	424	434	110	46	234	92
inne	26145	10618	8868	1702	661	3005	1292
Nieustalony	352710	3018	2674	735	35	436	345812
WIEŚ	12901153	1277878	3292457	3419476	773379	3584376	553588
Polski	12627296	1265999	3265528	3382513	768979	3538439	405838
Niepolski	143286	11581	26631	36764	4378	45681	18251
śląski	60678	4002	12161	23855	2926	13497	4238
niemiecki	34300	920	2411	4870	292	13490	12317
ukraiński	10503	1622	3422	1555	332	3025	547
białoruski	10485	831	2007	1309	92	6033	213
rosyjski	3062	1055	1120	206	66	486	128
kaszubski	9771	366	1278	3170	127	4681	149
romski	343	4	8	11	4	312	5
angielski	930	424	256	28	107	76	39
litewski	3586	483	867	468	183	1309	276
inne	9628	1874	3102	1290	249	2773	339
Nieustalony	130572	298	297	200	22	256	129499

**Narodowy Spis Powszechny
z dnia 31 marca 2011 roku**

Przynależność do wyznania religijnego

**TABL. 42. LUDNOŚĆ POLSKI WEDŁUG GRUP WYZNAŃ I RODZAJU
DEKLAROWANEJ PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ W 2011 ROKU**

Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem	Odsetek ogółu ludności	Odsetek udzielających odpowiedzi na pytanie o wyznanie
OGÓLEM	38511824	100,0	x
Udzielający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	35151372	91,3	100,00
Należący do wyznania	34221953	88,9	97,36
chrześcijaństwo	34202668	88,8	97,30
katolicyzm	33782023	87,7	96,10
Kościół katolicki	33762343	87,7	96,05
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	33728734	87,6	95,95
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko- -ukraiński (Kościół greckokatolicki)	33281	0,1	0,09
Kościół katolicki - obrządek ormiański (Kościół ormiański)	227	0,0	0,00
inne	101	0,0	0,00
starokatolicyzm	19680	0,1	0,06
Kościół Starokatolicki Mariawitów	9990	0,0	0,03
Kościół Polskokatolicki	8807	0,0	0,03
Polski Narodowy Katolicki Kościół	453	0,0	0,00
Kościół Katolicki Mariawitów	380	0,0	0,00
inne	49	0,0	0,00
chrześcijaństwo wschodnie (ortodoksyjne)	157014	0,4	0,45
prawosławie	156610	0,4	0,45
Kościół prawosławny	156284	0,4	0,44
Wschodni Kościół Staroobrzędowy	326	0,0	0,00
chrześcijańskie kościoły orientalne	404	0,0	0,00
Ormiański Kościół Apostolski	335	0,0	0,00
inne	69	0,0	0,00
protestantyzm	122643	0,3	0,35
Kościół Ewangelicko-Augsburski	70766	0,2	0,20
Kościół Zielonoświątkowy	26433	0,1	0,08
Kościół Chrześcijan Baptystów	5982	0,0	0,02
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	4947	0,0	0,01
Kościół Wolnych Chrześcijan	1643	0,0	0,00
Kościół Boży w Chrystusie	1350	0,0	0,00
Kościół Ewangelicko-Reformowany	1179	0,0	0,00
Ewangeliczny Kościół Chrześcijański	1003	0,0	0,00
Wspólnota Kościołów Chrystusowych	860	0,0	0,00
Kościół Ewangelicznych Chrześcijan	793	0,0	0,00
Kościół Ewangelicko-Methodystyczny	743	0,0	0,00
Chrześcijańska Wspólnota Ewangeliczna	615	0,0	0,00
Kościół Chrystusowy	602	0,0	0,00
Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	540	0,0	0,00

**TABL. 42. LUDNOŚĆ POLSKI WEDŁUG GRUP WYZNAŃ I RODZAJU
DEKLAROWANEJ PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ W 2011 ROKU (CD.)**

Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem	Odsetek ogółu ludności	Odsetek udzielających odpowiedzi na pytanie o wyznanie
Chrześcijańska Wspólnota Zielonoświątkowa	476	0,0	0,00
Kościół Ewangeliczny	438	0,0	0,00
Centrum Chrześcijańskie "Kanaan"	343	0,0	0,00
Nowoapostolski Kościół	326	0,0	0,00
protestantyzm (ogólna deklaracja wyznaniowa)	248	0,0	0,00
Zbór Stanowczych Chrześcijan	242	0,0	0,00
Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego	241	0,0	0,00
Chrześcijański Kościół "Miecz Ducha" w Kaliszu	200	0,0	0,00
inne	2672	0,0	0,01
nurt badaczy Pisma Świętego	139972	0,4	0,40
Świadkowie Jehowy	137308	0,4	0,39
Związek Wyznania Świadców Jehowy	137308	0,4	0,39
Badacze Pisma Świętego	2663	0,0	0,01
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	1269	0,0	0,00
Świecki Ruch Misyjny "Epifania"	1004	0,0	0,00
Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego	389	0,0	0,00
inne chrześcijańskie	1016	0,0	0,00
chrześcijaństwo (ogólna deklaracja wyznaniowa)	411	0,0	0,00
Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich	255	0,0	0,00
inne	351	0,0	0,00
islam	5108	0,0	0,01
Muzułmański Związek Religijny	2585	0,0	0,01
Islamskie Zgromadzenie Ahl-Ul-Bayt	1276	0,0	0,00
Liga Muzułmańska	732	0,0	0,00
islam (ogólna deklaracja wyznaniowa)	438	0,0	0,00
inne	77	0,0	0,00
judaizm	764	0,0	0,00
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich	430	0,0	0,00
inne	334	0,0	0,00
buddyzm	5981	0,0	0,02
Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu	3602	0,0	0,01
Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtzang	653	0,0	0,00
Misja Buddyjska Trzy Schronienia	562	0,0	0,00

**TABL. 42. LUDNOŚĆ POLSKI WEDŁUG GRUP WYZNAŃ I RODZAJU
DEKLAROWANEJ PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ W 2011 ROKU (DOK.)**

Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem	Odsetek ogółu ludności	Odsetek udzielających odpowiedzi na pytanie o wyznanie
buddyzm (ogólna deklaracja wyznaniowa)	318	0,0	0,00
inne	846	0,0	0,00
hinduizm	866	0,0	0,00
Związek Wyznaniowy Hindu Bhavan	341	0,0	0,00
Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	285	0,0	0,00
inne	240	0,0	0,00
pogaństwo (rodzimowierstwo) i neopogaństwo	914	0,0	0,00
Rodzima Wiara	300	0,0	0,00
pogaństwo - rodzimowierstwo (ogólna deklaracja wyznaniowa)	285	0,0	0,00
inne	329	0,0	0,00
inne religie	3878	0,0	0,01
jediizm (jedaizm - religia Jedi)	1343	0,0	0,00
pastafarianizm	492	0,0	0,00
inne	2043	0,0	0,01
deklaracje wyrażające stosunek do wiary	1773	0,0	0,01
ateizm (zadeklarowano jako wyznanie)	935	0,0	0,00
agnostycyzm (zadeklarowano jako wyznanie)	511	0,0	0,00
wierzący niepraktykujący (zadeklarowano jako wyznanie)	214	0,0	0,00
inne	114	0,0	0,00
Nienależący do żadnego wyznania	929420	2,4	2,64
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2733843	7,1	x
Nie ustalono	626608	1,6	x

TABL. 43. LUDNOŚĆ WEDŁUG DEKLAROWANEJ PRZYNALEŻNOŚCI DO WYZNANIA RELIGIJNEGO W 2011 ROKU (PEŁNA LISTA SKLASYFIKOWANYCH ODPOWIEDZI)

Lp.	Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem*	Wskaźnik precyzji
1	Ogółem	38511824	0,00
2	Należący do wyznania	34221953	0,03
3	Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	33728734	0,03
4	Kościół prawosławny	156284	0,84
5	Związek Wyznania Świadków Jehowy	137308	1,10
6	Kościół Ewangelicko-Augsburski	70766	1,46
7	Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	33281	1,87
8	Kościół Zielonoświątkowy	26433	2,60
9	Kościół Starokatolicki Mariawitów	9990	4,35
10	Kościół Polskokatolicki	8807	4,12
11	Kościół Chrześcijan Baptystów	5982	6,48
12	Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	4947	5,77
13	Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu	3602	6,62
14	Muzułmański Związek Religijny	2585	9,36
15	Kościół Wolnych Chrześcijan	1643	13,30
16	Kościół Boży w Chrystusie	1350	13,91
17	jediizm (jedaizm - religia Jedi)	1343	9,98
18	Islamskie Zgromadzenie Ahl-UI-Bayt	1276	10,75
19	Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	1269	12,77
20	Kościół Ewangelicko-Reformowany	1179	13,32
21	Świecki Ruch Misyjny "Epifania"	1004	11,81
22	Ewangeliczny Kościół Chrześcijański	1003	12,49
23	ateizm (zadeklarowano jako wyznanie)	935	13,33
24	Wspólnota Kościołów Chrystusowych	860	14,73
25	Kościół Ewangelicznych Chrześcijan	793	14,96
26	Kościół Ewangelicko-Methodystyczny	743	13,70
27	Liga Muzułmańska	732	18,19
28	Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtzang	653	20,22
29	Chrześcijańska Wspólnota Ewangeliczna	615	15,71
30	Kościół Chrystusowy	602	16,67
31	Misja Buddyjska Trzy Schronienia	562	19,17
32	Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	540	18,45
33	agnostycyzm (zadeklarowano jako wyznanie)	511	14,21
34	pastafarianizm	492	16,86
35	Chrześcijańska Wspólnota Zielonoświątkowa	476	16,84
36	Polski Narodowy Katolicki Kościół	453	16,91
37	islam (ogólna deklaracja wyznaniowa)	438	16,14
38	Kościół Ewangeliczny	438	19,50
39	Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich	430	19,06
40	chrześcijaństwo (ogólna deklaracja wyznaniowa)	411	17,94
41	Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego'	389	19,82
42	Kościół Katolicki Mariawitów	380	15,05
43	Centrum Chrześcijańskie "Kanaan"	343	29,74
44	Związek Wyznaniowy Hindu Bhavan	341	28,01

TABL. 43. LUDNOŚĆ WEDŁUG DEKLAROWANEJ PRZYNALEŻNOŚCI DO WYZNANIA RELIGIJNEGO W 2011 ROKU (PEŁNA LISTA SKLASYFIKOWANYCH ODPOWIEDZI) (CD.)

Lp.	Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem *	Wskaźnik precyzji
45	Ormiański Kościół Apostolski	335	27,30
46	Nowoapostolski Kościół	326	29,70
47	Wschodni Kościół Staroobrzędowy	326	15,62
48	buddyzm (ogólna deklaracja wyznaniowa)	318	30,29
49	Rodzima Wiara	300	18,20
50	pogaństwo - rodzimowierstwo (ogólna deklaracja wyznaniowa)	285	21,26
51	Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	285	27,93
52	Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich	255	25,99
53	protestantyzm (ogólna deklaracja wyznaniowa)	248	19,88
54	Zbór Stanowczych Chrześcijan	242	45,21
55	Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego	241	25,14
56	Kościół katolicki - obrządek ormiański (Kościół ormiański)	227	25,75
57	wierzący niepraktykujący (zadeklarowano jako wyznanie)	214	22,22
58	Chrześcijański Kościół "Miecz Ducha" w Kaliszu	200	26,49
59	Beit Polska - Związek Postępowych Gmin Żydowskich	(100-199)	33,90
60	Buddyjska Wspólnota Zen Kannon	(100-199)	24,62
61	Chrześcijański Kościół "Dobra Nowina"	(100-199)	40,63
62	Chrześcijański Kościół Reformacyjny	(100-199)	32,83
63	chrześcijaństwo niezrzeszone	(100-199)	42,56
64	deizm (zadeklarowano jako wyznanie)	(100-199)	33,25
65	Ewangeliczna Wspólnota Zielonoświątkowa	(100-199)	26,53
66	hinduizm (ogólna deklaracja wyznaniowa)	(100-199)	56,19
67	Kościół Anglikański	(100-199)	21,29
68	Kościół Chrześcijański "Wieczernik"	(100-199)	44,19
69	Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-słowiański (Kościół neounicki)	(100-199)	39,99
70	Kościół Prezbiteriański	(100-199)	44,67
71	Lectorium Rosicrucianum Międzynarodowa Szkoła Złotego Różokrzyża	(100-199)	29,35
72	Rodzimy Kościół Polski	(100-199)	27,29
73	Stowarzyszenie Zborów Chrześcijan	(100-199)	48,31
74	Zbór Wolnych Chrześcijan	(100-199)	34,73
75	Związek Buddystów Czan	(100-199)	26,11
76	Adwentyści Dnia Siódmego - Ruch Reformacyjny	(1-99)	38,15
77	Biblijny Kościół Baptystyczny	(1-99)	41,94
78	Centralny Kościół Pełnej Ewangelii	(1-99)	96,81
79	Centrum Biblijne "Jezus Jest Panem"	(1-99)	70,83
80	Centrum Chrześcijańskie "Nowa Fala"	(1-99)	68,10
81	Chrześcijańska Wspólnota "Jezus Panem"	(1-99)	66,26
82	Chrześcijańska Wspólnota Życie i Misja	(1-99)	55,37
83	Chrześcijański Kościół Dobra	(1-99)	49,18
84	Chrześcijański Kościół "Maranatha" w Wiśle	(1-99)	53,87
85	Chrześcijański Związek Wyznaniowy "Źródło"	(1-99)	86,07
86	Chrześcijańskie Centrum "Pan Jest Sztandarem" - Kościół w Tarnowie	(1-99)	89,87
87	Ewangeliczny Związek Braterski	(1-99)	44,94
88	Gmina Wyznaniowa Starozakonnych	(1-99)	91,80

TABL. 43. LUDNOŚĆ WEDŁUG DEKLAROWANEJ PRZYNALEŻNOŚCI DO WYZNANIA RELIGIJNEGO W 2011 ROKU (PEŁNA LISTA SKLASYFIKOWANYCH ODPOWIEDZI) (CD.)

Lp.	Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem*	Wskaźnik precyzji
89	gnostycyzm	(1-99)	49,12
90	Hawurah Lelimud Jahadut - Bractwo dla Poznawania Judaizmu	(1-99)	35,38
91	Instytut Śardza Ling	(1-99)	64,10
92	Izraelicka Niezależna Gmina Wyznaniowa w Poznaniu	(1-99)	53,57
93	Jednota Braci Polskich	(1-99)	51,26
94	judaizm (ogólna deklaracja wyznaniowa)	(1-99)	79,51
95	judaizm mesjański	(1-99)	60,92
96	judaizm reformowany	(1-99)	66,04
97	Karaimski Związek Religijny	(1-99)	50,65
98	Kościół "Chrystus dla Wszystkich"	(1-99)	42,27
99	Kościół Chrześcijan w Rybniku	(1-99)	90,44
100	Kościół Chrześcijański "Arka" w Poznaniu	(1-99)	70,06
101	Kościół Chrześcijański "Jezus Żyje"	(1-99)	67,76
102	Kościół Chrześcijański "Miejsce Odnowienia"	(1-99)	65,15
103	Kościół Chrześcijański Nowe Życie	(1-99)	67,09
104	Kościół Chrześcijański "Słowo Wiary"	(1-99)	65,05
105	Kościół Chrześcijański w Duchu Prawdy i Pokoju	(1-99)	40,50
106	Kościół Chrześcijański w Warszawie	(1-99)	66,13
107	Kościół Dobrego Pasterza	(1-99)	96,05
108	Kościół "Ekklesia" w Warszawie	(1-99)	91,93
109	Kościół Ewangeliczny "Misja Łaski"	(1-99)	48,93
110	Kościół Jezusa Chrystusa w Krakowie	(1-99)	96,64
111	Kościół Jezusa Chrystusa Wiary Chrześcijańskiej	(1-99)	38,78
112	Kościół koptyjski	(1-99)	46,62
113	Kościół Panteistyczny "Pneuma"	(1-99)	94,90
114	Kościół Pentakostalny	(1-99)	84,98
115	Kościół Reformowany Adwentystów Dnia Siódmego	(1-99)	63,49
116	Kościół Starokatolicki	(1-99)	36,58
117	Kościół Unitariański	(1-99)	44,79
118	Kościół Wiary	(1-99)	76,32
119	Kościół Zjednoczeniowy	(1-99)	78,15
120	Medytacyjne Stowarzyszenie Najwyższej Mistrzyni Ching Hai	(1-99)	93,64
121	Miejscowy Kościół w Lublinie	(1-99)	89,65
122	Misja "Centrum Służby Życia"	(1-99)	75,62
123	Misja Pokoleń	(1-99)	80,29
124	Niezależna Gmina Wyznania Mojżeszowego w Gdańsku	(1-99)	66,02
125	Polski Ewangeliczny Kościół Braterski	(1-99)	46,93
126	Polski Kościół Słowiański	(1-99)	32,66
127	rastafarianizm	(1-99)	37,46
128	Ruch Nowego Życia	(1-99)	66,09
129	Sangha "Dogen Zenji"	(1-99)	71,25
130	shintoizm	(1-99)	64,75
131	Stolica Boża i Barankowa Apostołów w Duchu i Prawdzie Alfa-Omega Początek i Koniec	(1-99)	94,25

TABL. 43. LUDNOŚĆ WEDŁUG DEKLAROWANEJ PRZYNALEŻNOŚCI DO WYZNANIA RELIGIJNEGO W 2011 ROKU (PEŁNA LISTA SKLASYFIKOWANYCH ODPOWIEDZI) (DOK.)

Lp.	Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem*	Wskaźnik precyzji
132	Stowarzyszenie Buddyjskie Sangha "Kandzeon"	(1-99)	34,65
133	Stowarzyszenie Jedności Muzułmańskiej	(1-99)	49,40
134	Stowarzyszenie Muzułmańskie "Ahmadiyya"	(1-99)	53,77
135	Stowarzyszenie Świadomości Duchowej Miłości	(1-99)	62,71
136	Szkoła Zen Kwan Um	(1-99)	32,92
137	Światowy Uniwersytet Brahma Kumaris	(1-99)	88,11
138	taoizm	(1-99)	59,65
139	Uczniowie Ducha Świętego	(1-99)	88,64
140	Unia Ewangelikalna	(1-99)	79,96
141	Wiara Baha'I	(1-99)	39,75
142	Wicca	(1-99)	34,94
143	wisznuizm	(1-99)	66,01
144	Wspólnota bez Bram Mumon-Kai Związek Buddyjski Zen Rinzaj	(1-99)	25,24
145	Wspólnota Chrześcijańska "Pojednanie"	(1-99)	88,08
146	Wspólnota Chrześcijańska "Wrocław dla Jezusa"	(1-99)	72,40
147	Wspólnota Dzog-Czen	(1-99)	44,72
148	Wspólnota Unitarian Uniwersalistów	(1-99)	64,05
149	Zachodni Zakon Sufi	(1-99)	92,00
150	Zachodniosłowiański Związek Wyznaniowy "Słowiańska Wiara"	(1-99)	48,97
151	Zakon Braci Zjednoczenia Energetycznego	(1-99)	81,13
152	Zbory Boże Chrześcijan Dnia Siódmego	(1-99)	70,87
153	Zbór Chrześcijański	(1-99)	55,38
154	Zbór Ewangelicko-Baptystyczny	(1-99)	54,14
155	Zbór Ewangeliczny "Agape" w Poznaniu	(1-99)	63,47
156	Zbór Ewangeliczny "Betel" w Warszawie	(1-99)	92,86
157	Zbór Ewangelicznych Chrześcijan w Duchu Apostolskim	(1-99)	62,07
158	Zbór Ewangelii Łaski	(1-99)	89,58
159	Zbór w Wodzisławiu Śląskim	(1-99)	38,46
160	Zrzeszenie Kościołów Chrystusowych	(1-99)	92,85
161	Związek Ajapa Yoga	(1-99)	36,73
162	Związek Buddyjski Dak Shang Kagyu	(1-99)	45,69
163	Związek Buddyjski Khordong	(1-99)	50,96
164	Związek Buddystów Zen "Bodhidharma"	(1-99)	31,14
165	Związek Duch i Moc	(1-99)	69,79
166	Związek Garuda	(1-99)	68,72
167	Związek Hatha Jogi "Brama Jogi"	(1-99)	69,04
168	Związek Taoistów TAO TE KING	(1-99)	60,56
169	Związek Wyznaniowy Polska Chrześcijańska Służba	(1-99)	65,97
170	Związek Wyznaniowy Singh Saba Gurudwara	(1-99)	65,86
171	Związek Wyznawców "Wierzę w Dobro Człowieka"	(1-99)	93,07
172	inne - niesklasyfikowane	1445	9,69
173	Nienależący do żadnego wyznania	929420	0,40
174	Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2733843	0,23
175	Nie ustalono	626608	0,37

*Ze względu na małą precyzję oszacowania dane dla liczebności mniejszych niż 200 podano w postaci przedziałowej

**TABL. 44. LUDNOŚĆ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI DO WYZNANIA RELIGIJNEGO
ORAZ POLSKICH I NIEPOLSKICH IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH W 2011 ROKU**

Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem	Identyfikacji narodowo-etniczna			
		wyłącznie polska	polska i niepolska	wyłącznie niepolska	nieustalona*
Ogółem	38511824	36522211	871440	596303	521869
Udzielający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	35151372	33780716	812813	554110	3734
należący do wyznania	34221953	32903413	780261	534895	3383
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	33728734	32524031	738115	463352	3237
Kościół prawosławny	156284	97802	19031	39430	21
Związek Wyznania Świadców Jehowy	137308	133219	2495	1512	83
Kościół Ewangelicko-Augsburski	70766	57931	6769	6032	35
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	33281	8409	6744	18123	4
Kościół Zielonoświątkowy	26433	24544	1013	876	-
Kościół Starokatolicki Mariawitów	9990	9930	17	43	-
Kościół Polskokatolicki	8807	8757	51	-	-
Kościół Chrześcijan Baptystów	5982	5410	423	149	-
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	4947	4493	260	190	4
Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu	3602	2887	382	333	-
Muzułmański Związek Religijny	2585	694	843	1048	-
Kościół Wolnych Chrześcijan	1643	1293	143	207	-
Kościół Boży w Chrystusie	1350	1285	59	6	-
jediizm (jedaizm - religia Jedi)	1343	1060	194	90	-
Islamskie Zgromadzenie Ahl-ul-Bayt	1276	354	315	607	-
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	1269	1242	17	10	-
Kościół Ewangelicko-Reformowany	1179	841	256	82	-
Świecki Ruch Misyjny "Epifania"	1004	981	12	11	-
Ewangeliczny Kościół Chrześcijański	1003	926	28	49	-
ateizm (zadeklarowano jako wyznanie)	935	839	65	31	-
Wspólnota Kościołów Chrystusowych	860	814	46	-	-
Kościół Ewangelicznych Chrześcijan	793	762	26	5	-
Kościół Ewangelicko-Methodystyczny	743	590	94	59	-
Liga Muzułmańska	732	215	171	345	-
Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtżang	653	421	66	165	-
Chrześcijańska Wspólnota Ewangeliczna	615	550	47	18	-
Kościół Chrystusowy	602	578	24	-	-
Misja Buddyjska Trzy Schronienia	562	376	62	124	-
Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	540	529	11	-	-
agnostycyzm (zadeklarowano jako wyznanie)	511	444	55	11	-
inne	15619	11204	2429	1986	-
nienależący do żadnego wyznania	929420	877303	32552	19215	350
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2733843	2639292	55379	38008	1164
Nie ustalono	626608	102203	3249	4185	516971

**TABL. 45. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH
ORAZ PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ W 2011 ROKU**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji-odpowiedzi) /Przynależność wyznaniowa	Ogółem	Procent w grupie narodowościowej
OGÓLEM	38511824	x
Identyfikacja polska	37393651	100,00
Należący do wyznania	33683674	90,08
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	33262146	88,95
Związek Wyznania Świadców Jehowy	135714	0,36
Kościół prawosławny	116833	0,31
Kościół Ewangelicko-Augsburski	64699	0,17
Kościół Zielonoświątkowy	25557	0,07
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	15154	0,04
Kościół Starokatolicki Mariawitów	9947	0,03
Kościół Polskokatolicki	8807	0,02
Kościół Chrześcijan Baptystów	5833	0,02
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	4753	0,01
Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu	3269	0,01
Muzułmański Związek Religijny	1537	0,00
Kościół Wolnych Chrześcijan	1435	0,00
Kościół Boży w Chrystusie	1344	0,00
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	1260	0,00
jediizm (jedaizm - religia Jedi)	1254	0,00
Kościół Ewangelicko-Reformowany	1098	0,00
Świecki Ruch Misyjny "Epifania"	993	0,00
Ewangeliczny Kościół Chrześcijański	954	0,00
ateizm (zadeklarowano jako wyznanie)	903	0,00
Wspólnota Kościołów Chrystusowych	860	0,00
Kościół Ewangelicznych Chrześcijan	788	0,00
Kościół Ewangelicko-Methodystyczny	684	0,00
Islamskie Zgromadzenie Ahl-Ul-Bayt	669	0,00
Kościół Chrystusowy	602	0,00
Chrześcijańska Wspólnota Ewangeliczna	597	0,00
Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	540	0,00
agnostycyzm (zadeklarowano jako wyznanie)	499	0,00
Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtżang	487	0,00
pastafarianizm	466	0,00
Chrześcijańska Wspólnota Zielonoświątkowa	461	0,00
Polski Narodowy Katolicki Kościół	453	0,00
Misja Buddyjska Trzy Schronienia	439	0,00
Kościół Ewangeliczny	422	0,00
Liga Muzułmańska	387	0,00
Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego	379	0,00
Kościół Katolicki Mariawitów	370	0,00

**TABL. 45. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH
ORAZ PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji-odpowiedzi) /Przynależność wyznaniowa	Ogółem	Procent w grupie narodowościowej
Identyfikacja polska (dok.)		
Należący do wyznania (dok.)		
w tym:		
chrześcijaństwo (ogólna deklaracja wyznaniowa)	366	0,00
islam (ogólna deklaracja wyznaniowa)	346	0,00
Centrum Chrześcijańskie "Kanaan"	327	0,00
Nowoapostolski Kościół	320	0,00
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich	293	0,00
pogaństwo - rodzimowierstwo (ogólna deklaracja wyznaniowa)	285	0,00
Rodzima Wiara	280	0,00
Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	246	0,00
Zbór Stanowczych Chrześcijan	242	0,00
Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego	235	0,00
Wschodni Kościół Staroobrzędowy	227	0,00
protestantyzm (ogólna deklaracja wyznaniowa)	226	0,00
buddyzm (ogólna deklaracja wyznaniowa)	223	0,00
Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich	223	0,00
Ormiański Kościół Apostolski	206	0,00
Chrześcijański Kościół "Miecz Ducha" w Kaliszu	200	0,00
Nienależący do żadnego wyznania	909854	2,43
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2694671	7,21
Nie ustalono	105452	0,28
Identyfikacja inna niż polska	1467743	100,00
Należący do wyznania	1315156	89,60
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	1201467	81,86
Kościół prawosławny	58462	3,98
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	24867	1,69
Kościół Ewangelicko-Augsburski	12801	0,87
Związek Wyznania Świadców Jehowy	4007	0,27
Muzułmański Związek Religijny	1891	0,13
Kościół Zielonoświątkowy	1889	0,13
Islamskie Zgromadzenie Ahl-UI-Bayt	921	0,06
Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu	715	0,05
Kościół Chrześcijan Baptystów	572	0,04
Liga Muzułmańska	516	0,04
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	450	0,03
Kościół Wolnych Chrześcijan	350	0,02
Kościół Ewangelicko-Reformowany	338	0,02
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich	330	0,02

**TABL. 45. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH
ORAZ PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji-odpowiedzi) /Przynależność wyznaniowa	Ogółem	Procent w grupie narodowościowej
Identyfikacja inna niż polska (dok.)		
Należący do wyznania (dok.)		
w tym:		
islam (ogólna deklaracja wyznaniowa)	311	0,02
Ormiański Kościół Apostolski	306	0,02
Związek Wyznaniowy Hindu Bhavan	289	0,02
jediizm (jedaizm - religia Jedi)	284	0,02
Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtzang	231	0,02
Nienależący do żadnego wyznania	51767	3,53
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	93387	6,36
Nie ustalono	7434	0,51
Identyfikacja amerykańska	11838	100,00
Należący do wyznania	8818	74,48
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	8225	69,48
Nienależący do żadnego wyznania	1181	9,98
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1682	14,21
Nie ustalono	158	1,33
Identyfikacja angielska	10495	100,00
Należący do wyznania	7210	68,70
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	6820	64,98
Nienależący do żadnego wyznania	1114	10,61
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1992	18,98
Nie ustalono	180	1,71
Identyfikacja białoruska	46787	100,00
Należący do wyznania	43375	92,71
w tym:		
Kościół prawosławny	39110	83,59
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	3909	8,36
Nienależący do żadnego wyznania	1101	2,35
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2118	4,53
Nie ustalono	192	0,41
Identyfikacja czeska	3447	100,00
Należący do wyznania	2192	63,61
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	1732	50,24
Kościół Ewangelicko-Reformowany	250	7,26

**TABL. 45. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH
ORAZ PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji-odpowiedzi) /Przynależność wyznaniowa	Ogółem	Procent w grupie narodowościowej
Identyfikacja czeska (dok.)		
Nienależący do żadnego wyznania	611	17,73
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	604	17,52
Nie ustalono	39	1,13
Identyfikacja francuska	7999	100,00
Należący do wyznania	5531	69,15
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	5366	67,08
Nienależący do żadnego wyznania	1136	14,20
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1251	15,63
Nie ustalono	82	1,02
Identyfikacja grecka	3600	100,00
Należący do wyznania	2604	72,34
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	1981	55,04
Kościół prawosławny	382	10,60
Nienależący do żadnego wyznania	449	12,48
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	518	14,40
Nie ustalono	28	0,78
Identyfikacja hiszpańska	3967	100,00
Należący do wyznania	3001	75,65
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	2951	74,39
Nienależący do żadnego wyznania	443	11,18
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	484	12,20
Nie ustalono	39	0,97
Identyfikacja holenderska	3927	100,00
Należący do wyznania	2846	72,47
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	2660	67,75
Nienależący do żadnego wyznania	583	14,85
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	401	10,20
Nie ustalono	98	2,48

**TABL. 45. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH
ORAZ PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji-odpowiedzi) /Przynależność wyznaniowa	Ogółem	Procent w grupie narodowościowej
Identyfikacja kaszubska	232547	100,00
Należący do wyznania	224969	96,74
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	224375	96,49
Związek Wyznania Świadców Jehowy	266	0,11
Nienależący do żadnego wyznania	1832	0,79
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	5522	2,37
Nie ustalono	225	0,10
Identyfikacja kociewska	3065	100,00
Należący do wyznania	2896	94,49
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	2891	94,31
Nienależący do żadnego wyznania	15	0,49
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	154	5,02
Identyfikacja litewska	7863	100,00
Należący do wyznania	6897	87,72
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	6699	85,20
Nienależący do żadnego wyznania	280	3,57
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	647	8,22
Nie ustalono	39	0,49
Identyfikacja lemowska	10531	100,00
Należący do wyznania	9467	89,90
w tym:		
Kościół prawosławny	3824	36,31
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	3815	36,23
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	1671	15,87
Nienależący do żadnego wyznania	150	1,42
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	882	8,37
Nie ustalono	32	0,30
Identyfikacja niemiecka	147814	100,00
Należący do wyznania	133848	90,55
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	129752	87,78
Kościół Ewangelicko-Augsburski	2690	1,82
Związek Wyznania Świadców Jehowy	555	0,38

**TABL. 45. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH
ORAZ PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji-odpowiedzi) /Przynależność wyznaniowa	Ogółem	Procent w grupie narodowościowej
Identyfikacja niemiecka (dok.)		
Nienależący do żadnego wyznania	4793	3,24
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	6683	4,52
Nie ustalono	2491	1,68
Identyfikacja ormiańska	3623	100,00
Należący do wyznania	2730	75,35
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	1633	45,08
Ormiański Kościół Apostolski	306	8,44
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	288	7,95
Nienależący do żadnego wyznania	232	6,41
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	514	14,20
Nie ustalono	147	4,05
Identyfikacja romska	17049	100,00
Należący do wyznania	14213	83,36
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	13050	76,54
Kościół Zielonoświątkowy	507	2,98
Związek Wyznania Świadców Jehowy	382	2,24
Kościół prawosławny	248	1,46
Nienależący do żadnego wyznania	717	4,21
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1951	11,44
Nie ustalono	168	0,98
Identyfikacja rosyjska	13046	100,00
Należący do wyznania	8206	62,90
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	4027	30,87
Kościół prawosławny	3530	27,06
Nienależący do żadnego wyznania	2456	18,82
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2068	15,85
Nie ustalono	316	2,42
Identyfikacja słowacka	3240	100,00
Należący do wyznania	2625	81,01
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	2538	78,32
Nienależący do żadnego wyznania	230	7,09

**TABL. 45. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH
ORAZ PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ W 2011 ROKU (CD.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji-odpowiedzi) /Przynależność wyznaniowa	Ogółem	Procent w grupie narodowościowej
Identyfikacja słowacka (dok.)		
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	353	10,88
Nie ustalono	33	1,01
Identyfikacja śląska	846719	100,00
Należący do wyznania	778956	92,00
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	766347	90,51
Kościół Ewangelicko-Augsburski	8668	1,02
Związek Wyznania Świadców Jehowy	1774	0,21
Kościół Zielonoświątkowy	416	0,05
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	267	0,03
Nienależący do żadnego wyznania	20178	2,38
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	46305	5,47
Nie ustalono	1279	0,15
Identyfikacja ukraińska	51001	100,00
Należący do wyznania	43779	85,84
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	21120	41,41
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	11901	23,33
Kościół prawosławny	10051	19,71
Związek Wyznania Świadców Jehowy	261	0,51
Nienależący do żadnego wyznania	2078	4,07
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	4413	8,65
Nie ustalono	732	1,43
Identyfikacja wietnamska	4027	100,00
Należący do wyznania	999	24,80
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	426	10,59
Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtżang	209	5,19
Nienależący do żadnego wyznania	1487	36,91
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1263	31,37
Nie ustalono	279	6,92
Identyfikacja włoska	8641	100,00
Należący do wyznania	6970	80,67
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	6849	79,27

**TABL. 45. LUDNOŚĆ WEDŁUG IDENTYFIKACJI NARODOWO-ETNICZNYCH
ORAZ PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ W 2011 ROKU (DOK.)**

Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji-odpowiedzi) /Przynależność wyznaniowa	Ogółem	Procent w grupie narodowościowej
Identyfikacja włoska (dok.)		
Nienależący do żadnego wyznania	641	7,42
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	945	10,93
Nie ustalono	85	0,98
Identyfikacja żydowska	7508	100,00
Należący do wyznania	3390	45,15
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	2275	30,30
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich	309	4,11
Nienależący do żadnego wyznania	2415	32,16
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1654	22,03
Nie ustalono	49	0,66
Identyfikacja pozostałe	64371	100,00
Należący do wyznania	41753	64,86
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	31925	49,60
Kościół prawosławny	2086	3,24
Muzułmański Związek Religijny	1782	2,77
Kościół Ewangelicko-Augsburski	1145	1,78
Islamskie Zgromadzenie Ahl-ul-Bayt	801	1,24
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	542	0,84
Liga Muzułmańska	488	0,76
islam (ogólna deklaracja wyznaniowa)	311	0,48
Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu	290	0,45
Związek Wyznaniowy Hindu Bhavan	284	0,44
Związek Wyznania Świadców Jehowy	211	0,33
Nienależący do żadnego wyznania	8754	13,60
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	12645	19,64
Nie ustalono	1219	1,89
Identyfikacja nieustalona lub bez identyfikacji narodowo-etnicznej	521869	100,00
Należący do wyznania	3383	0,65
w tym:		
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	3237	0,62
Nienależący do żadnego wyznania	350	0,07
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1164	0,22
Nie ustalono	516971	99,06

TABL. 46. LUDNOŚĆ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ POSIADANIA OBYWATELSTWA POLSKIEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem	Posiadający obywatelstwo polskie	Nieposiadający obywatelstwa polskiego	Obywatelstwo nieustalone
OGÓLEM	38511824	38445564	57456	8805
Należący do wyznania	34221953	34184700	35792	1461
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	33728734	33707219	20055	1461
Kościół prawosławny	156284	147688	8597	-
Związek Wyznania Świadców Jehowy	137308	137019	290	-
Kościół Ewangelicko-Augsburski	70766	69886	880	-
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	33281	31381	1900	-
Kościół Zielonoświątkowy	26433	26306	127	-
Kościół Starokatolicki Mariawitów	9990	9979	11	-
Kościół Polskokatolicki	8807	8807	-	-
Kościół Chrześcijan Baptystów	5982	5888	94	-
inne	44366	40527	3839	-
Nienależący do żadnego wyznania	929420	921575	7761	84
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2733843	2723095	10749	-
Nie ustalono	626608	616194	3154	7260
MĘŻCZYŹNI	18643870	18607337	29888	6645
Należący do wyznania	16391030	16372996	17237	797
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	16162982	16152022	10162	797
Kościół prawosławny	72901	70050	2851	-
Związek Wyznania Świadców Jehowy	57611	57474	136	-
Kościół Ewangelicko-Augsburski	33717	33050	668	-
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	16086	15414	671	-
Kościół Zielonoświątkowy	12222	12166	56	-
Kościół Starokatolicki Mariawitów	4824	4820	4	-
Kościół Polskokatolicki	4137	4137	-	-
Kościół Chrześcijan Baptystów	2725	2659	66	-
inne	23827	21205	2622	-
Nienależący do żadnego wyznania	546045	541269	4746	29
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1401891	1395691	6200	-
Nie ustalono	304904	297380	1705	5819
KOBIETY	19867954	19838227	27568	2160
Należący do wyznania	17830922	17811704	18555	664
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	17565752	17555196	9892	664
Kościół prawosławny	83383	77638	5745	-
Związek Wyznania Świadców Jehowy	79698	79545	153	-
Kościół Ewangelicko-Augsburski	37049	36837	212	-
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	17196	15967	1228	-
Kościół Zielonoświątkowy	14211	14140	71	-
Kościół Starokatolicki Mariawitów	5167	5159	7	-
Kościół Polskokatolicki	4670	4670	-	-
Kościół Chrześcijan Baptystów	3257	3229	28	-
inne	20539	19322	1217	-

TABL. 46. LUDNOŚĆ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ POSIADANIA OBYWATELSTWA POLSKIEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem	Posiadający obywatelstwo polskie	Nieposiadający obywatelstwa polskiego	Obywatelstwo nieustalone
KOBIETY (DOK.)				
Nienależący do żadnego wyznania	383375	380306	3015	54
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1331952	1327404	4549	-
Nie ustalono	321704	318814	1449	1441
MIASTA	23405892	23354451	43388	8053
Należący do wyznania	20053782	20026289	26369	1123
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	19732070	19716653	14293	1123
Kościół prawosławny	94871	88332	6539	-
Związek Wyznania Świadców Jehowy	96416	96218	197	-
Kościół Ewangelicko-Augsburski	45263	44649	614	-
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	17523	16179	1344	-
Kościół Zielonoświątkowy	20154	20088	66	-
Kościół Starokatolicki Mariawitów	3080	3080	-	-
Kościół Polskokatolicki	2704	2704	-	-
Kościół Chrześcijan Baptystów	5192	5098	94	-
inne	36510	33288	3222	-
Nienależący do żadnego wyznania	808828	801995	6754	78
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2080010	2071990	8020	-
Nie ustalono	463272	454177	2244	6851
WIEŚ	15105932	15091112	14068	752
Należący do wyznania	14168170	14158410	9423	337
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	13996664	13990565	5761	337
Kościół prawosławny	61413	59356	2058	-
Związek Wyznania Świadców Jehowy	40893	40800	92	-
Kościół Ewangelicko-Augsburski	25503	25237	266	-
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	15758	15202	556	-
Kościół Zielonoświątkowy	6279	6218	62	-
Kościół Starokatolicki Mariawitów	6910	6899	11	-
Kościół Polskokatolicki	6103	6103	-	-
Kościół Chrześcijan Baptystów	790	790	-	-
inne	7856	7239	617	-
Nienależący do żadnego wyznania	120592	119580	1007	5
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	653833	651105	2728	-
Nie ustalono	163336	162017	910	409

**TABL. 47. LUDNOŚĆ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ KRAJU
URODZENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU**

Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem	Miejsce urodzenia		
		Polska	inny kraj	nieustalone
OGÓLEM	38511824	37820761	674866	16197
Należący do wyznania	34221953	33634960	581222	5771
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	33728734	33171152	551934	5648
Kościół prawosławny	156284	142525	13726	34
Związek Wyznania Świadców Jehowy	137308	133908	3362	39
Kościół Ewangelicko-Augsburski	70766	68634	2125	7
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	33281	30146	3118	18
Kościół Zielonoświątkowy	26433	25542	891	-
Kościół Starokatolicki Mariawitów	9990	9973	18	-
Kościół Polskokatolicki	8807	8709	98	-
Kościół Chrześcijan Baptystów	5982	5719	263	-
inne	44366	38652	5688	26
Nienależący do żadnego wyznania	929420	901262	27942	215
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2733843	2688628	45215	-
Nie ustalono	626608	595910	20486	10212
MEŹCZYŹNI	18643870	18356111	277718	10041
Należący do wyznania	16391030	16157594	230474	2962
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	16162982	15941758	218318	2905
Kościół prawosławny	72901	68515	4359	27
Związek Wyznania Świadców Jehowy	57611	56532	1063	15
Kościół Ewangelicko-Augsburski	33717	32529	1188	-
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	16086	14938	1133	14
Kościół Zielonoświątkowy	12222	11870	352	-
Kościół Starokatolicki Mariawitów	4824	4813	11	-
Kościół Polskokatolicki	4137	4098	39	-
Kościół Chrześcijan Baptystów	2725	2575	150	-
inne	23827	19965	3861	-
Nienależący do żadnego wyznania	546045	530264	15652	128
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1401891	1379876	22015	-
Nie ustalono	304904	288377	9577	6950
KOBIETY	19867954	19464650	397147	6157
Należący do wyznania	17830922	17477366	350748	2809
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	17565752	17229394	333616	2743
Kościół prawosławny	83383	74010	9366	7
Związek Wyznania Świadców Jehowy	79698	77375	2299	23
Kościół Ewangelicko-Augsburski	37049	36105	937	7
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	17196	15207	1985	3
Kościół Zielonoświątkowy	14211	13672	539	-
Kościół Starokatolicki Mariawitów	5167	5160	7	-

**TABL. 47. LUDNOŚĆ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ KRAJU
URODZENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)**

Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem	Miejsce urodzenia		
		Polska	inny kraj	nieustalone
KOBIETY (DOK.)				
Kościół Polskokatolicki	4670	4611	59	-
Kościół Chrześcijan Baptystów	3257	3144	113	-
inne	20539	18687	1827	26
Nienależący do żadnego wyznania	383375	370998	12290	87
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1331952	1308752	23201	-
Nie ustalono	321704	307534	10909	3261
MIASTA	23405892	22899754	493166	12972
Należący do wyznania	20053782	19632837	417183	3763
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	19732070	19333591	394804	3676
Kościół prawosławny	94871	84362	10489	19
Związek Wyznania Świadców Jehowy	96416	93843	2550	23
Kościół Ewangelicko-Augsburski	45263	43721	1536	7
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	17523	15355	2156	12
Kościół Zielonoświątkowy	20154	19566	588	-
Kościół Starokatolicki Mariawitów	3080	3076	4	-
Kościół Polskokatolicki	2704	2661	43	-
Kościół Chrześcijan Baptystów	5192	4961	230	-
inne	36510	31700	4784	26
Nienależący do żadnego wyznania	808828	783759	24877	192
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2080010	2043786	36224	-
Nie ustalono	463272	439371	14883	9018
WIEŚ	15105932	14921007	181700	3225
Należący do wyznania	14168170	14002123	164039	2008
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	13996664	13837561	157130	1972
Kościół prawosławny	61413	58163	3236	15
Związek Wyznania Świadców Jehowy	40893	40064	812	16
Kościół Ewangelicko-Augsburski	25503	24913	590	-
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	15758	14791	962	5
Kościół Zielonoświątkowy	6279	5976	303	-
Kościół Starokatolicki Mariawitów	6910	6897	14	-
Kościół Polskokatolicki	6103	6048	55	-
Kościół Chrześcijan Baptystów	790	758	32	-
inne	7856	6952	904	-
Nienależący do żadnego wyznania	120592	117503	3066	23
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	653833	644842	8992	-
Nie ustalono	163336	156539	5603	1194

TABL. 48. LUDNOŚĆ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem	Ekonomiczne grupy wieku				
		wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny			wiek poprodukcyjny
			razem	mobilny	niemobilny	
OGÓLEM	38511824	7202273	24797408	15418861	9378547	6512143
Należący do wyznania	34221953	6538917	21680831	13411521	8269310	6002205
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	33728734	6462924	21365091	13216540	8148551	5900718
Kościół prawosławny	156284	21355	96628	58124	38504	38301
Związek Wyznania Świadców Jehowy	137308	20098	90633	54693	35940	26577
Kościół Ewangelicko-Augsburski	70766	11774	42578	25752	16826	16414
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	33281	4743	20604	12393	8211	7934
Kościół Zielonoświątkowy	26433	6233	17689	12073	5615	2512
Kościół Starokatolicki Mariawitów	9990	1746	6135	3834	2300	2109
Kościół Polskokatolicki	8807	1372	5146	3011	2135	2289
Kościół Chrześcijan Baptystów	5982	1341	4017	2784	1233	624
inne	44366	7330	32310	22316	9994	4726
Nienależący do żadnego wyznania	929420	109640	707058	454252	252806	112722
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2733843	463786	1963297	1254245	709052	306760
Nie ustalono	626608	89929	446222	298843	147379	90457
MEŻCZYŹNI	18643870	3691430	12973926	7821177	5152749	1978514
Należący do wyznania	16391030	3346472	11242541	6747901	4494640	1802017
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	16162982	3307796	11084261	6652973	4431288	1770924
Kościół prawosławny	72901	10747	49676	28649	21027	12478
Związek Wyznania Świadców Jehowy	57611	10219	41105	24596	16508	6287
Kościół Ewangelicko-Augsburski	33717	6277	21659	12368	9290	5782
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	16086	2331	10788	6170	4617	2967
Kościół Zielonoświątkowy	12222	3226	8282	5488	2794	715
Kościół Starokatolicki Mariawitów	4824	881	3366	1936	1430	577
Kościół Polskokatolicki	4137	722	2766	1566	1199	649
Kościół Chrześcijan Baptystów	2725	678	1858	1215	643	189
inne	23827	3594	18782	12939	5843	1451
Nienależący do żadnego wyznania	546045	58898	437055	270671	166384	50091
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1401891	238117	1062843	655659	407185	100931
Nie ustalono	304904	47943	231486	146946	84540	25475
KOBIETY	19867954	3510843	11823482	7597684	4225798	4533629
Należący do wyznania	17830922	3192445	10438290	6663620	3774670	4200187
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	17565752	3155128	10280830	6563567	3717263	4129795
Kościół prawosławny	83383	10609	46952	29475	17477	25823
Związek Wyznania Świadców Jehowy	79698	9879	49529	30097	19431	20290
Kościół Ewangelicko-Augsburski	37049	5497	20920	13384	7536	10632
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	17196	2412	9816	6223	3594	4967
Kościół Zielonoświątkowy	14211	3007	9407	6586	2821	1797
Kościół Starokatolicki Mariawitów	5167	865	2769	1898	871	1533

TABL. 48. LUDNOŚĆ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem	Ekonomiczne grupy wieku				
		wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny			wiek poprodukcyjny
			razem	mobilny	niemobilny	
KOBIETY (DOK.)						
Kościół Polskokatolicki	4670	650	2380	1445	935	1640
Kościół Chrześcijan Baptystów	3257	663	2159	1569	590	435
inne	20539	3736	13528	9377	4151	3276
Nienależący do żadnego wyznania	383375	50742	270002	183580	86422	62631
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1331952	225670	900454	598586	301868	205829
Nie ustalono	321704	41986	214736	151897	62839	64982
MIASTA	23405892	3975859	15258306	9325898	5932408	4171727
Należący do wyznania	20053782	3483379	12803445	7739098	5064347	3766959
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	19732070	3434423	12590497	7605471	4985026	3707150
Kościół prawosławny	94871	13603	63148	38959	24189	18120
Związek Wyznania Świadców Jehowy	96416	13322	63800	38651	25150	19293
Kościół Ewangelicko-Augsburski	45263	7110	26877	16121	10756	11276
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	17523	2358	11411	6879	4532	3753
Kościół Zielonoświątkowy	20154	4635	13651	9496	4155	1868
Kościół Starokatolicki Mariawitów	3080	540	1917	1219	698	622
Kościół Polskokatolicki	2704	450	1511	878	633	742
Kościół Chrześcijan Baptystów	5192	1136	3543	2470	1073	512
inne	36510	5800	27088	18953	8134	3622
Nienależący do żadnego wyznania	808828	91706	616088	398664	217424	101033
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2080010	333872	1507609	961291	546318	238529
Nie ustalono	463272	66902	331164	226845	104318	65206
WIEŚ	15105932	3226414	9539102	6092963	3446139	2340416
Należący do wyznania	14168170	3055538	8877386	5672424	3204963	2235246
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	13996664	3028501	8774594	5611069	3163526	2193568
Kościół prawosławny	61413	7753	33480	19166	14315	20180
Związek Wyznania Świadców Jehowy	40893	6776	26833	16043	10790	7284
Kościół Ewangelicko-Augsburski	25503	4664	15701	9631	6070	5138
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	15758	2385	9193	5514	3678	4181
Kościół Zielonoświątkowy	6279	1598	4037	2577	1461	644
Kościół Starokatolicki Mariawitów	6910	1206	4217	2615	1602	1487
Kościół Polskokatolicki	6103	922	3635	2133	1502	1547
Kościół Chrześcijan Baptystów	790	204	474	315	159	112
inne	7856	1530	5222	3362	1860	1105
Nienależący do żadnego wyznania	120592	17934	90970	55588	35382	11688
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	653833	129915	455688	292954	162734	68231
Nie ustalono	163336	23027	115058	71997	43061	25251

TABL. 49. LUDNOŚĆ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ BIOLOGICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem	Biologiczne grupy wieku		
		0-14 lat	15-64	65 lat i więcej
w liczbach bezwzględnych*				
OGÓLEM	38511824	5832210	27449462	5230152
Należący do wyznania	34221953	5310537	24077337	4834079
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	33728734	5249580	23730777	4748377
Kościół prawosławny	156284	17046	105693	33545
Związek Wyznania Świadców Jehowy	137308	15842	100509	20958
Kościół Ewangelicko-Augsburski	70766	9649	46924	14194
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	33281	3686	22496	7099
Kościół Zielonoświątkowy	26433	5000	19503	1931
Kościół Starokatolicki Mariawitów	9990	1392	6838	1760
Kościół Polskokatolicki	8807	1107	5789	1911
Kościół Chrześcijan Baptystów	5982	1177	4332	473
inne	44366	6058	34476	3832
Nienależący do żadnego wyznania	929420	86619	755391	87410
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2733843	373677	2128266	231901
Nie ustalono	626608	61377	488469	76762
MEŻCZYŹNI	18643870	2991662	13673694	1978514
Należący do wyznania	16391030	2720876	11868137	1802017
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	16162982	2689653	11702405	1770924
Kościół prawosławny	72901	8577	51846	12478
Związek Wyznania Świadców Jehowy	57611	8209	43115	6287
Kościół Ewangelicko-Augsburski	33717	5153	22782	5782
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	16086	1763	11356	2967
Kościół Zielonoświątkowy	12222	2611	8897	715
Kościół Starokatolicki Mariawitów	4824	726	3521	577
Kościół Polskokatolicki	4137	577	2911	649
Kościół Chrześcijan Baptystów	2725	601	1934	189
inne	23827	3007	19369	1451
Nienależący do żadnego wyznania	546045	46395	449558	50091
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1401891	191558	1109402	100931
Nie ustalono	304904	32832	246597	25475
KOBIETY	19867954	2840548	13775768	3251638
Należący do wyznania	17830922	2589661	12209200	3032062
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	17565752	2559927	12028372	2977453
Kościół prawosławny	83383	8469	53847	21067
Związek Wyznania Świadców Jehowy	79698	7633	57393	14671
Kościół Ewangelicko-Augsburski	37049	4495	24141	8412
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	17196	1923	11140	4132

TABL. 49. LUDNOŚĆ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ BIOLOGICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem	Biologiczne grupy wieku		
		0-14 lat	15-64	65 lat i więcej
w liczbach bezwzględnych*				
KOBIETY (DOK.)				
Kościół Zielonoświątkowy	14211	2389	10606	1216
Kościół Starokatolicki Mariawitów	5167	666	3317	1183
Kościół Polskokatolicki	4670	530	2879	1262
Kościół Chrześcijan Baptystów	3257	575	2398	283
inne	20539	3051	15106	2381
Nienależący do żadnego wyznania	383375	40224	305832	37319
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1331952	182119	1018863	130970
Nie ustalono	321704	28545	241872	51287
MIASTA	23405892	3239023	16875015	3291854
Należący do wyznania	20053782	2851056	14221783	2980944
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	19732070	2811214	13989097	2931759
Kościół prawosławny	94871	11000	68517	15353
Związek Wyznania Świadców Jehowy	96416	10712	70709	14995
Kościół Ewangelicko-Augsburski	45263	5937	29601	9725
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	17523	1850	12414	3259
Kościół Zielonoświątkowy	20154	3765	14964	1425
Kościół Starokatolicki Mariawitów	3080	421	2154	506
Kościół Polskokatolicki	2704	376	1697	631
Kościół Chrześcijan Baptystów	5192	993	3820	379
inne	36510	4787	28811	2912
Nienależący do żadnego wyznania	808828	72486	658072	78270
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2080010	269974	1632583	177453
Nie ustalono	463272	45507	362577	55188
WIEŚ	15105932	2593187	10574447	1938298
Należący do wyznania	14168170	2459481	9855554	1853135
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	13996664	2438366	9741680	1816618
Kościół prawosławny	61413	6046	37176	18192
Związek Wyznania Świadców Jehowy	40893	5130	29800	5963
Kościół Ewangelicko-Augsburski	25503	3711	17323	4469
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	15758	1836	10082	3840
Kościół Zielonoświątkowy	6279	1234	4539	506
Kościół Starokatolicki Mariawitów	6910	971	4685	1254
Kościół Polskokatolicki	6103	731	4092	1281
Kościół Chrześcijan Baptystów	790	184	512	94
inne	7856	1271	5665	920
Nienależący do żadnego wyznania	120592	14133	97318	9141
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	653833	103703	495683	54448
Nie ustalono	163336	15870	125892	21574

**TABL. 50. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ
ORAZ STANU CYWILNEGO PRAWNEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA
W 2011 ROKU**

Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawalerowie, panny	żonaci, zameżne	wdowcy, wdowy	rozwie- dzeni, rozwie- dzione	nieusta- lony
OGÓLEM	32679614	9420051	18236423	3126787	1629482	266871
Należący do wyznania	28911415	8053576	16463895	2898311	1325269	170366
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	28479154	7946493	16212021	2851832	1301534	167274
Kościół prawosławny	139238	34987	78093	17926	7518	714
Związek Wyznania Świadków Jehowy	121466	24830	76284	12727	6832	794
Kościół Ewangelicko-Augsburski	61117	15483	35120	6746	3228	540
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko- -ukraiński (Kościół greckokatolicki)	29595	8017	16445	3422	1119	592
Kościół Zielonoświątkowy	21433	5945	13009	1164	1173	143
Kościół Starokatolicki Mariawitów	8598	2200	4998	1018	358	24
Kościół Polskokatolicki	7700	1825	4330	1194	327	24
Kościół Chrześcijan Baptystów	4805	1197	3077	229	240	62
inne	38308	12597	20518	2052	2941	200
Nienależący do żadnego wyznania	842801	329590	373299	45042	88087	6783
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2360167	816946	1221529	150608	171082	1
Nie ustalono	565231	219940	177700	32826	45044	89721
MEŻCZYŹNI	15652208	5289432	9095082	481774	656177	129743
Należący do wyznania	13670154	4512100	8133827	427995	514150	82082
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	13473329	4453972	8011843	421515	505437	80563
Kościół prawosławny	64324	19960	38171	2685	3204	304
Związek Wyznania Świadków Jehowy	49402	11984	34056	1210	1708	443
Kościół Ewangelicko-Augsburski	28564	8179	17659	1239	1241	246
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko- -ukraiński (Kościół greckokatolicki)	14322	4585	8255	593	582	308
Kościół Zielonoświątkowy	9611	2811	6141	203	373	84
Kościół Starokatolicki Mariawitów	4098	1252	2581	76	173	16
Kościół Polskokatolicki	3560	1103	2207	136	103	10
Kościół Chrześcijan Baptystów	2123	515	1472	35	93	9
inne	20820	7739	11443	303	1236	99
Nienależący do żadnego wyznania	499649	205109	230366	15808	45150	3216
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1210333	458972	646263	31928	73169	1
Nie ustalono	272072	113252	84625	6043	23708	44444
KOBIETY	17027406	4130619	9141341	2645012	973305	137129
Należący do wyznania	15241262	3541476	8330067	2470316	811119	88283
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	15005825	3492521	8200179	2430317	796097	86711
Kościół prawosławny	74914	15027	39922	15241	4315	410
Związek Wyznania Świadków Jehowy	72064	12846	42228	11516	5124	351
Kościół Ewangelicko-Augsburski	32553	7304	17462	5507	1987	293
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko- -ukraiński (Kościół greckokatolicki)	15272	3432	8190	2830	536	284

TABL. 50. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ STANU CYWILNEGO PRAWNEGO, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawalerowie, panny	żonaci, zameżne	wdowcy, wdowy	rozwie- dzeni, rozwie- dzione	nieusta- lony
KOBIETY (DOK.)						
Kościół Zielonoświątkowy	11822	3134	6868	962	800	59
Kościół Starokatolicki Mariawitów	4500	948	2417	941	185	8
Kościół Polskokatolicki	4140	722	2123	1058	224	13
Kościół Chrześcijan Baptystów	2682	683	1605	194	147	53
inne	17488	4857	9075	1749	1705	101
Nienależący do żadnego wyznania	343152	124481	142932	29233	42937	3568
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1149834	357974	575266	118680	97914	-
Nie ustalono	293159	106688	93075	26783	21335	45277
MIASTA	20166869	5684487	11076264	1930831	1286490	188797
Należący do wyznania	17202726	4609170	9701116	1753375	1025021	114044
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	16920856	4539796	9535613	1726781	1006586	112080
Kościół prawosławny	83871	21067	48904	8211	5227	462
Związek Wyznania Świadców Jehowy	85704	16665	53438	9205	5807	589
Kościół Ewangelicko-Augsburski	39326	9858	22364	4443	2392	269
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko- -ukraiński (Kościół greckokatolicki)	15673	4013	9058	1564	755	283
Kościół Zielonoświątkowy	16388	4557	9826	851	1038	116
Kościół Starokatolicki Mariawitów	2659	607	1662	204	180	6
Kościół Polskokatolicki	2327	585	1206	352	185	-
Kościół Chrześcijan Baptystów	4199	1122	2617	185	214	60
inne	31723	10901	16427	1579	2637	178
Nienależący do żadnego wyznania	736342	290243	319814	39936	80141	6208
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1810036	623644	926878	113585	145928	1
Nie ustalono	417765	161430	128457	23935	35399	68544
WIEŚ	12512745	3735564	7160159	1195956	342992	78075
Należący do wyznania	11708689	3444405	6762779	1144936	300248	56322
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	11558298	3406697	6676408	1125052	294947	55194
Kościół prawosławny	55368	13921	29189	9715	2291	251
Związek Wyznania Świadców Jehowy	35763	8166	22845	3522	1025	205
Kościół Ewangelicko-Augsburski	21792	5625	12757	2303	836	270
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko- -ukraiński (Kościół greckokatolicki)	13922	4004	7387	1859	364	309
Kościół Zielonoświątkowy	5045	1388	3182	314	135	26
Kościół Starokatolicki Mariawitów	5939	1593	3336	813	178	18
Kościół Polskokatolicki	5373	1240	3124	842	142	24
Kościół Chrześcijan Baptystów	606	75	459	44	26	2
inne	6585	1696	4090	473	303	22
Nienależący do żadnego wyznania	106459	39347	53485	5106	7945	575
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	550131	193302	294651	37023	25154	-
Nie ustalono	147466	58510	49243	8891	9645	21177

TABL. 51. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	średnie lub policealne	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne	podstawowe lub niższe	nieustalone
OGÓŁEM	33505264	5693731	10573143	7260817	1650932	6590707	1735934
Należący do wyznania	29667735	4755757	9366316	6743960	1493975	6176957	1130769
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	29226129	4674325	9219628	6663387	1475554	6082463	1110772
Kościół prawosławny	141807	30042	45428	19347	5423	36380	5188
Związek Wyznania Świadców Jehowy	124190	10622	45341	30029	5189	26480	6528
Kościół Ewangelicko-Augsburski	62463	11954	18688	14923	2677	11217	3005
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	30195	6138	8925	4593	1304	7242	1994
Kościół Zielonoświątkowy	22237	5148	7934	3199	1204	3539	1214
Kościół Starokatolicki Mariawitów	8784	982	2620	2013	448	2665	58
Kościół Polskokatolicki	7838	790	2188	2052	380	2248	180
Kościół Chrześcijan Baptystów	4922	2165	1380	451	197	463	265
inne	39169	13592	14185	3967	1599	4260	1566
Nienależący do żadnego wyznania	852759	285234	313894	99619	36558	79367	38087
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2408853	649128	889577	416237	120282	333626	2
Nie ustalono	575917	3612	3355	1000	116	757	567076
MEŻCZYŹNI	16075648	2374957	4682225	4489876	882706	2812860	833024
Należący do wyznania	14057338	1921866	4063172	4137786	794385	2597939	542189
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	13855738	1886489	3998883	4090528	785145	2561757	532936
Kościół prawosławny	65566	12580	20449	12456	2746	14857	2478
Związek Wyznania Świadców Jehowy	50878	3690	17400	15649	2538	8630	2971
Kościół Ewangelicko-Augsburski	29310	5453	8008	8989	1382	4235	1244
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	14594	2758	4308	2947	709	2895	978
Kościół Zielonoświątkowy	9985	1843	3482	1934	576	1523	627
Kościół Starokatolicki Mariawitów	4205	410	1161	1219	197	1190	28
Kościół Polskokatolicki	3618	333	838	1325	208	817	97
Kościół Chrześcijan Baptystów	2193	828	707	287	88	187	97
inne	21249	7483	7939	2451	796	1846	734
Nienależący do żadnego wyznania	505099	158784	184985	74731	21752	47417	17430
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1235364	292618	432443	276717	66508	167077	1
Nie ustalono	277848	1689	1624	642	61	428	273404
KOBIETY	17429616	3318774	5890918	2770941	768226	3777847	902910
Należący do wyznania	15610397	2833891	5303143	2606174	699590	3579019	588580
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	15370391	2787836	5220745	2572858	690410	3520707	577836
Kościół prawosławny	76241	17462	24979	6891	2676	21522	2710
Związek Wyznania Świadców Jehowy	73312	6932	27941	14380	2651	17850	3558
Kościół Ewangelicko-Augsburski	33153	6501	10680	5934	1295	6982	1761
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	15601	3380	4617	1646	595	4347	1016
Kościół Zielonoświątkowy	12251	3305	4453	1264	627	2015	587

TABL. 51. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	średnie lub policealne	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne	podstawowe lub niższe	nieustalone
KOBIETY (DOK.)							
Kościół Starokatolicki Mariawitów	4579	572	1458	793	251	1475	30
Kościół Polskokatolicki	4220	457	1350	727	172	1431	83
Kościół Chrześcijan Baptystów	2728	1338	674	164	109	276	168
inne	17920	6109	6247	1516	803	2413	832
Nienależący do żadnego wyznania	347660	126450	128909	24888	14806	31950	20657
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1173489	356510	457134	139520	53775	166549	1
Nie ustalono	298070	1923	1731	358	55	330	293672
MIASTA	20604111	4415853	7280686	3841341	877553	3006332	1182346
Należący do wyznania	17589688	3598870	6278316	3479088	762027	2740816	730571
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	17301829	3533493	6173638	3431422	750877	2695823	716576
Kościół prawosławny	85375	24077	31286	10527	3241	12573	3670
Związek Wyznania Świadców Jehowy	87608	8453	34174	20161	3258	16788	4774
Kościół Ewangelicko-Augsburski	40112	9310	12613	8614	1489	6271	1815
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	15990	4596	5421	1835	611	2433	1094
Kościół Zielonoświątkowy	16975	4186	6268	2132	853	2574	964
Kościół Starokatolicki Mariawitów	2716	461	1074	505	119	527	29
Kościół Polskokatolicki	2372	371	748	578	92	512	71
Kościół Chrześcijan Baptystów	4284	1891	1193	415	180	355	250
inne	32428	12031	11901	2899	1307	2959	1330
Nienależący do żadnego wyznania	744493	257519	280201	81057	30619	61241	33856
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1844376	556202	719159	280411	84816	203786	2
Nie ustalono	425553	3263	3010	785	90	488	417917
WIEŚ	12901153	1277878	3292457	3419476	773379	3584376	553588
Należący do wyznania	12078046	1156887	3088000	3264873	731948	3436141	400198
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	11924301	1140833	3045991	3231965	724677	3386640	394196
Kościół prawosławny	56432	5964	14142	8820	2182	23806	1518
Związek Wyznania Świadców Jehowy	36583	2169	11167	9868	1931	9692	1755
Kościół Ewangelicko-Augsburski	22351	2643	6074	6309	1188	4946	1190
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	14205	1541	3504	2758	693	4809	900
Kościół Zielonoświątkowy	5261	961	1667	1067	351	965	250
Kościół Starokatolicki Mariawitów	6069	520	1545	1507	329	2138	29
Kościół Polskokatolicki	5465	418	1439	1474	288	1736	109
Kościół Chrześcijan Baptystów	638	275	188	35	17	108	15
inne	6741	1561	2284	1068	292	1301	236
Nienależący do żadnego wyznania	108266	27716	33693	18562	5939	18125	4231
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	564477	92926	170419	135826	35466	129840	-
Nie ustalono	150364	349	345	215	26	270	149159

TABL. 52. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU

Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy
		razem	pracujący	bezrobotni		
OGÓLEM	32679614	17100695	15050641	2050054	13907468	1671450
Należący do wyznania	28911415	15205744	13386625	1819120	12609770	1095901
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	28479154	14986892	13192661	1794231	12415756	1076506
Kościół prawosławny	139238	69283	62224	7059	64937	5019
Związek Wyznania Świadków Jehowy	121466	59461	51022	8439	55658	6347
Kościół Ewangelicko-Augsburski	61117	29986	27328	2658	28183	2948
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	29595	13784	12418	1366	13912	1899
Kościół Zielonoświątkowy	21433	11916	10266	1650	8350	1168
Kościół Starokatolicki Mariawitów	8598	4701	4412	289	3842	55
Kościół Polskokatolicki	7700	3363	2918	445	4161	177
Kościół Chrześcijan Baptystów	4805	3101	2829	272	1461	243
inne	38308	23257	20546	2712	13510	1540
Nienależący do żadnego wyznania	842801	497437	435240	62197	309061	36303
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	2360167	1378740	1211090	167650	981425	2
Nie ustalono	565231	18774	17686	1088	7213	539244
MĘŻCZYŹNI	15652208	9347143	8264503	1082640	5504794	800271
Należący do wyznania	13670154	8258433	7310776	947656	4887325	524396
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	13473329	8141877	7206462	935415	4815998	515453
Kościół prawosławny	64324	36918	33237	3681	25015	2392
Związek Wyznania Świadków Jehowy	49402	29449	26000	3449	17104	2848
Kościół Ewangelicko-Augsburski	28564	16120	14664	1456	11225	1219
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	14322	7692	6925	766	5686	945
Kościół Zielonoświątkowy	9611	6029	5315	713	2980	603
Kościół Starokatolicki Mariawitów	4098	2625	2449	177	1445	28
Kościół Polskokatolicki	3560	1855	1632	223	1608	97
Kościół Chrześcijan Baptystów	2123	1506	1391	114	521	97
inne	20820	14362	12700	1662	5742	716
Nienależący do żadnego wyznania	499649	314506	274181	40325	168448	16695
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1210333	764231	670081	94150	446101	1
Nie ustalono	272072	9973	9465	508	2920	259179
KOBIETY	17027406	7753552	6786138	967414	8402675	871179
Należący do wyznania	15241262	6947312	6075848	871463	7722445	571505
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	15005825	6845014	5986199	858815	7599758	561053
Kościół prawosławny	74914	32365	28987	3379	39922	2627
Związek Wyznania Świadków Jehowy	72064	30012	25022	4990	38553	3499
Kościół Ewangelicko-Augsburski	32553	13866	12664	1202	16958	1729
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	15272	6092	5492	600	8226	954
Kościół Zielonoświątkowy	11822	5887	4950	937	5370	565
Kościół Starokatolicki Mariawitów	4500	2076	1963	112	2397	27

TABL. 52. LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PRZYNALEŻNOŚCI WYZNANIOWEJ ORAZ AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ, PŁCI I CHARAKTERU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W 2011 ROKU (DOK.)

Przynależność do wyznania religijnego	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy
		razem	pracujący	bezrobotni		
KOBIETY (DOK.)						
Kościół Polskokatolicki	4140	1508	1286	222	2553	80
Kościół Chrześcijan Baptystów	2682	1596	1438	158	940	146
inne	17488	8895	7846	1049	7768	825
Nienależący do żadnego wyznania	343152	182931	161059	21872	140613	19608
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1149834	614509	541009	73500	535324	1
Nie ustalono	293159	8801	8221	579	4294	280065
MIASTA	20166869	10376487	9090543	1285944	8656019	1134364
Należący do wyznania	17202726	8863579	7760142	1103437	7633144	706003
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	16920856	8716568	7630652	1085916	7511813	692475
Kościół prawosławny	83871	44805	39829	4976	35500	3566
Związek Wyznania Świadców Jehowy	85704	41772	35829	5943	39315	4617
Kościół Ewangelicko-Augsburski	39326	18861	17183	1678	18688	1777
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	15673	7622	6927	696	7043	1008
Kościół Zielonoświątkowy	16388	9217	7917	1300	6239	933
Kościół Starokatolicki Mariawitów	2659	1483	1336	147	1148	29
Kościół Polskokatolicki	2327	959	750	210	1300	68
Kościół Chrześcijan Baptystów	4199	2717	2472	245	1255	228
inne	31723	19575	17248	2327	10844	1304
Nienależący do żadnego wyznania	736342	435640	381585	54055	268438	32264
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	1810036	1061496	933853	127643	748538	2
Nie ustalono	417765	15772	14964	809	5898	396094
WIEŚ	12512745	6724209	5960098	764111	5251450	537087
Należący do wyznania	11708689	6342166	5626483	715683	4976625	389898
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	11558298	6270324	5562009	708314	4903944	384031
Kościół prawosławny	55368	24478	22395	2083	29437	1453
Związek Wyznania Świadców Jehowy	35763	17690	15193	2496	16342	1731
Kościół Ewangelicko-Augsburski	21792	11125	10146	979	9495	1172
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki)	13922	6162	5491	671	6869	890
Kościół Zielonoświątkowy	5045	2698	2349	350	2111	235
Kościół Starokatolicki Mariawitów	5939	3218	3076	142	2694	26
Kościół Polskokatolicki	5373	2403	2168	235	2861	109
Kościół Chrześcijan Baptystów	606	385	358	27	206	15
inne	6585	3683	3298	385	2666	236
Nienależący do żadnego wyznania	106459	61797	53655	8142	40622	4039
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie	550131	317244	277237	40007	232887	-
Nie ustalono	147466	3002	2723	279	1315	143149

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

00-925 Warszawa, al. Niepodległości 208

tel. centrala 22 608 30 00

<http://www.stat.gov.pl>

Udostępnianie informacji
statystycznych w GUS prowadzi

DEPARTAMENT INFORMACJI

gmach GUS, blok A, IV p., pokój 401
tel. 22 608 31 12; fax 22 608 38 60
e-mail: dane@stat.gov.pl

Klienci mogą uzyskać informacje
statystyczne w formie pisemnej,
telefonicznie oraz bezpośrednio przez

CENTRALNE INFORMATORIUM STATYSTYCZNE

gmach GUS, blok A, parter
(wejście przy Trasie Łazienkowskiej)
tel : 22 608 31 63 i 22 608 31 64
fax 22 608 38 73

Informacje udzielane są m.in. w zakresie:

- komunikatów i obwieszczeń Prezesa GUS
- Opracowań sygnalnych
- „Biuletynu Statystycznego”
- publikacji GUS i urzędów statystycznych
- podstawowych klasyfikacji i nomenklatur (informacje ogólne) – PKWiU, PKD, CN
- definicji stosowanych w statystyce publicznej
- Banku Danych Lokalnych
- Bazy danych handlu zagranicznego
- rejestru podmiotów gospodarki narodowej REGON
- rejestru podziału terytorialnego kraju TERYT

Przyjmowane są zamówienia na:

- niepublikowane dane statystyczne ze zbiorów danych GUS
- dane adresowe z rejestru REGON
- wykazy identyfikatorów i nazw z rejestru TERYT

CENTRALNA BIBLIOTEKA STATYSTYCZNA im. Stefana Szulca

gmach GUS, blok D, parter, pokój 56
tel. 22 608 33 27, 22 608 31 43; fax 22 608 31 88
INFORMATORIUM tel. 22 608 34 81, 22 608 33 47
<http://statlibr.stat.gov.pl>

CZYTELNIA czynna: w pon. i śr. w godz. 8.00–18.00
we wt., czw. i pt. w godz. 8.00–16.00
w sob. w godz. 10.00–14.00

WYPOŻYCZALNIA
czynna w dni powsz. w godz. 8.45–15.45

KATALOGI I INFORMATORIUM
czynne w dni powsz. w godz. 8.15–15.45

CENTRALNE ARCHIWUM STATYSTYCZNE

gmach GUS, blok D, parter, pokój 59
tel. 22 608 32 63, 22 608 37 66
e-mail: d.minasz@stat.gov.pl
e-mail: j.berger@stat.gov.pl

Archiwum czynne w dni powsz. w godz. 8.30–15.30

RZECZNIK PRASOWY PREZESA GUS

gmach GUS, blok C, IV p., pokój 495
tel. 22 608 34 75
e-mail: rzecznik@stat.gov.pl

WYDZIAŁ WSPÓŁPRACY Z MEDIAMI

gmach GUS, blok C, IV p., pokój 462, 463, 495
tel. 22 608 34 91, 22 608 38 04, 22 608 30 09
fax 22 608 38 68, 22 608 38 86
e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl

- kwerendy prasowe
- bieżąca informacja prasowa
- organizowanie konferencji prasowych
- organizowanie kontaktów dziennikarzy ze specjalistami GUS
- wywiady i briefingi w Pokoju Prasowym (hol naprzeciwko wejścia głównego do budynku GUS)

ZAKŁAD WYDAWNICTW STATYSTYCZNYCH

gmach GUS, blok B, I p., pokój 126
tel. 22 608 31 45; fax 22 608 31 83
<http://zws.stat.gov.pl>

Wydział Logistyki Dystrybucji
pokój 114, tel. 22 608 32 10, 22 608 38 10
fax 22 608 38 67
e-mail: zws-sprzedaz@stat.gov.pl
e-mail: a.marchewka@stat.gov.pl
przyjmuje zamówienia na prenumeratę i sprzedaż
w kraju i za granicę ● detaliczną ● hurtową
● wysyłkową

Punkt Sprzedaży
gmach GUS, blok A, parter
(wejście przy Trasie Łazienkowskiej)
czynny w dni powsz. w godz. 8.00–15.00
tel. 22 608 34 27